

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023

Jabłonna, 2016

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023 został opracowany przez firmę EuroCompass Sp. z o.o. na podstawie umowy z Gminą Jabłonna z dnia 21 września 2015 r.

Eksperci zewnętrzni:

Ryszard Boguszewski

Beata Filipowicz

Karolina Szelağ

Ewelina Borowiec

Magdalena Korkosz

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	8
1.1. Kontekst oraz podstawy prawne.....	8
1.2. Powiązanie z dokumentami strategicznymi i planistycznymi wyższego rzędu i gminy	10
1.3. Przyjęta metodyka prac	18
2. Diagnoza	20
2.1. Sfera zagospodarowania przestrzennego i ekologii.....	20
2.1.1. Położenie	20
2.1.2. Rys historyczny	21
2.1.3. Potencjał oraz uwarunkowania przyrodnicze gminy	23
2.1.4. Infrastruktura komunikacyjna	29
2.1.5. Infrastruktura techniczna	31
2.1.6. Mieszkalnictwo.....	37
2.1.7. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy.....	39
2.1.8. Obiekty i granice stref ochrony konserwatorskiej	40
2.1.9. Analiza zasobów rekreacyjno-turystycznych gminy	43
2.1.10. Charakterystyka przestrzeni publicznych gminy	45
2.1.11. Identyfikacja najważniejszych problemów w sferze zagospodarowania przestrzennego i ekologii 45	
2.2. Sfera gospodarcza.....	46
2.2.1. Struktura gospodarcza gminy	46
2.2.2. Przedsiębiorczość w gminie	48
2.2.3. Zatrudnienie oraz lokalny rynek pracy	53
2.2.4. Atrakcyjność inwestycyjna gminy.....	55
2.2.5. Zdolność inwestycyjna gminy	55
2.2.6. Identyfikacja problemów w sferze gospodarczej	63
2.3. Sfera społeczna.....	63
2.3.1. Demografia.....	63
2.3.2. Źródła utrzymania ludności	68
2.3.3. Wykluczenie społeczne	68

2.3.4.	Poziom bezrobocia i wykształcenia mieszkańców	73
2.3.5.	Infrastruktura społeczna oraz jakość oferowanych usług	74
2.3.6.	Kapitał społeczny oraz aktywność obywatelska mieszkańców	79
2.3.7.	Identyfikacja problemów w sferze społecznej.....	82
3.	Delimitacja obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji	84
3.1.	Metodologia wyznaczania obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji.....	84
3.2.	Delimitacja obszarów zdegradowanych – analiza wskaźnikowa	86
3.3.	Delimitacja obszaru rewitalizacji	94
4.	Cele rewitalizacji oraz środki ich realizacji.....	98
4.1.	Wizja stanu docelowego obszaru poddanego rewitalizacji	98
4.2.	Cele rewitalizacji, kierunki działań oraz przedsięwzięcia je realizujące.....	98
5.	Charakterystyka projektów rewitalizacyjnych wraz z planem finansowym i uzasadnieniem ich komplementarności.....	102
5.1.	Główne i uzupełniające projekty rewitalizacyjne.....	102
5.2.	Harmonogram realizacji projektów rewitalizacyjnych.....	116
5.3.	Komplementarność projektów rewitalizacyjnych	117
5.4.	Powiązanie celów i projektów rewitalizacyjnych z uzasadnieniem ich wpływu na rozwiązanie problemów oraz efekty ich realizacji	119
6.	System wdrażania i monitorowania działań rewitalizacyjnych.....	123
6.1.	Źródła i modele finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych	123
6.2.	System instytucjonalny w procesie rewitalizacji.....	125
6.3.	Zarządzanie procesem rewitalizacji.....	127
6.4.	System budowania i wspierania partnerstw.....	128
6.5.	System informacji i promocji	129
6.6.	Monitorowanie efektów działań rewitalizacyjnych.....	130
7.	System ewaluacji i aktualizacji programu	135
7.1.	Zasady, tryb i metody przeprowadzenia ewaluacji.....	135
7.2.	Zasady i tryb aktualizacji programu	136
8.	Informacje dodatkowe	138
8.1.	Proces konsultacji społecznych	138

8.1.1.	Spotkania konsultacyjne	138
8.1.2.	Ankietyzacja	139
8.2.	Proces strategicznej oceny oddziaływania programu na środowisko	154
9.	Spis rycin, wykresów, tabel i fotografii	155

SŁOWNIK NAJWAŻNIEJSZYCH POJĘĆ

1) Rewitalizacja – kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych). Rewitalizacja jest prowadzona zgodnie z zasadami zawartymi w Umowie Partnerstwa, a w szczególności z zasadami polityki przestrzennej zawartymi w rozdziale 1.5.4 Umowy.

2) Stan kryzysowy – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- a) gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- b) środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- c) przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
- d) technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

3) Obszar zdegradowany – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

4) Obszar rewitalizacji – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w pkt 2, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny przemysłowe (w tym portowe i wydobywcze), powojkowe lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

5) Program rewitalizacji – inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn. zm.), wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

6) Projekt rewitalizacyjny – projekt w rozumieniu art. 2 pkt 18 ustawy, wynikający z programu rewitalizacji, tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.

1. WPROWADZENIE

1.1. Kontekst oraz podstawy prawne

Działania rewitalizacyjne w obecnym okresie programowania Unii Europejskiej zyskały nowe podstawy formalno-prawne. Wraz z wejściem w życie Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2015 poz. 1777) doprecyzowano zakres zadań własnych gminy w obszarze działań rewitalizacyjnych. Zmiana ta nie wprowadza nowego zadania własnego gminy, obciążając ją obowiązkami dotychczas nierealizowanymi, lecz jedynie sankcjonuje i porządkuje obecnie istniejący stan faktyczny w tym zakresie.

Ustawa określa zasady oraz tryb przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji przy pomocy gminnego programu rewitalizacji. Do dnia 31 grudnia 2023 roku ustawa dopuszcza realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach wdrażania innego programu rewitalizacji (w tym lokalnego lub miejskiego) przyjmowanego uchwałą rady gminy. W ustanowionym okresie przejściowym możliwe jest prowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych poprzez trzy typy programów rewitalizacji, sporządzanych w oparciu o:

- ❑ **Ustawę z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji** – gminny program rewitalizacji,
- ❑ **Wytyczne ministerialne i Zasady regionalne** – lokalny lub miejski program rewitalizacji:
 - Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministra Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 r.,
 - Zasady programowania, wdrażania i wsparcia rewitalizacji w województwie lubelskim Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym z grudnia 2015 r.¹,
- ❑ **Ustawę o samorządzie gminnym** – program rewitalizacji.

Opracowanie programu rewitalizacji zgodnie z zasadami określonymi w każdym z powyższych źródeł wiąże się z konkretnymi konsekwencjami, które zostały przedstawione na poniższym schemacie. Szczególnie istotne jest tu sposób finansowania wyznaczonych działań rewitalizacyjnych.

Niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jabłonna został opracowany zgodnie z Wytycznymi i Zasadami, w związku z czym na zaplanowane działania rewitalizacyjne, oprócz środków własnych i środków inwestorów prywatnych, gmina Jabłonna ma możliwość pozyskania funduszy unijnych i środków krajowych.

W obecnym okresie programowania Unii Europejskiej na lata 2014-2020 wprowadzono szersze i bardziej kompleksowe pojęcie rewitalizacji. Obecna definicja rewitalizacji wynika z Ustawy o rewitalizacji, Narodowego Planu Rewitalizacji 2022 (będącego obecnie na etapie projektu i założeń), Wytycznych oraz Zasad. Według ich zapisów rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji w sposób zaplanowany oraz zintegrowany na podstawie gminnego programu rewitalizacji (według Ustawy o rewitalizacji) lub innego programu rewitalizacji (lokalnego, miejskiego itp. – według Wytycznych oraz Zasad).

Zasadniczym elementem lokalnego programu rewitalizacji jest wyznaczenie obszaru zdegradowanego, tj. obszaru na którym zidentyfikowano sytuację kryzysową. Jest to sytuacja, w której mierniki poziomu rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego

(infrastrukturalnego lub środowiskowego) są na niskim poziomie lub obserwuje się ich silną tendencję spadkową. Za stan kryzysowy można uznać także sytuację występowania intensywnych (z dużym natężeniem) problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych.

Kolejnym etapem jest wyznaczenie obszaru rewitalizacji, który może zawierać całość lub część obszaru zdegradowanego. Niezwykle ważny jest fakt, że Ustawa, Wytyczne i Zasady ograniczają powierzchnię obszaru rewitalizacji do maksymalnie 20% powierzchni gminy oraz liczbę zamieszkującej go ludności do maksymalnie 30% mieszkańców gminy.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023 został poddany weryfikacji pod kątem zgodności z Wytycznymi przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego. Weryfikacja została przeprowadzona w oparciu o Procedurę oceny programów rewitalizacji w Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2014 -2020.

1.2. Powiązanie z dokumentami strategicznymi i planistycznymi wyższego rzędu i gminy

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023 jest spójny z najważniejszymi krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi, a także z obowiązującymi dokumentami gminy.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020

KSRR postuluje trzy cele polityki regionalnej do 2020 roku:

- wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”),
- budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”),
- tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych, ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”).

Wyznaczone cele rewitalizacji LPR Gminy Jabłonna wpisują się we wszystkie trzy wyżej przytoczone cele. Prowadzą one do zwiększenia konkurencyjności obszaru poprzez określenie jego funkcji gospodarczej opartej na rozwijających się specjalizacjach, przy wykorzystaniu występujących lokalnych zasobach. Ponadto poprzez integrację działań, cele wpływają na zwiększenie spójności terytorialnej w układzie regionalnym i krajowym, w szczególności zapewniając możliwość trwałego rozwoju ekonomicznego na terenach marginalizowanych. Powyższe kompleksowe podejście do planowania rozwoju gminy oraz współpraca samorządów pozwoli na uzyskanie efektu synergii, polegającego na realizacji działań spójnych i służących osiągnięciu zamierzonych celów, określonych w LPR.

Cele rewitalizacji wpisują się w założenia Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, w szczególności w wymiarze „obszary wiejskie”, ponieważ uwzględniają następujące aspekty:

- tworzenie warunków dla integracji funkcjonalnej z miastami – włączenie obszarów wiejskich otaczających miasta w procesy rozwojowe – gmina Jabłonna jest gminą wiejską położoną w bliskim sąsiedztwie miasta wojewódzkiego Lublina,
- wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego – w gminie występują liczne obszary chronione, które należy odpowiednio wykorzystać w celu rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy,
- tworzenie warunków do zwiększania inwestycji pozarolniczych – gmina Jabłonna jest gminą typowo rolniczą, jednak dla jej prawidłowego rozwoju konieczne jest wspieranie powstawania przedsiębiorczości pozarolniczej,
- rozwój lokalny dla poprawy jakości życia, atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej – są to najważniejsze cele wszelkich działań prowadzonych w gminie, w tym działań rewitalizacyjnych,
- zapóźnione obszary wiejskie – restrukturyzacja społeczna, gospodarcza i przestrzenna,
- poprawianie dostępu do usług publicznych i ich jakości,
- zwiększanie dostępu do szerokopasmowego Internetu i e-usług,
- przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna.

Tabela 1. Zestawienie powiązań pomiędzy celami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023

Cele Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego	1 cel rewitalizacji: Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez odnowienie zdegradowanego obszaru centrum gminy Jabłonna oraz nadanie przestrzeni właściwej funkcji	2 cel rewitalizacji: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez ograniczenie patologii społecznych na obszarze rewitalizacji	3 cel rewitalizacji: Zwiększenie rozwoju gospodarczego i poprawa lokalnego rynku pracy oraz wzrost przedsiębiorczości mieszkańców gminy Jabłonna
Cel 1. Konkurencyjność	X		X
Cel 2. Spójność		X	
Cel 3. Sprawność	X		

Źródło: opracowanie własne

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jabłonna wpisuje się w cel strategiczny KPZK: *efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie, uwzględniając zróżnicowane potencjały rozwojowe obszaru w zakresie: rolnictwa i przetwórstwa bazującego na posiadanych zasobach oraz turystyki. Jednocześnie w określonych celach rewitalizacji uwzględniono zrównoważone zarządzanie prowadzące do polepszenia warunków życia.*

Tabela 2. Zestawienie powiązań pomiędzy celami Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023

Cele Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju	1 cel rewitalizacji: Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez odnowienie zdegradowanego obszaru centrum gminy Jabłonna oraz nadanie przestrzeni właściwej funkcji	2 cel rewitalizacji: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez ograniczenie patologii społecznych na obszarze rewitalizacji	3 cel rewitalizacji: Zwiększenie rozwoju gospodarczego i poprawa lokalnego rynku pracy oraz wzrost przedsiębiorczości mieszkańców gminy Jabłonna
Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów	X	X	X
Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej		X	
Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski	X		
Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa	X		
Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego	X		

Źródło: opracowanie własne

Narodowy Plan Rewitalizacji 2022

Głównym celem Narodowego Planu Rewitalizacji jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzeniu korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położeniu nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jabłonna zakłada kompleksowe podejście do procesu rewitalizacji integrując działania przestrzenno-środowiskowe, społeczne i gospodarcze, w związku z czym wpisuje się w główne założenia Narodowego Planu Rewitalizacji.

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030)

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jabłonna jest spójny pod względem przewidzianych celów i działań z wyznaczonym w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego Obszarem Strategicznej Interwencji *Nowoczesna Wieś – Obszary rozwoju gospodarki rolniczej*. Cele rewitalizacji wpisują się w przewidziany dla tego obszaru rodzaj interwencji, tj.: wsparcia inicjatyw na rzecz edukacji i podnoszenia kompetencji rolników, wsparcie rozwoju zakładów przetwórstwa, uzupełnienie sieci dróg i wyposażenia w infrastrukturę komunalną oraz zaplecza sanitarnego, rozbudowę i modernizację infrastruktury elektroenergetycznej i gazowej w celu umożliwienia poboru zwiększonej ilości energii ze źródeł rozproszonych.

Gmina Jabłonna wpisuje się również w OSI *Lubelski Obszar Metropolitalny*, którego granice zostały zdelimitowane w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego. Interwencja na tym obszarze powinna obejmować działania mające na celu zwiększenie zewnętrznej kolejowej i drogowej dostępności komunikacyjnej na kierunkach powiązań z Warszawą, Łodzią (Radomiem), Krakowem (Kielcami), Rzeszowem i Białymstokiem, wewnątrzregionalnej dostępności komunikacyjnej stolicy regionu z innymi miastami województwa oraz w obrębie kształtującego się LOM (m.in. poprzez rozwijanie systemu transportu niskoemisyjnego). Ponadto, interwencja powinna mieć na celu wspieranie działań na rzecz podnoszenia konkurencyjności, dążenia do rozwijania gospodarki niskoemisyjnej, usprawnienie i integrację systemów gospodarki komunalnej, rozwój instytucji nauki i kultury, rozwój i promocję turystyki, kompleksową rewitalizację oraz wspieranie rozwiązań integrujących przestrzeń w zakresie zagospodarowania przestrzennego.

W horyzoncie 2020 r. strategiczne cele rozwoju regionu lubelskiego, których realizacji będą służyły działania samorządu województwa, są określone następująco:

1. Wzmacnianie urbanizacji regionu,
2. Restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich,
3. Selektywne zwiększanie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowania technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jabłonna wyznacza do realizacji działania, przyczyniające się do kompleksowej rewitalizacji wyznaczonego obszaru poprzez:

1. Poprawę atrakcyjności przestrzeni i czystości środowiska przyrodniczego,
2. Zaktywizowanie mieszkańców i zintegrowanie społeczności lokalnej,
3. Lepiej funkcjonującą lokalną gospodarkę.

Poprzez powyższe interwencje LPR przyczynia się do osiągnięcia zamierzeń w poszczególnych celach strategicznych Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.).

Tabela 3. Zestawienie powiązań pomiędzy celami Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.) a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023

Strategiczne cele rozwoju regionu lubelskiego	1 cel rewitalizacji: Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez odnowienie zdegradowanego obszaru centrum gminy Jabłonna oraz nadanie przestrzeni właściwej funkcji	2 cel rewitalizacji: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez ograniczenie patologii społecznych na obszarze rewitalizacji	3 cel rewitalizacji: Zwiększenie rozwoju gospodarczego i poprawa lokalnego rynku pracy oraz wzrost przedsiębiorczości mieszkańców gminy Jabłonna
Cel strategiczny 1. Wzmacnianie urbanizacji regionu	X		
Cel strategiczny 2. Restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich			X
Cel strategiczny 3. Selektywne zwiększanie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowania technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu		X	X
Cel strategiczny 4. Funkcjonalna, przestrzenna, społeczna i kulturowa integracja regionu	X	X	

Źródło: opracowanie własne

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego do roku 2030

Dokumentem, który reguluje politykę przestrzenną w województwie lubelskim jest Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, który jest obecnie w trakcie zmian (aktualny projekt z września 2015 r.), gdyż dokument z 2002 roku był sporządzony w oparciu o nieobowiązującą już ustawę o zagospodarowaniu przestrzennym z 1994 r. w innych niż obecnie uwarunkowaniach geopolitycznych, rozwojowych i instytucjonalnych planowania. PZP WL określa zasady i kierunki kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu oraz działania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych stanowiąc formalną i merytoryczną płaszczyznę odniesienia dla podejmowanych decyzji przestrzennych.

Według Planu gmina Jabłonna wpisuje się w dwa obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym i jeden o znaczeniu regionalnym.

Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym:

- *Miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego – Lubelski Obszar Metropolitalny* – celem zagospodarowania przestrzennego LOM jest wzmocnienie funkcji metropolitalnych rdzenia LOM jako ośrodka polaryzacji wiedzy i innowacji, wzmocnienie powiązań funkcjonalno-przestrzennych ośrodków osadniczych LOM oraz krystalizowanie struktury przestrzennej LOM w kierunku jej optymalizacji funkcjonalnej;

- *Wiejski obszar funkcjonalny – uczestniczący w procesach rozwojowych* – celem rozwojowym jest stworzenie warunków dla integracji funkcjonalnej z miastem, zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej, stworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej oraz dywersyfikacja sektorowa gospodarki rolnej.

Obszar funkcjonalny o znaczeniu regionalnym:

- *Obszar funkcjonalny rozwoju gospodarki żywnościowej (roślinnej rolniczej przestrzeni produkcyjnej)* – priorytetem rozwojowym obszaru jest optymalne wykorzystanie potencjału produkcyjnego gleb oraz aktywizacja gospodarcza poprzez rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego.

Tabela 4. Zestawienie powiązań pomiędzy celami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego do roku 2030 a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023

Priorytety rozwoju przestrzennego	1 cel rewitalizacji: Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez odnowienie zdegradowanego obszaru centrum gminy Jabłonna oraz nadanie przestrzeni właściwej funkcji	2 cel rewitalizacji: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez ograniczenie patologii społecznych na obszarze rewitalizacji	3 cel rewitalizacji: Zwiększenie rozwoju gospodarczego i poprawa lokalnego rynku pracy oraz wzrost przedsiębiorczości mieszkańców gminy Jabłonna
1. Wzmacnianie zewnętrznych powiązań sieciowych oraz poprawa spójności wewnątrzregionalnej w układzie przestrzennym i społeczno-gospodarczym	X	X	X
2. Wzrost konkurencyjności przestrzeni województwa pod względem atrakcyjności gospodarczej i warunków życia	X	X	X

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwoju Powiatu Lubelskiego na lata 2016-2022

Gmina Jabłonna należy do powiatu lubelskiego, a więc cele rewitalizacji LPR powinny być zgodne z priorytetowymi obszarami rozwoju wyznaczonymi w Strategii Rozwoju Powiatu Lubelskiego:

Priorytet 1. Rozwinięty rynek pracy i sprawnie funkcjonująca gospodarka,

Priorytet 2. Lepszy dostęp do infrastruktury i usług publicznych poprawiających jakość życia mieszkańców,

Priorytet 3. Sprawna i przyjazna dla ludzi i biznesu administracja.

Wyznaczone w Lokalnym Programie Rewitalizacji cele koncentrują się na trzech głównych obszarach: przestrzenno-środowiskowym, społecznym i gospodarczym, a zatem wpisują się w powyższe priorytety.

Tabela 5. Zestawienie powiązań pomiędzy celami Strategii Rozwoju Powiatu Lubelskiego na lata 2016-2022 a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023

Priorytety Strategii Rozwoju Powiatu Lubelskiego	1 cel rewitalizacji: Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez odnowienie zdegradowanego obszaru centrum gminy Jabłonna oraz nadanie przestrzeni właściwej funkcji	2 cel rewitalizacji: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez ograniczenie patologii społecznych na obszarze rewitalizacji	3 cel rewitalizacji: Zwiększenie rozwoju gospodarczego i poprawa lokalnego rynku pracy oraz wzrost przedsiębiorczości mieszkańców gminy Jabłonna
1. Rozwinięty rynek pracy i sprawnie funkcjonująca gospodarka			X
2. Lepszy dostęp do infrastruktury i usług publicznych poprawiających jakość życia mieszkańców	X	X	
3. Sprawna i przyjazna dla ludzi i biznesu administracja		X	

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwoju Gminy Jabłonna na lata 2015-2020

Celem głównym Strategii Rozwoju Gminy Jabłonna jest *Wzrost jakości życia i spójności społecznej Gminy Jabłonna dzięki rozwojowi przedsiębiorczości oraz zwiększeniu znaczenia Gminy jako obszaru atrakcyjnego dla inwestycji w sferze mieszkalnictwa*. Cele rewitalizacji niniejszego dokumentu są z nim spójne, jak i z wyznaczonymi celami szczegółowymi.

Tabela 6. Zestawienie powiązań pomiędzy celami Strategii Rozwoju Gminy Jabłonna na lata 2015-2020 a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023

Cele szczegółowe Strategii Rozwoju Gminy Jabłonna	1 cel rewitalizacji: Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez odnowienie zdegradowanego obszaru centrum gminy Jabłonna oraz nadanie przestrzeni właściwej funkcji	2 cel rewitalizacji: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez ograniczenie patologii społecznych na obszarze rewitalizacji	3 cel rewitalizacji: Zwiększenie rozwoju gospodarczego i poprawa lokalnego rynku pracy oraz wzrost przedsiębiorczości mieszkańców gminy Jabłonna
1. Funkcjonalna, przestrzenna, społeczna i kulturalna integracja Gminy Jabłonna	X	X	
2. Gmina Jabłonna silnym centrum mieszkalniczym (osiedleńczym) o znaczeniu regionalnym	X	X	
3. Wzrost rangi i znaczenia Gminy Jabłonna jako obszaru atrakcyjnego dla inwestycji, opartego na wiedzy, aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców, z uwzględnieniem rolniczego charakteru regionu			X

Źródło: opracowanie własne

Pierwszy cel szczegółowy Strategii Rozwoju Gminy odnosi się do jej integracji i wzmocnienia spójności pod względem funkcjonalnym, przestrzennym, społecznym i kulturalnym, co jest związane z 1 celem rewitalizacji mówiącym o odpowiednim zagospodarowaniu i nadaniu nowych funkcji obszarowi rewitalizacji oraz z 2 celem rewitalizacji odnoszącym się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i poprawy jakości życia mieszkańców.

Drugi cel szczegółowy mówiący o wzroście znaczenia funkcji mieszkaniowej w Jabłonnej również jest spójny z dwoma pierwszymi celami rewitalizacji, ponieważ ich realizacja bezpośrednio przełoży się na wzrost zainteresowania gminą jako odpowiednim i atrakcyjnym miejscem do zamieszkania.

Ostatni cel szczegółowy strategii jest komplementarny z 3 celem rewitalizacji, którego realizacja przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej gminy i wzrostu gospodarczego.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jabłonna

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jabłonna określa główne kierunki rozwoju przestrzennego. Cele i przedsięwzięcia niniejszego LPR muszą być komplementarne z postanowieniami studium.

W Studium ustalone zostały następujące priorytety rozwojowe:

- tworzenie kompleksowych systemów podbudowy ekonomicznej i organizacyjnej dla realizacji inwestycji podnoszących rangę gminy i wspierających istniejące i nowe formy działalności gospodarczej,
- tworzenie warunków technicznych (w tym rozbudowa infrastruktury technicznej) dla racjonalnego i zrównoważonego rozwoju struktury gminy przy zapewnieniu poprawy standardów istniejących już wsi i zespołów mieszkaniowych,
- stworzenie dobrej gospodarki nieruchomościami i zasobami gminy – w tym rozbudowa bazy oświatowej i sportowej.

Cele rewitalizacji określone w niniejszym dokumencie są spójne z powyższymi priorytetami, gdyż postulują rozwój przestrzeni w wymiarze funkcjonalnym (poprawa ładu przestrzennego i stanu środowiska przyrodniczego), społecznym (poprawa dostępności do usług publicznych) i gospodarczym (wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i przedsiębiorczości mieszkańców gminy).

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2023

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2023 była dokumentem źródłowym dla opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna. LPR uwzględniła zidentyfikowane w strategii problemy społeczne oraz wpisuje się we wszystkie cele strategiczne:

- Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i uzależnieniom oraz zapobieganie ich skutkom,
- Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży,
- Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym,
- Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

1.3. Przyjęta metodyka prac

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023 składa się z trzech zasadniczych części:

- diagnostyczno-analitycznej (rozdział 2. Diagnoza, rozdział 3. Delimitacja obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji),
- strategicznej (rozdział 4. Cele rewitalizacji oraz środki ich realizacji),
- wdrożeniowo-ewaluacyjnej (rozdział 5. Charakterystyka projektów rewitalizacyjnych wraz z planem finansowym i uzasadnieniem ich komplementarności, rozdział 6. System wdrażania i monitorowania działań rewitalizacyjnych, rozdział 7. System ewaluacji i aktualizacji programu).

W ramach prac nad szeroką diagnozą w pierwszej kolejności przeprowadzono prace przygotowawcze polegające na zgromadzeniu materiałów źródłowych oraz danych dotyczących gminy, zarówno ilościowych, jak i jakościowych. Dane pozyskano z Urzędu Gminy Jabłonna, strony internetowej gminy (<http://www.jablonna.lubelskie.pl/>), Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, a także raportów nadrzędnych instytucji samorządowych i wyspecjalizowanych jednostek. Dokumentem źródłowym dla opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023 była zaktualizowana *Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2023*. Problemy zidentyfikowane w strategii zostały uwzględnione podczas opracowania diagnozy gminy Jabłonna w niniejszym LPR, a wskaźniki odpowiednie dla poszczególnych problemów zostały przeanalizowane w skali sołectw. Analiza problemów społecznych została uzupełniona analizą wskaźników odpowiednich dla problemów gospodarczych, środowiskowych, infrastrukturalnych i przestrzennych.

Po zebraniu wszystkich niezbędnych danych i informacji przeprowadzono ich szczegółową analizę w celu poznania problemów, z którymi boryka się gmina Jabłonna.

Na podstawie analizy wskaźnikowej, uwzględniającej w szczególności wskaźniki społeczno-gospodarcze, wyznaczony został obszar zdegradowany, który składa się z dwóch podobszarów, na których zidentyfikowano sytuację kryzysową. Na obszarze zdegradowanym występują gorsze niż średnia w gminie wskaźniki problemów społecznych, współwystępujące z gorszymi wskaźnikami dotyczącymi problemów gospodarczych, środowiskowych, infrastrukturalnych i przestrzennych.

Sołectwa wchodzące w skład obszarów zdegradowanych, w których zidentyfikowano najgorszą sytuację społeczną, na którą nawarstwia się największa liczba innych zdiagnozowanych problemów zostały uznane za obszar rewitalizacji.

Podczas dalszych prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji określona została wizja stanu docelowego obszaru rewitalizacji, cele i kierunki działań rewitalizacyjnych. Jednym z ostatnich etapów prac nad programem było opracowanie systemu wdrażania oraz monitorowania efektów podejmowanych działań rewitalizacyjnych. W systemie wdrażania zidentyfikowano

projekty rewitalizacyjne, opracowano szczegółowy plan finansowy, opisano komplementarność projektów i określono źródła finansowania.

Kluczowym elementem prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji było zapewnienie włączenia lokalnej społeczności w proces jego opracowania. Mieszkańcy gminy, a w szczególności sołtysi jako przedstawiciele poszczególnych sołectw, zostali włączeni w proces diagnozowania problemów na obszarze gminy, wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, określenia celów rewitalizacji oraz identyfikacji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Konieczne dla osiągnięcia przyjętych celów i zrealizowania projektów rewitalizacyjnych jest nawiązanie dialogu z szerokim kręgiem interesariuszy i przeprowadzanie transparentnego procesu konsultacji społecznych.

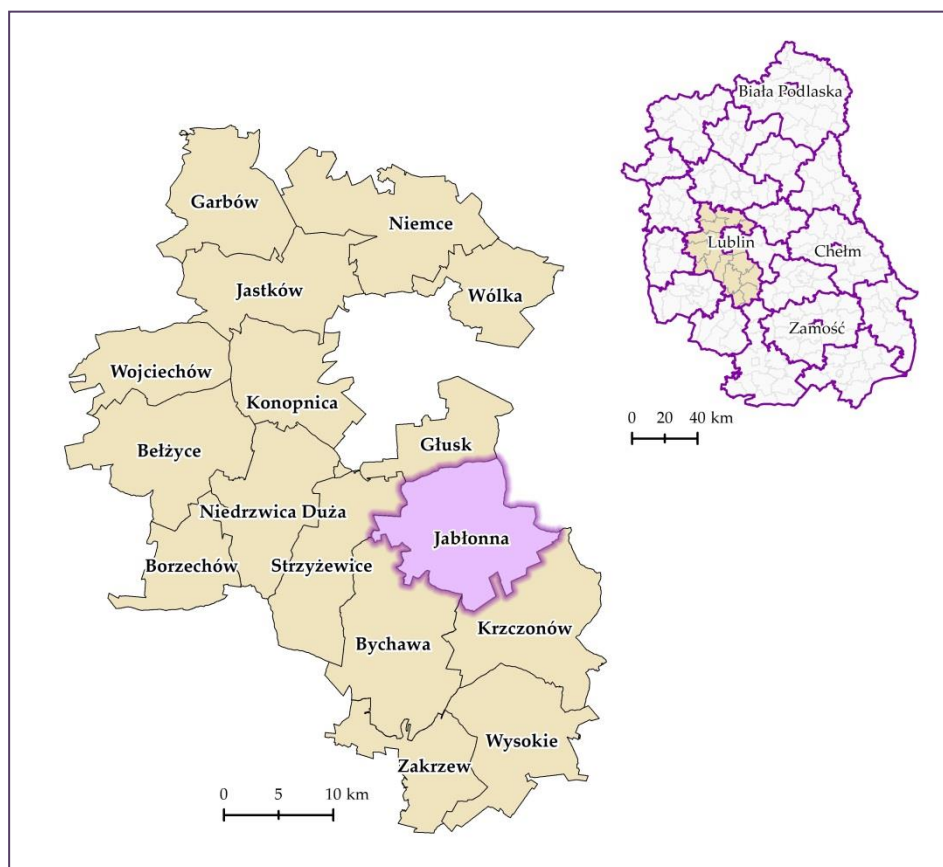
2. DIAGNOZA

2.1. Sfera zagospodarowania przestrzennego i ekologii

2.1.1. Położenie

Jabłonna jest gminą wiejską, położoną w centralnej części województwa lubelskiego, w powiecie lubelskim, w odległości około 18 km od miasta Lublin – siedziby powiatu. Zgodnie z systemem kodowania statystycznych jednostek terytorialnych w Unii Europejskiej NUTS, Jabłonna znajduje się w obrębie podregionu lubelskiego PL314.

Ryc. 1. Położenie gminy Jabłonna w województwie lubelskim i powiecie lubelskim

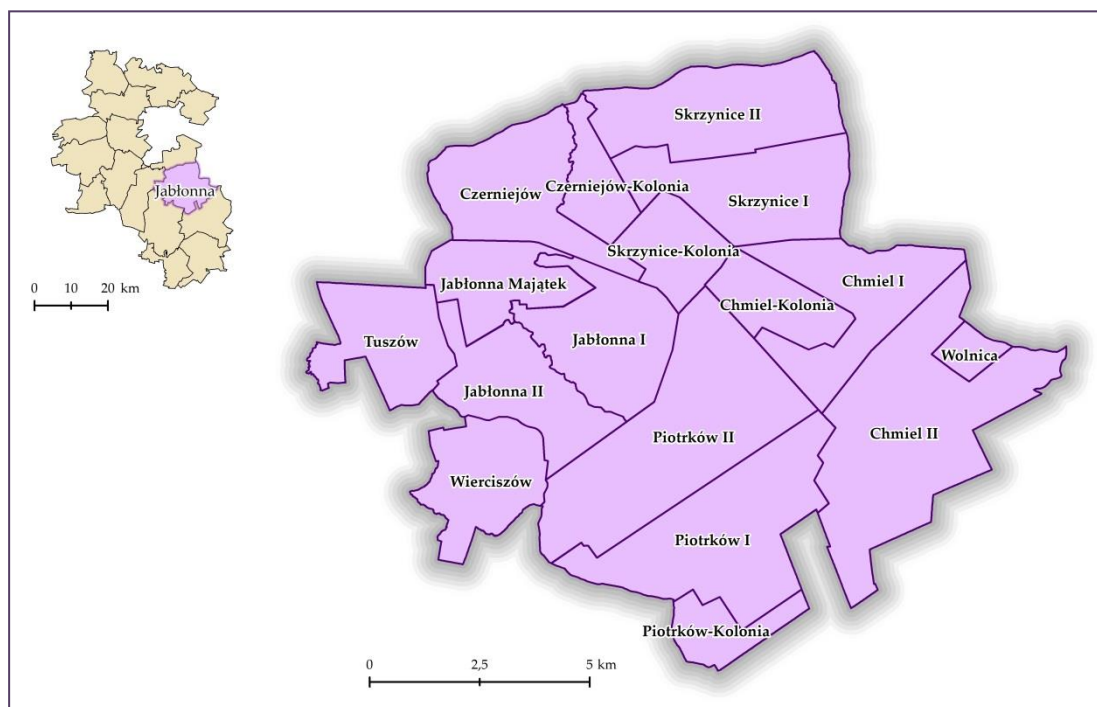

Źródło: opracowanie własne

Rozciągłość południkowa obszaru gminy wynosi 13 km, a równoleżnikowa 17 km. Bezpośrednie sąsiedztwo gminy stanowią gminy miejsko-wiejskie Bychawa i Piaski oraz gminy wiejskie: Głusk, Krzczonów i Strzyżewice. Rolę ośrodka administracji publicznej w gminie Jabłonna pełni miejscowość Jabłonna-Majątek.

W skład gminy wchodzi 17 sołectw: Jabłonna Pierwsza, Jabłonna Druga, Jabłonna-Majątek, Piotrków Pierwszy, Piotrków Drugi, Piotrków-Kolonia, Wierciszów, Tuszów, Chmiel Pierwszy, Chmiel Drugi, Chmiel-Kolonia, Skrzynice Pierwsze, Skrzynice Drugie, Skrzynice-Kolonia, Czerniejów, Czerniejów-Kolonia, Wolnica.

Ryc. 2. Podział administracyjny gminy Jabłonna

Źródło: opracowanie własne

Jabłonna jest także jedną z 41 gmin wchodzących w skład Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego (LOM), którego powiązania komunikacyjne decydują o doskonałym połączeniu gmin członkowskich z Lublinem, będącym jednostką centralną obszaru.

Mimo braku bezpośredniego sąsiedztwa, Lublin korzystnie wpływa na sytuację gminy Jabłonna, miasto oferuje szeroką gamę usług administracji, kultury, rozrywki i oświaty oraz dostęp do rynku pracy. Bliskość Lublina wpływa na aktywność społeczną mieszkańców gminy, jak również na wartość niektórych wskaźników takich jak saldo migracji, przyrost rzeczywisty czy rozwój mieszkalnictwa, ponieważ Jabłonna znajduje się w strefie suburbanizacji Lublina.

Biorąc pod uwagę uwarunkowania fizycznogeograficzne, gmina należy do mezoregionu Wyniosłość Giełczewska, stanowiącego środkową część makroregionu Wyżyna Lubelska.

2.1.2. Rys historyczny²

Pierwszy zapis dotyczący Jabłony (nazywanej w 1414 r. Jabłona, w 1427 r. – Jabłonka, w 1430 r. – Jablonow) podaje Rejestr Poborowy Województwa Lubelskiego. W średniowieczu obszar był tenutą królewską, ale już w XV i XVI w. właścicielami dóbr Jabłony była drobna szlachta.

W XVI i XVII stuleciu Jabłonna była rodowym majątkiem ariańskiej rodziny Lubienieckich. W 1616 r. majątek odziedziczył Krzysztof Lubieniecki – minister zboru ariańskiego, zaś po jego śmierci w 1648 r. majątkiem zarządzała jego żona Katarzyna z synem Krzysztofem. Kilka lat później Katarzyna zmuszona trudną sytuacją finansową zastawiła wieś Szymonowi

² <http://www.jablonna.lubelskie.pl/gmina/informacje-o-gminie/historia.html>

Węglińskiemu. W czasie potopu szwedzkiego syn Katarzyny opowiedział się po stronie szwedzkiej. Najechał w 1656 r. na Jabłonnę i odebrał Węglińskiemu list zastawny ogłaszając się dziedzicem wsi. Czując się pełnoprawnym dziedzicem majątku zaczął wywozić z niego wartościowe rzeczy, zebrane plony do Wysokiego, a wycofując się razem z wojskami szwedzkimi polecił w 1657 r. dokonać zniszczeń we wsi i majątku, pałac stodoły i spichrze ze zbożem, ostatecznie spalił całą wieś, a pozostałości kazał zatopić wodą ze stawów poprzez rozkopanie grobli. W 1658 r. Szymonowi Węglińskiemu udało się odzyskać majątek i razem z synami zajął się jego odbudową.

W dokumentach parafii Bychawka w 1789 r. jako właściciel majątku Jabłonna wymieniony został Franciszek Grajewski. W latach następnych, w początkowym okresie zaborów, tereny te znalazły się pod zaborem austriackim. W 1801 r. majątek nabył siostrzeniec Józefa Wybickiego, niejaki Joachim z Owidza Owidzki. Następnie dziedzicem majątku był Kazimierz Taczanowski, były kapitan wojsk napoleońskich.

W kolejnych latach, jak podaje kronika parafii w Bychawce, majątek należał kolejno do: Chądzyńskich, Kłamborskiego oraz Romana Kozaryna. Następnie w latach 1900-1904 właścicielami byli: Eugeniusz Dębicki i Mieczysław Baczyński. W 1912 r. dobra w Jabłonie wraz z folwarkami Wólka i Romanów, będącymi w posiadaniu kilku właścicieli, nabył Juliusz Vetter – znany przemysłowiec, ale i mecenas sztuki, i szkolnictwa handlowego w Lublinie. Majątek obejmował wówczas 500 ha ziemi, a na jego obszarze obok stylowego pałacu i parku funkcjonował młyn wodny, gorzelnia, stadnina koni oraz dobrze rozwinięta hodowla zwierząt i stawy rybackie nawadniane przez Czerniejówkę.

Po śmierci Juliusza właścicielką Jabłony została jego żona Bronisława. Wówczas zabudowania dworskie rozciągały się na południe od parku otaczającego pałac, po obu brzegach rzeki Czerniejówki. Większa część zabudowań przetrwała do naszych czasów. Budynki te to głównie domy mieszkalne dla osób pracujących w majątku. Po śmierci Bronisławy Vetterowej, w 1937 r. majątek odziedziczył Brunon Jerzy Vetter, który gospodarzył tam także w okresie II wojny światowej.

W czasie okupacji hitlerowskiej wójtem gminy był Niemiec Müller, który wyjątkowo skrupulatnie egzekwował prawa narzucone przez okupanta, co pociągało za sobą liczne represje wobec mieszkańców. Wielu z nich zostało za jego przyczyną aresztowanych bądź zesłanych do obozów pracy.

Rodzina Vetterów opuściła Jabłonnę zimą 1944 r. na wieść o zbliżającej się Armii Czerwonej. Po wojnie majątek ziemski objęty został reformą rolną, zaś pałac stał się własnością Skarbu Państwa. Początkowo mieściła się tam szkoła podstawowa, od 1953 r. – szkoła milicyjna, a następnie posterunek milicji i ośrodek treningowy dla psów policyjnych. Dopiero we wrześniu 1992 r. pałac odzyskali potomkowie Vetterów. Otrzymali oni jednak obiekt w złym stanie technicznym, wymagający natychmiastowego remontu. W 1995 r. zdecydowano się na odsprzedanie pałacyku z parkiem prywatnemu biznesmenowi.

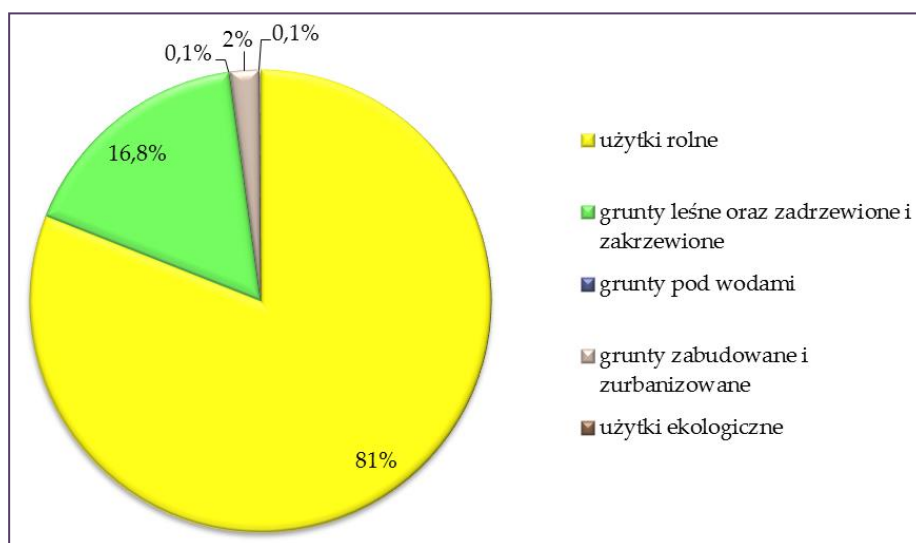
2.1.3. Potencjał oraz uwarunkowania przyrodnicze gminy

2.1.3.1. Struktura gruntów

Użytkowanie gruntów

Jabłonna jest gminą rolniczą i zajmuje powierzchnię 13 121 ha. Według danych BDL GUS z 2014 r. użytki rolne stanowią 81% całkowitej powierzchni gminy. Udział kompleksów leśnych wynosi 17%. Powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych stanowi 2% powierzchni gminy.

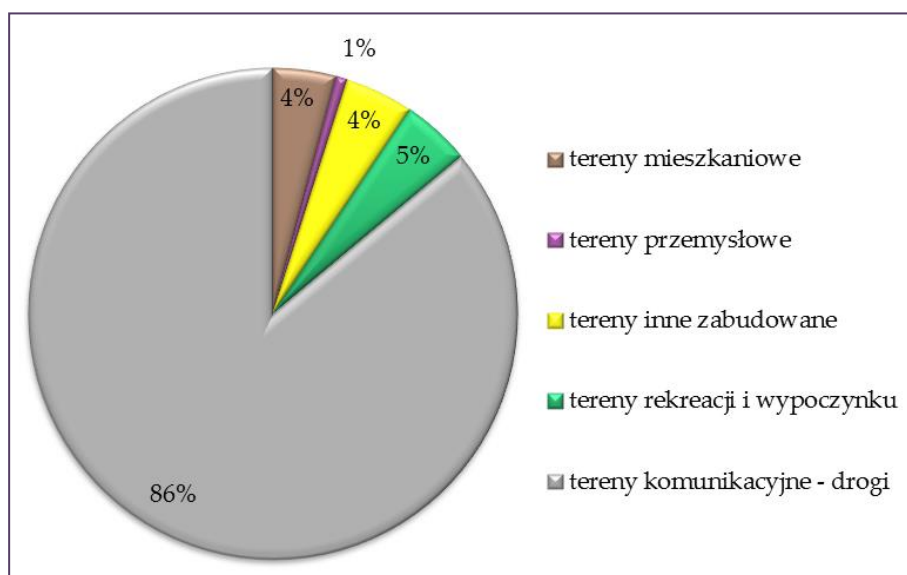
Wykres 1. Użytkowanie gruntów w gminie Jabłonna

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS, 2014

Wśród terenów zabudowanych i zurbanizowanych największą powierzchnię zajmują tereny komunikacyjne drogowe (86%).

Wykres 2. Struktura terenów zabudowanych i zurbanizowanych

Zasoby glebowe i jakość gleb

Pod względem jakości zasobów glebowych gminę Jabłonna można zaliczyć do gmin o średnich warunkach agroekologicznych. Przeważają żyzne gleby brunatne i rędziny rozwinięte na podłożu lessowym. Około 70% użytków rolnych stanowią gleby klasy III, natomiast 26% - gleby klasy IV. Nieco ponad 6% użytków sklasyfikowano w II klasie bonitacyjnej. Klasy V i VI stanowią zaledwie 1,5% całkowitego areału gruntów ornych. Nie występują w gminie gleby najlepsze klasy I i najłabsze klasy VI³. Lasy i grunty zakrzaczone zajmują 352,42 ha, większość z nich usytuowana jest na gruntach klasy II i III (prawie 65 %)⁴.

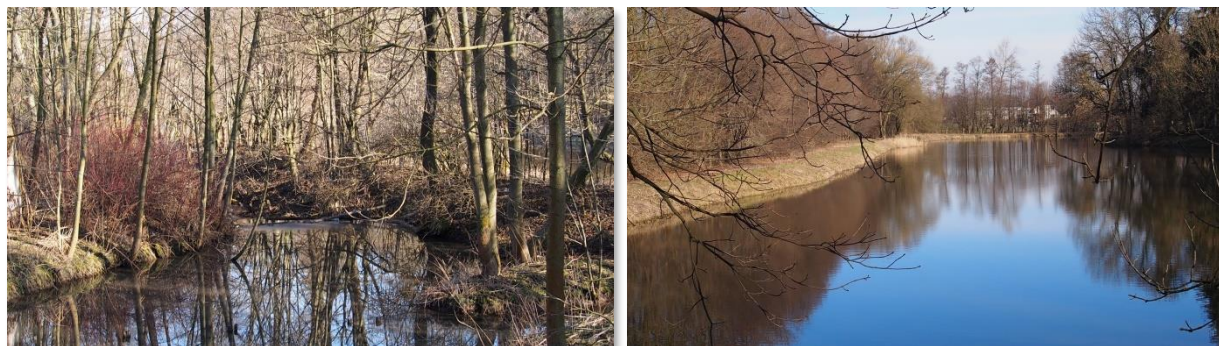
Zasoby glebowe gminy stanowią duży potencjał do wykorzystania ze względu na przewagę gleb bardzo dobrych i dobrych, zajmujących łącznie niemal 94% areału gruntów ornych. W rozkładzie przestrzennym gleby słabsze występują głównie w północnych rejonach gminy.

2.1.3.2. Zasoby wodne⁵

Gmina Jabłonna cechuje się ubóstwem wód powierzchniowych. Pod względem hydrograficznym obszar gminy znajduje się głównie w środkowowschodniej części dorzecza Bystrzycy. Gmina położona jest w zlewni górnej Czerniejówki, jedynie południowo-wschodnie krańce znajdują się w zasięgu dorzecza Radomirki. Kluczowym elementem sieci rzecznej jest Czerniejówka, przecinająca gminę w układzie południkowym, wraz ze swoim prawostronnym dopływem – Skrzyniczanką. Źródła Czerniejówki znajdują się w miejscowości Piotrków Pierwszy. Trzecim ciekim wodnym na obszarze gminy jest Potok spod Tuszowa, który również bierze swój początek z czterech źródeł. Ponadto w gminie znajdują się stawy przepływowe.

Wielkość zasobów wodnych zależy głównie od zasilania atmosferycznego. Średni przepływ Czerniejówki przy opuszczeniu granic gminy wynosi zaledwie 0,24 m³/s. Przepływy pozostałych cieków wodnych wahają się w granicach od kilkunastu do kilkudziesięciu litrów wody na sekundę.

Fot. 1. Rzeka Czerniejówka oraz staw w gminie Jabłonna

³ Strategia Rozwoju Gminy Jabłonna na lata 2015-2022

⁴ Strategia Rozwoju Gminy Jabłonna na lata 2008-2015

⁵ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jabłonna

Głównym piętrzem wodonośnym na obszarze gminy są wody kredowe, stanowiące na obszarach wierzchwinowych jedyny horyzont wodonośny. Głębokość zalegania wód kredowych w dolinach rzek waha się od kilku do kilkunastu metrów, natomiast w rejonie wzgórz ostańcowych wynosi kilkadziesiąt metrów pod powierzchnią terenu.

Jakość wód jest niezadowalająca ze względu na zanieczyszczenia bakteriologiczne oraz zwiększone, pozaklasowe stężenie chlorofilu⁶. Wody Czerniejówki na terenie Jabłonna zakwalifikowano do II klasy czystości. Obecnie zaniedbania gmin leżących nad Czerniejówką doprowadziły do zamulania i zarastania koryta oraz źródeł, a także do degeneracji biologicznej spowodowanej zanieczyszczeniami. Z powodu braku pomiarów nie można określić stanu czystości pozostałych rzek zlokalizowanych na obszarze gminy⁷.

2.1.3.3. Przyroda

Gmina Jabłonna należy do obszarów o stosunkowo wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Jabłonna jest gminą o największej powierzchni obszarów prawnie chronionych wśród wszystkich gmin powiatu lubelskiego. Łączna powierzchnia obszarów chronionych na terenie gminy wynosi 8 631 ha (66% powierzchni całkowitej), z czego 7 150 ha to obszary chronionego krajobrazu, 1 481 ha zajmuje park krajobrazowy, a 34,4 ha – rezerwy przyrody⁸.

W granicach gminy Jabłonna występują następujące formy ochrony przyrody, wyznaczone na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody:

- Krzczonowski Park Krajobrazowy wraz z otuliną – obszar o powierzchni 12 421 ha, szczególnym celem ochrony parku jest zachowanie walorów przyrodniczych, krajobrazowych, kulturowych, historycznych i turystycznych środowiska ze szczególnym uwzględnieniem bogatej rzeźby lessowej Wyżyny Lubelskiej oraz cennych przyrodniczo kompleksów leśnych⁹. Znajduje się tu kilkanaście ostańców denudacyjnych zbudowanych z piaskowców krzemionkowych. Najwyższy z nich to Boży Dar mierzący 306,7 m n.p.m. Teren parku jest ważnym rejonem źródłiskowym – znajduje się tu 45 źródeł. Największą powierzchnię parku, ze względu na występowanie dobrej jakości gleb, zajmują grunty orne (70%), 25% powierzchni parku zajmują lasy, będące fragmentami ocalałych puszczy. W lasach parku przeważają drzewa liściaste z udziałem grabu, lipy i dębu, występują też bory mieszane i ciepłolubne dąbrowy świetliste. Występują tutaj rzadkie rośliny m.in.: podkolan biały i zielonawy, lilia złotogłów, jaskier kaszubski, wawrzynek wilczczyko, miodownik melisowaty. Różnorodność fauny Parku uwarunkowana jest mozaiką siedlisk. W terenach źródłiskowych i w strumieniach występuje kież zdrojowy – skorupiak czystych wód. Łąki są znakomitym siedliskiem dla wielu gatunków motyli:

⁶ Strategia Rozwoju Gminy Jabłonna na lata 2008-2015

⁷ <http://lubelskie.regiopedia.pl/wiki/czerniejowka>

⁸ wg danych BDL GUS 2014 r.

⁹ Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Lubelskiego z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie Krzczonowskiego Parku Krajobrazowego

paź królowej, mieniak tęczowiec oraz modraszek ikar. Na terenach podmokłych występują rzadkie gatunki płazów: rzekotka drzewna, kumak nizinny i ropucha szara. Awifaunę Krzczonowskiego Parku Krajobrazowego reprezentują sikory, pełzacze, drozdy, muchołówki, szpaki, bardzo nieliczne dzięcioły zielonosiwe oraz ptaki szponiaste, głównie jastrząb, krogulec i kobuz, derkacz (gatunek zagrożony w skali światowej), zimorodek (ptak, który poluje na ryby tylko w klarownych, wolno płynących wodach), skowronek, pokląskwa, myszołów i pustułka. Wśród ssaków na uwagę zasługuje wydra i bóbr oraz nietoperze: mopek i gacek brunatny. Krzczonowski Park Krajobrazowy obejmuje południowo-wschodni fragment gminy Jabłonna o powierzchni 1 481 ha¹⁰;

- Czerniejowski Obszar Chronionego Krajobrazu – obszar obejmujący 19 510 ha pomiędzy korytami rzek Bystrzyca i Czerniejówka, jest to teren o bardzo urozmaiconej rzeźbie terenu, licznych źródłach i dolinach rzecznych oraz dużych walorach botanicznych, jest intensywnie wykorzystywany do celów rekreacyjnych i wypoczynkowych; posiada duże walory botaniczne i zróżnicowane cenne ekosystemy. Bogata flora roślin naczyniowych reprezentowana jest przez około 1000 gatunków. Występuje ponad 100 gatunków roślin rzadkich i chronionych: wisienka karłowata, orlik pospolity, zawilec wielkokwiatowy, wężymord stepowy, aster gawędka. Cechą charakterystyczną tego rezerwatu jest występowanie okazałych egzemplarzy lip drobnolistnych i dębów szypułkowych. W zaroślach u podnóża skarpy zlokalizowano purchawicę olbrzymią – największy i jeden z najrzadszych grzybów w Polsce. Można tu spotkać zimorodka, kilka gatunków dzięcioła, kowalika, czapłę, błotniaka stawowego i parę innych ptaków drapieżnych. Około 54% terytorium gminy Jabłonna (7 150 ha) leży w granicach Czerniejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu¹¹;
- Rezerwat Przyrody Olszanka – rezerwat leśny o powierzchni 8,75 ha, mający na celu zachowanie starodrzewu dębowego z domieszką grabu i sosny oraz wieloma chronionymi gatunkami roślin w runie¹²;
- Rezerwat Przyrody Chmiel – rezerwat leśny o powierzchni 25,7 ha, mający na celu zachowanie zespołu grądu z drzewami pomnikowymi oraz kresowego stanowiska buka¹³, obok pospolitych gatunków roślin runa, w rezerwacie występują taksony chronione, zagrożone i rzadkie w regionie;
- Obszar Natura 2000 „Chmiel” PLH060001 – specjalny obszar ochrony siedlisk o powierzchni 25,77 ha, obszar położony jest w południowej części Wyniosłości Giełczewskiej, subregionu Wyżyny Lubelskiej, według regionalizacji geobotanicznej znajduje się w obrębie Krainy Wyżyny Lubelskiej, najbardziej charakterystycznymi elementami rzeźby omawianego terenu są ostańce denudacyjne, obszar zajmuje środkowe części zboczy rozległego wzniesienia o wysokości 264,7 m n.p.m., opadające w kierunku wschodnim i południowym, teren pokryty jest całkowicie lasem, nie występują tu żadne ciek i zbiorniki wodne. Głównym celem ochrony jest zachowanie fragmentu starego, naturalnego lasu dębowego o charakterze grądu, posiadającego ponadto przeznaczenie nasienne. Na szczególną uwagę zasługuje obecność w drzewostanie bardzo dużej ilości okazów dębu szypułkowego *Quercus robur*, których wiek szacowany jest na około 200 lat, a część posiada

¹⁰ http://www.parki.lubelskie.pl/parki_krajobrazowe/krzczonowski.html

¹¹ <http://www.powiatlubelski.pl/miejsca/jablonna/czerniejowski-obszar-chronionego-krajobrazu/>

¹² Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 22 kwietnia 1983 r. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody

¹³ ibidem

rozmiary kwalifikujące je jako drzewa pomnikowe. Omawiany obiekt, obok położonych w sąsiedztwie rezerwatów przyrody „Olszanka” i „Las Królewski”, stanowi jeden z niewielu zachowanych w województwie lubelskim fragmentów lasu z tak dużym udziałem starodrzewu dębowego¹⁴;

- Obszar Natura 2000 „Olszanka” PLH060012 – specjalny obszar ochrony siedlisk o powierzchni 10,97 ha, położony jest w południowej części Wyniosłości Giełczewskiej, subregionu Wyżyny Lubelskiej, zajmuje dolną część południowo-wschodniego zbocza rozległego wzniesienia ostańcowego o wysokości blisko 290 m n.p.m. Wierzchołek tego wzniesienia oddalony jest o około 1,6 km na północny-zachód od granicy obszaru, ponadto, w pobliżu południowego narożnika opisywanego obiektu znajduje się niewielkie wzniesienie osiągające kulminację 259,2 m n.p.m. Takie położenie powoduje, że na stosunkowo niewielkiej powierzchni rezerwatu znalazły się fragmenty zboczy o ekspozycji południowo-zachodniej i północno-wschodniej, których kąt nachylenia wynosi około 5 stopni. Obszar obejmuje fragment naturalnego lasu dębowego o charakterze grądu – siedliska z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Na szczególną uwagę zasługuje obecność w drzewostanie bardzo dużej ilości okazów dębu szypułkowego *Quercus robur*, których wiek szacowany jest na około 200 lat, część okazów posiada rozmiary kwalifikujące je jako drzewa pomnikowe¹⁵;
- 3 pomniki przyrody – głąz narzutowy, dąb szypułkowy o obwodzie pnia 570 cm i wysokości 24 m; buk pospolity o obwodzie pnia 360 cm i wysokości 24 m¹⁶.

Lasy i grunty leśne stanowią 16,5% powierzchni gminy i zajmują obszar 2200,65 ha. Większa część lasów gminy to lasy państwowe, które zajmują powierzchnię 1860,15 ha, reszta to lasy stanowiące własność prywatną. Ich powierzchnia wynosi 340,50 ha¹⁷.

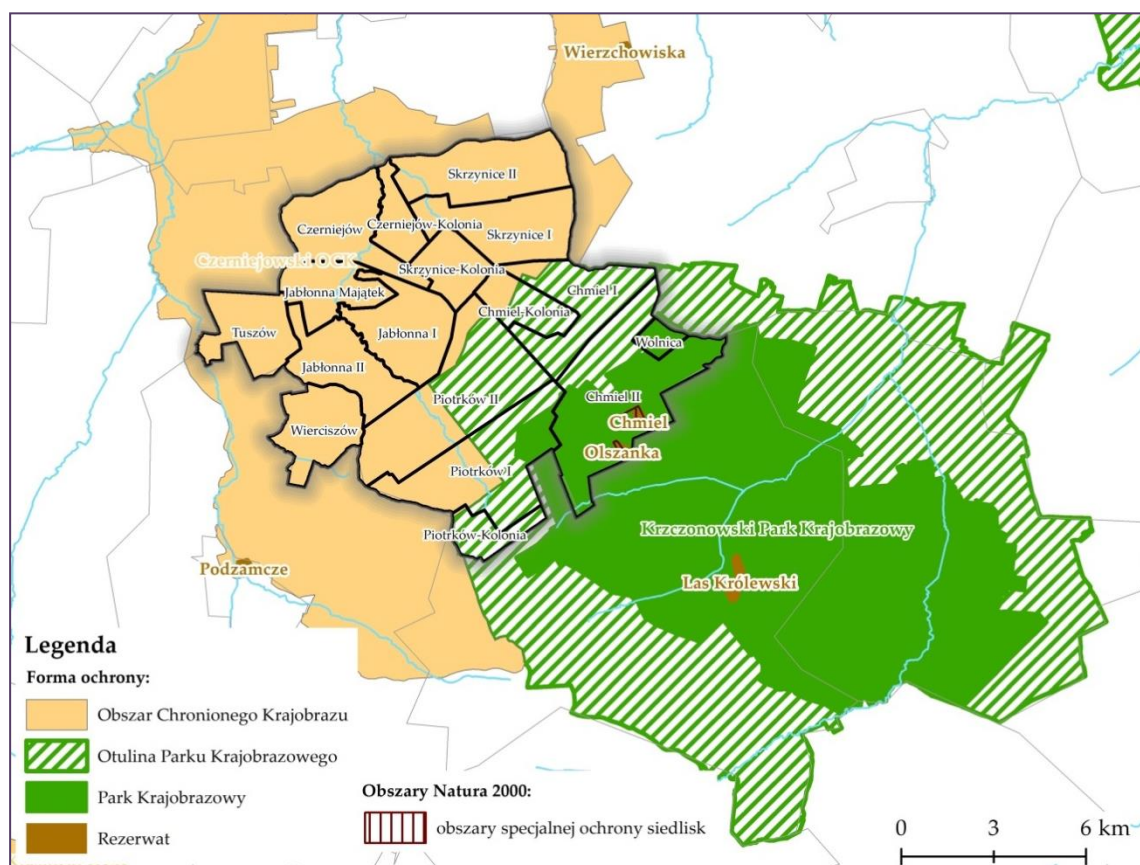
¹⁴ Natura 2000 – standardowy formularz danych, <http://natura2000.gdos.gov.pl/datafiles>

¹⁵ Natura 2000 – standardowy formularz danych, <http://natura2000.gdos.gov.pl/datafiles>

¹⁶ <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>

¹⁷ według danych BDL GUS 2014 r.

Ryc. 3. Obszary chronione na terenie gminy Jabłonna

Źródło: opracowanie własne

2.1.3.4. Powietrze atmosferyczne

Województwo lubelskie jest jednym z najczystszych regionów pod względem jakości powietrza atmosferycznego. Stan powietrza atmosferycznego na obszarze gminy Jabłonna nie budzi zastrzeżeń. Cały obszar, pod względem higieny atmosfery, zaliczono do strefy A co oznacza, że nie występują tu przekroczenia dopuszczalnych stężeń. Na stan czystości powietrza w gminie wpływają zanieczyszczenia emitowane przez miasta Lublin i Świdnik, jednak uwzględniając jakość powietrza atmosferycznego innych gmin położonych w strefie podmiejskiej Lublina, w gminie Jabłonna jest ona bardzo dobra. Ważnym działaniem mającym wpływ na stan środowiska atmosferycznego miał proces gazyfikacji gminy, który w znacznym stopniu obniżył tzw. niską emisję substancji szkodliwych do atmosfery¹⁸.

2.1.3.5. Hałas i fale elektromagnetyczne

Głównym źródłem uciążliwości akustycznych na obszarze gminy Jabłonna jest hałas komunikacyjny, związany z przebiegiem dróg. Hałas komunikacyjny może stwarzać uciążliwości jedynie w pasie drogowym drogi powiatowej nr 835 relacji Lublin-Biłgoraj w miejscowościach Piotrków, Jabłonna i Czerniejów charakteryzujących się zwięzłą zabudową

¹⁸ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jabłonna

zagrodową, jednak stan obciążenia tego typu uciążliwościami nie budzi zastrzeżeń. Na obszarze nie funkcjonują zakłady przemysłowe mające negatywny wpływ na poziom hałasu.

Zagrożenie wynikające w promieniowania elektromagnetycznego generuje linia wysokiego napięcia 110 kV. Strefa zagrożenia promieniowaniem obejmuje niewielki wschodni obszar gminy.

2.1.4. Infrastruktura komunikacyjna

Układ komunikacyjny

Na istniejący układ komunikacyjny gminy Jabłonna składa się sieć dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Przez obszar gminy nie przebiega żadna droga krajowa, natomiast gmina sąsiaduje z drogami krajowymi, stanowiącymi ważne ciągi komunikacyjne całego województwa:

- nr S12/S17 od strony północnej,
- nr 19 od strony zachodniej,
- nr 74 od strony południowej,
- nr 17 od wschodu.

Szkielet układu komunikacyjnego gminy Jabłonna stanowi droga wojewódzka nr 835 relacji Lublin – Biłgoraj, będąca ważnym czynnikiem kształtującym układ osadniczy gminy. Droga przebiega w układzie południkowym przez miejscowości: Czerniejów, Jabłonna-Majątek, Jabłonna Druga, Jabłonna Pierwsza, Piotrków Drugi oraz Piotrków Pierwszy. Droga nr 835, będąca najdłuższą w Polsce drogą wojewódzką jest także ważnym czynnikiem integrującym komunikację zewnętrzną gminy, stanowiąc jednocześnie tranzytowe połączenie Lublina z Biłgorajem, Przeworskiem, Przemyślem i Sanokiem. Drugą ważną arterią komunikacyjną gminy jest droga wojewódzka nr 836 łącząca Bychawę z węzłem drogowym „Piaski-Zachód”. Właścicielem ww. dróg jest Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie.

Zasadniczą rolę w obsłudze komunikacyjnej gminy pełnią drogi powiatowe o łącznej długości ponad 50 km. Lokalny układ komunikacyjny uzupełniają drogi gminne o łącznej długości ponad 90 km¹⁹. Największy ruch pojazdów w gminie odbywa się wzdłuż dróg wojewódzkich oraz dróg powiatowych, które generują główne uciążliwości dla mieszkańców gminy.

Przez teren gminy Jabłonna nie przebiega żadna linia kolejowa, jednak dzięki funkcjonującej zbiorowej komunikacji kołowej dotarcie do Dworca PKP Lublin Główny, stanowiącego najistotniejszy punkt węzłowy w pobliżu gminy, jest stosunkowo łatwe.

Najbliższym lotniskiem jest oddalony o około 30 km Port Lotniczy Lublin-Świdnik. Z lotniska możliwe są bezpośrednie połączenia z Brukselą, Doncaster/Sheffield, Frankfurt, Glasgow,

¹⁹ Strategia Rozwoju Gminy Jabłonna na lata 2015-2022

Londynem, Oslo i Sztokholmem²⁰. Odległość od największego lotniska w Polsce im. Chopina w Warszawie wynosi ok. 190 km.

Organizacja układu drogowego w granicach gminy zapewnia sprawny dojazd do wszystkich jej rejonów, wiele dróg wymaga jednak bieżących remontów, a w dalszej perspektywie modernizacji i przebudowy.

Komunikacja zbiorowa

Komunikacja zbiorowa w gminie opiera się na usługach przewozowych Przedsiębiorstwa Komunikacji Samochodowej (PKS) Biłgoraj. Główną rolę w przewozach pasażerskich gminy Jabłonna odgrywa również komunikacja busowa. Na rynku istnieje duża liczba operatorów zapewniających powiązania z poszczególnymi miejscowościami w gminie oraz Lublinem. Problemem stanowi brak połączenia z pobliskimi gminami. Przewozy pasażerskie na terenie gminy i w powiązaniach zewnętrznych obsługiwane są przez autobusy i mikrobusy. W największych miejscowościach znajduje się kilka przystanków autobusowych. W granicach gminy nie jest zlokalizowany żaden dworzec PKS.

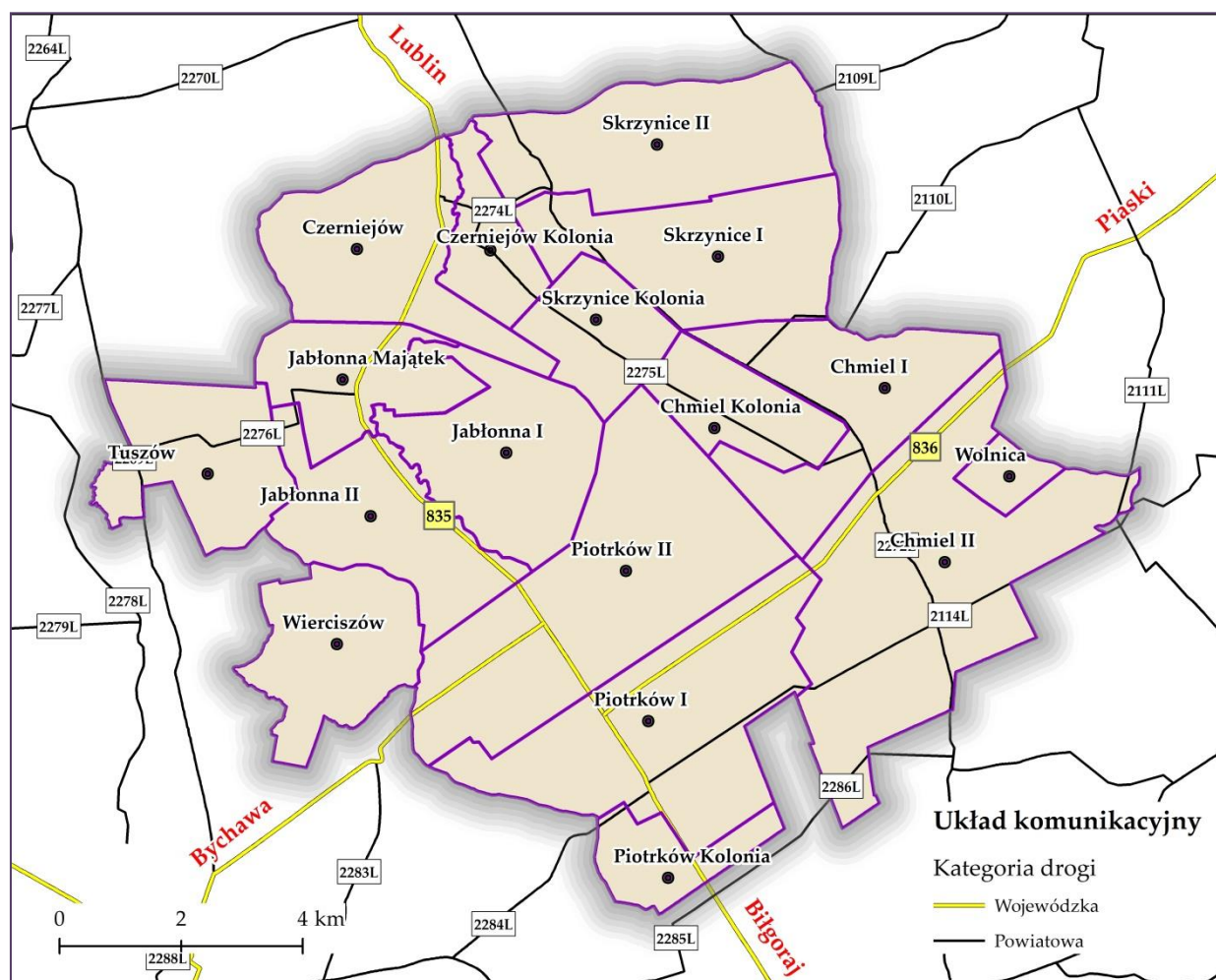
Stan techniczny infrastruktury komunikacyjnej

Głównym problemem struktury komunikacyjnej gminy jest brak wydzielenia ciągów pieszych i rowerowych w większej części odcinków dróg, co wpływa na pogorszenie jakości ich użytkowania. Stan dróg jest zróżnicowany. Wiele z nich wymaga bieżących remontów, a w dalszej perspektywie modernizacji i przebudowy. Dodatkowym problemem jest fakt, iż ponad 60 km dróg gminnych posiada nawierzchnię tłuczniowo-gruntową²¹.

²⁰ <http://www.airport.lublin.pl/>

²¹ Strategia Rozwoju Gminy Jabłonna na lata 2015-2022

Ryc. 4. Układ komunikacyjny gminy

Źródło: opracowanie własne

2.1.5. Infrastruktura techniczna

2.1.5.1. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Prawidłowo zaprojektowana infrastruktura komunalna zapewnia gospodarowanie dostępnymi zasobami wody w sposób racjonalny i oszczędny.

Dostęp mieszkańców gminy Jabłonna do infrastruktury wodociągowej jest na stosunkowo wysokim poziomie. System sieci wodociągowej wykorzystuje 3 ujęcia wód podziemnych z kredowego poziomu wodonośnego zlokalizowane w miejscowościach: Jabłonna, Chmiel i Piotrków. W 2014 roku długość czynnej sieci rozdzielczej wynosiła 146,3 km. Sieć zaopatrywała w wodę 2620 odbiorców (1130 z ujęcia w Jabłonie, 925 z ujęcia w Chmielu i 565 z ujęcia w Piotrkowie) tj. 7418 mieszkańców gminy Jabłonna (93,2% ogółu populacji gminy). Ilość wody dostarczonej gospodarstwom domowym w 2014 roku wyniosła 214,5 dam³, natomiast zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca wynosiło 27 m³.

W ramach PROW 2007-2013 w gminie Jabłonna zrealizowano projekt przebudowy istniejącej stacji wodociągowej. Projekt miał na celu poprawę infrastruktury technicznej związanej

z zaopatrzeniem w wodę poprzez rozbudowę wodociągu w miejscowości Jabłonna-Majątek i Jabłonna Pierwsza. Modernizacja wodociągu, polegająca na montażu zestawu hydroforowego dla obsługi drugiej strefy ciśnieniowej z zewnętrzną instalacją energetyczną, oraz rozbudowa sieci wodociągowej z przyłączami i likwidacją przewodów wodociągowych zapewniła odpowiednie ciśnienie wody w wyżej położonych odcinkach sieci. Realizacja projektu pozwoliła mieszkańcom i przedsiębiorcom z tych sołectw na dostęp do podstawowych usług związanych z dostarczeniem wody, przez co poprawie uległy ich warunki życia. Inwestycja przyczyniła się również do pobudzenia rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wyrównania szans rozwojowych terenów wiejskich. Realizację projektu zakończono w październiku 2014 r.²².

Gmina Jabłonna posiada słabo rozwiniętą infrastrukturę kanalizacyjną. Głównym miejscem odprowadzania ścieków przez mieszkańców są zbiorniki bezodpływowe, które często bywają nieszczelne. Część ścieków zostaje odprowadzana bezpośrednio do gruntu lub wód powierzchniowych, co skutkuje ponadnormatywnym zanieczyszczeniem rzek²³.

Gmina nie posiada komunalnej oczyszczalni ścieków oraz infrastruktury służącej odprowadzaniu wód deszczowych z budynków oraz ulic. Należy jednak zaznaczyć, że przy wsparciu środków pochodzących z PROW 2007-2013 zrealizowano inwestycję budowy mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków przy Zespole Szkół w Piotrkowie oraz sieci kanalizacji sanitarnej o długości 300 m wraz z przyłączami w miejscowościach Piotrków I i Piotrków II. Realizację projektu zakończono w grudniu 2010 r.²⁴. Dzięki niej 23 mieszkańców gminy uzyskało dostęp do sieci kanalizacyjnej²⁵.

Ponadto, przy dofinansowaniu z tego samego programu operacyjnego, zrealizowano budowę ponad 60 przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy oraz mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków przy Zespole Szkół w Jabłonie. Realizację projektu zakończono w sierpniu 2012 r.

Budowa sieci kanalizacyjnej ma ogromne znaczenie dla stanu środowiska przyrodniczego, jednak w miejscowościach wiejskich, budowa kanalizacji jest ekonomicznie nieuzasadniona ze względu na generowanie ogromnych kosztów wynikających z doprowadzenia potrzebnej infrastruktury. Z racji tego bardziej racjonalna jest budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.

Rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej stanowi istotny czynnik zwiększający pozycję obszaru gminy wśród terenów atrakcyjnych inwestycyjnie, w związku z tym na terenie gminy Jabłonna planowane są dalsze działania mające na celu poprawę warunków bytowych mieszkańców.

²² <http://www.jablonna.lubelskie.pl/gmina/projekty-unijne/>

²³ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jabłonna

²⁴ <http://www.jablonna.lubelskie.pl/gmina/projekty-unijne/>

²⁵ BDL GUS, 2014

2.1.5.2. Energetyka i ciepłownictwo²⁶

Sieć elektroenergetyczna

Obsługa elektroenergetyczna gminy dokonywana jest za pośrednictwem sieci i urządzeń stanowiących własność Lubelskich Zakładów Energetycznych „LUBZEL”. Sieć posiada koncesję na przesył, dystrybucję i obrót energią elektryczną.

Przez wschodnią część gminy przebiega linia napowietrzna najwyższego napięcia 220 kV łącząca GSZ Abramowice i GSZ Zamość. Sieć napowietrzna (SN) zasila stacje transformatorowe w wykonaniu słupowym. Sieć rozdzielczą niskiego napięcia (NN) stanowią linie napowietrzne oraz kablowe.

Sieć elektroenergetyczna napowietrzna oraz stacje transformatorowe zaspokajają zapotrzebowanie gminy w energię elektryczną na poziomie obecnie obowiązującego standardu, jednak koniecznym działaniem jest modernizacja niektórych odcinków sieci i urządzeń elektroenergetycznych.

Sieć gazowa

Przeważająca część jednostek osadniczych na obszarze gminy Jabłonna jest zgazyfikowana z wyjątkiem miejscowości: Czerniejów Kolonia, Skrzynice Kolonia, Skrzynice Pierwsze oraz część miejscowości Piotrków Kolonia²⁷. Obecnie z sieci gazowej korzysta 1955 osób, co stanowi 24,6% ogółu mieszkańców²⁸.

Gazowa sieć średnioprężna na terenie Jabłonna zasilana jest ze stacji redukcyjno-pomiarowej pierwszego stopnia zlokalizowanej w gminie Głusk.

Gmina posiada opracowany program gazyfikacji, który przewiduje dalszy rozwój istniejących układów sieci średnioprężnej. Głównym celem rozbudowy sieci gazowej jest objęcie obsługą wszystkich miejscowości na obszarze gminy.

System ciepłowniczy

Gospodarka ciepła w gminie Jabłonna opiera się na lokalnych kotłowniach lub indywidualnych urządzeniach grzewczych opalanych paliwem stałym, będącym głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego lub gazem ziemnym. Zastosowanie gazu dla celów grzewczych sukcesywnie wzrasta szczególnie w nowej zabudowie mieszkaniowej.

²⁶ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jabłonna

²⁷ Strategia Rozwoju Gminy Jabłonna na lata 2015-2022

²⁸ według danych BDL GUS 2014 r.

Gospodarka niskoemisyjna

Gmina Jabłonna przystąpiła do opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN), który będzie strategicznym dokumentem Gminy Jabłonna w którym zostaną zawarte działania inwestycyjne i nieinwestycyjne realizowane na terenie gminy w latach 2015-2020.

Uwzględnienie w PGN przedsięwzięć zwiększy szanse władz gminnych, mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie gminy na uzyskanie dofinansowania w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020, w tym m.in. na:

- termomodernizację budynków,
- wymianę urządzeń na energooszczędne,
- wykorzystanie energii z odpadów,
- montaż instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE),
- budowę obiektów pasywnych/energooszczędnych,
- modernizację elektroenergetycznej lub ciepłowniczej sieci dystrybucyjnej²⁹.

W zakresie ograniczenia niskiej emisji w gminie Jabłonna zrealizowano dwa projekty mające na celu termomodernizację budynków. Pierwszy z nich to „Termomodernizacja i remont budynku w miejscowości Czerniejów z przeznaczeniem na cele społeczno-kulturalne”, drugi to „Termomodernizacja i remont budynku w miejscowości Skrzynice Pierwsze z przeznaczeniem na cele społeczno-kulturalne”. Oba projekty dofinansowane były ze środków PROW 2007-2013, Oś „Odnowa i rozwój wsi”, w ramach działania 413 „Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju”.

Odnawialne źródła energii

Ze względu na występowanie na terenie gminy Jabłonna dużej ilości obszarów prawnie chronionych, rozwój infrastruktury związanej z odnawialnymi źródłami energii jest bardzo utrudniony. Na terenie gminy nie jest zlokalizowana biogazownia, farma fotowoltaiczna, farma wiatrowa, ani inne obiekty generujące dodatkowe obciążenia dla mieszkańców gminy.

W celu wykorzystania w gminie Jabłonna energii z odnawialnych źródeł zrealizowano projekt „Kolektory słoneczne jako źródło energii odnawialnej w gminie Jabłonna” dofinansowany ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013, Oś Priorytetowa VI Środowisko i czysta energia, Działanie 6.2 Energia przyjazna środowisku. W ramach projektu zamontowano ponad 360 zestawów solarnych do podgrzewania ciepłej wody użytkowej dla 1474 osób w gospodarstwach domowych. Projektem objęto również 5 szkół podstawowych z terenu gminy Jabłonna: w Skrzynicach, Tuszowie, Piotrkowie, Czerniejowie i w Jabłonie. Ponadto w remizie i świetlicy, budynku użyteczności publicznej wykorzystywanym na potrzeby społeczno-kulturalne w Czerniejowie, wykonano modernizację

²⁹ <http://www.jablonna.lubelskie.pl/aktualnosci/gmina-jablonna-przystapila-do-opracowania-planu-gospodarki-niskoemisyjnej.html>

tradycyjnej kotłowni opalanej drewnem na kotłownię zasilaną biomasą. Realizację projektu zakończono w czerwcu 2015 r.³⁰.

2.1.5.3. Gospodarka odpadami

Od 1 lipca 2013 r., na podstawie nowelizacji ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, która ustanowiła nowe zasady gospodarowania odpadami, odpowiedzialność za odbiór i właściwe zagospodarowanie odpadów została przekazana gminom. Podstawą nowego systemu gospodarki odpadami w gminie jest segregacja. Działanie w zakresie wywozu śmieci polega na odbiorze przesortowanych odpadów od mieszkańców sprzed posesji.

Według *Planu gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2017* gmina Jabłonna została zaliczona do Regionu Południowo-Zachodniego. Odpady komunalne przyjmowane są w funkcjonującym na terenie gminy Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych zlokalizowanym na byłym wysypisku w Tuszowie, a następnie przekazywane są do Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Bełżycach (Celowy Związek Gmin „PROEKOBI”).

Od 1 stycznia 2015 r. opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi, pobierana przez gminę Jabłonna od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, jest obliczana w oparciu o liczbę mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość³¹.

2.1.5.4. Telekomunikacja i Internet

Gmina objęta jest zasięgiem telefonii stacjonarnej i komórkowej, jednak ze względu na duży odsetek lasów występują miejscowe problemy z zasięgiem niektórych operatorów.

Powszechny dostęp do szerokopasmowego Internetu ma szczególne znaczenie dla rozwoju obszaru i dla jakości życia mieszkańców.

Sieć szerokopasmowa składa się z dwóch warstw: szkieletowej i dystrybucyjnej. Warstwę szkieletową tworzą węzły szkieletowe i połączenia między nimi. Warstwa szkieletowa budowana jest w topologii pierścienia lub połączonych pierścieni. W warstwie dystrybucyjnej, zakończenia sieci stanowią punkty dystrybucyjne, na bazie których możliwa jest w dalszej kolejności budowa sieci dostępowych. Warstwa dystrybucyjna budowana jest w topologii drzewa. Sieć jest projektowana w jednolitej technologii optycznej.

Obszar województwa został podzielony na obszary białe, szare i czarne odrębnie dla tradycyjnej infrastruktury szerokopasmowej (obszary tradycyjne) i dla sieci szerokopasmowej nowej generacji (obszary NGA).

³⁰ <http://www.jablonna.lubelskie.pl/gmina/projekty-unijne/projekt-kolektory-sloneczne-jako-zrodlo-energii-odnawialnej-w-gminie-jablonna.html>

³¹ <http://www.jablonna.lubelskie.pl/aktualnosci/odpady-komunalne/>

Obszary tradycyjne:

- ❑ biały – obszar, na którym nie ma odpowiedniej infrastruktury szerokopasmowej i co do którego nie ma wiarygodnych planów inwestycyjnych wybudowania takiej infrastruktury w okresie 3 lat,
- ❑ szary – obszar, na którym jest tylko jedna odpowiednia infrastruktura szerokopasmowa lub co do którego istnieje wiarygodny plan inwestycyjny jednej infrastruktury w najbliższych 3 latach,
- ❑ czarny – obszar, na którym istnieją dwie lub więcej odpowiednie infrastruktury szerokopasmowe lub ich budowa jest objęta wiarygodnymi planami inwestycyjnymi w okresie najbliższych 3 lat.

Sieci NGA to przewodowe sieci dostępne, składające się w całości lub częściowo z elementów optycznych, które mogą zapewnić świadczenie usług szerokopasmowych o wyższej przepustowości w porównaniu z usługami świadczonymi przy pomocy przewodów miedzianych. Obszary NGA również możemy podzielić na:

- ❑ białe – obszar, na którym nie istnieje sieć NGA i nie ma wiarygodnych planów inwestycyjnych wybudowania takiej infrastruktury w okresie 3 lat,
- ❑ szare – obszar, na którym istnieje jedna sieć NGA albo według wiarygodnych planów inwestycyjnych powstanie w okresie najbliższych 3 lat,
- ❑ czarne – obszar, na którym według wiarygodnych planów inwestycyjnych obecnie lub w okresie najbliższych 3 lat powstaną co najmniej 2 sieci NGA.

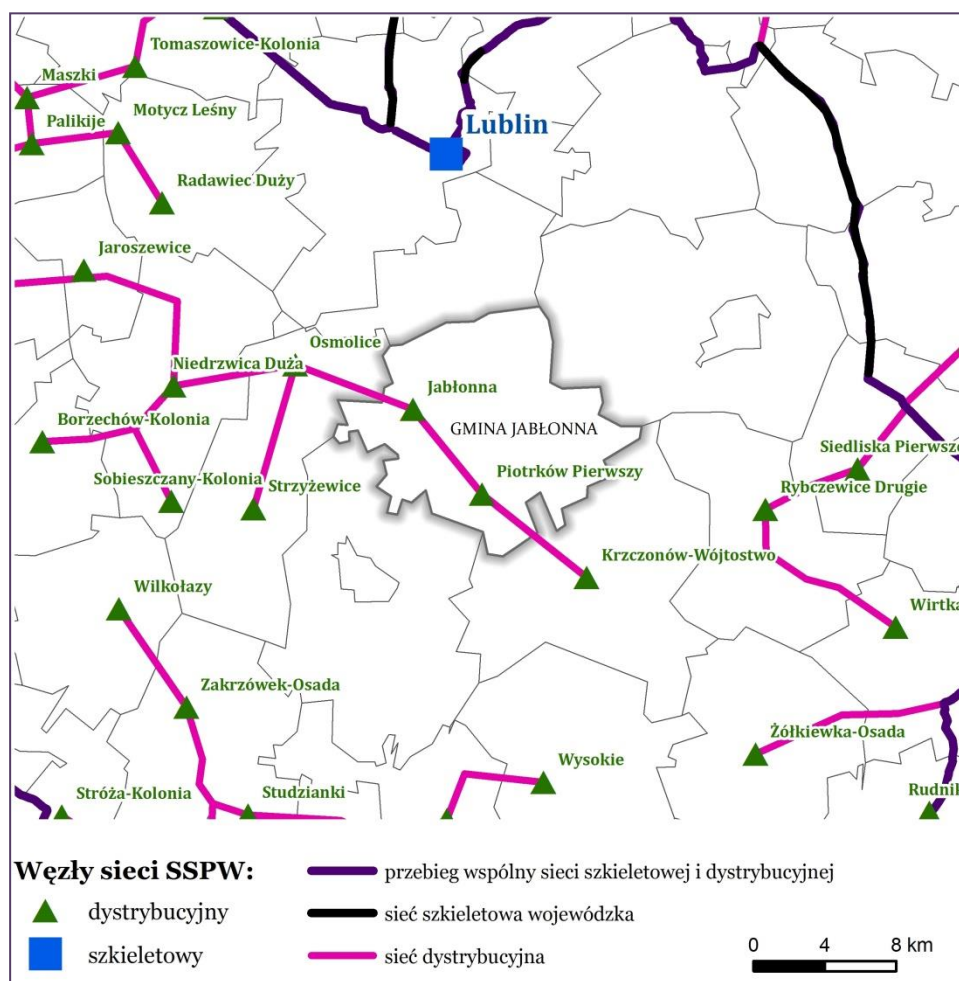
Obszar NGA jest jednocześnie białym, szarym lub czarnym obszarem tradycyjnym.

W gminie Jabłonna zlokalizowane są 2 węzły dystrybucyjne: w miejscowości Jabłonna i Piotrków Pierwszy. Przez węzły przebiega sieć dystrybucyjna. Najbliższy węzeł szkieletowy zlokalizowany jest w Lublinie.

8 miejscowości w gminie Jabłonna (42%) zostało zakwalifikowane jako obszary tradycyjne białe, na których nie ma odpowiedniej infrastruktury szerokopasmowej i co do którego nie ma wiarygodnych planów inwestycyjnych wybudowania takiej infrastruktury w okresie 3 lat. 11 miejscowości (58%) to obszary tradycyjne szare problematyczne, czyli takie, na którym jest tylko jedna odpowiednia infrastruktura szerokopasmowa lub co do którego istnieje wiarygodny plan inwestycyjny jednej infrastruktury w najbliższych 3 latach.

Wszystkie miejscowości w gminie to obszary białe NGA, czyli takie, na których nie istnieje sieć NGA i nie ma wiarygodnych planów inwestycyjnych wybudowania takiej infrastruktury w okresie 3 lat.

Ryc. 5. Sieć szerokopasmowego Internetu

Źródło: opracowanie własne na podstawie Studium Wykonalności projektu Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej – województwo lubelskie

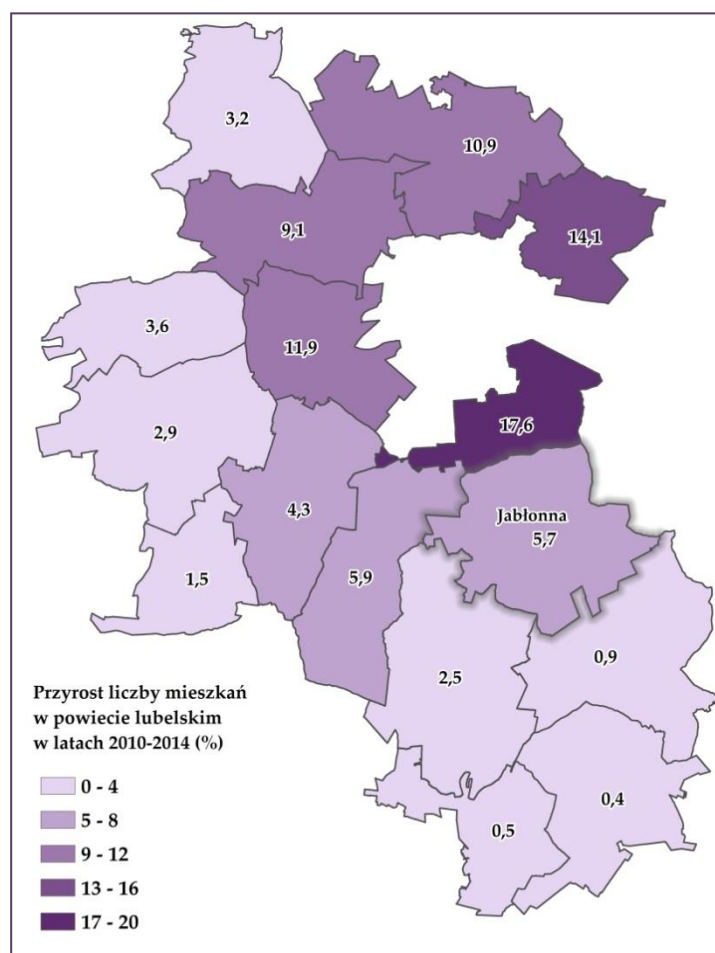
2.1.6. Mieszkalnictwo

Układ komunikacyjny wpływa na kształtowanie pasmowo-liniowego charakteru osadnictwa, skupiającego się głównie wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 835, która przebiega przez miejscowości: Czerniejów, Jabłonna-Majątek, Jabłonna Druga, Jabłonna Pierwsza, Piotrków Drugi oraz Piotrków Pierwszy. Układ ulicówkowy jest jednym z czynników powodujących problemy z wyodrębnieniem wyraźnego centrum gminy. Dominuje typ zwartej zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej. Widocznym zjawiskiem jest nierównomierne rozmieszczenie osadnictwa, które skupia się w północnej części gminy.

Liczba mieszkań pod koniec 2014 roku wynosiła 2662 i na przestrzeni lat 2010-2014 miała tendencję wzrostową. Gmina dysponuje 17 mieszkaniami komunalnymi o łącznej powierzchni 756 m². Wartość ta jest mniejsza niż w roku 2009, w którym to gmina była w posiadaniu 25 mieszkań komunalnych o łącznej powierzchni 1121 m². W 2014 roku w gminie Jabłonna było 334,5 mieszkań na 1000 mieszkańców, o 14,5 mieszkań na 1000 mieszkańców więcej niż w 2010 roku.

Gmina Jabłonna znajduje się w strefie oddziaływania procesów suburbanizacyjnych miasta Lublin. Na przełomie lat 2010-2014 odnotowano nasilenie działań inwestycyjnych podejmowanych na obszarze gminy przez inwestorów indywidualnych. Inwestycje spowodowały znaczący wzrost liczby mieszkań oddanych do użytku z 39 w 2010 roku do 42 w 2014 roku.

Ryc. 6. Zasoby mieszkaniowe powiatu lubelskiego – przyrost liczby mieszkań w stosunku do 2010 r. (wg. stanu na 31.12.2014 r.)

Źródło: opracowanie własne

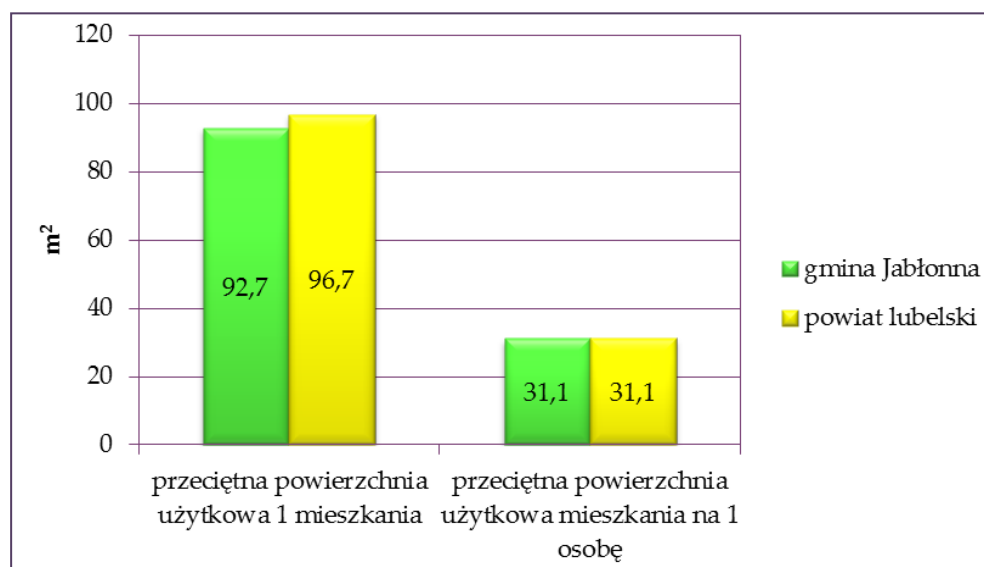
Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe gminy Jabłonna w latach 2004-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Mieszkania (szt.)	2518	2551	2586	2625	2662
Izby (szt.)	9876	10049	10241	10453	10659
Mieszkania na 1000 mieszkańców	320,0	322,7	226,6	330,8	334,5
Powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	227435	231923	236739	241829	246811
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkańca (m ²)	28,9	29,3	29,9	30,5	31,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Warunki mieszkaniowe w gminie stanowią jeden z ważniejszych czynników świadczących o rozwoju gospodarczym. W analizowanym przedziale czasowym należy zauważyć stały wzrost liczby mieszkań i izb. W ciągu ostatnich 5 lat liczba mieszkań wzrosła o 144, a liczba izb o 783.

Wykres 3. Wskaźniki dotyczące zasobów mieszkaniowych w roku 2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Dane dotyczące wyposażenia mieszkań w urządzenia techniczno-sanitarne świadczą o niekorzystnym stanie części mieszkań. Wiele lokali nie spełnia podstawowych warunków socjalno-bytowych ze względu na brak doprowadzenia podstawowych urządzeń sanitarnych.

Tabela 8. Wyposażenie mieszkań w urządzenia techniczno-sanitarne oraz udział mieszkań wyposażonych w instalacje w latach 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Wodociąg	2086 (86,8%)	2219 (87%)	2254 (87,2%)	2293 (87,4%)	2330 (87,5%)
Łazienka	1512 (60%)	1545 (60,6%)	1580 (61,1%)	1619 (61,7%)	1656 (62,2%)
Centralne ogrzewanie	1445 (57,4%)	1478 (57,9%)	1513 (58,5%)	1552 (59,1%)	1589 (59,7%)
Ustęp spłukiwany	1609	1642	1677	1716	1753
Gaz sieciowy	511	532	560	590	620

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Jednym z głównych problemów na terenie gminy są problemy techniczne wynikające z wykorzystania nieekonomicznych rozwiązań ograniczających efektywność obiektów budowlanych. Wykorzystywane w budynkach źródła ciepła są źródłem niskiej emisji, co powoduje szereg uciążliwości i niekorzystnie wpływa na lokalne środowisko przyrodnicze. Na terenie gminy Jabłonna jest łącznie 370 budynków, które korzystają z węglowych kotłów ciepła – średnio na jedno sołectwo 22. Na terenie poszczególnych sołectw najczęściej ww. budynków odnotowano na terenie sołectwa Jabłonna Druga – 62. Niekorzystanie wypadają również sołectwa: Piotrków Pierwszy – 35 oraz Jabłonna Majątek – 31.

2.1.7. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy

Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Jabłonna uwarunkowana jest rozmieszczeniem w przestrzeni głównych ciągów komunikacyjnych oraz doliny rzeki Czarniejówki.

Ze względu na rolniczy charakter gminy największy obszar zajmują użytki rolne. Ponadto w północno-wschodniej i południowo-wschodniej części gminy znajdują się zwarte kompleksy leśne.

Główną osią funkcjonalną gminy Jabłonna, wzdłuż której koncentruje się większość funkcji w gminie Jabłonna jest droga wojewódzka nr 835 relacji Lublin-Biłgoraj. Skupia się tutaj funkcja mieszkaniowa oraz obiekty przemysłowo-usługowe.

Tereny rekreacyjne obejmują obszary najbardziej atrakcyjne przyrodniczo, głównie teren Czerniejowskiego Parku Krajobrazowego oraz obszary w dolinie rzeki Czerniejówki.

Kierunki rozwoju przestrzennego gminy Jabłonna określone są w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jabłonna, przyjętym uchwałą nr XXII/136/2005 Rady Gminy Jabłonna z dnia 29.06.2005 r.

Planowanie przestrzenne w gminie Jabłonna jest na wysokim poziomie, aż 99,8% jej powierzchni jest objęte trzema obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Dzięki temu nie ma potrzeby wydawania decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego w celu udzielenia pozwolenia na budowę. Taka postawa świadczy o odpowiedzialnym podejściu Władz gminy do planowania przestrzennego i wyznaczania przestrzennych kierunków jej rozwoju.

2.1.8. Obiekty i granice stref ochrony konserwatorskiej

Na obszarze gminy Jabłonna znajdują się liczne obiekty dziedzictwa kulturowego figurujące w rejestrze zabytków województwa lubelskiego, jak również w gminnej ewidencji zabytków. Dominującą formą historycznej zabudowy są zespoły dworskie i budowle sakralne. Popularną formę historyczną stanowią również zabytki użyteczności publicznej i techniki. Gmina jest terenem, na którym miały miejsca bitwy partyzanckie z okresu II wojny światowej, czego dowodem są historyczne nekropolie i dość licznie zachowane mogiły wojenne wpisane do rejestru zabytków województwa lubelskiego³².

Zespoły dworskie³³

Zespół pałacowo-parkowy w Jabłonnie – wpisany do rejestru zabytków woj. lubelskiego pod nr A/749. Został uznany za pomnik kultury w 1977 roku. Kompleks zajmuje powierzchnię 3 ha i obejmuje pałac, dom ogrodnika oraz park ze stawami. Oprócz pałacu zachowały się liczne budynki gospodarcze: rządówka, 2 lamusy, 2 obory, stajnia, czworak, chlewnia oraz funkcjonująca nadal gorzelnia i magazyn spirytusu. Duże walory architektoniczne, przyrodnicze i krajobrazowe obiektu, zachowane do dzisiaj bez większych zmian, stawiają go w rzędzie najlepiej utrzymanych na Lubelszczyźnie. Wybudowany na początku XX wieku zespół pałacowy

³² Studium Urbanizacji Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego

³³ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jabłonna

został odrestaurowany przez prywatnych właścicieli i obecnie stanowi unikalną w skali regionu rezydencję mieszkalną³⁴.

Zespół dworski w Skrzynicach – w jego skład wchodzi XIX-wieczny dwór murowany oraz tzw. ośmiorak. Dobra te wraz z Czerniejowem tworzyły od 1835 r. majorat, nadany generałowi Rudigierowi. Obecnie zespół przecięty został drogą. Po stronie zachodniej (lokalizacja nieistniejącego dworu) znajduje się nowsza zagroda wśród starych drzew, po stronie wschodniej zrujnowane budynki gospodarcze.

Folwark w Czerniejowie – zachowały się budynki gospodarcze i czworaki z końca XIX lub początku XX w. Historyczny układ kompozycyjny założenia czytelny jest na XVIII-wiecznej mapie Pertheesa: cztery stawy paciorkowe na nurcie strumienia. Według opisu z 1819 r. był tu ogród kwaterowy owocowy i ogród „dla rozrywki”.

Zespół dworski w Piotrkowie II – podobnie jak zespół w Skrzynicach stanowił po połowie XIX w. własność generała Rudigiera, zachowały się tu pozostałości parku o bogatym drzewostanie oraz stawy, pomimo, że drewniany dwór, wzniesiony w roku 1918 i mieszanej konstrukcji oraz obora w ostatnich latach zostały przekształcone w sposób zacierający ich walory historyczne i architektoniczne.

Zespół pałacowo-parkowy w Tuszowie – z powstałego w pierwszej poł. XIX w. okazałego parku powstał w otoczeniu dworu w Tuszowie, do dziś ocalała piękna aleja lipowa oraz w pobliskiej Pszczelej Woli, dawniej Żabiej Woli, aleja topolowa, nosząca imię właścicieli, uznana za pomnik przyrody. Na części dawnego parku stoi dziś szkoła, a z dawnego drzewostanu pozostało zaledwie kilka okazów. Odrestaurowany obiekt stanowi obecnie własność prywatną³⁵.

Fot. 2. Zespół pałacowo-parkowy w Jabłonie

Źródło: EuroCompass Sp. z o.o.

Zespoły kościelne

Kościół Matki Bożej Częstochowskiej w Chmielu – wybudowany w 1929 r. Jest to budynek murowany, stylizowany na renesans lubelski, jednonawowy. W nastawie ołtarzowej

³⁴ http://www.polskiezabytki.pl/m/obiekt/1669/Jablonna_/

³⁵ <http://www.mapapolski.com.pl/index.php?AK=woj&gmi=722>

umieszczono w 1963 r. złożone tabernakulum. Kościół parafialny w Chmielu pomimo skromnego wyposażenia, figuruje w ewidencji dóbr kultury województwa lubelskiego³⁶.

Kościół pw. św. Wawrzyńca w Czerniejowie – wpisany do rejestru zabytków woj. lubelskiego pod nr A/62. Kościół wybudowany został w latach 1608-1611 r. dzięki staraniom Agnieszki Jastkowskiej, przeoryszy lubelskiego klasztoru Brygidek i kapelana ks. Andrzeja Bietkiewicza. Budynek jest murowany z kamienia i cegły, jednonawowy, z półkoliście zamkniętym prezbiterium. We wnętrzu zachowane są sklepienia ze sztukateriami późnorenesansowymi, kościół należy do grupy kościołów typu lubelskiego. Jego ogrodzenie jest murowane, z barokową bramką. W pobliżu znajduje się stara murowana plebania pochodząca XIX w., ale posiada wcześniejsze, zapewne XVII w. piwnice³⁷.

Cmentarze

Cmentarz parafialny w kolonii Chmiel – funkcjonujący od 1908 r. o powierzchni ok. 1,5 ha.

Cmentarz parafialny w Czerniejowie – założony w 1885 r., na cmentarzu znajduje się mogiła ofiar egzekucji z 12 kwietnia 1942 r.³⁸

Cmentarz mariawicki w Chmielu II – położony przy drodze do Piotrkowa, założony w 1912 r., znajduje się tutaj kilka zachowanych grobów, ogrodzenie wyznacza niewielki teren o powierzchni 0,05 ha.

Cmentarz wojenny w Piotrkowie (zachodni) – znajduje się przy drodze wojewódzkiej Lublin-Biłgoraj. Jest otoczony płotem, za ogrodzeniem znajduje się mogiła zbiorowa w postaci kopca. Pochowano tu prawdopodobnie 408 żołnierzy austro-węgierskich (m.in. z 12 pułku piechoty) i rosyjskich z okresu sierpnia-września 1914 r. oraz z lipca 1915 r. Jest tu też 7 mogił rządowych. Do lat dziewięćdziesiątych na zachowanym kopcu stać miał drewniany krzyż prawosławny. Obecnie jest tu tylko jeden prosty i mały krzyż drewniany.

Cmentarz wojenny w Piotrkowie (wschodni) – cmentarz z okresu I wojny światowej, znajduje się na wschód od wsi Piotrków, otoczony jest wałem ziemnym, znajduje się tam 27 mogił zbiorowych, z których większość uległa zatarciu. Dojście do cmentarza możliwe jest jedynie po jednej z dwóch miedz ciągnących się od wiejskiej drogi do samego zagajnika skrywającego groby. Drogę tę przebywają przynajmniej raz w roku mieszkańcy wsi by zapalić znicze poległym. W ostatnich latach pogłębiono rów otaczający groby i podniesiono wał ziemny zmieniając kształt cmentarza.

Cmentarz wojenny w Piotrkowie (południowy) – cmentarz z okresu I wojny światowej, znajduje się na terenie prywatnym, na tyłach gospodarstwa w pobliżu dawnego folwarku. Składa się dziś z 5 podłużnych kopców ziemnych (9 mogił zbiorowych). Pochowano na tym cmentarzu

³⁶ <http://www.jablonna.lubelskie.pl/turystyka/zabytki/kosciol-matki-bozej-czestochowskiej-w-chmielu.html>

³⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jabłonna

³⁸ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jabłonna

prawdopodobnie 264 żołnierzy austrowęgierskich i rosyjskich poległych w sierpniu 1914 r. i w dniach 21-23 lipca 1915 r.³⁹

Cmentarz wojenny w Tuszowie – znajduje się ok. 15 m od szosy Lublin-Biłgoraj, kształtem zbliżony jest do półowalu, całość otacza wał ziemny. Z kilkunastu mogił zbiorowych pozostały do dnia dzisiejszego dwa kopce. W ewidencji austrowęgierskiej występuje jako *Friedhof nr 32 Tuszów*. Pochowano tu około 400 żołnierzy austrowęgierskich i rosyjskich poległych w dniach 23-26 lipca 1915 r.⁴⁰

Architektura municypalna

W gminie Jabłonna zachowane są 2 obiekty stanowiące jedne z nielicznych przykładów architektury municypalnej w skali regionu:

- ❑ *budynek Urzędu Gminy* wzniesiony w latach 20-tych XX w.,
- ❑ *dawny areszt gminny*.

Zabytki techniki

W gminie Jabłonna możemy spotkać również zabytki techniki:

- ❑ *kuźnia* drewniana z 1936 r. w Chmielu,
- ❑ *kuźnia* z 1938 r. w Chmielu Kolonii,
- ❑ *młyn górny* – drewniany z 1904 r., z pozostałością śluzy drewnianej, młyn dolny nie zachowany (fundamenty i pozostałości drewnianej śluzy) w Czerniejowie,
- ❑ *gorzelnia i magazyn spirytusu* – grobla stanowiąca ślad młyna, wymienianego przez cały okres staropolski; drewniany wiatrak koźlak w Jabłonnie,
- ❑ *młyn* z pocz. XX w. w Piotrkowie,
- ❑ *kuźnia murowana* z lat 20-tych XX w. (obecnie magazyn) w Skrzynicach⁴¹.

2.1.9. Analiza zasobów rekreacyjno-turystycznych gminy

Analizując zasoby turystyczne gminy należy uwzględnić jakość środowiska naturalnego, środowisko kulturowe oraz atrakcje i organizowane wydarzenia masowe. Ważnym czynnikiem sprzyjającym rozwojowi turystyki i rekreacji w danej jednostce terytorialnej jest istnienie dobrze prosperującej bazy noclegowej oraz zaplecza gastronomicznego.

Potencjał turystyczny

Gmina dysponuje dużym potencjałem w zakresie możliwości uprawiania turystyki masowej oraz wypoczynku. Znajduje się tutaj wiele cennych obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, z wyjątkowym krajobrazem i zróżnicowanymi ekosystemami oraz nieskażonym środowiskiem naturalnym. Czynniki te sprawiają, że teren jest atrakcyjny zarówno dla rekreacji pobytowej jak

³⁹ <http://www.polskaniezwykla.pl/web/place/43139,piotrkow-pierwszy-cmentarz-wojenny.html>

⁴⁰ <http://www.jablonna.lubelskie.pl/turystyka/zabytki/cmentarz-wojenny-w-tuszowie.html>

⁴¹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jabłonna

również wypoczynku mieszkańców gminy. Jabłonna oferuje również turystom liczne obiekty zabytkowe, będące bazą do rozwoju turystyki kulturowej.

Baza noclegowa i gastronomiczna⁴²

Gmina Jabłonna nie dysponuje dobrze rozwiniętą bazą noclegowo-turystyczną. Funkcjonujące obiekty noclegowe i agroturystyczne na terenie gminy to:

- Dworek Jabłonna – około 90 miejsc w 16 pokojach,
- gospodarstwo agroturystyczne „Gaśiorówka” – 3 miejsca noclegowe w 2 pokojach,
- gospodarstwo agroturystyczne „Sawanna” – 3 miejsca noclegowe w 1 pokoju,
- gospodarstwo agroturystyczne „Dom na Wrzosowisku” – 10 miejsc noclegowych w 4 pokojach.

Słabo rozwinięta infrastruktura noclegowa oraz baza gastronomiczna uniemożliwia rozwój turystyki mimo licznych walorów turystycznych i krajobrazowych jakimi dysponuje gmina.

Szlaki turystyczne i ścieżki edukacyjne⁴³

Duży odsetek obszarów prawnie chronionych jest niewątpliwym walorem gminy, ale stanowi jednocześnie ogromne ograniczenie dla rozwoju turystyki i rekreacji, ze względu na konieczność zachowania cennych ekosystemów i krajobrazu. Występowanie obszarów chronionych stanowi szansę rozwoju turystyki przyrodniczej i edukacyjnej. Potencjał ten jest jednak wykorzystywany przez mieszkańców w niewielkim stopniu. Pomimo licznych form ochrony przyrody, na terenie gminy brakuje wytyczonych ścieżek dydaktyczno-przyrodniczych oraz spacerowych. Brakuje również wyznaczonych szlaków pieszych, rowerowych, konnych oraz wodnych dających możliwość zorganizowanego aktywnego wypoczynku. Dużym utrudnieniem dla rozbudowy sieci turystycznej gminy Jabłonna jako miejsca wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców Lublina jest silna konkurencja ze strony innych jednostek samorządowych sąsiadujących z miastem.

Produkty regionalne

Gmina Jabłonna słynie z licznych produktów regionalnych. Promocja przysmaków odbywa się poprzez prowadzenie inicjatyw kulturalnych jak również zarejestrowanie ich na ministerialnej Liście Produktów Tradycyjnych. Celem powstania listy jest rozpowszechnianie informacji o tradycyjnych produktach regionalnych oraz ich późniejsze promowanie za granicą. Do tej pory zarejestrowano 1300 produktów, z czego 3 pochodzą z gminy Jabłonna:

- piernik lubelski,
- piernik żydowski,
- piróg drożdżowy⁴⁴.

⁴² Strategia Rozwoju Gminy Jabłonna na lata 2015-2022

⁴³ Strategia Rozwoju Gminy Jabłonna na lata 2015-2022

⁴⁴ <http://www.minrol.gov.pl/Jakosc-zywnosci/Produkty-regionalne-i-tradycyjne/Lista-produktow-tradycyjnych>

Tradycja pieczenia w tym regionie sięga w głąb wieków, a najstarsze przekazy pokoleniowe dokumentują obecność wypieków na świątecznych stołach mieszkańców.

2.1.10. Charakterystyka przestrzeni publicznych gminy

Przestrzenie publiczne stanowią wizytówkę każdej jednostki administracyjnej. Jakość ich zagospodarowania, sposób utrzymania oraz ukształtowane w ich obrębie funkcje stanowią wyznacznik do oceny jakości i sposobu zarządzania budżetem przez władze lokalne. Prawidłowe funkcjonowanie przestrzeni publicznych oddziałuje na jakość życia mieszkańców oraz zwiększa zainteresowanie wśród potencjalnych inwestorów i turystów.

Na terenie gminy Jabłonna główna przestrzeń publiczna znajduje się w miejscowości Jabłonna-Majątek, gdzie mieści się większość obiektów pożytku publicznego: Urząd Gminy, poczta, gminna biblioteka publiczna, zespół szkół i ośrodek zdrowia. Niestety przestrzeń centrum gminy nie jest zagospodarowana w sposób reprezentacyjny, choć powinna stanowić jej wizytówkę. Ożywienie i atrakcyjne zagospodarowanie przestrzeni publicznych w gminie jest planowane w ramach działań rewitalizacyjnych wynikających z niniejszego programu.

W gminie brakuje miejsc parkingowych oraz odpowiedniego miejsca na lokalne targowisko. W ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych gmina planuje utworzyć targowisko oraz parking na jego potrzeby.

Fot. 3. Budynki Urzędu Gminy w Jabłonie

Źródło: EuroCompass Sp. z o.o.

2.1.11. Identyfikacja najważniejszych problemów w sferze zagospodarowania przestrzennego i ekologii

Gmina Jabłonna boryka się z wieloma problemami w sferze zagospodarowania przestrzennego i ekologii. Poniżej przedstawiono zestawienie wybranych wskaźników (na 2014 r.) na poziomie gminy Jabłonna, powiatu lubelskiego, województwa lubelskiego i kraju, które pozwalają porównać gminę do ww. jednostek. Do głównych problemów w sferze zagospodarowania przestrzennego i ekologii należą m.in.: zanieczyszczenie atmosfery przez zjawisko niskiej emisji, pogarszający się stan wód powierzchniowych spowodowany zanieczyszczeniami bakteriologicznymi, brak sieci kanalizacyjnej na obszarze całej gminy, duże natężenie ruchu samochodowego w miejscowościach położonych przy drodze wojewódzkiej nr 835,

postępowanie procesu suburbanizacji, związanego z bliskością dużego miasta Lublina, wiążącego się z rozproszonym charakterem nowopowstałej zabudowy mieszkaniowej przy jednoczesnym zanikaniu tradycyjnego wiejskiego charakteru gminy, wysokie koszty wiążące się z doprowadzeniem infrastruktury komunalnej do nowopowstałych rozproszonych domostw, brak utwardzenia bitumicznego wielu odcinków dróg gminnych, brak wydzielonych specjalnych ciągów komunikacyjnych dla pieszych i rowerzystów, duży odsetek obszarów prawnie chronionych stanowiących ograniczenie dla rozwoju turystyki i rekreacji gminy oraz rozwoju infrastruktury związanej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, słabo rozwinięte zaplecze noclegowo-gastronomiczne, uniemożliwiające rozwój turystyki oraz brak wytyczonych ścieżek dydaktyczno-przyrodniczych i spacerowych oraz szlaków dających możliwość zorganizowanego aktywnego wypoczynku.

Wskaźnik	Gmina Jabłonna	Powiat Lubelski	województwo lubelskie	Polska
Udział obszarów chronionych w powierzchni gminy	66	18,2	22,7	32,5
Lesistość	16,5	10,2	23,2	29,4
Udział osób korzystających z sieci wodociągowej	93,2	80,1	86,7	91,6
Udział osób korzystających z sieci kanalizacyjnej	0,3	19,8	51,5	68,7
Udział osób korzystających z sieci gazowej	24,6	39,7	40,2	52,2
Mieszkania na 1000 mieszkańców	334,5	321,2	352,0	363,4
Udział powierzchni objętej MPZP w powierzchni ogółem	99,8	72,9	58,1	29,2

2.2. Sfera gospodarcza

2.2.1. Struktura gospodarcza gminy

Na strukturę gospodarczą gminy Jabłonna składają się główne sektory gospodarki do których należą: rolnictwo, przemysł i budownictwo oraz usługi.

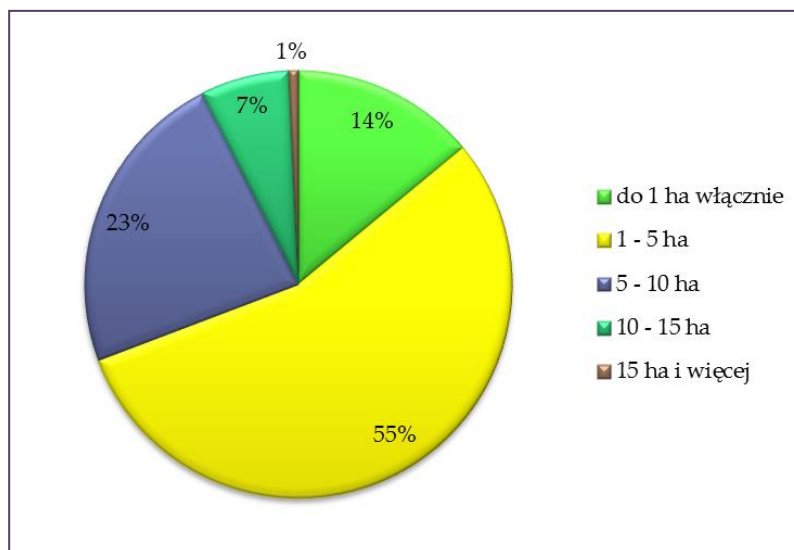
Rolnictwo jest jednym z najbardziej powszechnych rodzajów aktywności gospodarczej, obszary wiejskie są miejscem życia i pracy blisko 40% ludności kraju oraz miejscem wypoczynku. Średnia wartość wskaźnika jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej⁴⁵ dla gminy Jabłonna wynosi 88,2, przy średniej dla województwa lubelskiego 74,1 i dla kraju – 66,6, i warunki dla rolnictwa są określane jako dobre.

Zgodnie z danymi Powszechnego Spisu Rolnego 2010 na obszarze gminy Jabłonna znajduje się 1478 gospodarstw rolnych i wszystkie są gospodarstwami indywidualnymi. Gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą stanowią 95% wszystkich gospodarstw z terenu gminy. Czynnikiem determinującym stan rolnictwa i intensywności produkcji rolnej na danym obszarze

⁴⁵ Zmiana planu zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego – uwarunkowania wewnętrzne, BPP w Lublinie, Lublin 2011

jest struktura agrarna. Na terenie gminy Jabłonna przeważają gospodarstwa od 1 do 5 ha, które stanowią 55% wszystkich gospodarstw rolnych (767 gospodarstw rolnych) oraz gospodarstwa od 5 do 10 ha – 23% (324 gospodarstwa). Gospodarstwa do 1 ha włącznie stanowią 14% (194 gospodarstwa), natomiast najmniejszy odsetek stanowią gospodarstwa 15 ha i więcej, które stanowią zaledwie 1%. Średnia powierzchnia gospodarstw na obszarze gminy Jabłonna wynosi 5,88 ha.

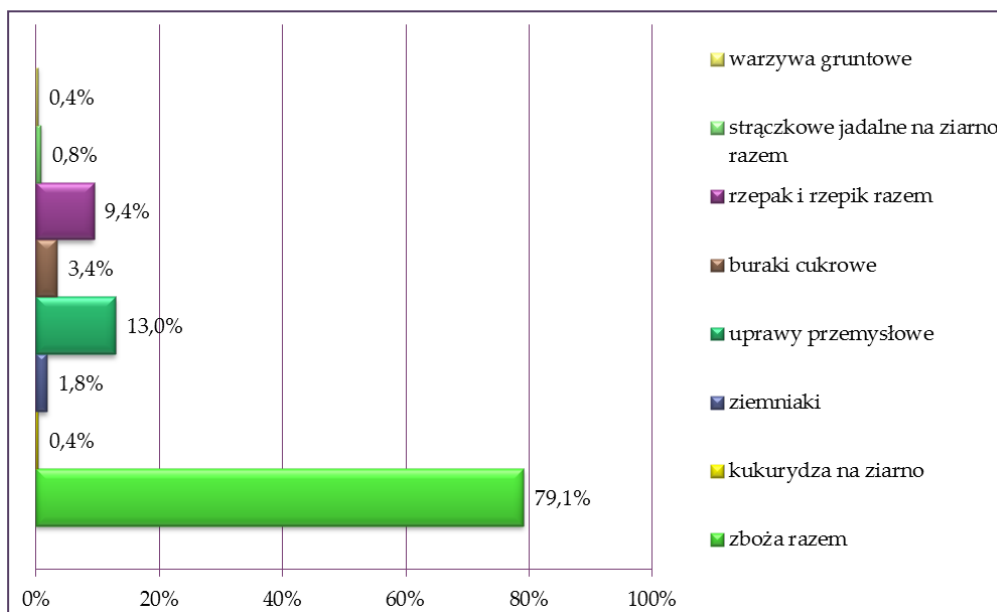
Wykres 4. Struktura ilościowa gospodarstw rolnych gminy Jabłonna

Źródło: opracowanie własne na podstawie PSP 2010

Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej w decydujący sposób wpływa na rodzaj upraw i hodowlę zwierząt. Na terenie gminy Jabłonna w zakresie upraw dominują zboża, głównie pszenica i jęczmień, które stanowią 79,1% powierzchni zasiewów. Wśród upraw wyróżniają się również uprawy przemysłowe (przeznaczone do produkcji surowców dla przemysłu spożywczego i innych) – 13% oraz rzepak i rzepik – 9,4%.

Wykres 5. Rodzaje upraw na terenie gminy Jabłonna (powierzchnia zasiewu)

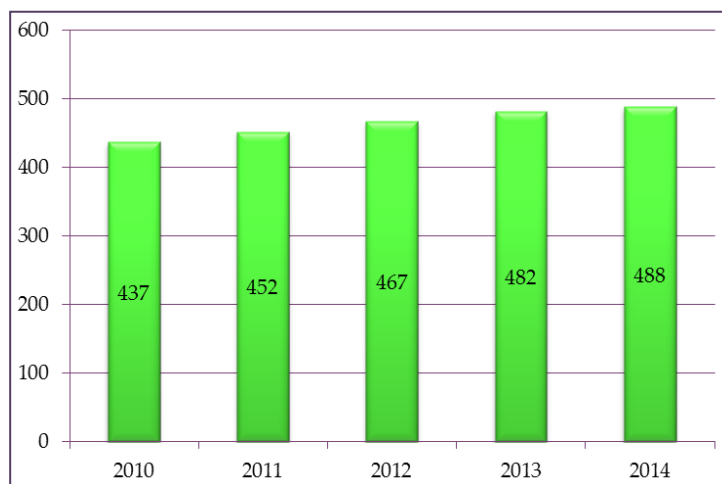
Źródło: opracowanie własne na podstawie PSP 2010

Pod względem hodowli zwierząt gmina Jabłonna wyróżnia się hodowlą trzody chlewnej – 299 gospodarstw. Ilościowo przeważa pogłowie drobiu i trzody chlewnej. Zgodnie z danymi Powszechnego Spisu Rolnego 2010 na terenie gminy pogłowie zwierząt w sztukach dużych (SD) wynosi 1931 szt., które utrzymuje łącznie 612 gospodarstw.

2.2.2. Przedsiębiorczość w gminie

Na terenie gminy Jabłonna w 2014 r., według danych GUS, funkcjonowało 488 podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON, o 12% więcej w porównaniu do 2010 roku. Ze względu na rolniczy charakter gminy, posiada ona znacznie mniejszą liczbę podmiotów gospodarczych niż w gminach miejsko-wiejskich oraz miejskich. Analizując liczbę podmiotów gospodarczych w analizowanym okresie, tj. w latach 2010-2014, ich liczba systematycznie wzrasta.

Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie gminy Jabłonna w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W podziale na sektory własnościowe podmioty działające w sektorze publicznym stanowią 3%, natomiast w sektorze prywatnym 97%. W sektorze prywatnym największy odsetek stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (87%), natomiast organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne) – 3%.

Tabela 9. Podmioty gospodarcze wg sektorów własnościowych w gminie Jabłonna w latach 2010-2014

PKD	2010	2011	2012	2013	2014
Podmioty gospodarki narodowej					
ogółem	437	452	467	482	488
Sektor publiczny					
ogółem	15	15	17	17	17
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	12	12	14	14	14
Sektor prywatny					
ogółem	422	437	450	465	471
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	370	386	395	409	409
spółki handlowe	8	8	9	10	13
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	1	1	1	1
spółdzielnie	1	1	1	1	1
fundacje	1	1	1	1	2
stowarzyszenia i organizacje społeczne	11	12	12	12	13

Źródło: opracowanie własne

Według danych Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG)⁴⁶, według stanu na dzień 01.03.2016 r., w gminie działalność gospodarczą prowadzi 318 podmiotów. Największy odsetek podmiotów działa na terenie miejscowości Jabłonna Druga –

⁴⁶ <https://prod.ceidg.gov.pl/ceidg/ceidg.public.ui/Search.aspx>

19% i Jabłonna-Majątek – 17%. Zgodnie z danymi Krajowego Rejestru Sądowego (KRS)⁴⁷, działa tu 13 podmiotów gospodarczych, z czego prawie połowa (6 podmiotów) działa w miejscowości Jabłonna Pierwsza.

Rozwój przedsiębiorczości w gminie, wynika ze wzrostu liczby podmiotów gospodarczych w analizowanych latach, co prezentuje poniższa tabela.

Tabela 10. Podmioty gospodarki wg sekcji PKD 2007⁴⁸ w gminie Jabłonna w latach 2010-2014

Sekcje PKD	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	437	452	467	482	488
Sekcja A	11	11	12	15	13
Sekcja B	0	0	0	0	1
Sekcja C	39	40	40	39	37
Sekcja D	0	0	0	0	0
Sekcja E	2	1	1	1	1
Sekcja F	66	67	70	71	66
Sekcja G	122	128	134	134	138
Sekcja H	65	58	70	80	80
Sekcja I	7	7	10	10	8
Sekcja J	3	5	6	4	5
Sekcja K	12	11	9	13	15
Sekcja M	13	16	19	22	23
Sekcja N	34	36	26	23	22
Sekcja O	9	9	9	9	9
Sekcja P	11	13	15	16	15
Sekcja Q	7	7	8	7	10
Sekcja R	7	9	8	9	10
Sekcja S i T	29	34	30	29	35
Sekcja U	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Zgodnie z podziałem podmiotów gospodarczych według sekcji PKD 2007 największy odsetek stanowią podmioty z sekcji G stanowiącej ponad jedną czwartą zarejestrowanych działalności (28% wszystkich podmiotów z terenu gminy). Znaczny odsetek stanowią również podmioty

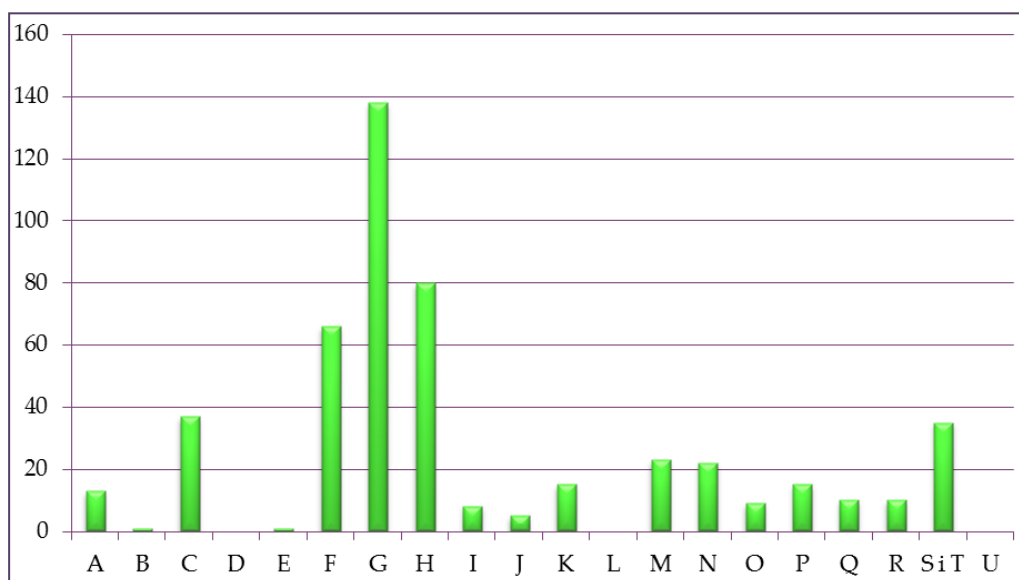
⁴⁷ <https://ems.ms.gov.pl/krs/wyszukiwaniepodmiotu?t:lb=t>, odczyt: 29.02.16 r.

⁴⁸ Wyjaśnienie skrótów sekcji PKD 2007: A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, B – Górnictwo i wydobywanie, C – Przetwórstwo przemysłowe, D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych, E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, F – Budownictwo, G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, H – Transport i gospodarka magazynowa, I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, J – Informacja i komunikacja, K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa, L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, P – Edukacja, Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna, R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją, S – Pozostała działalność usługowa, T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby, U – Organizacje i zespoły eksterytorialne

działające w sekcji F i H, które stanowią łącznie 30% podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy.

Największą dynamiką przyrostu liczby podmiotów gospodarczych, w latach 2010-2014, charakteryzują się sekcje M oraz H, natomiast w sekcji E, N i C odnotowano spadek liczby podmiotów.

Wykres 7. Liczba podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD 2007

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na terenie gminy Jabłonna, według klas wielkości podmiotów gospodarczych, działają jedynie przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób (tj. mikroprzedsiębiorstwa) i zatrudniające od 10 do 45 osób (małe przedsiębiorstwa). Według danych GUS w 2014 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły aż 96% przedsiębiorstw z terenu gminy (469 przedsiębiorstw). W podziale na miejscowości najczęściej mikroprzedsiębiorstw działało na terenie miejscowości Jabłonna Pierwsza – 43% mikroprzedsiębiorstw z terenu gminy i miejscowości Piotrków Pierwszy – 18%. Małe przedsiębiorstwa stanowiły zaledwie 4% (19 przedsiębiorstw), najczęściej działało na terenie miejscowości Jabłonna Pierwsza – 58% i Piotrków Pierwszy – 21%. Ponadto małe przedsiębiorstwa działały na terenie miejscowości: Czerniejów (2 przedsiębiorstwa), Skrzynice Pierwsze (1) i Tuszów (1).

Tabela 11. Podmioty gospodarcze według klas wielkości na terenie gminy Jabłonna w podziale na miejscowości w latach 2010-2014

Miejscowość	2010		2011		2012		2013		2014	
	mikroprzedsiębiorstwa (0-9 osób)	małe przedsiębiorstwa (10-49 osób)	mikroprzedsiębiorstwa (0-9 osób)	małe przedsiębiorstwa (10-49 osób)	mikroprzedsiębiorstwa (0-9 osób)	małe przedsiębiorstwa (10-49 osób)	mikroprzedsiębiorstwa (0-9 osób)	małe przedsiębiorstwa (10-49 osób)	mikroprzedsiębiorstwa (0-9 osób)	małe przedsiębiorstwa (10-49 osób)
Chmiel Pierwszy	41	0	38	0	42	0	43	0	39	0
Czerniejów	44	1	41	1	40	1	40	2	41	2
Czerniejów-Kolonia	15	0	19	0	19	0	16	0	17	0
Jabłonna Pierwsza	155	11	172	10	189	11	196	11	201	11
Piotrków Pierwszy	91	2	87	3	83	4	84	4	86	4
Skrzynice Pierwsze	42	1	40	1	40	1	46	1	45	1
Tuszów	23	1	27	1	24	1	25	1	27	1
Wierciszów	8	0	9	0	9	0	10	0	11	0
Wolnica	2	0	3	0	3	0	3	0	2	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Analizując sferę gospodarczą należy uwzględnić nie tylko bezwzględną liczbę zarejestrowanych przedsiębiorstw ale również przedsiębiorczość mieszkańców, która mierzona jest wskaźnikiem przedsiębiorczości, tj. liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności. Dla obszaru gminy Jabłonna wartość ww. wskaźnika wynosi 613.

Instytucjami otoczenia biznesu są wszelkiego rodzaju podmioty publiczne i prywatne, które w sposób pośredni lub bezpośredni mają związek z zakładaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej na danym terenie. Gmina Jabłonna leży w sąsiedztwie miasta wojewódzkiego przez co jest w zasięgu oddziaływania instytucji otoczenia biznesu znajdujących się na terenie Lublina.

Zgodnie z badaniami pogłębionymi pt. „Ocena barier i potrzeb instytucji otoczenia biznesu w kontekście rozwoju proinnowacyjnych usług na rzecz biznesu” prowadzonymi w ramach projektu pn. „Regionalny System Zarządzania Zmianą Gospodarczą”, liczba instytucji otoczenia biznesu w województwie lubelskim stanowiła 164 podmioty, w tym: 127 to ośrodki przedsiębiorczości, 12 – instytucje parabankowe, 19 – ośrodki innowacyjne i 6 innych instytucji. Zgodnie z danymi ww. raportu końcowego⁴⁹ na terenie powiatu lubelskiego funkcjonują ośrodki

⁴⁹<https://www.efs.2007->

2013.gov.pl/analizyraportypodsumowania/baza_projektow_badawczych_efs/documents/ocena_barier_i_potrzeb_instytucji_otoczenia_biznesu_lubelskie_040414.pdf

szkoleniowo-doradcze oraz ośrodki przedsiębiorczości. Na terenie powiatu lubelskiego 1001-2000 firm przypada na ośrodki przedsiębiorczości i instytucje parabankowe, natomiast na ośrodki innowacji przypada 5001 i więcej firm.

2.2.3. Zatrudnienie oraz lokalny rynek pracy

Na terenie gminy Jabłonna w 2014 r. pracowały⁵⁰ 434 osoby. Liczba pracujących od 2010 roku wykazuje tendencję wzrostową i do 2014 roku wzrosła o ok. 35% (o 112 osób). Większy odsetek osób pracujących stanowiły kobiety – 56%. Tak mała liczba pracujących w stosunku do ogółu ludności gminy spowodowana jest brakiem danych statystycznych obejmujących osoby pracujące w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego oraz podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. Ponadto rozbieżności mogą wynikać również z niedopasowania kwalifikacji pracowników do nowych technologii i braku potrzebnych kompetencji przy otrzymaniu zatrudnienia.

Gminy wiejskie dotyka również problem ukrytego bezrobocia, które charakteryzuje się nadwyżką zatrudnionych w rolnictwie (nie jest objęte oficjalną statystyką). Ze względu na bliskie sąsiedztwo Lublina, mieszkańcy gminy korzystają z miejskiego rynku pracy, na niekorzyść obszaru wiejskiego.

Tabela 12. Liczba osób pracujących wg innego podziału niż PKD w gminie Jabłonna latach 2010-2014

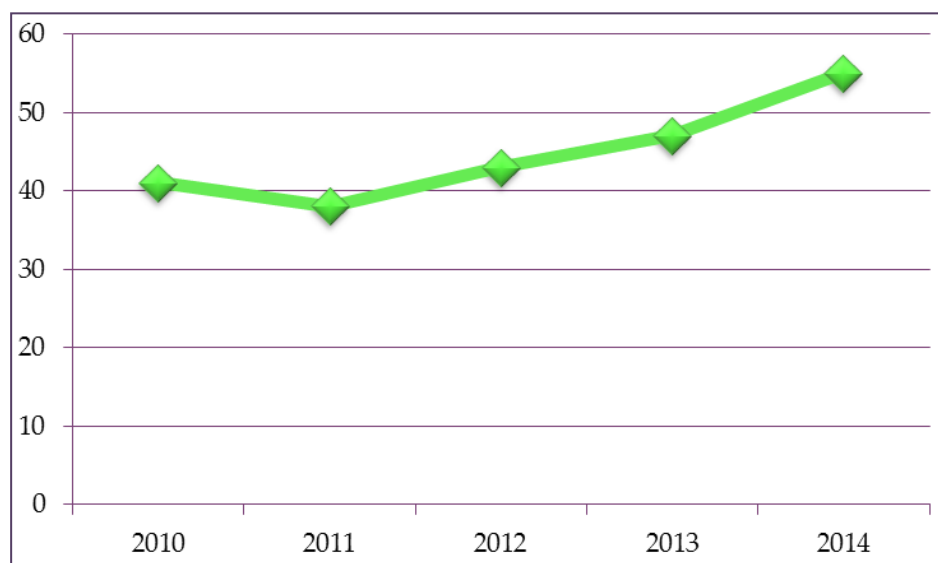
Zatrudnieni	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem	322	301	342	376	434
kobiety	208	201	198	205	242
mężczyźni	114	100	144	171	192

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wskaźnik prezentujący liczbę pracujących na 1000 ludności gminy w 2014 r. wynosił 55 i od 2011 stale rośnie, co prezentuje poniższy wykres.

⁵⁰ Liczba pracujących wg innego podziału niż PKD (GUS)

Wykres 8. Pracujący na 1000 mieszkańców w gminie Jabłonna w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Do głównych pracodawców i jednocześnie przedsiębiorstw zatrudniających najwięcej osób działających na terenie gminy Jabłonna należą firmy⁵¹:

- "Oknostyl" J.Kossakowski i A. Mazuryk Spółka Jawna,
- Krzysztof Szczepaniak P.H.U. SZCZEPAN,
- Sako Sp. z o.o.,
- Polska Spółka Gazownicza,
- P.H.U. Rol-Pol Rugała,
- PGE Dystrybucja S.A.

Firma Oknostyl z siedzibą w miejscowości Jabłonna-Majątek jest producentem stolarki PCV z profili okiennych i drzwiowych⁵².

P.H.U. Szczepan Krzysztof Szczepaniak to firma zajmująca się wprowadzaniem na rynek jak najszerszej oferty wyposażenia warsztatowego ze szczególnym naciskiem na warsztaty wulkanizacyjne i serwisy ogumienia⁵³.

Spółka Sako działa na rynku rolnym, realizując ideę nowoczesnego rolnictwa. Podstawowym profilem działalności przedsiębiorstwa jest skup i sprzedaż zbóż oraz ich logistyka. Dodatkowo spółka zajmuje się sprzedażą nawozów sztucznych, węgla i materiałów budowlanych⁵⁴.

Firma P.H.U. Rol-Pol Rugała prowadzi działalność w zakresie skupu i sprzedaży zboża, sprzedaży pasz, nawozów sztucznych i innych środków chemicznych.

⁵¹ Strategia Rozwoju Gminy Jabłonna na lata 2015-2022

⁵² <http://www.oknostyl.pl/o-firmie>

⁵³ <http://sklep.phu-szczepan.pl/Firma-PHU-Szczepan-kompleksowe-wyposazenie-wulkanizacji>

⁵⁴ <http://sako.agro.pl/o-firmie>

2.2.4. Atrakcyjność inwestycyjna gminy

Na terenie gminy Jabłonna nie występują tereny inwestycyjne, zarówno typu *greenfield* (tereny pod nową zabudowę), jak i *brownfield* (tereny już zabudowane). Tereny takie nie zostały wyznaczone w Miejsowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego Gminy. Nie znajduje się tu również żadna specjalna strefa ekonomiczna. W MPZP, na terenie Jabłonnej Pierwszej, Kolonii Piotrków i Piotrkowa Pierwszego, wyznaczone są tereny zabudowy usługowej z podstawowym przeznaczeniem gruntów pod obiekty usługowe: handel detaliczny, gastronomię, inne nieuciążliwe usługi oraz zaplecza obiektów usługowych, a także stacje obsługi pojazdów, stacje paliw, handel hurtowy, składy i magazyny materiałów i wyrobów gotowych typu: motoryzacyjnych, budowlanych, papierniczych, spożywczych i podobnych⁵⁵.

Gmina, wychodząc naprzeciw potrzebom i oczekiwaniom lokalnym przedsiębiorcom na swojej stronie internetowej udostępniła Bazę Przedsiębiorców⁵⁶. Umożliwiła ona dodanie danych teleadresowych firmy w celu upowszechnienia informacji o działających lokalnie podmiotach gospodarczych i wyszukaniu kontaktu do konkretnego przedsiębiorcy. Przedsiębiorca zainteresowany upowszechnieniem informacji o własnej działalności ma możliwość wpisania się do Bazy Przedsiębiorców Gminy Jabłonna poprzez uzupełnienie interaktywnego formularza.

2.2.5. Zdolność inwestycyjna gminy

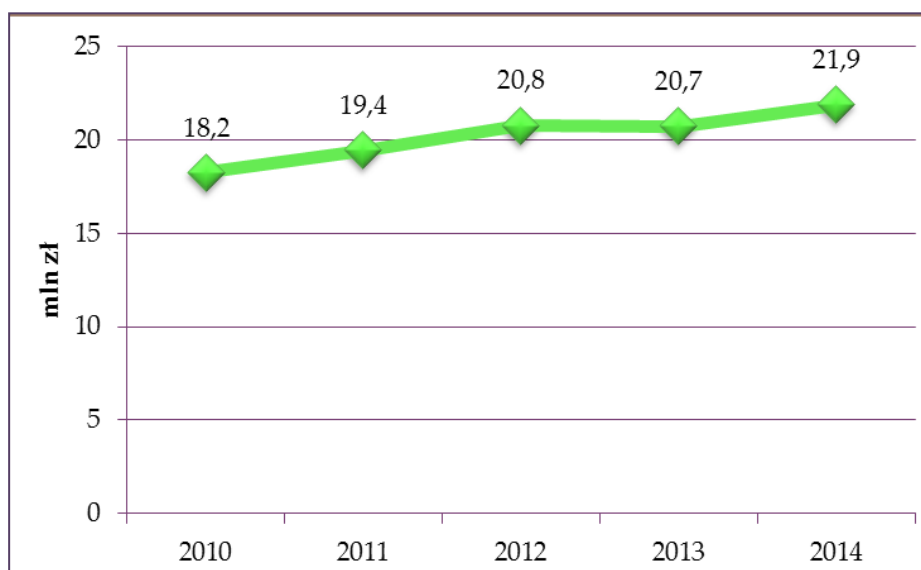
Sytuacja finansowa gminy

Struktura budżetu uchwalanego rokrocznie przez Radę Gminy świadczy o zdolności inwestycyjnej danej jednostki samorządu terytorialnego. W analizowanym okresie, tj. w latach 2010-2014, zaobserwowano stały wzrost dochodów ogółem (z wyjątkiem roku 2013, kiedy to dochody nieznacznie zmalały w stosunku do roku poprzedniego jednak były wyższe niż w roku 2010) oraz niewielkie wahania w strukturze dochodów gminy. Według danych GUS w 2014 r. dochód budżetu gminy wyniósł 21,9 mln zł, o ok. 20% więcej w porównaniu do 2010 r. Na strukturę dochodu ogółem składają się: dochody własne, subwencja ogólna i dotacje. Największy udział miała subwencja ogólna i dochody własne, a najmniejszy – dotacje. W dotacjach ogółem, dotacje inwestycyjne stanowiły zaledwie 2%.

⁵⁵ Uchwała nr VII/46/2007 Rady Gminy Jabłonna z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie zmiany Miejsowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jabłonna

⁵⁶ <http://www.jablonna.lubelskie.pl/gospodarka/baza-przedsiębiorcow.html?p=2>

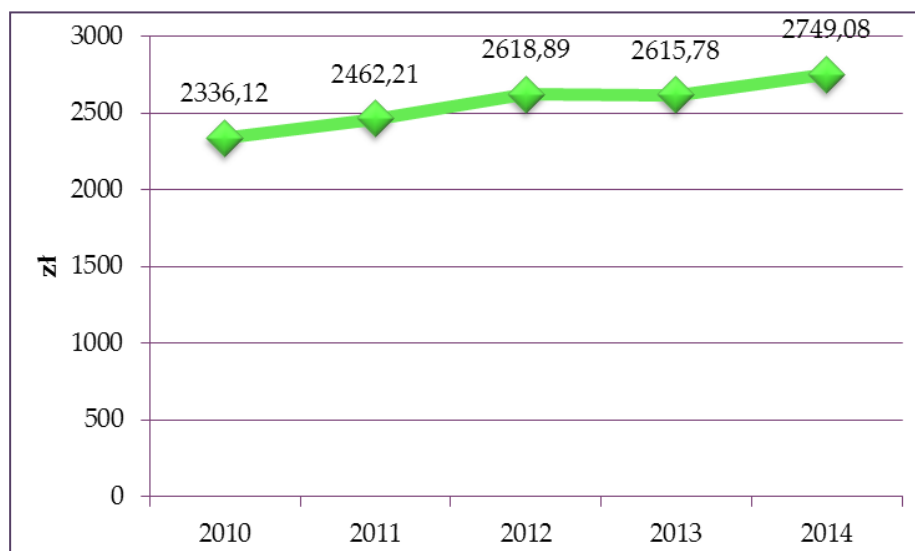
Wykres 9. Dochody ogółem gminy Jabłonna w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W 2014 r. na obszarze gminy Jabłonna, według danych GUS, średni dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniósł 2749,08 zł. W porównaniu do 2010 r. wzrósł o 412,96 zł. Natomiast dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca od 2010 r. stale rosły i w 2014 r., wyniosły 900,73 zł (w porównaniu do 2010 r. wzrosły o 306,41 zł).

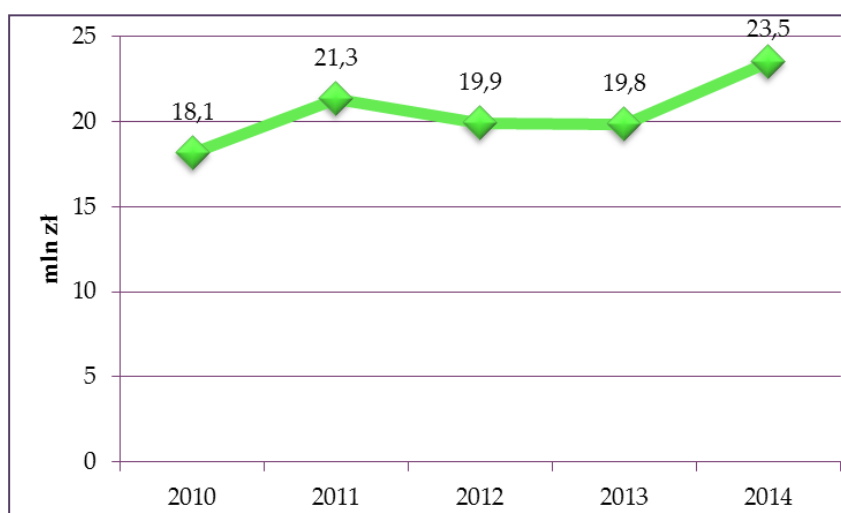
Wykres 10. Dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca na terenie gminy Jabłonna w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Analizując wydatki gminy w latach 2010-2014 można zaobserwować, że po 2011 r. wydatki nieznacznie zmalały, a w 2014 r. wzrosły o 18% w porównaniu do roku poprzedniego. Według danych GUS wydatki w 2014 r. wyniosły 23,5 mln zł. W strukturze wydatków największy odsetek stanowiły wydatki bieżące – 79% wydatków ogółem. Wydatki majątkowe stanowiły 21% wydatków ogółem i w całości były to wydatki majątkowe inwestycyjne.

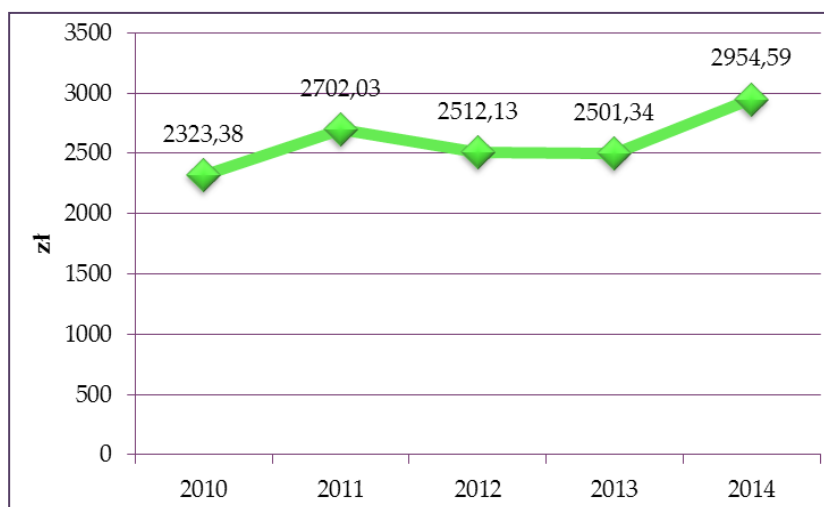
Wykres 11. Wydatki ogółem gminy Jabłonna w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na terenie gminy w 2014 r. według danych GUS wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosły 2954,59 zł (o 27% więcej w porównaniu do 2010 r.). Natomiast wartość wydatków majątkowych inwestycyjnych na jednego mieszkańca w 2014 r. wyniosła 610,60 zł.

Wykres 12. Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca na terenie gminy Jabłonna w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Sytuacja finansowa gminy uzależniona jest od wyniku finansowego w poszczególnych latach. W analizowanym okresie, tj. w latach 2010-2014, można zaobserwować wahania zarówno w dochodach jak i wydatkach gminy, co skutkowało dodatnim bądź ujemnym wynikiem finansowym w poszczególnych latach. Prezentuje to poniższa tabela.

Tabela 13. Sytuacja finansowa gminy w latach 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
dochody (zł)	18 245 129,91	19 436 690,30	20 765 200,31	20 732 638,92	21 855 188,80
wydatki (zł)	18 145 584,86	21 329 844,77	19 918 653,73	19 825 634,72	23 488 976,14
wynik finansowy (zł)	99 545,05	-1 893 154,47	846 546,58	907 004,2	-1 633 787,34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Po wykonaniu budżetu w 2015 r. według Wieloletniej Prognozy Finansowej (WPF), wynik budżetowy miał wartość dodatnią (tabela poniżej). Kwota długu wynosiła 2319000,00 zł (o 864008,34 zł mniej w porównaniu do roku poprzedniego), a wartość spłaty rat kapitałowych kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych wyniosła 1956910,00 zł. Rocznie gmina przeznaczała ok. 60 tys. zł na obsługę długu, a po 2016 prognozowany jest jego ponad 2-krotny wzrost.

Tabela 14. Prognozowana struktura dochodów i wydatków wg WPF⁵⁷

Lp.	Wyszczególnienie	2015*	2016	2018	2020	2022
1.	Dochody ogółem	25 104 189,83	21 503 908,20	24 250 000,00	24 480 000,00	25 336 661,90
2.	Wydatki ogółem	25 051 795,58	23 290 008,67	23 790 000,00	23 580 000,00	25 174,969,60
3.	Wynik budżetu	52 394,25	-1 786 100,47	460 000,00	900 000,00	161 692,30
4.	Kwota długu	2 319 000,00	3 961 692,30	2 831 692,30	1 061 692,30	0,00
5.	Spłaty rat kapitałowych kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych	1 956 910,00	650 000,00	1 200 000,00	1 200 000,00	161 692,30

* po wykonaniu budżetu

Źródło: opracowanie własne na podstawie WPF

W ramach Wieloletniej Prognozy Finansowej został sporządzony wykaz przedsięwzięć przedstawiony w poniższej tabeli, z okresem realizacji do 2020 r.

Tabela 15. Wykaz przedsięwzięć do Wieloletniej Prognozy Finansowej

Lp.	Nazwa i cel	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe
			od	do	
1.	Modernizacja sieci wodociągowej na terenie gminy Jabłonna – wymiana rur azbestowych celem poprawy jakości wody	UG Jabłonna	2015	2020	7 879 970,90
2.	Budowa budynku Urzędu Gminy w miejscowości Jabłonna-Majątek – poprawa warunków pracy	UG Jabłonna	2016	2018	3 000 000,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika nr 2 do Uchwały Rady Gminy Nr XIV z dnia 15.03.2016 r.

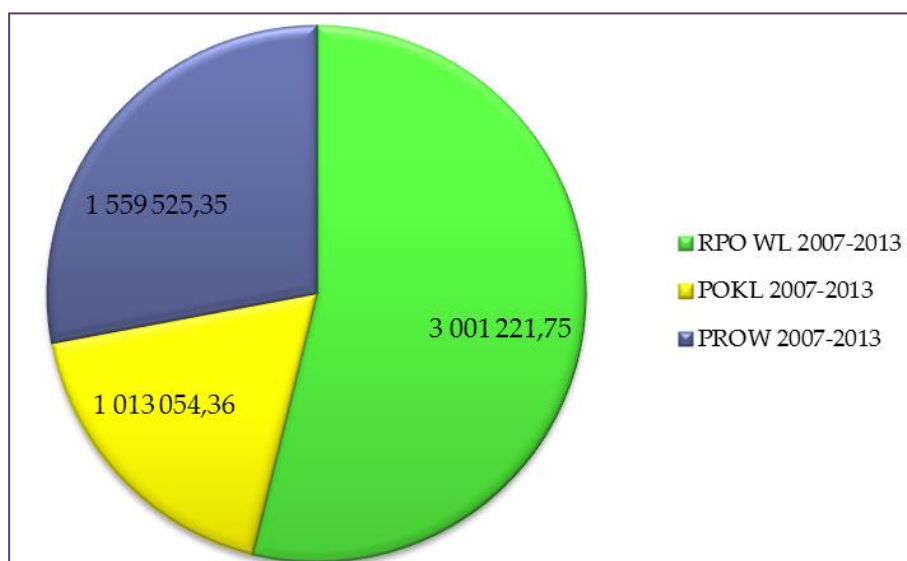
Pozyskiwanie funduszy unijnych

Gmina Jabłonna w okresie programowania 2007-2013 pozyskała ze środków unijnych 5,57 mln złotych. Najwięcej pozyskano ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa

⁵⁷ Wieloletnia Prognoza Finansowa, Prognoza kwoty długu na lata 2016-2023, Załącznik Nr 1 do Uchwały Rady Gminy Nr XIV z dnia 15.03.2016 r.

Lubelskiego – ponad 3 mln zł. W porównaniu do innych gmin wiejskich gmina Jabłonna wypada średnio.

Wykres 13. Wartość dofinansowania w zł pozyskana przez gminę Jabłonna w latach 2007-2013

Źródło: opracowanie własne

Z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 gmina Jabłonna wraz z jednostkami organizacyjnymi pozyskała 1559 tys. zł. na projekty o wartości 2580 tys. zł. Wśród tych inwestycji na szczególną uwagę zasługują projekty z zakresu infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz infrastruktury społecznej (boisko sportowe, place zabaw).

Tabela 16. Projekty zrealizowane przez gminę i instytucje podległe w ramach PROW 2007-2013

Nazwa projektu	Beneficjent	Nr umowy	Działanie PROW 2007-2013	Wartość ogółem (zł)	Dofinansowanie (zł)
Urządzenie placów zabaw przy Szkołach Podstawowych w Jabłonnie i Czerniejowie	Gmina Jabłonna	UM03-6930-UM0330120/10	Lokalne strategie rozwoju w zakresie odnowy i rozwoju wsi / Oś IV Leader	180 191,93	109 873,00
Remont i urządzenie boiska sportowego w m. Jabłonna Majątek	Gmina Jabłonna	UM03-6930-UM0330005/09	Lokalne strategie rozwoju w zakresie odnowy i rozwoju wsi / Oś IV Leader	284 219,89	170 403,00
Święto chleba w gminie Jabłonna	Gminne Centrum Kultury w Jabłonnie z/s w Piotrkowie	UM03-6930-UM0341651/11	Małe projekty / Oś IV Leader	24 611,94	14 401,38
Promocja zespołów śpiewaczych z terenu	Gminne Centrum	UM03-6930-UM0340626/10	Małe projekty / Oś IV Leader	28 219,51	16 454,97

gminy Jabłonna.	Kultury w Jabłonie z/s w Piotrkowie				
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Jabłonna oraz oczyszczalni ścieków Jabłonna Druga	Gmina Jabłonna	UM03-6921-UM0300267/11	321 Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej / Oś III	1 457 966,04	889 178,00
Budowa oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w m. Piotrków I i Piotrków II	Gmina Jabłonna	UM03-6921-UM0300156/09	321 Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej / Oś III	605 695,91	359 215,00

Źródło: opracowanie własne

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 gmina Jabłonna zrealizowała projekt z zakresu odnawialnych źródeł energii, tj. *Kolektory słoneczne jako źródło energii odnawialnej w Gminie Jabłonna* w kwocie 3171 tys. zł z dofinansowaniem 2479 tys. zł. Ponadto gmina uczestniczyła w projekcie partnerskim pn. *Zakup samochodów ratowniczo-gaśniczych dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych uczestniczących w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym* razem z gminami Zakrzew, Wysokie, Bychawa i Krzczonów. Projekt opiewał na kwotę 614 tys. zł, a pozyskane dofinansowanie wynosiło 522 tys. zł.

Gmina Jabłonna uczestniczyła również we wdrażaniu projektu pn. *Budowa zintegrowanej infrastruktury społeczeństwa informacyjnego w Powiecie Lubelskim* realizowanego przez Powiat Lubelski. Pozyskane środki w ramach RPO WL 2007-2013, działanie 4.1 Społeczeństwo informacyjne (w kwocie 374 tys. zł) pozwoliło na zakup sprzętu komputerowego oraz wybudowanie lub zmodernizowanie sieci komputerowej w urzędach. Dokonano integracji oprogramowania oraz utworzono portal www, który oprócz szerokiej funkcji informacyjnej pełni funkcję komunikacji pomiędzy mieszkańcami a urzędem.

Gmina Jabłonna ponad 1 mln zł pozyskała na realizację projektów z zakresu edukacji przedszkolnej i podnoszenia kompetencji zawodowych (wartość projektu to 1048 tys. zł) z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013.

Tabela 17. Projekty zrealizowane przez gminę i instytucje podległe w ramach POKL 2007-2013

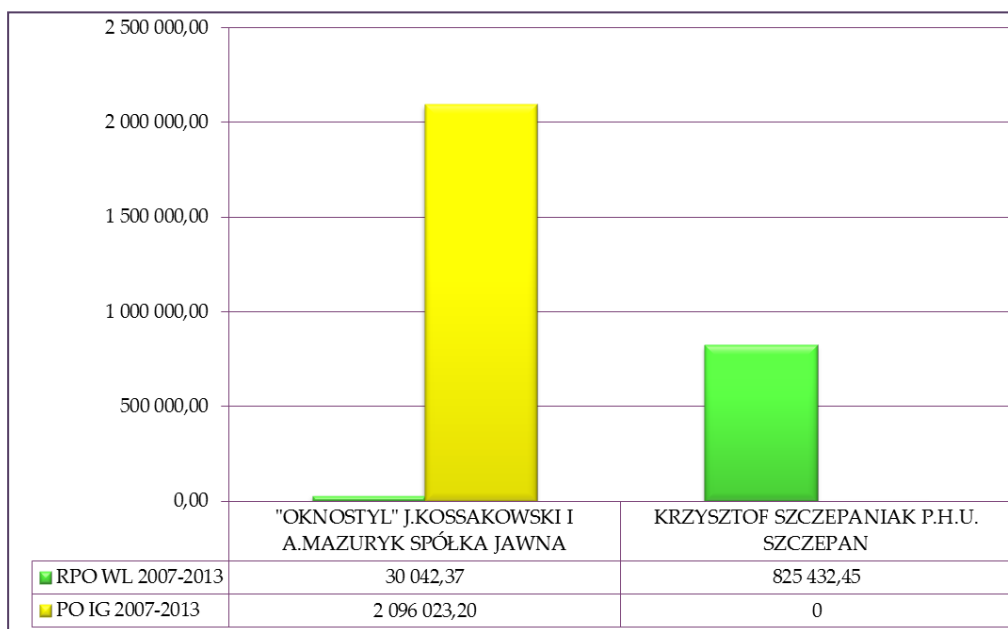
Numer umowy	Tytuł projektu	Działanie	Wartość ogółem (zł)	Dofinansowanie (zł)	Nazwa beneficjenta
POKL.07 .01.01-06-173/08-09	Podnoszenie kompetencji zawodowych	7.1 – Poprawa sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy	408 434,65	381 103,76	Gmina Jabłonna/Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jabłonie
POKL.09	Modernizacja	9.1 Wyrównywanie	56 098,00	56 098,00	Gmina Jabłonna

.01.01-06-048/14-00	oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych	szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty			
POKL.09 .01.01-06-049/09-01	Upowszechnianie edukacji przedszkolnej w gminie Jabłonna	9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty	476 380,80	468 680,80	Gmina Jabłonna
POKL.09 .01.02-06-484/10-00	Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania w szkołach podstawowych Gminy Jabłonna	9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty	107 171,80	107 171,80	Gmina Jabłonna

Źródło: opracowanie własne

Niską aktywnością w pozyskaniu funduszy unijnych w latach 2007-2013 wykazali się przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na terenie gminy Jabłonna. Z RPO WL i PO Innowacyjna Gospodarka przedsiębiorcy pozyskali niecałe 3 mln zł na inwestycje o wartości 5,8 mln zł. Aktywnością w tym zakresie wykazały się jedynie 2 firmy.

Wykres 14. Wielkość pozyskanych środków unijnych przez przedsiębiorców

Źródło: opracowanie własne

Tabela 18. Pozyskanie środków przez przedsiębiorców

Nazwa projektu	Numer umowy	Nazwa beneficjenta	Wartość ogółem (zł)	Dofinansowanie (zł)	Działanie
Ekspansja na rynkach zachodnich poprzez udział w Międzynarodowych Targach w Bolonii	RPLU.02.04.0 1-06-035/12-00	Krzysztof Szczepaniak P.H.U. SZCZEPAN	71 616,55	42 136,31	2.4. Marketing gospodarczy
Optymalizacja kosztów firmy PHU Szczepan poprzez termomodernizację	RPLU.01.04.0 1-06-072/12-00	Krzysztof Szczepaniak P.H.U. SZCZEPAN	375 686,97	166 825,21	1.4. Dotacje inwestycyjne w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska oraz w zakresie odnawialnych źródeł energii
Udział jako wystawca w Ogólnopolskich Targach Materiałów Budownictwa Mieszkaniowego i Wyposażenia Wnętrz DOM w Kielcach	RPLU.02.04.0 1-06-034/11-00	"Oknostyl" J.Kossakowski i A. Mazuryk Spółka Jawna	84 739,00	30 042,37	2.4. Marketing gospodarczy
Wyjście na świat poprzez udział w Międzynarodowych Targach we Frankfurcie	RPLU.02.04.0 1-06-035/11-00	Krzysztof Szczepaniak P.H.U. SZCZEPAN	69 978,13	42 497,33	2.4. Marketing gospodarczy
Zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstwa PHU SZCZEPAN poprzez uruchomienie produkcji cynkowych odważników kół	RPLU.01.03.0 0-06-200/13-00	Krzysztof Szczepaniak P.H.U. SZCZEPAN	1 058 997,48	573 973,60	1.3. Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw/
Wdrożenie innowacyjnej technologii wytwarzania okien z tworzywa sztucznego	POIG.04.03.0 0-00-324/11-01	„Oknostyl” J.Kossakowski i A.Mazuryk Spółka Jawna	3 623 012,00	1 765 693,20	4.3: Kredyt technologiczny
Adaptacja systemu informatycznego firmy do obsługi sieci dystrybucyjnej firmy w oparciu o mechanizmy B2B	POIG.08.02.0 0-06-070/12-00	"Oknostyl" J.Kossakowski I A.Mazuryk Spółka Jawna	556 900,00	330 330,00	8.2 Wspieranie wdrażania elektronicznego biznesu typu B2B

Źródło: opracowanie własne

Brak jest ogólnodostępnych danych mówiących o pozyskaniu środków na podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013.

2.2.6. Identyfikacja problemów w sferze gospodarczej

Gmina Jabłonna boryka się z wieloma problemami w sferze gospodarczej. Poniżej przedstawiono zestawienie wybranych wskaźników (na 2014 r.) na poziomie gminy Jabłonna, powiatu lubelskiego, województwa lubelskiego i kraju, które pozwalają porównać gminę do ww. jednostek. Do głównych problemów w sferze gospodarczej należą m.in. niski wskaźnik zatrudnienia, stosunkowo niewielka liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej, brak oferty terenów inwestycyjnych, niestabilna sytuacja finansowa gminy, rozdrobnienie rolnictwa.

Wskaźnik	Gmina Jabłonna	Powiat Lubelski	województwo lubelskie	Polska
Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego	5,88	5,49	6,44	7,93
Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności	613	759	799	1 071
Liczba pracujących na 1 000 ludności	55	99	174	230
Dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca (zł)	2 749,08	2 824,94	3 565,11	3 970,71
Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca (zł)	2 954,59	2 928,66	3 697,26	4 020,68
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	21%	22%	20%	18%
Udział wydatków na drogi publiczne w wydatkach ogółem	16,6	9,5	9,1	8,3

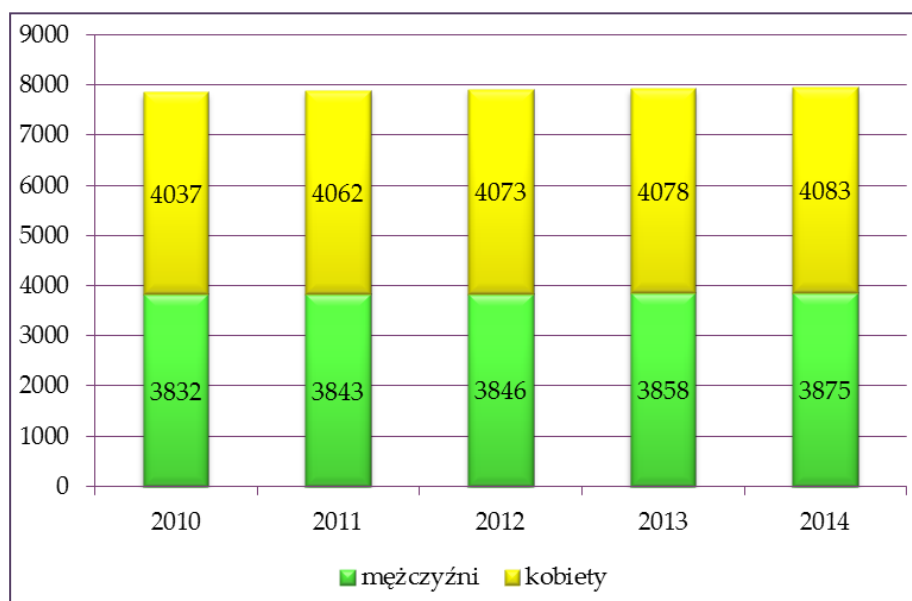
2.3. Sfera społeczna

2.3.1. Demografia

Rozwój społeczny gminy jest uzależniony, nie tylko od liczby ludności, ale również od innych czynników, na które składają się struktura wiekowa ludności oraz zachodzące w niej procesy demograficzne.

Według danych GUS pod koniec 2014 r. gminę Jabłonna zamieszkiwało 7958 mieszkańców, z czego 51% stanowiły kobiety. Od 2010 r. liczba mieszkańców zwiększyła się o 89 osób. Według danych Urzędu Gminy, w 2015 r., liczba osób zameldowanych w gminie wynosiła 7901 osób.

Wykres 15. Mieszkańcy gminy według płci w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

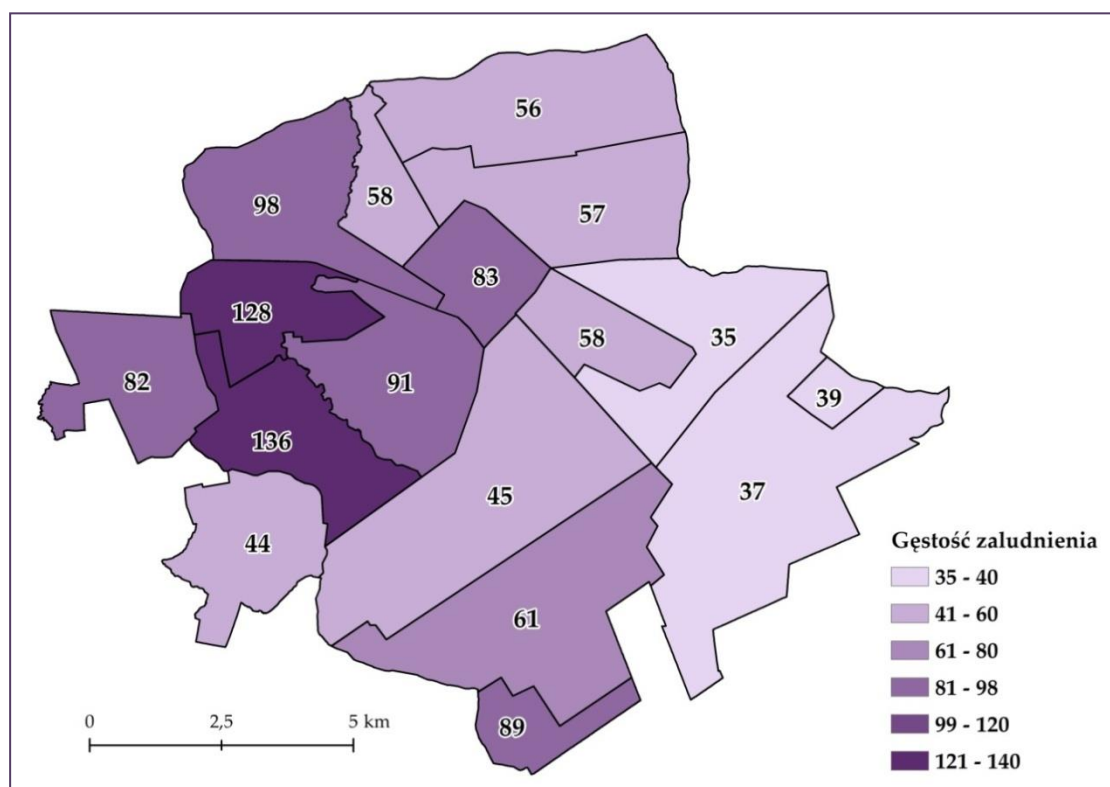
Analizując liczbę ludności na terenie poszczególnych sołectw gminy Jabłonna, można zaobserwować, że najbardziej zaludnione są sołectwa znajdujące się w sąsiedztwie drogi wojewódzkiej nr 835. Związane jest to z chęcią lokalizacji miejsca zamieszkania na terenie o dobrej dostępności komunikacyjnej oraz w bliskim sąsiedztwie najważniejszych usług zapewniających zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych. Największy odsetek mieszkańców zamieszkiwał teren sołectwa Jabłonna Druga (13% ludności ogółem), a najmniejszy teren sołectwa Wolnica – zaledwie 1%.

Gęstość zaludnienia

Wskaźnik gęstości zaludnienia na terenie gminy Jabłonna wynosił 61 os./km² (2014 r., GUS). Największy wskaźnik gęstości zaludnienia odnotowano w sołectwach: Jabłonna Druga (136 os./km²) oraz Jabłonna Majątek (128 os./km²), a najmniejszy w sołectwach Chmiel Pierwszy (35 os./km²) oraz Chmiel Drugi (37 os./km²).

Według badań przeprowadzonych w ramach *Diagnozy zasobów, potrzeb i potencjałów w obszarze społeczno-kulturalnym gminy Jabłonna*, wzrost ludności następuje przede wszystkim w północnej części gminy, wzdłuż drogi wojewódzkiej oraz pobliskich dróg powiatowych. Napływ ludzi z zewnątrz, szczególnie ludzi młodych spowodowany jest atrakcyjniejszymi cenami gruntów, nadając tym gminie charakter sypialni Lublina.

Ryc. 7. Gęstość zaludnienia na terenie poszczególnych sołectw gminy Jabłonna w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

Ruch naturalny oraz migracje

Analizując liczbę urodzeń i zgonów ogółem w latach 2010-2014 widać znaczącą przewagę zgonów, co w konsekwencji daje ujemną wartość przyrostu naturalnego. Jego wartość w analizowanym okresie ulega nieznacznym wahaniom i w 2013 r. odnotowano jego najniższą wartość – 35.

Niekorzystne tendencje potwierdzają wskaźniki przyrostu naturalnego na 1000 ludności. W 2014 r. liczba urodzeń na 1000 ludności nieznacznie wzrosła w porównaniu do roku poprzedniego, co spowodowało zwiększenie wskaźnika przyrostu naturalnego na 1000 ludności z -4,4 do -2,5. Należy spodziewać się, utrzymania tendencji, która w kolejnych latach będzie oscylowała w zbliżonym przedziale. Z punktu widzenia kierunków i możliwości rozwojowych gminy, potencjał ludnościowy jest bardzo osłabiony ze względu na ciągły ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego.

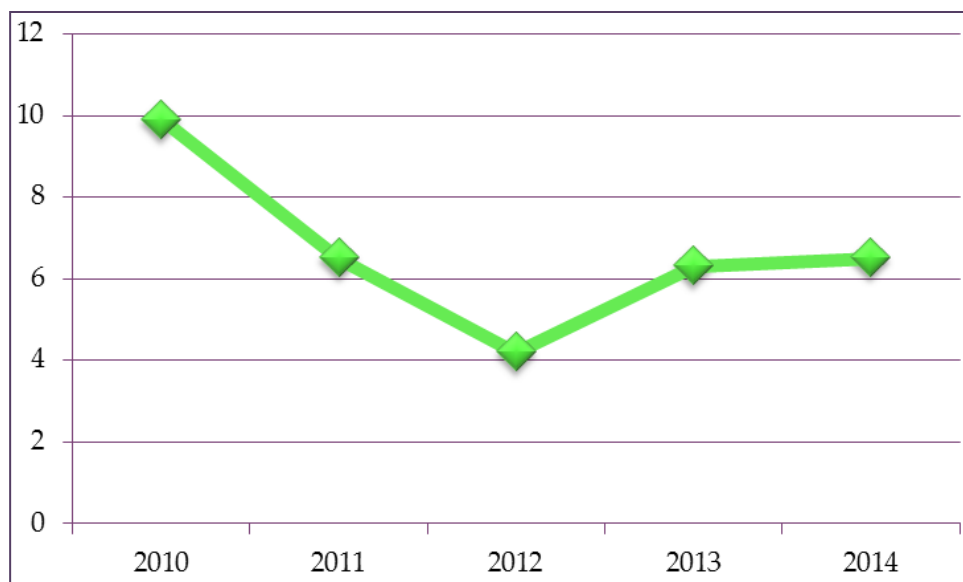
Tabela 19. Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny na 1000 ludności w latach 2010-2014 w gminie Jabłonna

Rok	2010	2011	2012	2013	2014
Urodzenia żywe na 1000 ludności	9,0	10,3	9,8	7,2	9,8
Zgony na 1000 ludności	11,5	12,2	12,7	11,6	12,3
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-2,6	-1,9	-2,9	-4,4	-2,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Gmina Jabłonna ze względu na położenie w granicach Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego i bliskiego sąsiedztwa Lublina wyróżnia się dodatnim saldem migracji. Świadczy to o stałym napływie ludności na teren gminy. W 2014 r. na terenie gminy zameldowało się 108 osób, natomiast wymeldowało się 56 osób, co daje saldo migracji 52. Wartość wskaźnika salda migracji na 1000 osób, w 2014 r., wyniosła 6,5.

Wykres 16. Saldo migracji na 1000 mieszkańców gminy Jabłonna w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Istotne znaczenie w strukturze migracji wewnętrznych są codzienne dojazdy do pracy mieszkańców do innych gmin. Udział osób wyjeżdżających do pracy poza gminę wynosi ponad 60%. Dominującym kierunkiem ruchu pracowników najemnych zamieszkałych w gminie Jabłonna jest Lublin, gdzie dojeżdża aż 47,2% z nich. Pod tym względem gmina Jabłonna znajduje się na pierwszej pozycji listy gmin, z których w 2011 r. do pracy w Lublinie przyjeżdżał największy odsetek pracowników najemnych. Mieszkańcy w mniejszym stopniu dojeżdżają również do Warszawy do pracy oraz do gmin: Głusk, Bychawa, Strzyżewice, Świdnik, Niedzwica Duża, czy Konopnica⁵⁸.

Struktura płci i ekonomiczne grupy wieku

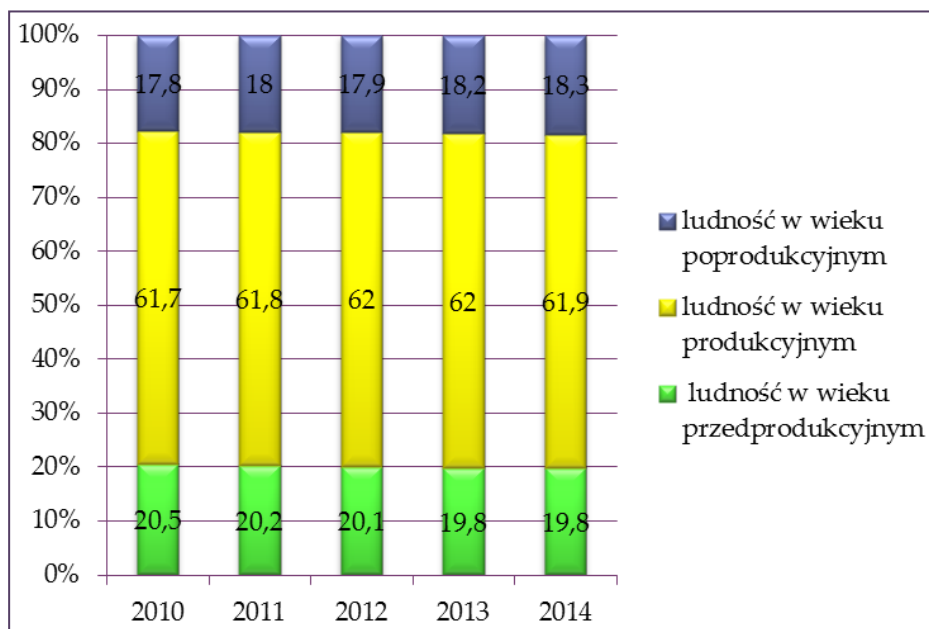
Struktura płci w populacji mieszkańców gminy Jabłonna wykazuje większy udział kobiet w ogólnej liczbie ludności. Współczynnik feminizacji wynosi 105 i jest to wartość wyższa niż średnia dla powiatu lubelskiego (104). Wskaźnik ten utrzymuje się na jednakowym poziomie od lat. Przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn jest szczególnie widoczna w przedziale wiekowym 60 lat i więcej.

Analizując ludność według ekonomicznych grup wieku, w analizowanych latach, można zaobserwować spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i wzrost liczby ludności

⁵⁸ Diagnoza zasobów, potrzeb i potencjałów w obszarze społeczno-kulturalnym gminy Jabłonna

w wieku poprodukcyjnym. Świadczy to o procesie starzenia się społeczeństwa, który jest widoczny na terenie całego kraju. Największy odsetek stanowią osoby w wieku produkcyjnym – 61,9% ogółu ludności (2014, GUS) i ich wartość utrzymuje się na stałym poziomie w ciągu analizowanych lat.

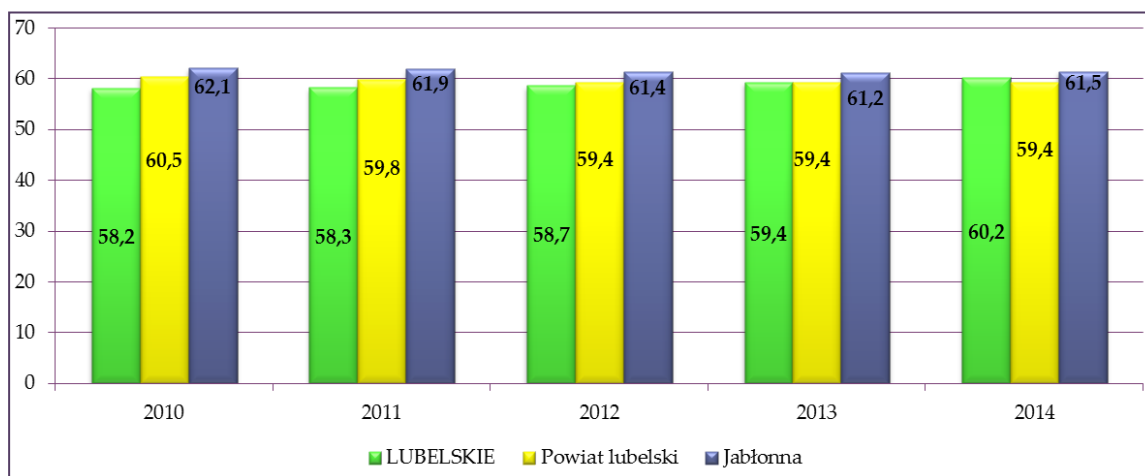
Wykres 17. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wskaźnik obciążenia demograficznego prezentuje ludność w wieku nieprodukcyjnym (suma liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym) na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wartość ww. wskaźnika ulegała niewielkim wahaniom: od 2010 r. do 2013 r. zaobserwowano jego spadek, a w 2014 wyniósł 61,5 osoby i w niewielkim stopniu wzrósł w stosunku do roku poprzedniego.

Wykres 18. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) na terenie województwa lubelskiego, powiatu lubelskiego i gminy Jabłonna

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Niekorzystne trendy demograficzne, które są widoczne na terenie gminy, będą miały niekorzystny wpływ przede wszystkim na rynek pracy oraz system ubezpieczeń społecznych. Mogą również wpłynąć na sytuację finansową gminy, gdyż wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym i jednoczesny wzrost zapotrzebowania na usługi medyczne dla osób starszych spowoduje potrzebę zwiększenia wydatków na pomoc społeczną i zapewnienie opieki osobom starszym.

Prognoza demograficzna

Zgodnie z prognozą liczby ludności Głównego Urzędu Statystycznego w 2050 r. powiat lubelski będzie zamieszkiwało o 16% więcej ludności w porównaniu do 2015 r. Zgodnie z prognozą tereny miast do 2050 r. opuści ok. 13% mieszkańców (w porównaniu do 2015 r.), a na terenach wiejskich nastąpi ok. 19% wzrost liczby ludności. Prognozy wynikają z postępującego procesu rozlewania się miasta Lublin (zjawisko suburbanizacji) oraz pozytywnych zmian w strukturze gospodarczej województwa, stanowiących impuls do migracji i osiedlania się osób z odległych części regionu w powiecie lubelskim.

2.3.2. Źródła utrzymania ludności

Na szeroko rozumiany rynek pracy składają się: zasoby kapitału ludzkiego i jego wykorzystanie (z punktu widzenia grup wiekowych, wykształcenia, kategorii zdrowotnych), podział pracowników według pracujących w poszczególnych sektorach gospodarki narodowej (wielkość zatrudnienia), a także wielkość i struktura bezrobocia.

Poprawne funkcjonowanie lokalnego rynku pracy oraz jego stały rozwój pozytywnie wpływa na poziom rozwoju gminy. Głównymi czynnikami, uzależnionymi od siebie i jednocześnie warunkującymi rodzaj i charakter rynku pracy, są struktura gospodarcza oraz zasoby ludzkie.

Na terenie gminy Jabłonna, według danych GUS, w 2014 r. pracowały w sumie 434 osoby⁵⁹ i ich liczba wzrosła o 122 osoby w stosunku do 2010 r. Większy odsetek wśród pracujących stanowiły kobiety – 56% ogółu pracujących.

Głównym źródłem utrzymania ludności w gminie Jabłonna jest praca poza rolnictwem i praca najemna.

Według danych BDL GUS średnie wynagrodzenie w powiecie lubelskim w 2014 r. wynosiło 3141,58 zł brutto, w relacji do średniej krajowej wartość ta stanowiła 78,5%. Wartość wynagrodzenia od 2010 r. wzrosła o 484,06 zł brutto.

2.3.3. Wykluczenie społeczne

Realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Jabłonna zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jabłonie (GOPS), zlokalizowany przy ul. Zegrzyńskiej 1.

⁵⁹ Liczba pracujących wg innego podziału niż PKD

Według danych GUS w 2014 r. na terenie gminy Jabłonna z pomocy społecznej skorzystało 207 gospodarstw domowych, a w nich łącznie pomocy udzielono 653 osobom (8,2% ogółu ludności gminy). Do roku 2013 liczba korzystających z pomocy społecznej systematycznie rosła, a w 2014 r. odnotowano spadek korzystających o 85 osób. Najprawdopodobniej jest to związane z rygorystycznymi kryteriami dochodowymi, które ograniczają liczbę osób uprawnionych do korzystania z pomocy społecznej.

Gmina Jabłonna zidentyfikowała problemy w sferze społecznej w zaktualizowanej *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2023*. Zgodnie z danymi w niej zawartymi głównymi powodami przyznania pomocy społecznej na terenie gminy Jabłonna są: bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, długotrwała lub ciężka choroba oraz ubóstwo.

Na terenie gminy w 2015 r. 85 rodzinom przyznano świadczenia z powodu niepełnosprawności. Według danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lublinie w latach 2013-2015 z gminy Jabłonna 155 osób posiadało orzeczenie o niepełnosprawności. W 2015 r. 69 rodzinom przyznano pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i na przestrzeni ostatnich 3 lat zauważalny jest ich stały wzrost, o 15% od 2013 r. Z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w 2015 r. pomoc przyznano 58 rodzinom. Natomiast 52 rodzinom, w 2015 r., udzielono wsparcia z powodu ubóstwa i ich liczba w ciągu 3 ostatnich lat utrzymuje się na podobnym poziomie.

Innymi powodami przyznania pomocy społecznej są: potrzeba ochrony macierzyństwa, alkoholizm oraz przemoc w rodzinie. Liczba osób otrzymywania pomocy z tytułu ochrony macierzyństwa i wielodzietności w latach 2013-2015 systematycznie wzrasta. W 2015 r. 37 rodzin otrzymywało pomoc z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa i 31 z tytułu wielodzietności. Z roku na rok spada liczba rodzin korzystających ze wsparcia ze względu na uzależnienie od alkoholu oraz przemocy w rodzinie. W 2015 r. 1 rodzina korzystała ze świadczeń z powodu alkoholizmu, natomiast 3 z powodu przemocy w rodzinie, o 89% rodzin mniej w porównaniu do roku poprzedniego.

Mieszkańcy gminy korzystają również ze świadczeń rodzinnych. Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne dla dzieci, jak również liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny wykazują stałą tendencję spadkową. W porównaniu do roku 2010, liczba rodzin korzystających ze świadczeń w 2014 r. zmalała o 22%. Biorąc pod uwagę liczbę dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w roku 2014 zmalała ona o 21,3% w porównaniu do roku 2010.

Tabela 20. Korzystający z pomocy społecznej na terenie gminy Jabłonna w latach 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej	199	205	224	231	207
Osoby w gospodarstwach domowych korzystające z pomocy społecznej	696	698	711	738	653
Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	396	369	345	330	307

Dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	784	742	688	655	617
---	-----	-----	-----	-----	-----

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W 2014 r. na rzecz świadczeń rodzinnych gmina przeznaczyła kwotę 3076000 zł, co stanowiło 13,1% ogólnych wydatków z budżetu gminy (dane GUS).

Według danych GOPS w 2015 r. ze świadczeń społecznych skorzystało 363 osób, o 14,6% mniej niż w 2014 r. W stosunku do 2014 r. wzrosła liczba zasiłków stałych (o 37,5 %), w tym zasiłków stałych dla osób samotnie gospodarujących (o 61,9%). Zmalały natomiast zasiłki stałe dla osób pozostających w rodzinie (o 57,1%) oraz świadczenia na wydawane posiłki (o 14,7%). Analizując świadczenia z zakresu usług opiekuńczych, zauważalny jest spadek liczby osób, którym przyznano tego typu świadczenia (o 50%). W 2015 r. sumaryczna kwota wydawana na świadczenia społeczne wynosiła 450493 zł. Jest to 2% wzrost wydatków w tym zakresie w porównaniu do roku poprzedniego.

W podziale administracyjnym gminy na sołectwa, największy odsetek osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej w całkowitej liczbie osób zameldowanych na terenie danego sołectwa odnotowano w miejscowościach Piotrków Kolonia (18,9%) oraz Chmiel Pierwszy (17,1%), natomiast najmniejszy w sołectwach Skrzynice Drugie (3,3%), Czerniejów (4,3%) i Jabłonna Majątek (4,8%).

Tabela 21. Korzystający z pomocy społecznej w gminie Jabłonna w podziale na sołectwa w 2015 r.

Sołectwo	Liczba osób zameldowanych w sołectwie	Liczba osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej	Procentowy udział osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej w całkowitej liczbie osób zameldowanych
Chmiel Drugi	211	14	6,6%
Chmiel Pierwszy	286	49	17,1%
Chmiel Kolonia	237	17	7,2%
Czerniejów	831	36	4,3%
Czerniejów Kolonia	312	28	9,0%
Jabłonna Druga	1041	76	7,3%
Jabłonna Majątek	673	32	4,8%
Jabłonna Pierwsza	633	76	12,0%
Piotrków Drugi	741	53	7,2%
Piotrków Pierwszy	786	92	11,7%
Piotrków Kolonia	238	45	18,9%
Skrzynice Drugie	303	10	3,3%
Skrzynice Pierwsze	430	35	8,1%
Skrzynice Kolonia	339	35	10,3%
Tuszów	513	35	6,8%
Wierciszów	281	21	7,5%
Wolnica	46	3	6,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

GOPS realizuje zadania wynikające z przyjęcia przez Radę Ministrów programu dla rodzin wielodzietnych pn. KARTA DUŻEJ RODZINY. W roku 2015 wydano 177 kart dla 33 rodzin wielodzietnych.

GOPS w Jabłonie wykonuje zadania wynikające z ustawy osobom uprawnionym do alimentów. W 2015 r. na terenie gminy liczba rodzin pobierających świadczenie z funduszu alimentacyjnego wynosiła 44 rodzin, o 21% mniej w porównaniu do 2013 r. Spadła również liczba dłużników alimentacyjnych w gminie – w 2015 r. wynosiła 69, o 9% mniej w porównaniu do roku poprzedniego.

Ponadto GOPS realizuje Program „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”, którego zakres obejmuje pomoc w formie dożywiania dzieci, osobom i rodzinom, w szczególności bezrobotnym, samotnym, w podeszłym wieku, chorym, niepełnosprawnym w formie posiłku, zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności. Na terenie gminy, wg danych GOSP, w 2015 r. rzeczywista liczba osób objętych programem wyniosła 292 osoby, w tym 51% stanowili uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej, a 26% dzieci do czasu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej, pozostały odsetek to pozostałe osoby otrzymujące pomoc. W 2015 r. liczba osób korzystających z posiłku wyniosła 192 osoby, natomiast liczba osób korzystających z zasiłku celowego wyniosła 145 osób.

Do zadań własnych GOPS należy również kierowanie i odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej mieszkańców z terenu Gminy Jabłonna. W 2015 roku opłacano pobyt za 3 mieszkańców, dla porównania w 2013 r. opłacano za pobyt 1 osoby.

Na terenie gminy działa również Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (w oparciu o ustawę z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawę z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii). Zajmuje się wspieraniem osób uzależnionych i ich rodzin, kształtowaniem zdrowego stylu życia oraz pomaga rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych. Członkowie GKRPA w trakcie diagnozowania problemu uzależnienia mają możliwości kierowania członków rodzin wymagających wsparcia do instytucji pomocowych. Ponadto na terenie gminy, co roku realizowany jest *Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii*. Realizowane programy mają na celu zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych na terenie gminy, propagowanie w społeczności lokalnej abstynencji i trzeźwości, ograniczenie tempa wzrostu rozpowszechniania i używania narkotyków, zwiększenie bezpieczeństwa środowiska rodzinnego, promocję zdrowego stylu życia wśród mieszkańców.

Przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, od maja 2012 roku działa Zespół Interdyscyplinarny, który podejmuje stosowane działania pomocowe i interwencyjne dostosowane do indywidualnych potrzeb rodzin objętych procedurą „Niebieską Kartą”. W samym 2015 r. podjęto 14 działań interwencyjnych oraz założono 14 „Niebieskich Kart”. Zakończono 16 procedur "Niebieska Karta", na skutek ustania przemocy w rodzinie

i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy. Na koniec 2015 roku w Gminie Jabłonna procedurą "Niebieskie Karty" objętych było 30 rodzin.

Na terenie gminy wdrażany jest również *Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Jabłonna na lata 2016-2023*, którego celem jest ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinach mieszkających na terenie gminy Jabłonna oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.

Na etapie przygotowywania *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2023* dla terenu gminy Jabłonna przeprowadzono spotkanie konsultacyjne diagnozujące problemy społeczne występujące na terenie gminy, a także przeprowadzono ankietyzację pozwalającą na wyodrębnienie istniejących problemów i oczekiwań społecznych lokalnej społeczności. Zebrane dane oraz sformułowane wnioski w ww. zakresie zostały przedstawione w poniższej tabeli z podziałem na 3 grupy społeczne: dzieci i młodzież, rodziny oraz osoby starsze i niepełnosprawne.

Tabela 22. Problemy i oczekiwania społeczne społeczności lokalnej gminy Jabłonna

Grupy społeczne	Zidentyfikowane problemy
Dzieci i młodzież	<ul style="list-style-type: none"> - uzależnienia od alkoholu, narkotyków i dopalaczy - cyberprzemoc - trudna sytuacja rodzinna - uzależnienie od gier komputerowych i Internetu - brak zainteresowania ze strony rodziców - przemoc słowna wśród rówieśników - dyskryminacja w grupie rówieśniczej ze względu na sytuację materialną, wygląd - trudności w relacjach rówieśniczych - braki w kompetencjach miękkich - brak miejsc spotkań – nieinstytucjonalnych, nieformalnych - brak programów wsparcia i rozwoju, także w obszarze profilaktyki uzależnień - brak diagnozy potrzeb i dopasowanej oferty zajęć pozalekcyjnych - brak inwestycji w liderów młodzieżowych - brak dorosłych liderów – animatorów, brak koncepcji jak do nich dotrzeć i jak ich wspierać - rozbięcie gminy na lokalne środowiska wiejskie, niewspółpracujące ze sobą - brak Młodzieżowej Rady Gminy
Rodziny	<ul style="list-style-type: none"> - problemy rodzin wielodzietnych - wzrost liczby rodzin niepełnych - bezrobocie - przemoc w rodzinach - uzależnienia od alkoholu, narkotyków, hazardu - trudna sytuacja materialna rodzin - niezaradność życiowa, problemy wychowawcze - migracje w celach zarobkowych - brak dostępnych świetlic – miejsc spotkań dla mieszkańców gminy - znikoma ilość zakładów pracy na terenie gminy - brak czasu dla dzieci, niska jakość wspólnie spędzanego czasu - brak edukacji rodziców - dwa rozłączne, nieintegrujące się środowiska w gminie: napływowi i autochtoni
Osoby starsze	<ul style="list-style-type: none"> - brak danych na temat osób niepełnosprawnych

i niepełnosprawne	<ul style="list-style-type: none"> - bariery architektoniczne - pomoc dla osób niepełnosprawnych ograniczona tylko do pomocy materialnej - oferta dla osób starszych i osób niepełnosprawnych dostępna tylko w miejscowości gminnej, brak działań w poszczególnych miejscowościach gminy - brak organizacji grupujących osoby starsze i osoby niepełnosprawne - brak świadomości mieszkańców gminy na temat potrzeb osób starszych i osób niepełnosprawnych - brak uwzględnienia w działaniach osób starszych i osób niepełnosprawnych mieszkających w gminie, a niezameldowanych w gminie
--------------------------	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2023

2.3.4. Poziom bezrobocie i wykształcenia mieszkańców

Bezrobocie

Poziom bezrobocie jest jednym z głównych wskaźników mówiących o kondycji gospodarczej jednostki administracyjnej. Według *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* głównym problemem społecznym gminy Jabłonna jest bezrobocie. W latach 2010-2013 zaobserwowano stały wzrost liczby osób pozostających bez pracy. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Jabłonna w 2013 r. osiągnęła najwyższą wartość w całym analizowanym okresie (448 osób), w następnym roku ich liczba spadła o 18%.

Tabela 23. Liczba osób bezrobotnych w latach 2010-2014

Bezrobotni	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem	339	387	435	448	366
kobiety	158	194	206	196	169
mężczyźni	181	193	229	252	197

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Według danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie na koniec 2014 r. w gminie Jabłonna zarejestrowanych było 366 bezrobotnych (54% stanowili mężczyźni), w tym 129 osób było długotrwale bezrobotnych (powyżej 24 miesięcy), 21 osób było uprawnionych do zasiłku, a 18 osób było bezrobotnymi zwolnionymi z przyczyn dotyczących zakładu pracy.

Wskaźnik bezrobocia (mierzony stosunkiem liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych do liczby osób w wieku produkcyjnym) według danych GUS, w 2014 r. dla gminy Jabłonna wyniósł 7,4%. Do 2013 r. jego wartość systematycznie rosła, a w roku kolejnym spadła o 1,7 punktu procentowego.

Niekorzystna sytuacja na rynku pracy może wynikać m.in. z niedostosowania poziomu i struktury kształcenia do potrzeb i wymagań obecnego rynku pracy, niskiego poziomu wykształcenia części społeczeństwa, jak również biernej postawy bezrobotnych. Większą szansę na znalezienie pracy mają osoby posiadające wykształcenie wyższe lub średnie (techniczne). Istotna jest również zgodność posiadanych kwalifikacji z panującym zapotrzebowaniem na rynku pracy. W gminie Jabłonna największą grupę bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem podstawowym i zawodowym, najmniejszy odsetek bezrobotnych występuje wśród osób z wykształceniem wyższym.

Do działań poprawiających sytuację bezrobotnych należy zaliczyć m.in. działania podejmowane przez samorząd skierowane na zmianę panującej polityki bezrobocia, poprawę systemu pośrednictwa pracy czy organizację kursów i szkoleń kwalifikacyjnych dla bezrobotnych, dających możliwość zaistnienia na rynku pracy.

Wykształcenie⁶⁰

Wykształcenie mieszkańców gminy stanowi wskaźnik obrazujący lokalny potencjał społeczny oraz wpływa na poziom rozwoju gospodarczego i ekonomicznego. Wśród mieszkańców gminy Jabłonna największy odsetek stanowią osoby z wykształceniem podstawowym lub niższym (40%). Jest to związane ze strukturą gospodarczą, a dokładnie strukturą rolną. Bardzo wysoki odsetek (20%) stanowią osoby z wykształceniem zawodowym. Zjawisko to daje informacje przyszłym inwestorom, że gmina dysponuje szeregiem wykwalifikowanych specjalistów w wielu dziedzinach. Wykorzystanie istniejącego potencjału społecznego może stanowić bodziec dla rozwoju gospodarczego obszaru, jak również kierunek zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy.

Osoby z wykształceniem wyższym stanowią zaledwie 2,5% ogółu mieszkańców. Należy zauważyć, że odsetek osób wykształconych będzie rósł w związku z ogólnokrajowymi tendencjami zwiększania wykształcenia społeczeństwa oraz niedalekiej lokalizacji wielu szkół wyższych w mieście wojewódzkim. Osoby wykształcone poszukują pracy na terenie Lublina ze względu na lepsze zarobki, a obszar gminy traktują, jako atrakcyjne miejsce do osiedlenia się (teren gminy staje się „sypialnią” Lublina).

Problemy gminy związane z nieatrakcyjnością rynku pracy wynikają z niedostatecznej liczby miejsc pracy. Na obszarze gminy funkcjonuje 607 zarejestrowanych jednostek gospodarczych, z czego 65,4% firm działa w usługach rynkowych oraz 8,5% w usługach nierynkowych. W 2013 r. odnotowano dodatnią wartość wskaźnika dynamiki przedsiębiorczości wynoszącą 103 (100-wartość dla roku poprzedniego).

2.3.5. Infrastruktura społeczna oraz jakość oferowanych usług

2.3.5.1. Oświata

Ożywienie gospodarcze danej jednostki terytorialnej warunkowane jest dostępnością do placówek oświatowych oraz wysoko wykwalifikowanej kadry. Jakość kształcenia w bezpośredni sposób wiąże się z zagadnieniami w zakresie problemów społeczno-gospodarczych tj. wykluczenie społeczne, bezrobocie oraz niedostosowanie kwalifikacji do obecnych potrzeb rynku pracy.

Gmina posiada relatywnie dużą liczbę funkcjonujących placówek oświatowych o różnych poziomach kształcenia:

⁶⁰ Analiza atrakcyjności i potencjału rozwojowego Gminy Jabłonna w 2013 roku

2 przedszkola:

- Przedszkole w Jabłonie (Zespół Szkół w Jabłonie),
- Przedszkole Publiczne w Piotrkowie (Zespół Szkół w Piotrkowie),

5 publicznych szkół podstawowych:

- Szkoła Podstawowa w Czerniejowie,
- Szkoła Podstawowa im. Stanisława Konarskiego w Jabłonie (Zespół Szkół w Jabłonie),
- Szkoła Podstawowa w Piotrkowie (Zespołu Szkół w Piotrkowie),
- Szkoła Podstawowa w Skrzynicach,
- Szkoła Podstawowa w Tuszowie,

2 gimnazja:

- Publiczne Gimnazjum w Jabłonie (Zespół Szkół w Jabłonie),
- Publiczne Gimnazjum w Piotrkowie (Zespół Szkół w Piotrkowie).

W 2014 r. wychowaniem przedszkolnym objętych było 214 dzieci w wieku 3-6 lat (GUS). W porównaniu do 2010 r. ich liczba wzrosła o 16%. Liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadająca na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego wynosi 1,58 i jest to wartość najniższa w całym analizowanym okresie. Z liczby dostępnych miejsc w przedszkolach oraz liczby dzieci do nich uczęszczających można wnioskować, że infrastruktura służąca wychowaniu na poziomie przedszkolnym jest na dobrym poziomie i zaspakaja obecne potrzeby.

W 2014 r. w gminie Jabłonna istniało 5 publicznych szkół podstawowych, do których łącznie uczęszczało 527 uczniów. W analizowanym okresie do 2013 r. zaobserwowano spadek liczby uczniów, o 7% w porównaniu do 2010 r., a w następnym roku odnotowano wzrost liczby uczniów o 8,7%. Wskaźnikiem pozwalającym porównać liczbę uczniów do istniejącej infrastruktury jest wskaźnik liczby uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach podstawowych, który w całym analizowanym okresie dla obszaru gminy wynosi 15.

Biorąc pod uwagę infrastrukturę edukacyjną na poziomie gimnazjalnym na obszarze gminy Jabłonna niezmiennie od lat istnieją 2 gimnazja. W 2014 r. do gimnazjów uczęszczało łącznie 225 uczniów. Jest to liczba najniższa w całym analizowanym okresie oraz o 7% niższa niż w roku poprzednim. Wskaźnik liczby uczniów przypadających na 1 oddział w gimnazjach wynosi 20.

Istniejąca infrastruktura edukacyjna oferowana na obszarze Gminy Jabłonna jest zadawalająca oraz spełnia podstawowe zapotrzebowanie na edukację młodszych mieszkańców obszaru gminy. Na terenie gminy nie ma szkół ponadgimnazjalnych. Młodzież korzysta ze szkół ponadgimnazjalnych które znajdują się na terenie Lublina i powiatu lubelskiego.

Na terenach wiejskich w dalszym ciągu odnotowuje się niewystarczającą liczbę sprzętu komputerowego w szkołach. w gminie Jabłonna wskaźnik prezentujący liczbę sprzętu komputerowego w szkołach podstawowych do liczby uczniów w 2012 r. wyniósł 7 i był niewiele wyższy niż dla powiatu lubelskiego – 6,59. W przypadku wskaźnika komputeryzacji w gimnazjach gmina Jabłonna wypada korzystniej niż powiat, gdyż w gminie na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytków uczniów przypada 6,51 osób, a w powiecie 10,92 osoby.

Gmina dysponuje szerokim zapleczem rekreacyjno-sportowym, które daje możliwość aktywnego spędzania wolnego czasu oraz wypoczynku mieszkańcom, wpływając na jakość ich życia.

Istniejące obiekty sportowe na obszarze gminy Jabłonna:

- 2 boiska sportowe do piłki nożnej;
- 3 sale gimnastyczne przy szkołach podstawowych;
- hala sportowa w Jabłonnie przy Zespole Szkół;
- Boisko „Moje Boisko Orlik 2012” w Piotrkowie przy Zespole Szkół.

Gmina oferuje również możliwość rozwoju w zakresie sportu dzięki członkostwu w klubach sportowych:

- „Avenir Jabłonna”;
- LKS „Rohland” Tuszów;
- Piotrkowski Ludowy Klub Sportowy „Piotrcovia” Piotrków.

2.3.5.2. *Kultura*

*Institucje kultury*⁶¹

Działalność w zakresie kultury prowadzi Gminny Ośrodek Kultury z siedzibą w Piotrkowie. Do zadań GOK należy: zespołowe uczestnictwo w kulturze i upowszechnianiu różnych dziedzin kultury i sztuki, rozbudzanie zainteresowań kulturalnych mieszkańców, prowadzenie różnych form edukacji kulturalnej oraz współpraca ze szkołami i innymi placówkami kultury z obszaru całego województwa. GOK obejmuje również opieką merytoryczną i organizacyjną miejscowe zespoły ludowe.

Na obszarze gminy funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Jabłonnie wraz z trzema filiami w miejscowościach Piotrków, Skrzynice i Chmiel. Biblioteka zapewnia mieszkańcom możliwość korzystania z czytelni internetowej oraz bezpłatny dostęp do Internetu.

W miejscowości Czarniejów swoją działalność prowadzi stowarzyszenie Pracownia Rozwoju Lokalnego. Stowarzyszenie działa na rzecz rozwoju społeczności gminy Jabłonna.

W Skrzynicach Pierwszych funkcjonuje Fundacja Nieprzetartego Szlaku, prowadząca ośrodek teatralny, gdzie organizowane są warsztaty, obozy i imprezy integracyjne dla osób niepełnosprawnych i pełnosprawnych oraz instruktorów i wolontariuszy zainteresowanych arteterapią. Fundacja organizuje także imprezy i warsztaty teatralne o charakterze międzynarodowym⁶².

W Jabłonnie znajduje się Gminna Biblioteka Publiczna udostępniająca ponad 40-tysięczny księgozbiór. Biblioteka jest również organizatorem konkursów literackich i plastycznych oraz prowadzi działalność dokumentującą historię i tradycje regionu.

⁶¹ Strategia Rozwoju Gminy Jabłonna na lata 2015-2022

⁶²<http://www.krainawokollublinka.pl/index.php/turystyka/uslugi/200-fundacja-nieprzetartego-szlaku>

Od marca 2015 r. Urząd Gminy wydaje bezpłatne pismo „Puls Gminy Jabłonna”, w którym poruszane są zagadnienia dotyczące podejmowanych przez Wójta i Radę Gminy działań oraz planowanych inwestycji, a także o wydarzeniach społecznych i kulturalnych.

Poniżej zaprezentowano najważniejsze imprezy cykliczne i wydarzenia okolicznościowe organizowane w gminie Jabłonna:

- Dożynki gminne,
- Eliminacje Gminne Małego Konkursu Recytatorskiego,
- Ferie zimowe,
- Festyn Piroga Drożdżowego w Piotrkowie,
- Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy,
- Gminny Przegląd Zespołów Śpiewaczych Kół Gospodyń Wiejskich (organizowany od 1987 roku),
- Gminne Jesiennego Konkursy Recytatorskiego,
- Gminna Wigilia,
- Konkursy recytatorskie - Konkurs Recytatorski dla gimnazjalistów „Przebudzeni do życia”,
- Powiatowy Festiwal Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej,
- Spotkania kolędnicze,
- „Złote Gody”-50-lecia par małżeńskich.

2.3.5.3. *Ochrona zdrowia*

Podstawowa opieka zdrowotna mieszkańców prowadzona jest na poziomie gminnym. Usługi z zakresu ochrony zdrowia świadczone są przez 4 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej oraz jedną praktykę lekarską. Spośród powyższych dwie podlegają samorządowi terytorialnemu. W 2014 r. w gminie Jabłonna udzielono 23156 porad w zakresie podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. Średniorocznie udziela się 2,9 porady lekarskiej na 1 mieszkańca. W przypadku potrzeby specjalistycznej opieki zdrowotnej mieszkańcy muszą kierować się do placówek w Lublinie. Wskaźnik prezentujący dostępność mieszkańców do usług medycznych (liczba przychodni na 10 tys. mieszkańców) w 2014 r. dla obszaru gminy wynosił 5, o 2 więcej w porównaniu do 2010 r.

Na terenie gminy funkcjonuje 1 apteka, zatrudniająca dwóch magistrów farmacji. W 2014 r. na 1 aptekę ogólnodostępną przypadało 7958 mieszkańców.

2.3.5.4. *Bezpieczeństwo*

Poziom bezpieczeństwa jest jednym z głównych aspektów mówiących o jakości życia mieszkańców danej jednostki administracyjnej. Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Jabłonna czuwa Komenda Miejska Policji w Lublinie, do której należą dzielnicowi z Komisariatu Policji w Bychawie.

Według danych Komendy Powiatowej w Bychawie na przestrzeni lat 2012-2014 w gminie Jabłonna zarejestrowano 301 przestępstw, z czego w 2012 r. odnotowano 114, w 2013 r. 101, natomiast w 2014 r. - 86. Bardzo korzystnym zjawiskiem jest postępująca tendencja spadkowa przestępstw na przestrzeni analizowanych lat. Największą liczbę przestępstw odnotowano

przeciwko mieniu, przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji oraz przeciwko rodzinie i opiece. Największą liczbę przestępstw na przestrzeni lat 2012-2014 odnotowano w sołectwach Czerniejów (42) i Jabłonna Druga (41), najmniej natomiast w sołectwach Chmiel Kolonia (5), Czerniejów Kolonia (3), Piotrków Kolonia (7), Wierciszów (6) oraz Wolnica, w którym nie zarejestrowano żadnego wykroczenia. Liczba popełnianych przestępstw zależy w dużej mierze od liczby mieszkańców w danym sołectwie oraz położenia w strukturze przestrzennej gminy.

Tendencję spadkową, w zakresie przestępstw, odnotowano także w powiecie lubelskim gdzie liczba przestępstw w 2014 r. wyniosła 2165 i jest to wartość o 10,9% niższa niż w roku poprzednim. Średnia liczba mieszkańców gminy Jabłonna przypadająca na jedno odnotowane przestępstwo w roku 2014 wynosi 92. Jest to wartość bardzo korzystna w porównaniu do średniej powiatu lubelskiego, w którym liczba mieszkańców przypadająca na jedno przestępstwo jest o 25% większa.

Tabela 24. Liczba i rodzaje przestępstw popełnionych na terenie gminy Jabłonna w latach 2012-2014

Nazwa sołectwa	Liczba przestępstw w 2012 r.	Liczba przestępstw w 2013 r.	Liczba przestępstw w 2014 r.	Najczęściej popełniane przestępstwa w latach 2012-2014
Chmiel Drugi	6	7	6	przeciwko mieniu (8)
Chmiel Pierwszy	4	9	7	przeciwko mieniu (9)
Chmiel Kolonia	3	1	1	przeciwko rodzinie i opiece (3)
Czerniejów	19	18	5	przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (18)
Czerniejów Kolonia	2	0	1	przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (2)
Jabłonna Druga	19	14	8	przeciwko mieniu (19)
Jabłonna Majątek	4	8	7	przeciwko mieniu (9)
Jabłonna Pierwsza	9	3	4	przeciwko mieniu (9)
Piotrków Drugi	10	6	10	przeciwko mieniu (14)
Piotrków Pierwszy	7	6	12	przeciwko mieniu (11)
Piotrków Kolonia	1	4	2	przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (3)
Skrzynice Drugie	6	5	5	przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (6)
Skrzynice Pierwsze	7	8	7	przeciwko mieniu (11)
Skrzynice Kolonia	8	5	2	przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji/ mieniu (po 5)
Tuszów	6	5	8	przeciwko mieniu (6)
Wierciszów	3	2	1	przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji/ mieniu (po 3)
Wolnica	0	0	0	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej w Bychawie

Nad bezpieczeństwem przeciwpożarowym czuwają Ochotnicze Straże Pożarne w gminie Jabłonna. Działają one w oparciu o Ustawę o ochronie przeciwpożarowej, prawo o stowarzyszeniach oraz statut Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej. Koszty wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia i zapewnienia gotowości bojowej

w myśl art. 32.1 ustawy o ochronie przeciwpożarowej ponosi gmina. Zgodnie z nazwą Ochotnicza Straż Pożarna to organizacja, w której uczestnictwo jest dobrowolne. Celem jej działania jest przede wszystkim zorganizowanie i wyszkolenie oddziału strażackiego. Na terenie gminy działa 7 zastępów Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP):

- OSP w Chmielu,
- OSP w Czerniejowie,
- OSP w Jabłonie,
- OSP w Piotrkowie,
- OSP w Skrzynicach,
- OSP w Tuszowie,
- OSP w Wierciszowie.

2.3.6. Kapitał społeczny oraz aktywność obywatelska mieszkańców

Fundusz sołecki

Władze gminy Jabłonna podjęły uchwałę o wyodrębnieniu z budżetu gminy środków na fundusz sołecki. Każde sołectwo z terenu gminy ma zagwarantowane środki pieniężne na realizację przedsięwzięć służących poprawie jakości życia mieszkańców. Decyzję o tym na co zostaną przeznaczone środki podejmują mieszkańcy sołectw głosując w trakcie zebrania wiejskiego.

Uchwałą Rady Gminy 15.03.2015 r. zatwierdzono plan wydatków na przedsięwzięcia realizowane w ramach funduszu sołeckiego na 2016 r. Wyodrębniono 42 zadania, których całkowity koszt realizacji wynosi 289365,26 zł.

Działania obejmują głównie remonty oraz modernizacje i zakup wyposażenia do obiektów użyteczności publicznej, tj. szkół, sal spotkań przy Gminnych Centrach Kultury oraz świetlic. Część funduszu przeznaczono na zagospodarowanie przestrzeni publicznych oraz podejmowanie działań w zakresie infrastruktury technicznej (remonty i umocnienia dróg, remonty ogrodzeń, wykonanie kierunkowskazów z numerami posesji, budowa chodnika oraz parkingu, zakup tłucznia) oraz działania w sferze społecznej tj. organizacja spotkań integracyjnych dla mieszkańców.

Aktywność obywatelska mieszkańców

Zasadniczym wskaźnikiem obrazującym jakość kapitału społecznego gminy jest aktywność obywatelska mieszkańców, przejawiająca się uczestnictwem w organizacjach społecznych, grupach nieformalnych i innych organizowanych inicjatywach obywatelskich. O aktywności obywatelskiej świadczy również uczestnictwo mieszkańców w wyborach prezydenckich, parlamentarnych, europejskich oraz samorządowych.

Według danych Państwowej Komisji Wyborczej⁶³ w wyborach samorządowych w 2014 r. uczestniczyło 48% uprawnionych do głosowania, uzyskując tym wynikiem frekwencję wyższą niż średnia krajowa. Ponadto analizując udział w wyborach lokalnych w ostatnich latach zauważalna jest stała tendencja wzrostowa.

W wyborach prezydenckich w 2015 r. wzięło udział 48,1% osób upoważnionych do głosowania, jednak była to wartość niższa niż średnia uzyskana w powiecie lubelskim (o 7,7%) oraz w województwie o (5,6%)⁶⁴.

Podobne różnice pojawiają się w wyborach do Parlamentu Europejskiego z 2014 r. udział głosujących wśród upoważnionych do głosowania w gminie wynosił 15%.

Najniższą frekwencję odnotowano w wyborach do Sejmu i Senatu, gdzie w 2011 r. udział głosujących był niższy od średniej krajowej (o 11%).

Organizacje społeczne

Dostępne rejestry organizacji społecznych podają różne dane na temat liczby zarejestrowanych organizacji na obszarze gminy Jabłonna. Najbardziej wiarygodną informację przedstawia rejestr REGON oraz serwis bazy.ngo.pl.

Według danych GUS, w 2014 r. wskaźnik prezentujący fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców wyniósł 1,88 i ten wynik daje gminie Jabłonna jedno z ostatnich miejsc w podregionie lubelskim.

Tabela 25. Liczba organizacji społecznych funkcjonujących na terenie gminy

Rejestr	Fundacje	Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	Ogółem
KRS (wg stanu z 20 XII 2014)	2	8	10
REGON (wg stanu z 31 XII 2013)	1	12	13
Bazy.ngo.pl (wg stanu z 20 XII 2014)	2	12	14
Starostwo Powiatowe w Lublinie (wg stanu z 20 XII 2014)	0	2	2

Źródło: Diagnoza zasobów, potrzeb i potencjałów w obszarze społeczno-kulturalnym gminy Jabłonna

Według dostępnych rejestrów i informacji w gminie Jabłonna funkcjonuje około 32 różnych organizacji społecznych, zarówno formalnych, jak i nieformalnych⁶⁵:

Fundacje:

- Fundacja Nieprzetartego Szlaku,
- Fundacja 123Empatia.

Stowarzyszenia (bez OSP i KGW):

- Stowarzyszenie Pracownia Rozwoju Lokalnego,
- Koło Pszczelarzy w Jabłonie,

⁶³ <http://pkw.gov.pl/>

⁶⁴ <http://prezydent2015.pkw.gov.pl/>

⁶⁵ Diagnoza zasobów, potrzeb i potencjałów w obszarze społeczno-kulturalnym gminy Jabłonna

- Stowarzyszenie Użytkowników Sieci Komputerowej Jabłonet w Jabłonie.

Ochotnicze straże pożarne (OSP):

- OSP w Chmielu,
- OSP w Jabłonie,
- OSP w Wierciszowie,
- OSP w Czerniejowie,
- OSP w Tuszowie,
- OSP w Skrzynicach,
- OSP w Piotrkowie.

Kluby sportowe:

- Gminny Klub Sportowy „AVENIR” Jabłonna,
- Ludowy Klub Sportowy „Rohland” w Tuszowie,
- Piotrkowski Ludowy Klub Sportowy „Piotrcovia” w Piotrkowie,
- Klub Sportowy Polaris Jabłonna.

Zespoły śpiewacze i KGW:

- Zespół Śpiewaczy KGW z Chmielowa,
- Zespół Śpiewaczy KGW z Czerniejowa,
- Zespół Śpiewaczy KGW z Jabłonna Pierwszej,
- Zespół Śpiewaczy KGW z Jabłonna Drugiej,
- Zespół Śpiewaczy KGW z Piotrkowa Pierwszego,
- Zespół Śpiewaczy KGW z Piotrkowa Drugiego,
- Zespół Śpiewaczy KGW ze Skrzynic,
- Zespół Śpiewaczy KGW z Tuszowa,
- Zespół Śpiewaczy KGW z Wierciszowa,
- Zespół Tańca Ludowego „Jabłoneczki”,
- Kapela Ludowa OSP Czerniejów.

Inne:

- Gminny Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Jabłonie,
- Gminny Związek Kombatantów i Więźniów Politycznych,
- Parafialny Zespół Caritas przy Parafii pw. św. Wawrzyńca w Czerniejowie,
- Parafialny Zespół Caritas przy Parafii pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Chmielu,
- Szkolne Koło PCK przy Gimnazjum w Jabłonie.

Dochody i fundusze organizacji pozarządowych⁶⁶:

Działalność każdej organizacji pozarządowej wiąże się z pewnymi kosztami stałymi. Organizacje (stowarzyszenia, fundacje) posiadają możliwość pozyskiwania środków na rzecz rozwoju

⁶⁶ <http://osektorze.ngo.pl/x/633296>, <http://liderzy.org.pl/fundusze-dla-organizacji-pozarządowych/>

i funkcjonowania z funduszy europejskich w ramach tzw. partnerstwa wspólnie z innymi podmiotami. Część środków skierowanych na utrzymanie może pochodzić z kapitału żelaznego (wieczystego). Są to środki gromadzone przez daną organizację, przeznaczone na realizację celów statutowych. Kapitał ten należy stale pomnażać poprzez inwestowanie, a jako środki przeznaczone na wykorzystywanie uznawać jedynie uzyskane z tego tytułu zyski. Inną formę zarobkową mogą stanowić tzw. dochody z majątku tzn. wynajmowanie lokali czy gruntów należących do organizacji w celach zarobkowych. Duża część organizacji pobiera również składki członkowskie na rzecz organizacji, przeznaczone na jej działalność statutową. Istnieje także możliwość odpisu 1% podatku dochodowego od osób fizycznych na rzecz fundacji oraz organizacji pożytku publicznego, a także różnego rodzaju wymiany barterowe realizowane pomiędzy organizacjami. Fundacje posiadają również szansę na uzyskanie dotacji w postaci darowizn uzyskanych od osób indywidualnych, firm, organizacji rządowych oraz samorządowych. W przypadku klubów sportowych zadania publiczne mogą być realizowane ze środków publicznych. Ustawa o sporcie umożliwia pozyskanie funduszy z budżetu jednostek samorządu terytorialnego, przeznaczonych na wsparcie sportu, określając w uchwale cel publiczny w tym zakresie.

Ponadto organizacje pozarządowe mogą ubiegać się o środki finansowe na realizację zadań publicznych zleconych przez gminę. Co roku ogłaszane są otwarte konkursy ofert, w których zawarte są informacje o wybranych do realizacji obszarach tematycznych, obowiązujących zasadach i przeznaczonych na ten cel kwotach. Ponadto - organizacje pozarządowe mogą starać się o dotację w trybie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tzw. "małe granty").

2.3.7. Identyfikacja problemów w sferze społecznej

Gmina Jabłonna boryka się z wieloma problemami w sferze społecznej. Poniżej przedstawiono zestawienie wybranych wskaźników (na 2014 r.) na poziomie gminy Jabłonna, powiatu lubelskiego, województwa lubelskiego i kraju, które pozwalają porównać gminę do ww. jednostek. Do głównych problemów w sferze społecznej należą m.in. przyrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym i spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, rozproszenie ludności na terenie gminy, ujemna wartość przyrostu naturalnego i wysoki poziom bezrobocia.

Wskaźnik	Gmina Jabłonna	Powiat Lubelski	województwo lubelskie	Polska
Gęstość zaludnienia	61	90	85	123
Przyrost naturalny na 1 000 ludności	-2,5	-0,2	-1,1	0,0
Saldo migracji na 1 000 ludności	6,5	5,8	-2,7	-0,4
Współczynnik feminizacji	105	104	106	107
Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym)	61,5	59,4	60,2	58,8
Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności	2,6%	2,6%	3,1%	3,0%

Wskaźnik bezrobocia (stosunek liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych do liczby osób w wieku produkcyjnym)	7,4	6,5	8,7	7,5
Liczba przychodni na 10 tys. mieszkańców	5	4	5	5

3. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH I OBSZARU REWITALIZACJI

3.1. Metodologia wyznaczania obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji

Wyznaczenie obszarów zdegradowanych na terenie gminy Jabłonna zostało przeprowadzone przy pomocy dwóch odrębnych analiz: jakościowej i wskaźnikowej.

Analiza jakościowa obejmowała obszar całej gminy i w niniejszym dokumencie przyjęła formę powyższej szczegółowej diagnozy, zawierającej charakterystykę 3 sfer: przestrzennej, społecznej i gospodarczej. Dokumentem źródłowym dla opracowania diagnozy była *Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2023*. W diagnozie uwzględnione zostały problemy zidentyfikowane w strategii i zostały przeanalizowane w skali sołectw. Analiza problemów społecznych została uzupełniona analizą problemów gospodarczych, środowiskowych, infrastrukturalnych i przestrzennych.

Kluczowym etapem podczas prac nad wyznaczeniem obszarów zdegradowanych było przeprowadzenie **analizy wskaźnikowej**, obejmującej obszar całej gminy w podziale administracyjnym na sołectwa, który pozwolił na prezentację poszczególnych wskaźników w konkretnych sołectwach w gminie i porównanie ich do średniej referencyjnej wartości danego wskaźnika dla całej gminy. Wykorzystano zestaw wskaźników dla wszystkich analizowanych sfer, w szczególności dla sfery społecznej. Wskaźniki odpowiednie dla problemów społecznych zostały zaczerpnięte z *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* gminy Jabłonna.

Pierwszym krokiem analizy wskaźnikowej było wybranie odpowiednich wskaźników, jak najlepiej obrazujących degradację przestrzenną, gospodarczą i społeczną gminy Jabłonna. Przyjęto następujące wskaźniki wyznaczenia obszarów zdegradowanych:

- sfera przestrzenna – podstawą wyznaczenia obszarów zdegradowanych w sferze przestrzennej było zobrazowanie w przestrzeni gminy wskaźników określających problemy techniczne wynikające ze stosowania niefunkcjonalnych rozwiązań technicznych uniemożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności: *liczba budynków z węglowymi kotłami ciepła,*
- sfera społeczna – podstawą wyznaczenia obszarów zdegradowanych w sferze społecznej było zobrazowanie w przestrzeni gminy wskaźników określających koncentrację negatywnych zjawisk społecznych: *gęstość zaludnienia, dynamika zmiany liczby ludności (2005-2015), odnotowane przestępstwa kryminalne, liczba osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej, liczba osób w wieku poprodukcyjnym,*
- sfera gospodarcza – podstawą wyznaczenia obszarów zdegradowanych w sferze gospodarczej było wyznaczenie obszaru koncentracji przedsiębiorczości na terenie gminy Jabłonna na podstawie wskaźnika określającego *liczbę podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców.*

Po wybraniu wskaźników, zebrane zostały dane liczbowe, dotyczące poszczególnych sołectw, a także całej gminy. Dane zostały pozyskane z Urzędu Gminy Jabłonna. Na ich podstawie wyliczone zostały wskaźniki obrazujące problemy społeczne, gospodarcze, środowiskowe,

infrastrukturalne i przestrzenne, a następnie wynik został porównany ze wskaźnikiem prezentującym średnią sytuację w całej gminie. Na tej podstawie wyznaczone zostały obszary gminy, na których można zauważyć wyraźnie gorszą sytuację społeczną niż średnia w gminie oraz na których współwystępują gorsze wskaźniki problemów gospodarczych, środowiskowych, infrastrukturalnych i przestrzennych – te obszary zostały zakwalifikowane jako obszary zdegradowane w gminie Jabłonna.

Sołectwa wchodzące w skład obszarów zdegradowanych, w których zidentyfikowano najgorszą sytuację społeczną, na którą nawarstwia się największa liczba innych zdiagnozowanych problemów zostały uznane za obszar rewitalizacji.

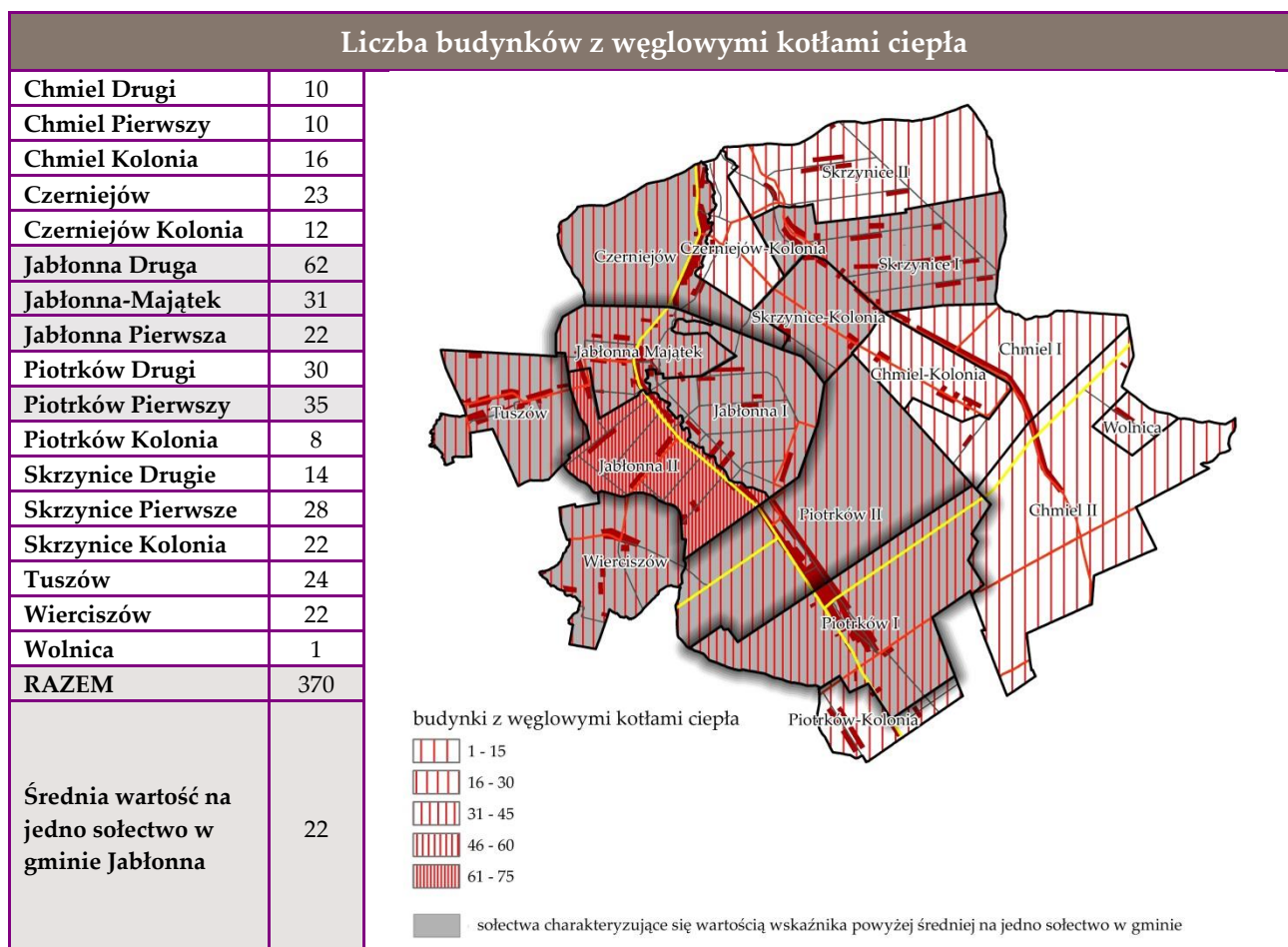
Kluczowym elementem delimitacji obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji były konsultacje społeczne z mieszkańcami gminy, w szczególności z sołtysami jako przedstawicielami poszczególnych sołectw. Konsultacje miały formę otwartych spotkań oraz badań ankietowych, zarówno w formie papierowej, jak i elektronicznej (ankieta online dla mieszkańców, ankieta dla przedsiębiorców działających w gminie Jabłonna).

3.2. Delimitacja obszarów zdegradowanych – analiza wskaźnikowa

Analiza wskaźnikowa, w podziale administracyjnym na sołectwa, była kluczowym narzędziem umożliwiającym delimitację obszarów dysfunkcyjnych/problemowych na obszarze gminy Jabłonna. Poniżej zaprezentowano wyniki przeprowadzonej analizy wskaźnikowej.

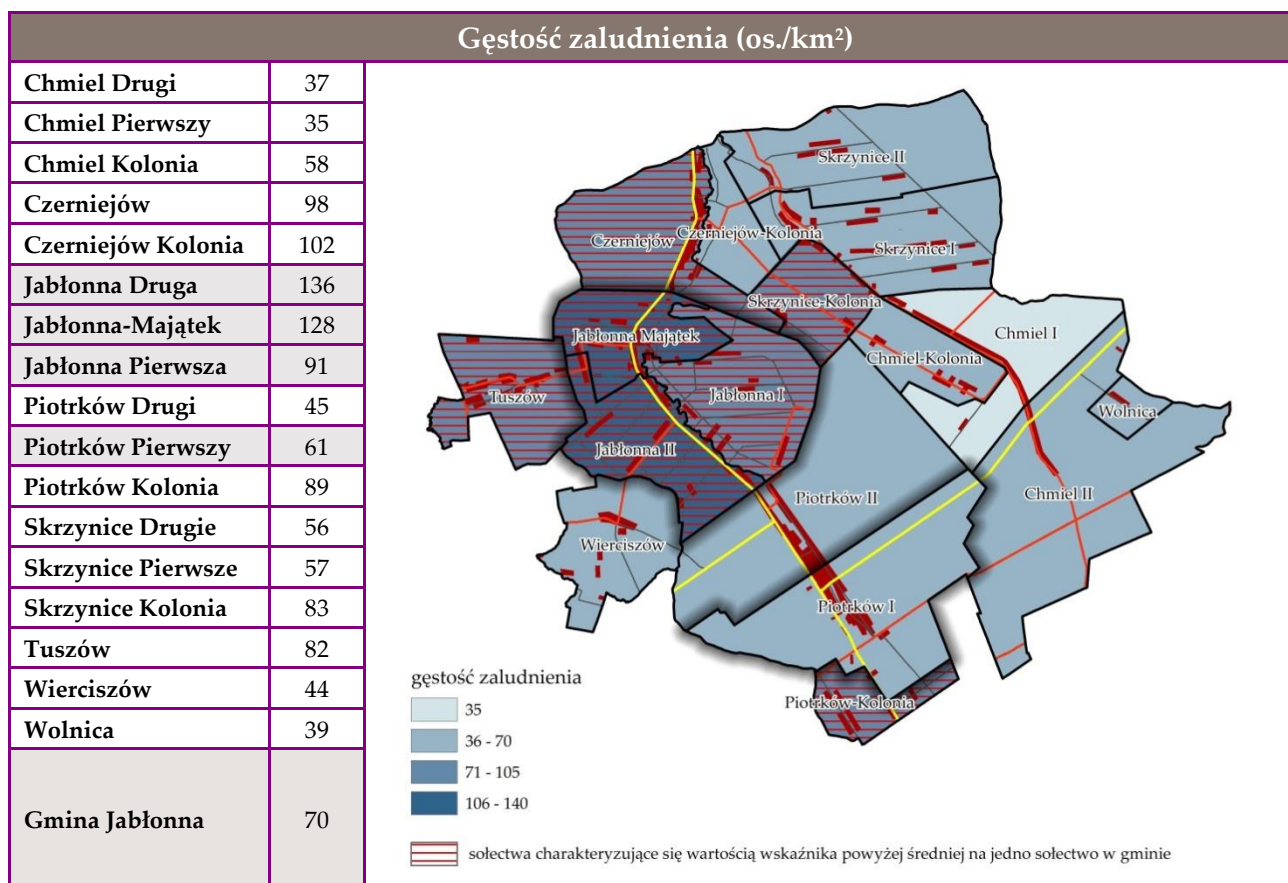
Sfera przestrzenna

W gminie Jabłonna jednym z głównych problemów są problemy techniczne wynikające ze stanu zabudowy, a także nieekonomicznych rozwiązań ograniczających efektywność obiektów budowlanych. Nieodpowiednio dobrane źródła ciepła to jeden z głównych powodów niskiej emisji i problemów z tym związanych. W gminie Jabłonna analizie podlegała liczba budynków na terenie poszczególnych sołectw korzystających z węglowych kotłowni ciepła, których na terenie gminy jest łącznie 370 (średnio na jedno sołectwo – 22). Najwięcej ww. budynków odnotowano na terenie sołectwa Jabłonna Druga – 62. Niekorzystnie, tj. powyżej średniej, wypadają również sołectwa: Piotrków Pierwszy (35) oraz Jabłonna-Majątek (31).

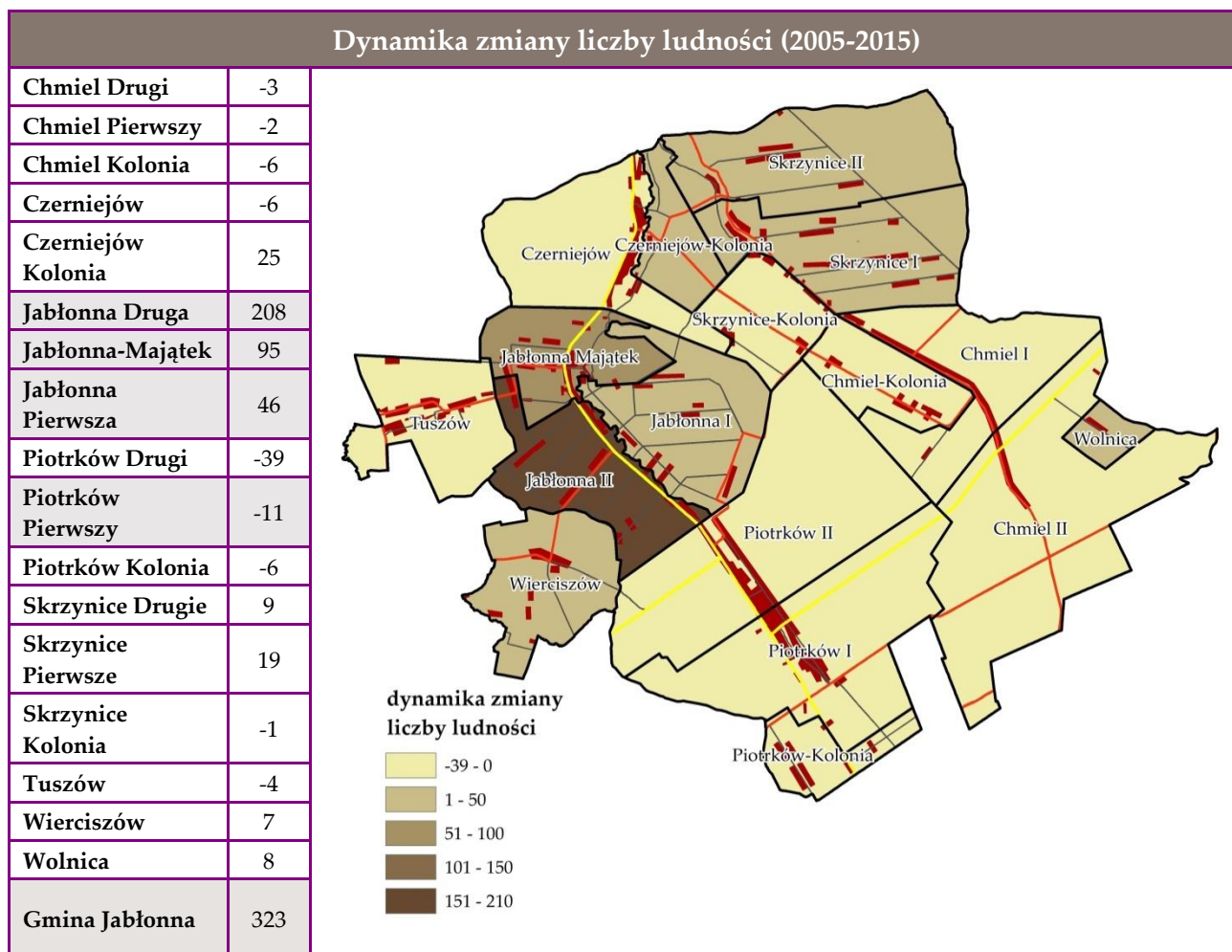

Sfera społeczna

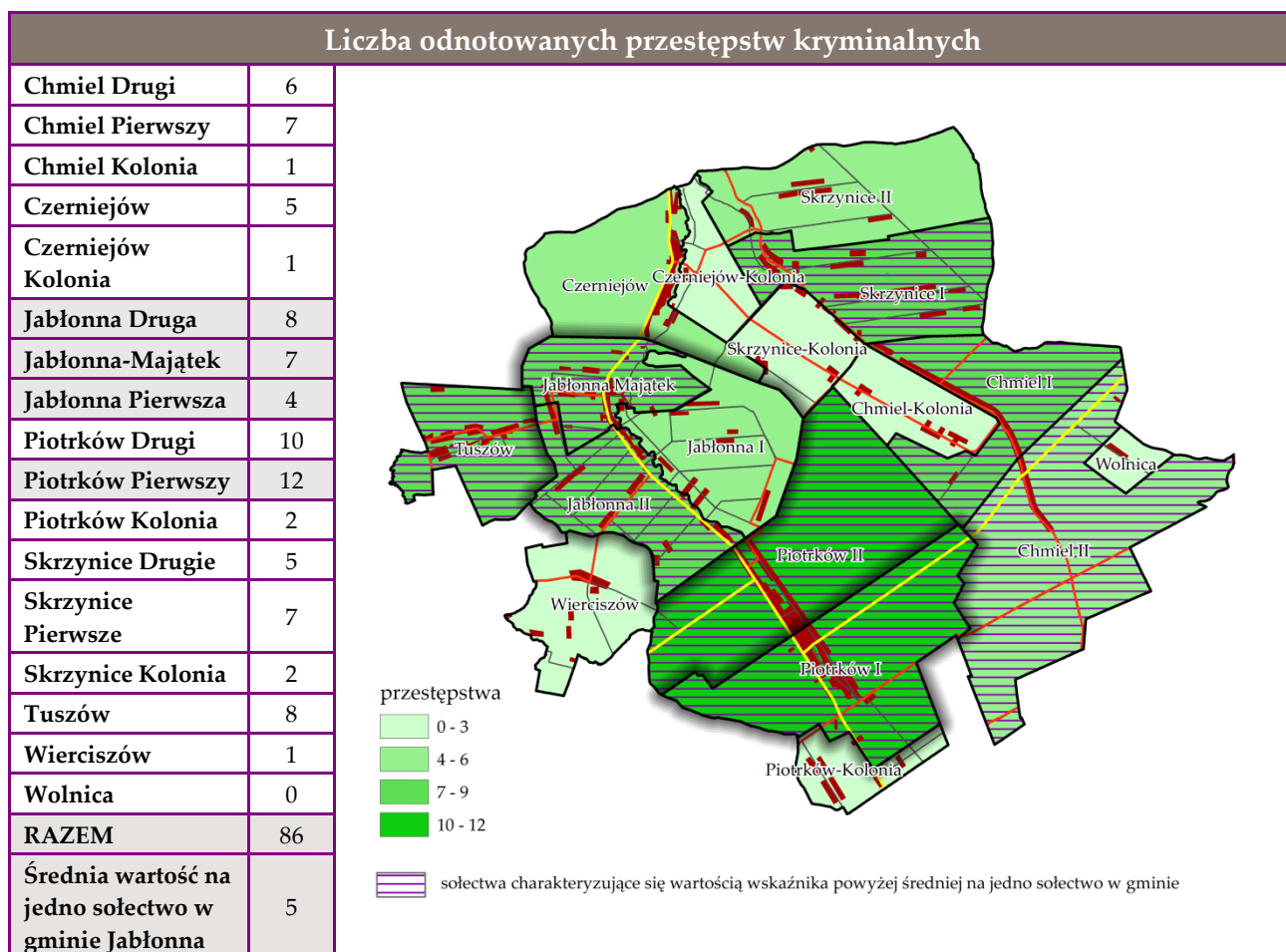
W gminie Jabłonna średnia gęstość zaludnienia wynosi 70 os./km². Analiza gęstości zaludnienia na terenie poszczególnych sołectw pozwala zauważyć, że wartość ww. wskaźnika powyżej średniej odnotowano na terenie 3 sołectw: Jabłonna Druga, Jabłonna-Majątek oraz Jabłonna Pierwsza. Świadczy to o koncentracji ludności na obszarze tych trzech sołectw, co wynika z funkcji centrotwórczej miejscowości. Skoncentrowane są tu najważniejsze funkcje gminne, tj. administracyjna, handlowa i usługowa, mieszkaniowa, a także edukacyjna.

Dynamika zmiany liczby ludności w wybranym okresie czasu na danym terenie uzależniona jest od zmian społeczno-gospodarczych na nim zachodzących i jednocześnie pozwala określić zainteresowanie ludności do osiedlania się na stałe na danym obszarze. Na podstawie analizy dynamiki zmiany liczby ludności na terenie poszczególnych sołectw gminy Jabłonna w 2015 r. zaobserwowano znaczny przyrost ludności, w porównaniu do 2005 r., na terenie sołectw: Jabłonna Druga, Jabłonna-Majątek i Jabłonna Pierwsza.

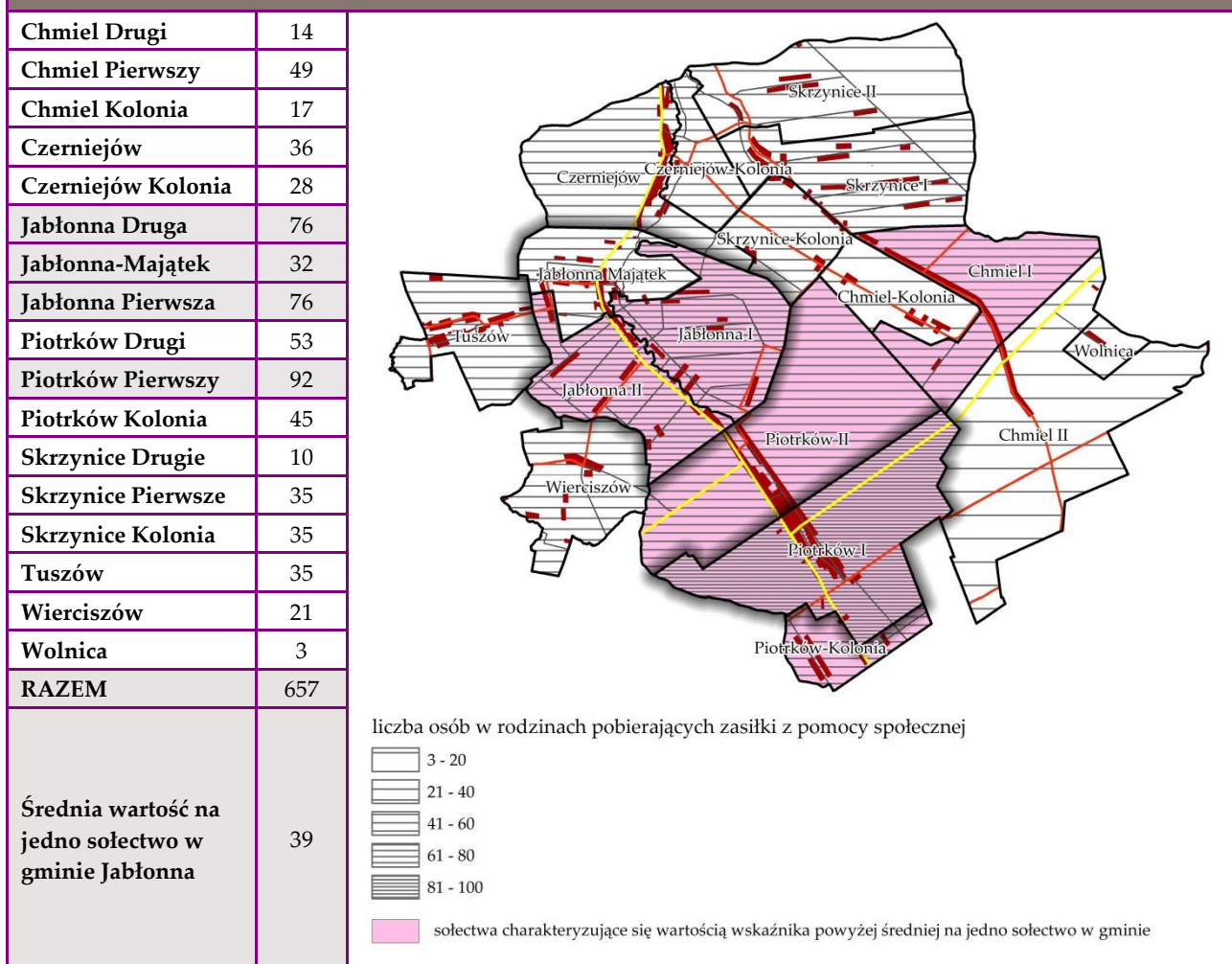
Przestępstwa kryminalne pozwalają na określenie stanu bezpieczeństwa, a także natężenie zjawisk patologicznych i problemów społecznych na danym obszarze. Na terenie gminy Jabłonna w 2014 r. odnotowano łącznie 86 przestępstw kryminalnych⁶⁷, średnia wartość na jedno sołectwo – 5. Zgodnie z przeprowadzoną analizą, najwięcej przestępstw kryminalnych odnotowano na terenie sołectwa Piotrków Pierwszy – 12 i Piotrków Drugi - 10. Niekorzystnie wypadają sołectwa Jabłonna Druga – 8 oraz Jabłonna-Majątek – 7, gdzie liczba przestępstw również jest powyżej średniej gminnej.

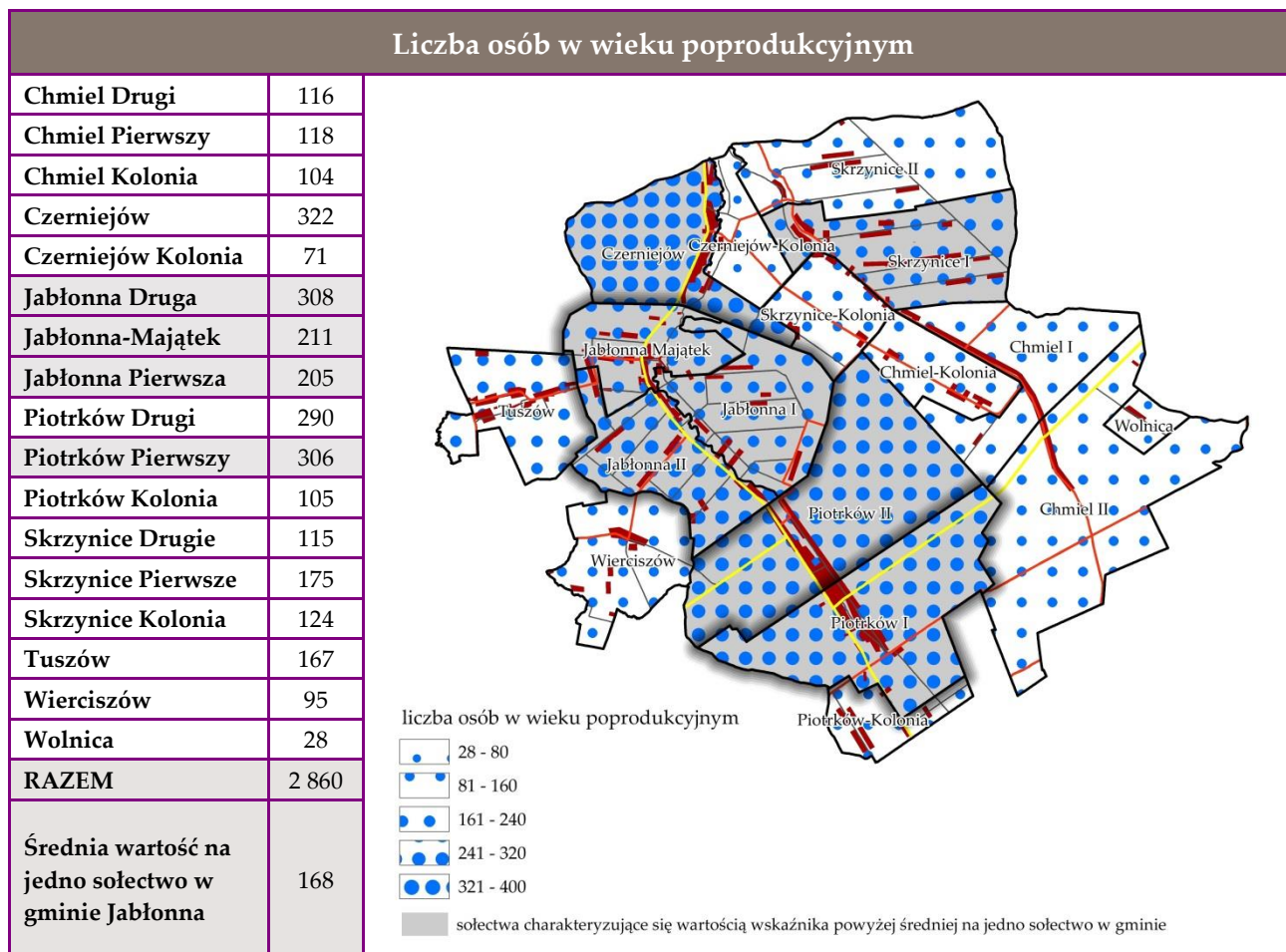
⁶⁷ Dane z KP w Bychawie (pismo OP-9934/15 skierowane do Urzędu Gminy Jabłonna w odpowiedzi na pismo FPW.041.10.2015)

Pomoc społeczna jest jednym z ważnych aspektów funkcjonowania społeczności lokalnej, gdyż zapewnia pomoc w trudnych sytuacjach życiowych. Ośrodki Pomocy Społecznej mają za zadanie wspieranie rodzin i osób mających trudności w zaspakajaniu niezbędnych potrzeb życiowych oraz podejmowanie wszelkich działań zmierzających do życiowego usamodzielniania ich. Instytucje realizujące działania z zakresu pomocy społecznej zapewniają m.in. pomoc finansową, materialną, fachową pomoc psychologiczno-pedagogiczną, a także przeciwdziałają alkoholizmowi oraz wykluczeniu społecznemu. Na terenie gminy Jabłonna w 2015 r. 657 osób pobierało zasiłki z pomocy społecznej, średnia wartość na jedno sołectwo – 39. Analiza liczby osób w rodzinach pobierających zasiłki pozwala stwierdzić, że najwięcej osób z sołectwa Piotrków Pierwszy korzystało z pomocy społecznej – 92 osoby. Niekorzystanie wypadają również sołectwa: Jabłonna Druga (76) oraz Jabłonna Pierwsza (76).

Liczba osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej

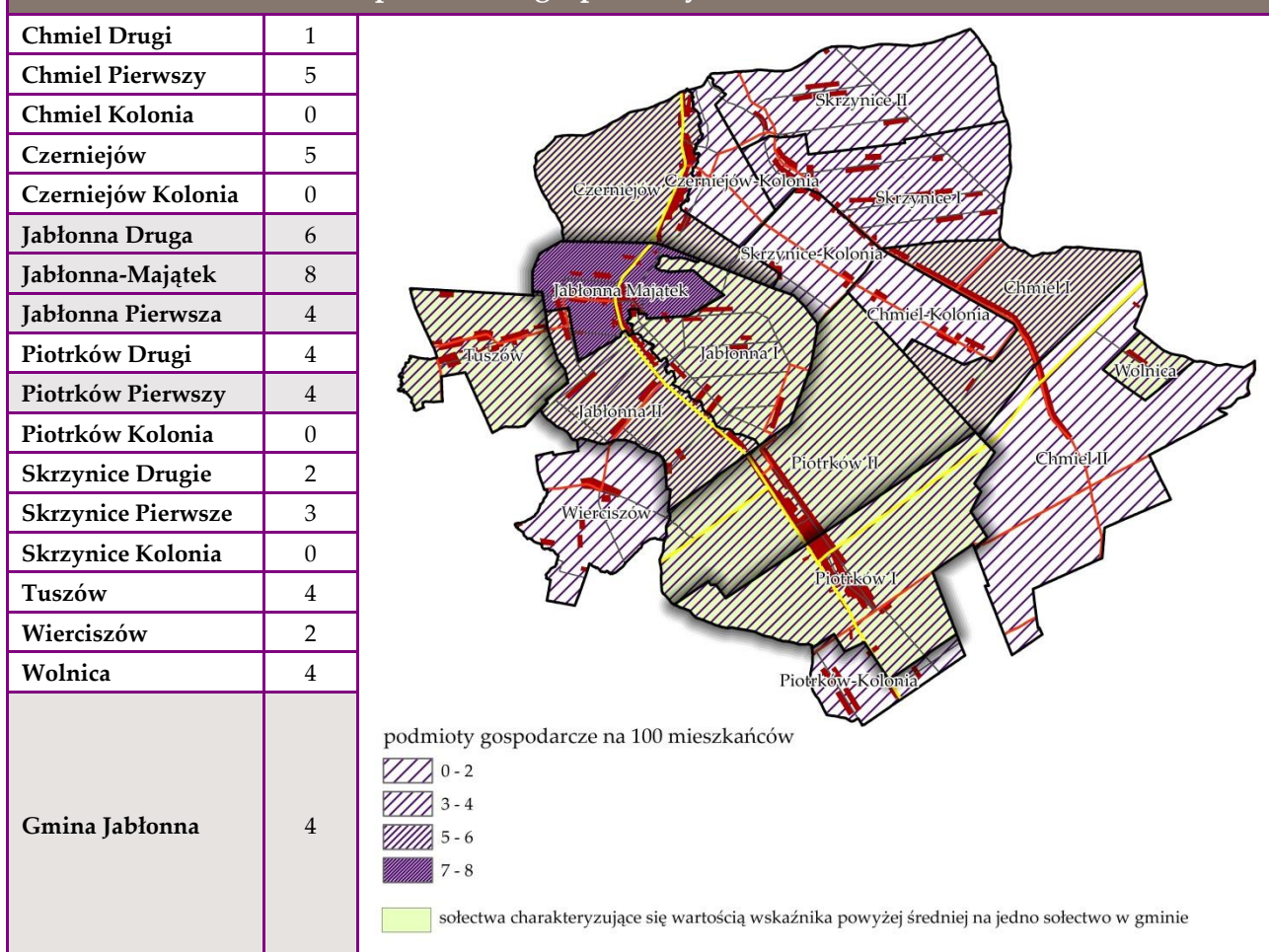
Proces starzenia się społeczeństwa na terenie gminy Jabłonna potwierdza analiza liczby ludności wg ekonomicznych grup wieku, a dokładnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Na terenie gminy w 2015 r. ich liczba wynosiła 2860 osób. Najwięcej osób w wieku poprodukcyjnym znajduje się na terenie sołectw: Jabłonna Druga – 308 osób oraz Piotrków Pierwszy – 306 osób.

Sfera gospodarcza

Obszar charakteryzujący się koncentracją podmiotów gospodarczych wymaga podjęcia kroków zmierzających do jego uatrakcyjnienia i sprawienia aby był bardziej przyjazny dla istniejących i potencjalnych nowych przedsiębiorców. Na terenie gminy Jabłonna, największa liczba przedsiębiorstw zlokalizowana jest na terenie sołectwa Jabłonna I i Jabłonna-Majątek. Potwierdza to wskaźnik prezentujący liczbę podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców. Liczne podmioty gospodarcze działające na obszarze dużego miasta Lublina, położonego w bliskim sąsiedztwie gminy Jabłonna tworzą znaczną konkurencję dla mniejszych podmiotów działających na obszarze gminy. Działania rewitalizacyjne, pozytywnie wpłyną na wzmocnienie przedsiębiorczości na tym obszarze.

Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców

Analiza powyższych wskaźników pozwoliła zidentyfikować obszary, na których występuje stan kryzysowy oraz wyznaczyć obszar zdegradowany na terenie gminy Jabłonna, który swoim zasięgiem obejmuje dwa podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic:

- podobszar I obejmuje 3 sołectwa, znajdujące się we wschodniej części obszaru gminy, tj. Jabłonna Druga, Jabłonna-Majątek i Jabłonna Pierwsza. Podobszar I zajmuje 17,68% powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 29,71% mieszkańców gminy,
- podobszar II obejmuje sołectwo Piotrków Pierwszy, które zajmuje 11,49% powierzchni gminy i zamieszkuje go 9,95% ludności gminy.

Cały wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową obszar zdegradowany, obejmujący obydwie podobszary, stanowi 29,17% powierzchni gminy i zamieszkiwany jest przez prawie 40% ludności ogółem. Obszar cechuje się nagromadzeniem zjawisk kryzysowych, którym należy przeciwdziałać poprzez integrację działań w różnych sferach. Rewitalizacja dla swojej skuteczności na wyznaczonym obszarze na terenie gminy wymaga wieloletnich, wieloaspektowych i kompleksowych działań, a jej osiągnięcie będzie możliwe poprzez aktywność w ramach wyznaczonych celów w trzech sferach:

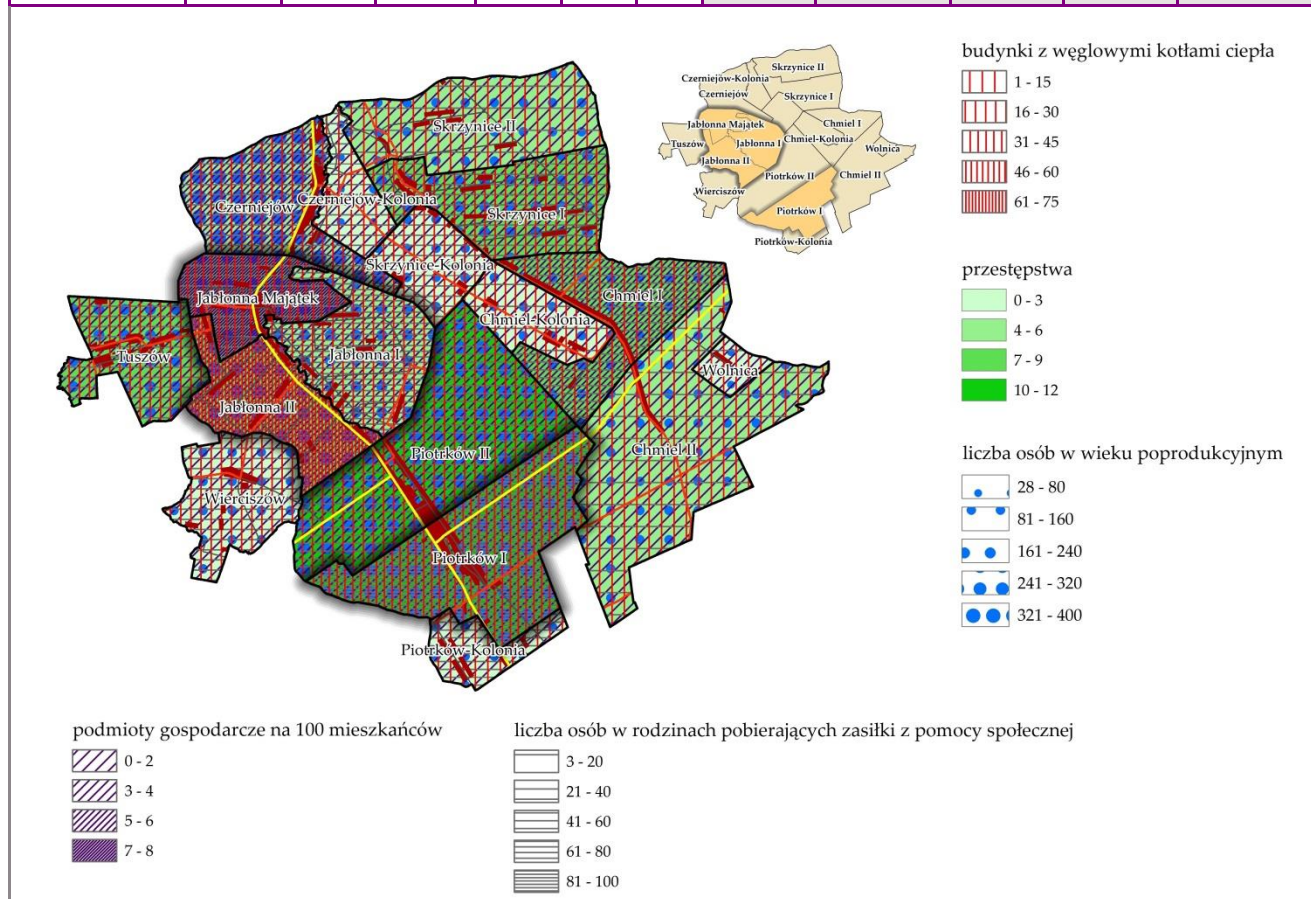
- przestrzennej – poprawa i rozwój infrastruktury technicznej, modernizacja zabudowy, uporządkowanie przestrzeni publicznej, ochrona terenów o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych,
- społecznej – likwidacja oraz ograniczenie zjawisk patologicznych, ograniczenie ubóstwa i poprawa dostępności do usług publicznych,
- gospodarczej – rozwój przedsiębiorczości na terenie obszaru rewitalizacji, ograniczenie zjawiska bezrobocia.

Poniższa tabela prezentuje podstawowe dane dotyczące poszczególnych podobszarów składających się na obszar zdegradowany.

Tabela 26. Wyznaczony obszar zdegradowany na terenie gminy Jabłonna

Obszar zdegradowany gminy Jabłonna											
					Strefa społeczna					Strefa gospodarcza	Strefa przestrzenna
	Powierzchnia (ha)	% powierzchni gminy	Liczba osób zameldowanych (2015 r.)	% ludności gminy	Dynamika zmiany liczby ludności	Gęstość zaludnienia	Liczba odnotowanych przestępstw kryminalnych	Liczba osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Liczba budynków z węglowymi kotłami ciepła
Podobszar I											
Jabłonna Druga	765	6,80	1 041	13,18	208	136	8	76	308	6	62
Jabłonna-Majątek	525	4,67	673	8,52	95	128	7	32	211	8	31
Jabłonna Pierwsza	699	6,21	633	8,01	46	91	4	76	205	4	22

Podobszar I	1 989	17,68	2 347	29,71	349	118	19	184	724	6	115
Podobszar II											
Piotrków Pierwszy	1 292	11,49	786	9,95	-11	61	12	92	306	4	35
Podobszar II	1 292	11,49	786	9,95	-11	61	12	92	306	4	35
RAZEM I i II	2 582	29,17	2 500	39,65	-	-	86	657	1 030	-	370
Gmina	11 248	100	7 901	100	323	70	Średnia wartość na jedno sołectwo 5	Średnia wartość na jedno sołectwo 39	Średnia wartość na jedno sołectwo 168	Średnia wartość dla gminy 4	Średnia wartość na jedno sołectwo 22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Jabłonna

3.3. Delimitacja obszaru rewitalizacji

Na podstawie analizy jakościowej i wskaźnikowej, a także konsultacji społecznych z mieszkańcami gminy Jabłonna wyznaczony został obszar rewitalizacji, który obejmuje część obszaru zdegradowanego tj. Podobszar I, składający się z 3 sąsiadujących ze sobą sołectw: Jabłonna Druga, Jabłonna Majątek i Jabłonna Pierwsza. Wybrany obszar charakteryzuje wysoki poziom spójności i łączy go konieczność podjęcia w jego granicach kompleksowych działań rewitalizacyjnych. Wyróżnia się kumulacją problemów społecznych i innych negatywnych zjawisk, przez co ograniczona jest jego dotychczasowa funkcja i w wyniku pogłębiającego się

kryzysu nie spełnia funkcji wyznaczonych mu przez lokalną społeczność. Działania rewitalizacyjne, we wszystkich sferach równocześnie, pomogą odzyskać i wykreować powstanie nowych funkcji, zgodnych z aktualnymi potrzebami mieszkańców.

Analiza wskaźnikowa, wykorzystana do zidentyfikowania obszaru rewitalizacji, prezentująca wartości poszczególnych wskaźników w podziale administracyjnym na sołectwa pozwala jednoznacznie wskazać szczególną koncentrację negatywnych zjawisk w 3 analizowanych sferach. Wyznaczony obszar rewitalizacji ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego ze względu na pełnioną funkcję, ponieważ skupione są tutaj najważniejsze instytucje pełniące funkcje reprezentacyjne i centrotwórcze gminy. Ponadto oprócz analizy wskaźnikowej wybór tego obszaru został podyktowany konsultacjami społecznymi i opinią lokalnej społeczności. Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją mieszkańców oraz danymi zebranymi podczas spotkań konsultacyjnych, centrum gminy (które stanowi obszar 3 wyznaczonych sołectw) w oczach mieszkańców jawi się jako tereny szczególnie predysponowane do rewitalizacji. Rewitalizacja w znacznym stopniu wpłynie na poprawę zidentyfikowanych problemów sfery społecznej oraz przestrzennej i gospodarczej.

Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji oprócz zabudowy mieszkaniowej, na którą składają się: zabudowa jednorodzinna i zagrodowa, zlokalizowane są obiekty użyteczności publicznej. Ponadto na tym terenie znajdują się tereny rekreacyjno-sportowe oraz usługowe.

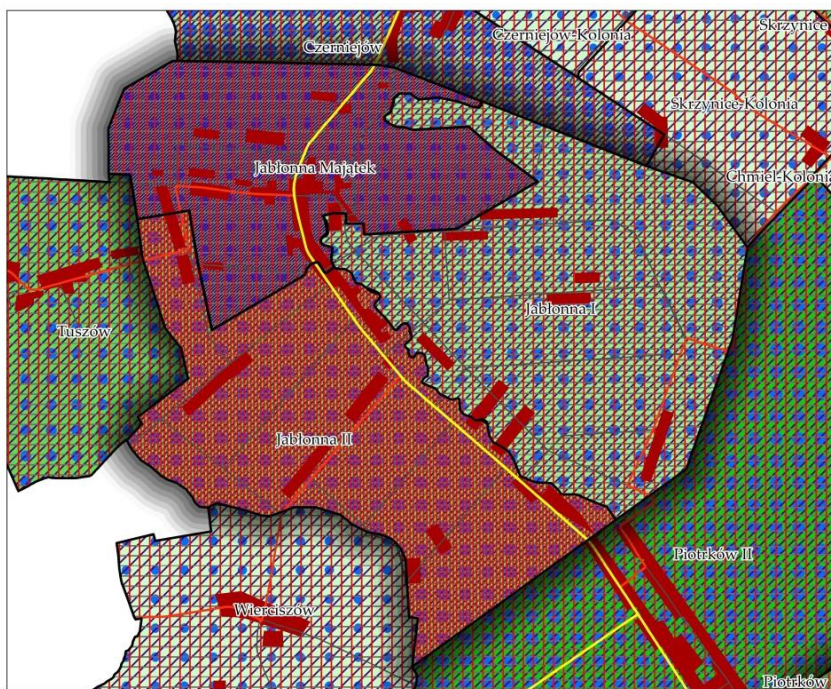
Obszar rewitalizacji zgodnie z *Wytocznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*⁶⁸, nie powinien obejmować więcej niż 20% powierzchni gminy i nie powinno zamieszkiwać go ponad 30% mieszkańców gminy. Wyznaczony obszar rewitalizacji w gminie Jabłonna spełnia powyższe kryteria, ponieważ 17,68% powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 29,71% jej mieszkańców. W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie wskaźników, na podstawie których dokonano delimitacji obszaru rewitalizacji.

Tabela 27. Wyznaczony obszar rewitalizacji na terenie gminy Jabłonna

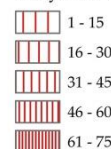
Obszar rewitalizacji gminy Jabłonna											
					Strefa społeczna					Strefa gospodarcza	Strefa przestrzenna
	Powierzchnia (ha)	% powierzchni gminy	Liczba osób zameldowanych (2015 r.)	% ludności gminy	Dynamika zmiany liczby ludności	Gęstość zaludnienia	Liczba odnotowanych przestępstw kryminalnych	Liczba osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Liczba budynków z węglowymi kotłami ciepła
Jabłonna Druga	765	6,80	1 041	13,18	208	136	8	76	308	6	62

⁶⁸ Wytocznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Warszawa, 2 sierpnia 2016 r. (MR/H 2014-2020/20(02)/08/2016)

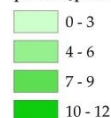
Jabłonna-Majątek	525	4,67	673	8,52	95	128	7	32	211	8	31
Jabłonna Pierwsza	699	6,21	633	8,01	46	91	4	76	205	4	22
RAZEM	1 989	17,68	2 347	29,71	-	-	19	184	724	-	115
Gmina	11 248	100	7 901	100	323	70	Średnia wartość na jedno sołectwo 5	Średnia wartość na jedno sołectwo 39	Średnia wartość na jedno sołectwo 168	Średnia wartość dla gminy 3	Średnia wartość na jedno sołectwo 21,8

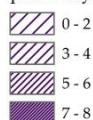
budynki z węglowymi kotłami ciepła

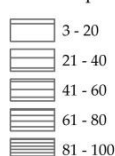
przestępstwa

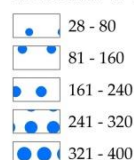
podmioty gospodarcze na 100 mieszkańców

liczba osób w rodzinach pobierających zasiłki z pomocy społecznej

liczba osób w wieku poprodukcyjnym

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z zapisami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jabłonna⁶⁹ (SUiKZP) na planшы kierunków zagospodarowania tereny wzdłuż dróg przeznaczone są głównie pod zabudowę mieszkaniową i zagrodową. Część terenów znajdujących się wzdłuż drogi wojewódzkiej 835 sklasyfikowana jest, jako tereny mieszkaniowo-usługowe, a także tereny aktywności gospodarczej. Obszar ten, stanowi centrotwórczą część gminy, która skupia najważniejsze instytucje i funkcje gminne. Przez centralną część obszaru rewitalizacji przepływa rzeka Czerniejówka, dlatego obszar wyróżnia również teren dna dolin rzecznych. Pozostały obszar stanowią tereny rolnicze bez prawa zabudowy.

⁶⁹ ZAŁĄCZNIK do UCHWAŁY NR XXII/136/2005 Rady Gminy Jabłonna z dnia 29.06.2005 r.

Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego, obowiązujące na terenie gminy Jabłonna i obejmujący obszar rewitalizacji, podobnie określają przeznaczenie tych terenów jak w SUiKZP. Ponadto określają one również warunki zagospodarowania i zabudowy terenu, a także rozmieszczenie inwestycji celu publicznego. Tereny zlokalizowane wzdłuż dróg wyznaczone są jako tereny zabudowy mieszkaniowej (w podziale na różne rodzaje). Centrum miejscowości Jabłonna Majątek i wyznaczone tereny wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 835 (obejmujące miejscowości Jabłonna I i Jabłonna II) są wyznaczone jako tereny usług, a także tereny aktywizacji gospodarczej. Pozostałe tereny są wyznaczone jako tereny produkcji rolnej oraz tereny zieleni wód.

4. CELE REWITALIZACJI ORAZ ŚRODKI ICH REALIZACJI

4.1. Wizja stanu docelowego obszaru poddanego rewitalizacji

Kompleksowa rewitalizacja i koncentracja działań w centrum gminy Jabłonna oraz w jego najbliższym otoczeniu staną się impulsem do wyprowadzenia obszaru z sytuacji kryzysowej, ożywienia społeczno-gospodarczego, a w konsekwencji do zapewniania jego trwałego rozwoju.

Wizja obszaru rewitalizacji obrazuje stan docelowy tego obszaru w 2023 roku tj. po przeprowadzeniu zaplanowanych działań rewitalizacyjnych, zmierzających do odbudowania oraz nadania mu nowych funkcji.

W 2023 roku obszar rewitalizacji w gminie Jabłonna będzie obszarem:

- o uporządkowanej i funkcjonalnie zagospodarowanej przestrzeni publicznej,
- o wysokiej jakości życia mieszkańców oraz ograniczonym występowaniu ubóstwa i patologii społecznych,
- konkurencyjnym pod względem gospodarczym i przyjaznym dla przedsiębiorców, zarówno już działających, jak i planujących założyć działalność gospodarczą.

Przeciwdziałanie różnorodnym problemom w obszarze rewitalizacji, szczególnie dotyczącym sfery społecznej, wpłynie na znaczną poprawę jakości życia, co w dalszej kolejności przyczyni się do pozytywnych zmian w innych obszarach gminy. W 2023 roku gmina Jabłonna będzie gminą intensywnego i zrównoważonego pod względem przestrzennym rozwoju społeczno-gospodarczego, tworzącą przyjazną i atrakcyjną przestrzeń do życia dla mieszkańców, turystów i potencjalnych inwestorów.

4.2. Cele rewitalizacji, kierunki działań oraz przedsięwzięcia je realizujące

W niniejszym dokumencie obowiązuje hierarchiczny układ celów składający się z: celu głównego, celów operacyjnych oraz kierunków działań, które odpowiadają zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym. Mają one charakter ramowy i odnoszą się do specyfiki wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie gminy Jabłonna. Wszystkie cele rewitalizacji są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy i prowadzą do ich rozwiązania. Zostały określone przy udziale społeczności lokalnej mieszkającej w sołectwach, w szczególności ich przedstawicieli tj. sołtysów. Wszystkie cele rewitalizacji wynikają z celów *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2023*, ponieważ odnoszą się do działań długookresowych i długofalowych, polegających na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, aktywność obywatelską, poprawę sytuacji materialnej, co przekłada się na działania na rzecz poprawy zatrudnienia oraz budowania lokalnego rynku pracy.

Celem głównym Lokalnego Programu Rewitalizacji Gmina Jabłonna na lata 2016-2023 jest:

Przywrócenie do życia obszaru rewitalizacji (sołectw Jabłonna-Majątek, Jabłonna I i Jabłonna II) poprzez nadanie mu nowych funkcji i odbudowanie istniejących oraz realizację zintegrowanych działań ukierunkowanych na poprawę zagospodarowania przestrzennego, stanu środowiska przyrodniczego oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ożywienie gospodarcze.

Poniżej zaprezentowano cele operacyjne, w ramach których zostały wyznaczone kierunki działań. Kolejność celów nie stanowi o hierarchii ich ważności lub kolejności wdrażania, są one na tym samym poziomie ważności i zgodnie z zasadą kompleksowości. Warunkiem udanej rewitalizacji jest uwzględnienie wszystkich czynników równocześnie, tj. infrastrukturalnych, środowiskowych, społecznych i gospodarczych. Wyznaczone cele rewitalizacji odpowiadają kryteriom SMART, ponieważ są sprecyzowane, mierzalne (do każdego celu został przypisany odpowiedni wskaźnik), atrakcyjne dla społeczności lokalnej gminy Jabłonna, możliwe do zrealizowania i terminowe (zostaną zrealizowane w okresie obowiązywania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023).

W ramach celu głównego zidentyfikowano 3 cele operacyjne:

- ❑ **Cel operacyjny 1.** Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez odnowienie zdegradowanego obszaru centrum gminy Jabłonna oraz nadanie przestrzeni właściwej funkcji;
- ❑ **Cel operacyjny 2.** Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez ograniczenie patologii społecznych na obszarze rewitalizacji;
- ❑ **Cel operacyjny 3.** Zwiększenie rozwoju gospodarczego i poprawa lokalnego rynku pracy oraz wzrost przedsiębiorczości mieszkańców gminy Jabłonna.

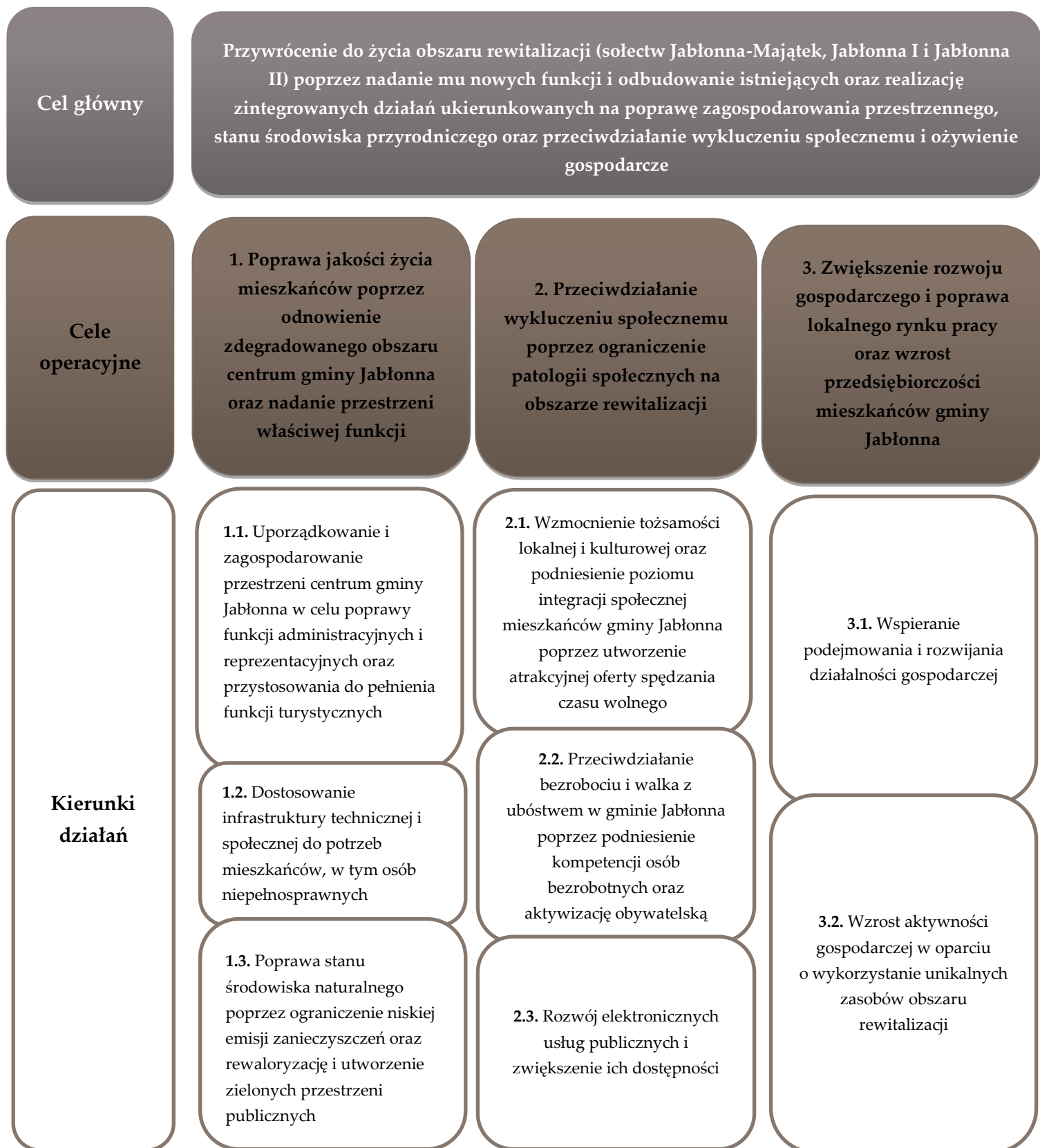
W ramach celu operacyjnego 1 planuje się realizację przedsięwzięć przeznaczonych do wyprowadzenia wyznaczonego obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego pod względem zagospodarowania przestrzennego i poprawy infrastruktury wpływającej na jakość życia mieszkańców. Obejmują one wszelkie inwestycje mające na celu uporządkowanie oraz zagospodarowanie przestrzeni, w tym poprawę dotychczasowej funkcji obszaru, a także nadanie mu nowych funkcji. Ponadto planuje się realizację zadań, które mają na celu poprawę dostępności mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym osób niepełnosprawnych, do infrastruktury technicznej. Ważnym aspektem jest również ochrona lokalnego środowiska naturalnego. Będzie to możliwe poprzez rewaloryzację oraz odpowiednie kształtowanie przestrzeni publicznych, a także podejmowanie działań mających na celu ograniczenie niskiej emisji w budynkach użyteczności publicznej i budynkach mieszkalnych.

Cel operacyjny 2 obejmuje realizację zadań w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu poprzez zwiększenie aktywności lokalnej społeczności. Ważnymi aspektami w ramach realizowanych przedsięwzięć będą: integracja osób nieaktywnych zawodowo oraz grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, wszelkie działania aktywizujące najmłodszych mieszkańców z terenu gminy, pobudzenie aktywności kulturalnej mieszkańców, wspieranie

osób niepełnosprawnych oraz aktywizacja seniorów. Ważnym elementem w funkcjonowaniu społeczności lokalnej są działające organizacje pozarządowe, które będą miały możliwość podejmowania inicjatyw wspierających poprawę życia i integracji lokalnej społeczności.

Wzmocnienie przedsiębiorczości i poprawa lokalnego rynku pracy na obszarze rewitalizacji będzie możliwe w wyniku realizacji zadań w ramach celu operacyjnego 3. Wyznaczone kierunki działań obejmują: wzmocnienie działalności lokalnych przedsiębiorstw w celu poprawy ich konkurencyjności, promowanie zakładania działalności gospodarczej w celu pobudzenia przedsiębiorczości mieszkańców gminy oraz wspieranie terenów aktywności gospodarczej.

Poniższy schemat obrazuje cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań.

5. CHARAKTERYSTYKA PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH WRAZ Z PLANEM FINANSOWYM I UZASADNIENIEM ICH KOMPLEMENTARNOŚCI

5.1. Główne i uzupełniające projekty rewitalizacyjne

Na podstawie wyznaczonych celów oraz w procesie konsultacji społecznych z mieszkańcami gminy określono listę projektów rewitalizacyjnych⁷⁰. Projekty odpowiadają kryteriom SMART tj.:

- S – Sprecyzowane – projekty zawierają sprecyzowany zakres planowanych do realizacji zadań oraz odnoszą się do konkretnego miejsca w gminie,
- M – Mierzalne – do każdego projektu został określony wskaźnik produktu i rezultatu, przy pomocy którego możliwe będzie zmierzenie stopnia jego realizacji,
- A – Atrakcyjne – projekty zostały określone z aktywnym udziałem mieszkańców gminy Jabłonna, w związku z czym są dla nich atrakcyjne,
- R – Realistyczne – projekty zostały zweryfikowane w kontekście realności ich zrealizowania,
- T – Terminowe – do każdego projektu określony został planowany termin jego realizacji.

Lista projektów zawiera wszystkie niezbędne informacje na temat przedsięwzięć rewitalizacyjnych tj. nazwa, podmiot realizujący, zakres projektu, lokalizacja, szacowana wartość, wskaźniki produktu i prognozowane rezultaty.

⁷⁰ Projekt rewitalizacyjny – projekt w rozumieniu art. 2 pkt 18 ustawy, wynikający z programu rewitalizacji, tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów (patrz: pkt 5 ppkt 1 lit. f Załącznik do Wytycznych) albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji (patrz: pkt 5 ppkt 1 lit. g Załącznika do Wytycznych), zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych

L.p.	Nazwa projektu	Zakres realizowanych zadań	Miejsce realizacji projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Możliwe źródła finansowania	Okres realizacji projektu	Wskaźniki produktu	Planowane rezultaty realizacji projektu (rocznie)
Główne projekty rewitalizacyjne									
Cel operacyjny 1. Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez odnowienie zdegradowanego obszaru centrum gminy Jabłonna oraz nadanie przestrzeni właściwej funkcji									
1.	Budowa nowego, funkcjonalnego budynku Urzędu Gminy	<ul style="list-style-type: none"> Rozbudowa byłego posterunku policji w którym mieści się obecnie Urząd Gminy o nowe powierzchnie użytkowe dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, stworzenie punktu obsługi klienta, koncentracja usług administracyjnych w jednym miejscu (Urząd Gminy, CUW, GOPS) 	Jabłonna - Majątek	Gmina Jabłonna	3 000 000,00	Budżet Gminy Jabłonna	2017-2019	1. Liczba nowo wybudowanych budynków użyteczności publicznej – 1 szt.	1. Liczba petentów korzystających z nowo wybudowanego budynku użyteczności publicznej – 2000 os./rok
2.	Poprawa spójności przestrzennej, społecznej i kulturowej Gminy Jabłonna poprzez rewitalizację (część projektu partnerskiego pn.: Poprawa spójności przestrzennej, społecznej i kulturowej Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego	<p>Zakres projektu realizowany przez Gminę Jabłonna:</p> <ul style="list-style-type: none"> przebudowa (modernizacja) obecnego budynku Urzędu Gminy Jabłonna na potrzeby Gminnej Biblioteki Publicznej w Jabłonie termomodernizacja budynku parterowy z poddaszem nieużytkowym, częściowo podpiwniczony, wymiana dachu, modernizacja i remont wewnątrz budynku (instalacja elektryczna i grzewcza) – dostosowanie budynku na potrzeby biblioteki i zakup 	Jabłonna - Majątek (w ramach pozostałego o zakresu projektu realizacją są inne gminy Lubelskie go Obszaru Funkcjonalnego)	Gmina Jabłonna (liderem projektu jest Gmina Jastków, pozostali partnerzy: Gmina Strzyżewice, Gmina Konopnica, Gmina Niedrzwica, Duża Gmina Niemce, Gmina	6 019 104,00 (wartość całego projektu: 33 650 716,58)	RPO WL 2014-2020 Oś 13 Infrastruktura społeczna, Działanie 13.8. Rewitalizacja Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych	I kwartał 2018- I kwartał 2021	Wskaźniki produktu dla całego projektu LOF w ramach ZIT: 1. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 18 szt. 2. Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich (CI39) - 1 188,3 m ² 3. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją - 7,2755	Wskaźniki rezultatu dla całego projektu LOF w ramach ZIT: 1. Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej /turystycznej będącej przedmiotem projektu – 8 534 os./rok 2. Powierzchnia terenów przygotowanych pod działalność gospodarczą – 12 710 m ² 3. Powierzchnia użytkowa budynków

	<p>poprzez rewitalizację realizowanego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych)</p>	<p>wyposażenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa placu promocji produktu lokalnego i rolnictwa wraz z budową drogi dojazdowej • budowa parkingu na miejscu obecnego budynku Biblioteki i GOPS • budowa placu w centrum miejscowości Jabłonna-Majątek (obecny plac targowy) • przebudowa (modernizacja) remizy OSP w Jabłonie-Majątek • remont (modernizacja) budynku gospodarczego w Jabłonie-Majątek. <p>(pozostały zakres projektu znajduje się w Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego)</p>		<p>Spiczyn, Gmina Lubartów, Gmina Piaski)</p>				<p>ha</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 18 szt. 5. Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (CI 38) - 16,40 ha 	<p>przygotowanych pod działalność gospodarczą –1208,7 m²</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach – 5 szt.
<p>3.</p>	<p>Poprawa bazy dydaktycznej szkół</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wyposażenie szkół, m.in. w multimedialne pomoce dydaktyczne, • Dostosowanie szkół do potrzeb osób niepełnosprawnych • Modernizacja obiektów dydaktycznych 	<p>Jabłonna Druga</p>	<p>Gmina Jabłonna</p>	<p>1 000 000,00</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy Jabłonna • RPO WL 2014-2020 (działanie 13.7) 	<p>2016-2018</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba wspartych obiektów infrastruktury edukacji ogólnej – 2 szt. 2. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 2 szt. 3. Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rzeczywista liczba użytkowników infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej – 950 os./rok

								<p>dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej – 400 os.</p> <p>4. Liczba zakupionego wyposażenia w obiektach objętych wsparciem – 40 szt.</p>	
4.	Modernizacja przedszkola w Jabłonie Drugiej	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja sal przedszkolnych • Zakup wyposażenia i sprzętu • Dostosowanie pomieszczeń do potrzeb dzieci niepełnosprawnych. 	Jabłonna Druga	Gmina Jabłonna	170 000,00	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy Jabłonna • RPO WL 2014-2020 	2020	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej – 1 szt. 2. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt. 3. Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej – 120 os. 4. Liczba zakupionego wyposażenia w obiektach objętych wsparciem – 80 szt. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rzeczywista liczba użytkowników infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej – 100 os.
5.	Powstanie żłobka na terenie Gminy Jabłonna	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja i adaptacja pomieszczeń oraz zakup wyposażenia infrastruktury niezbędnej do świadczenia form wsparcia 	Jabłonna -Majątek	Gmina Jabłonna Partner prywatny	500 000,00	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy Jabłonna • RPO WL 2014-2020 (działanie 9.4. i 13.2) 	2019-2021	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 – 20 szt. 2. Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie – 5 os. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka, po opuszczeniu programu – 20 os. 2. Liczba osób pozostających bez

									pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu – 3 os.
6.	Poprawa infrastruktury edukacyjnej i wyposażenia dydaktycznego szkół (tablice multimedialne itd.)	<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja obiektów dydaktycznych • Organizacja zajęć przyczyniających się do rozwoju kompetencji kluczowych na rynku pracy • Podnoszenie kompetencji nauczycieli w zakresie korzystania z nowych metod, technologii i sprzętu • Wyposażenie pracowni do zajęć matematyczno-przyrodniczych 	Jabłonna Druga	Gmina Jabłonna	1 000 000,00	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy Jabłonna • RPO WL 2014-2020 (działanie 12.2 i 13.7) 	2017-2018	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 7 szt. 2. Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie – 7 szt. 3. Liczba zakupionego wyposażenia w obiektach objętych wsparciem – 140 szt. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 7 szt. 2. Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 7 szt. 3. Rzeczywista liczba użytkowników infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej – 740 os.
7.	Podjęcie aktywnych działań zmierzających do pozyskania inwestorów w obszarze odnawialnych źródeł energii (OZE)	<ul style="list-style-type: none"> • Cykl spotkań z potencjalnymi inwestorami 	Jabłonna -Majątek Jabłonna Pierwsza Jabłonna Druga	Gmina Jabłonna	-	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy Jabłonna 	2017-2023	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba działań zmierzających do pozyskania inwestorów w obszarze OZE – 3 szt. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba adresatów działań zmierzających do pozyskania inwestorów w obszarze OZE – 50 os.
Cel operacyjny 2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez ograniczenie patologii społecznych na obszarze rewitalizacji									
8.	Stworzenie	<ul style="list-style-type: none"> • Przygotowanie oferty zajęć 	Jabłonna	Gmina	500 000,00	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet 	2017-2019	1. Liczba	1. Liczba osób biorących

	systemu zajęć pozalekcyjnych integrujących lokalną społeczność	pozalekcyjnych zgodnych z potrzebami mieszkańców poszczególnych wsi organizowane w remizach strażackich, miejscach użyteczności publicznej	-Majątek Jabłonna Pierwsza Jabłonna Druga	Jabłonna Gminne Centrum Kultury w Jabłonnie z/s w Piotrkowie Gminna Biblioteka Publiczna w Jabłonnie		Gminy Jabłonna • RPO WL 2014-2020 • PROW 2014-2020		zorganizowanych zajęć pozalekcyjnych – 50 szt.	udział w zajęciach pozalekcyjnych – 500 os.
9.	Stworzenie spójnej, obejmującej wszystkie miejscowości, oferty kulturalnej integrującej mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> Przygotowanie oferty kulturalnej zgodnej z potrzebami mieszkańców poszczególnych wsi organizowane w remizach strażackich, miejscach użyteczności publicznej 	Jabłonna -Majątek Jabłonna Pierwsza Jabłonna Druga	Gmina Jabłonna LGD Gminne Centrum Kultury w Jabłonnie z/s w Piotrkowie Biblioteka Publiczna w Jabłonnie	700 000,00	<ul style="list-style-type: none"> Budżet Gminy Jabłonna PROW 2014-2020 	2017-2023	1. Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych – 20 szt.	1. Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych – 1500 os.
10.	System e-administracji w gminie Jabłonna <i>(część projektu partnerskiego: E-gminy w Lubelskim</i>	Zakres projektu realizowanego przez Gminę Jabłonna: <ul style="list-style-type: none"> stworzenie systemu teleinformatycznego opartego o sieć Internet łączącego urząd gminy i 	Jabłonna - Majątek <i>(w ramach pozostałego o zakresu projektu</i>	Gmina Jabłonna <i>(liderem projektu jest Gmina Niedrzwica Duża,</i>	788 519,00 <i>(wartość całego projektu: 4 308 847,00)</i>	RPO WL 2014-2020 Oś. 2 Cyfrowe Lubelskie, Działanie 2.2 Cyfryzacja Lubelskiego	IV kwartał 2016 – II kwartał 2019	Wskaźniki produktu dla całego projektu LOF w ramach ZIT: 1. Liczba usług publicznych udostępnionych online o stopniu	Wskaźniki rezultatu dla całego projektu LOF w ramach ZIT: 1. Powierzchnia obszaru województwa objętej cyfrową ewidencją gruntów i budynków –

<p>Obszarze Funkcjonalnym realizowanego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych)</p>	<p>jednostki podległe (ośrodki pomocy społecznej, ośrodki kultury, bibliotekę, szkoły),</p> <ul style="list-style-type: none"> • stworzenie systemu Elektronicznego Zarządzenia Dokumentacją (EZD) zgodnie z wymogami instrukcji kancelaryjnej, • połączenie systemu EZD z ePUAP-em, • dostosowanie systemu EZD do wytworzenia paczki archiwalnej elektronicznych dokumentów, • automatyzacja wybranych procedur w systemie EZD, • zakup oraz wykorzystanie podpisów cyfrowych, • uruchomienie wirtualnego Centrum Obsługi Obywatela pozwalającego na realizację usług związanych m.in. z: <ul style="list-style-type: none"> - deklaracje podatków lokalnych, - deklaracje o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości, - obsługa płatności wykonywanych na rzecz urzędu, - obsługa innych wniosków i związanych z nimi decyzji wydawanych lokalnie, 	<p>miejscom realizacji są inne gminy Lubelskie go Obszaru Funkcjonalnego)</p>	<p>pozostali partnerzy: Gmina Strzyżewice, Gmina Konopnica, Gmina Jastków, Gmina Niemce, Gmina Spiczyn, Gmina Lubartów, Gmina Piaski)</p>		<p>Obszaru Funkcjonalnego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych</p>	<p>dojrzałości 3 - dwustronna interakcja - ok. 10 usług</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego – ok. 50 szt. 3. Liczba aplikacji opartych na ponownym wykorzystaniu informacji sektora publicznego i e-usług publicznych – ok. 10 szt. 4. Przestrzeń dyskowa serwerowni – ok. 400 TB 5. Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 4-transakcja – ok. 3 szt. 6. Liczba zdigitalizowanych dokumentów zawierających informacje sektora publicznego – ponad 1000 szt. 7. Liczba udostępnionych on-line dokumentów zawierających 	<p>ok. 30,95 %</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Liczba pobrań/odtworzeń dokumentów zawierających informacje sektora publicznego – ok. 1000 szt. 3. Liczba pobrań/uruchomień aplikacji opartych na ponownym wykorzystaniu informacji sektora publicznego i e-usług publicznych – ok. 800 szt.
--	--	---	---	--	---	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> - obsługę wyborców, - helpdesk, • stworzenie spójnych serwisów internetowych dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych dla gminy i 10 jednostek podległych – 11 serwisów www • wektoryzacja Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i publikacja na portalu mapowym, • wykonanie tematycznych map cyfrowych, • wykonanie mapy punktów adresowych, • stworzenie systemu elektronicznych tablic informacyjnych, • stworzenie elektronicznego systemu powiadamiania mieszkańców, • stworzenie systemu zasilania awaryjnego systemów teleinformatycznych gminy (centralny UPS), • stworzenie systemu zabezpieczenia systemów teleinformatycznych, • zakup stacji roboczych niezbędnych do uruchomienia wirtualnego Centrum Obsługi Obywatela, • stworzenie punktów hot- 						<p>informacje sektora publicznego – ponad 800 szt.</p> <p>8. Liczba uruchomionych systemów teleinformatycznych w podmiotach wykonujących zadania publiczne – 4 szt.</p> <p>9. Liczba urzędów, które wdrożyły katalog rekomendacji dotyczących awansu cyfrowego – 4 szt.</p> <p>10. Liczba udostępnionych on-line rejestrów i baz danych przestrzennych – 2 szt.</p>	
--	--	--	--	--	--	--	--	---	--

		<p>spot</p> <ul style="list-style-type: none"> • stworzenie spójnego sytemu rozkładów jazdy komunikacji publicznej, • stworzenie systemów służących digitalizacji zasobów kulturalnych, naukowych (w tym bibliotecznych i archiwalnych), będących w posiadaniu instytucji i organizacji lokalnych wraz z prowadzeniem prac digitalizacyjnych oraz ich udostępnienie w postaci cyfrowej, • tworzenie platform służących udostępnianiu zasobów cyfrowych w sposób otwarty i zapewniający możliwość ponownego ich wykorzystania do tworzenia na ich podstawie nowych usług cyfrowych. <p><i>(pozostały zakres projektu przypisany do innych partnerów znajduje się w Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego)</i></p>							
11.	Wsparcie osób bezrobotnych i aktywizacja zawodowa	<ul style="list-style-type: none"> • Projekt polega na organizacji szkoleń zawodowych, organizacji staży dla osób wykluczonych, długotrwale bezrobotnych zgodnie z 	Jabłonna -Majątek, Jabłonna Pierwsza Jabłonna	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Gmina	250 000,00	<ul style="list-style-type: none"> • RPO WL 2014-2020 (działanie 9.1 i 11.1) 	2017-2020	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba zorganizowanych szkoleń – 10 szt. 2. Liczba zorganizowanych staży – 25 szt. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób, które skorzystają ze szkoleń i wsparcia – 5 os. 2. Liczba osób, które odbędą staż – 5 os. 3. Liczba osób

		zapotrzebowaniem rynku pracy z celu ich aktywizacji i powrotu na rynek pracy.	Druga	Jabłonna				<ol style="list-style-type: none"> 3. Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie – 50 os. 4. Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie – 20 os. 5. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 30 os. 	<ol style="list-style-type: none"> pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu – 5 os. 4. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 5 os. 5. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 5 os.
Cel operacyjny 3. Zwiększenie rozwoju gospodarczego i poprawa lokalnego rynku pracy oraz wzrost przedsiębiorczości mieszkańców gminy Jabłonna									
12.	Wytyczenie i oznakowanie tras rowerowych, spacerowych, dydaktycznych, ornitologicznych itd. na terenie Gminy Jabłonna wraz z infrastrukturą towarzyszącą	<ul style="list-style-type: none"> • Wytyczenie tras rowerowych biegnących w pobliżu miejsc atrakcyjnych turystycznie przez teren Gminy Jabłonna • Budowa infrastruktury towarzyszącej w postaci miejsc postojowych, m.in. wiaty rowerowe, altany. Tablice informacyjne 	Jabłonna -Majątek Jabłonna Druga Jabłonna Pierwsza	Gmina Jabłonna	250 000,00	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy Jabłonna • RPO WL 2014-2020 (działanie 7.3) 	2017	<ol style="list-style-type: none"> 1. Długość utworzonych szlaków turystycznych – 10 km. 2. Długość wybudowanych dróg dla rowerów – 1,5 km. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne – 450 os./rok
13.	Zagospodarowanie rzeki Czerniejówki w celach	<ul style="list-style-type: none"> • Przygotowanie terenów rekreacyjnych nad rzeką Czerniejówką w tym budowa trasy rowerowej, 	Jabłonna -Majątek Jabłonna	Gmina Jabłonna	1 000 000,00	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy Jabłonna • RPO WL 	2018-2019	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba obiektów infrastruktury turystycznej – 5 szt. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba turystów korzystających z zagospodarowanych terenów rekreacyjnych

	rekreacyjnych, wycieczkowych i turystycznych	miejsc postojowych, przystani kajakowych	Pierwsza Jabłonna Druga			2014-2020			- 450 os.
14.	Wprowadzenie systemu ulg dla inwestorów i przedsiębiorców	<ul style="list-style-type: none"> Wprowadzenie ulg dla przedsiębiorców mających na celu pobudzenie aktywności gospodarczej na terenie gminy 	Jabłonna -Majątek Jabłonna Pierwsza Jabłonna Druga	Gmina Jabłonna	-	-	2017	1. Liczba wprowadzonych ulg dla przedsiębiorców – 1 szt.	1. Liczba przedsiębiorców, którzy skorzystali z ulg – 10 szt.
15.	Organizacja cyklicznych szkoleń i spotkań informacyjnych zachęcających do zakładania i rozwoju własnej firmy	<ul style="list-style-type: none"> Szkolenia z zakresu przedsiębiorczości, prowadzenia i zakładania działalność gospodarczej, mentoring, oraz konsultacje 	Jabłonna -Majątek Jabłonna Pierwsza Jabłonna Druga	Gmina Jabłonna	70 000,00	<ul style="list-style-type: none"> Budżet Gminy Jabłonna RPO WL 2014-2020 (działanie 9.3) PROW 2014-2020 	2019-2020	1. Liczba szkoleń i spotkań informacyjnych – 12 szt. 2. Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie – 25 os.	1. Liczba uczestników szkoleń i spotkań informacyjnych – 50 os. 2. Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej – 25 szt.
16.	Szkolenia i spotkania informacyjne zachęcające do aplikowania o środki z UE	<ul style="list-style-type: none"> Cykl spotkań informacyjnych i szkoleń 	Jabłonna -Majątek Jabłonna Pierwsza Jabłonna Druga	Gmina Jabłonna LGD	17 500,00	<ul style="list-style-type: none"> Budżet Gminy Jabłonna PROW 2014-2020 	2017-2023	1. Liczba szkoleń i spotkań informacyjnych – 7szt.	1. Liczba uczestników szkoleń i spotkań informacyjnych – 50 os.
17.	Działania informacyjne zachęcające rolników do uprawy	<ul style="list-style-type: none"> Cykl spotkań informacyjnych i szkoleń 	Jabłonna -Majątek Jabłonna Pierwsza	Gmina Jabłonna	17 500,00	<ul style="list-style-type: none"> Budżet Gminy Jabłonna PROW 2014-2020 	2017-2023	1. Liczba działań informacyjnych zachęcających rolników do uprawy rolnictwa	1. Liczba adresatów działań informacyjnych zachęcających rolników do uprawy

	rolnictwa ekologicznego i roślin energetycznych związanych z OZE		Jabłonna Druga					ekologicznego i roślin energetycznych związanych z OZE – 7 szt.	rolnictwa ekologicznego i roślin energetycznych związanych z OZE – 50 os.
18.	Zachęcanie rolników do modernizacji gospodarstw w kierunku wielofunkcyjnym (np. agroturystyka)	<ul style="list-style-type: none"> Cykl spotkań informacyjnych i szkoleń 	Jabłonna -Majątek, Jabłonna Pierwsza Jabłonna Druga	Gmina Jabłonna	17 500,00	<ul style="list-style-type: none"> Budżet Gminy Jabłonna PROW 2014-2020 	2017-2023	1. Liczba działań zachęcających rolników do modernizacji gospodarstw w kierunku wielofunkcyjnym – 7 szt.	1. Liczba adresatów działań zachęcających rolników do modernizacji gospodarstw w kierunku wielofunkcyjnym – 50 os.
19.	Podjęcie działań informacyjnych propagujących wśród rolników nowoczesne i efektywne formy gospodarowania	<ul style="list-style-type: none"> Cykl spotkań informacyjnych i szkoleń 	Jabłonna -Majątek, Jabłonna Pierwsza Jabłonna Druga	Gmina Jabłonna	17 500,00	<ul style="list-style-type: none"> Budżet Gminy Jabłonna PROW 2014-2020 	2017-2023	1. Liczba działań informacyjnych propagujących wśród rolników nowoczesne i efektywne formy gospodarowania – 7 szt.	1. Liczba adresatów działań informacyjnych propagujących wśród rolników nowoczesne i efektywne formy gospodarowania – 50 szt.
20.	Rozbudowa budynku w centrum wsi Jabłonna-Majątek na działalność gospodarczą	<ul style="list-style-type: none"> Przebudowa budynku w celu dostosowania go do potrzeb osób prowadzących działalność gospodarczą i planujących ją założyć Termomodernizacja oraz wymiana dachu na istniejącym budynku oraz zwiększenie jego kubatury poprzez jego rozbudowę 	Jabłonna -Majątek	Gmina Jabłonna	950 000,00	<ul style="list-style-type: none"> Budżet Gminy RPO WL 2014-2020 (działanie 3.1) 	2017-2018	1. Liczba budynków zaadaptowanych na działalność gospodarczą – 1 szt.	1. Liczba mieszkańców gminy korzystających z oferty handlowej/usługowej – 2500 os. 2. Liczba przedsiębiorców, którzy skorzystają z powierzchni na działalność – 4 szt.
Przedsięwzięcia uzupełniające									
Cel operacyjny 1. Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez odnowienie zdegradowanego obszaru centrum gminy Jabłonna oraz nadanie przestrzeni właściwej funkcji									
1.	Przebudowa	<ul style="list-style-type: none"> Przebudowa drogi gminnej 	Jabłonna	Gmina	3 000 000,00	<ul style="list-style-type: none"> Budżet 	2017-2018	1. Długość	1. Skrócenie czasu

	drogi gminnej Jabłonna-Majątek - Jabłonna Pierwsza - Piotrków Drugi (droga równoległa do trasy wojewódzkiej 835)	polegająca na wykonaniu nawierzchni asfaltowej wraz z odwodnieniem	Majątek Jabłonna Pierwsza	Jabłonna		Gminy Jabłonna • PROW 2014-2020 • Program Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury Drogowej		przebudowanej drogi – 4,3 km	dojazdu mieszkańców Piotrkowa Kolonii do centrum gminy Jabłonna o 15 minut
2.	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Jabłonie	• Termomodernizacja ścian budynku Zespołu Szkół wraz z wymianą źródła ciepła	Jabłonna Druga	Gmina Jabłonna	700 000,00	• Budżet Gminy Jabłonna • RPO WL 2014-2020 (działanie 5.2)	2018-2019	1. Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 1 szt. 2. Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji – XX m ²	1. Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej – XX MW 2. Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych – XX MW 3. Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej – XX MW
3.	Zagospodarowanie terenu wokół remizy OSP w Jabłonie-Majątek	• Zagospodarowanie terenu polegające na budowie boiska do piłki siatkowej, altany oraz siłowni zewnętrznej, przestrzeni do wypoczynku i rekreacji dla rodzin oraz dzieci korzystających z przyszłej świetlicy środowiskowej	Jabłonna -Majątek	Gmina Jabłonna	350 000,00	• Budżet Gminy	2018	1. Powierzchnia zagospodarowanego terenu – 0,4 ha	1. Liczba osób korzystających z zagospodarowanego terenu – 500 os.
Cel operacyjny 2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez ograniczenie patologii społecznych na obszarze rewitalizacji									
4.	Boisko sportowe przy szkole w Jabłonie	• Wykonanie płyty boiska oraz trybun, a także wykonanie bieżni oraz ogrodzenie wraz z piłko chwytami.	Jabłonna Druga	Gmina Jabłonna	300 000,00	• Budżet Gminy Jabłonna	2017-2018	1. Liczba utworzonych boisk sportowych – 1 szt.	1. Liczba osób korzystających z boiska sportowego – 300 os.

5.	Budowa boiska sportowego przy Zespole Szkół w Jabłonie	<ul style="list-style-type: none"> Budowa boiska sportowego przy Zespole Szkół w Jabłonie polegająca na wykonaniu płyty boiska oraz trybun, a także wykonanie bieżni oraz ogrodzenie wraz z piłkami 	Jabłonna Druha	Gmina Jabłonna	450 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> Budżet Gminy PROW 2014-2020 	styczeń- październik 2018	1. Liczba wybudowanych obiektów sportowych – 1 szt.	1. Liczba osób korzystających z wybudowanych obiektów sportowych – 400 os.
Cel operacyjny 3. Zwiększenie rozwoju gospodarczego i poprawa lokalnego rynku pracy oraz wzrost przedsiębiorczości mieszkańców gminy Jabłonna									
6.	Odbudowa zbiornika wodnego w Gminie Jabłonna	<ul style="list-style-type: none"> Wykonanie kinety rzeki w niecce zbiornika, Odmulenie czaszy zbiornika z obniżeniem dna ok. 1-1,5m, Uformowanie nowych skarp zbiornika, Umocnieniem brzegów zbiornika geokratą z kruszywem na odcinku gdzie będzie występować nachylenie skarp 1:1,5, Odbudowa budowli służących obsłudze zbiornika wodnego, Umocnienie wlotu cieku rzeki, Wykonanie plaży wraz z infrastrukturą towarzyszącą (m.in. plac zabaw, natryski, pomost na zbiorniku) 	Jabłonna -Majątek	Gmina Jabłonna	2000 000,00	<ul style="list-style-type: none"> Budżet Gminy RPO WL 2014-2020 (działanie 7.1) 	2020-2023	<ol style="list-style-type: none"> Łączna powierzchnia działek – 38 255m² Liczba wspartych obiektów w miejscach dziedzictwa naturalnego – 1 szt. 	1. Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne – 500 os.

Powyższy katalog projektów nie jest zamknięty, nabór projektów do Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023 jest ciągły.

Na stronie Urzędu Gminy zamieszczona została karta zgłoszenia projektu rewitalizacyjnego. Wójt Gminy wraz z Radą ds. rewitalizacji będzie podejmował decyzje o włączeniu zaproponowanego projektu zgodnie z postępowaniem opisanym w rozdziale 7.2 Zasady i tryb aktualizacji programu.

5.2. Harmonogram realizacji projektów rewitalizacyjnych

Poniżej zaprezentowano harmonogram realizacji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych.

Lp.	Projekt rewitalizacyjny	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.	Poprawa bazy dydaktycznej szkół								
2.	System e-administracji w gminie Jabłonna								
3.	Wprowadzenie systemu ulg dla inwestorów i przedsiębiorców								
4.	Wytyczenie i oznakowanie tras rowerowych, spacerowych, dydaktycznych, ornitologicznych itd. na terenie Gminy Jabłonna wraz z infrastrukturą towarzyszącą								
5.	Poprawa infrastruktury edukacyjnej i wyposażenia dydaktycznego szkół (tablice multimedialne itd.)								
6.	Boisko sportowe przy szkole w Jabłonie								
7.	Rozbudowa budynku w centrum wsi Jabłonna-Majątek na działalność gospodarczą								
8.	Przebudowa drogi gminnej Jabłonna-Majątek - Jabłonna Pierwsza - Piotrków Drugi (droga równoległa do trasy wojewódzkiej 835)								
9.	Budowa nowego, funkcjonalnego budynku Urzędu Gminy								
10.	Stworzenie systemu zajęć pozalekcyjnych integrujących lokalną społeczność								
11.	Wsparcie osób bezrobotnych i aktywizacja zawodowa								
12.	Podjęcie aktywnych działań zmierzających do pozyskania inwestorów w obszarze odnawialnych źródeł energii (OZE)								
13.	Stworzenie spójnej, obejmującej wszystkie miejscowości, oferty kulturalnej integrującej mieszkańców								
14.	Szkolenia i spotkania informacyjne zachęcające do aplikowania o środki z UE								
15.	Działania informacyjne zachęcające rolników do uprawy rolnictwa ekologicznego i roślin energetycznych związanych z OZE								
16.	Zachęcanie rolników do modernizacji gospodarstw w kierunku wielofunkcyjnym (np. agroturystyka)								
17.	Podjęcie działań informacyjnych propagujących wśród rolników nowoczesne i efektywne formy gospodarowania								
18.	Zagospodarowanie terenu wokół remizy OSP w Jabłonie-Majątek								
19.	Budowa boiska sportowego przy Zespole Szkół w Jabłonie								
20.	Zagospodarowanie rzeki Czerniejówki w celach rekreacyjnych, wypoczynkowych i turystycznych								
21.	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Jabłonie								
22.	Poprawa spójności przestrzennej, społecznej i kulturowej Gminy Jabłonna poprzez rewitalizację								
23.	Organizacja cyklicznych szkoleń i spotkań informacyjnych zachęcających do zakładania i rozwoju własnej firmy								
24.	Powstanie żłobka na terenie Gminy Jabłonna								
25.	Modernizacja przedszkola w Jabłonie Drugiej								
26.	Odbudowa zbiornika wodnego w Gminie Jabłonna								

Kolejność realizacji zidentyfikowanych projektów rewitalizacyjnych wynika z logicznej konsekwencji wprowadzonych zmian w obszarze rewitalizacji. W pierwszej kolejności realizowane będą projekty inwestycyjne, których efekty w formie udostępnionej powierzchni lub wyposażenia mogą zostać wykorzystane podczas realizacji projektów miękkich. Na kolejność realizacji projektów wpływ ma również rozwiązanie najbardziej naglących potrzeb obszaru rewitalizacji.

5.3. Komplementarność projektów rewitalizacyjnych

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023 działa w sposób kompleksowy łącząc aspekty społeczne, ekonomiczne, przestrzenne, techniczne, środowiskowe i kulturowe. Program złożony jest z wielu różnorodnych projektów, w tym również planowanych do współfinansowania w ramach EFRR i EFS, pozwalających na osiągnięcie kompleksowych efektów poprawy. Wymogiem koniecznym do wsparcia projektów rewitalizacyjnych ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego i innych programów operacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach. Poniżej przedstawiono komplementarność zidentyfikowanych projektów w zakresie: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz źródeł finansowania.

Komplementarność stanowi bardzo ważny aspekt Lokalnego Programu Rewitalizacji, gdyż zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi projektami skutkować będzie efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację. Według Wytocznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 opracowanych przez Ministerstwo Rozwoju wymogiem koniecznym przy opracowaniu programów rewitalizacji jest konieczność zapewnienia komplementarności w pięciu aspektach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania.

Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenną w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023 zapewniają projekty wyznaczone do realizacji na obszarze rewitalizacji pozwalające na wyprowadzenie go ze stanu kryzysowego. Są to projekty wzajemnie ze sobą powiązane, synergiczne i wzajemnie się dopełniające, a ich realizacja wpłynie na poprawę całego obszaru rewitalizacji. Wyznaczony obszar rewitalizacji w 60% pokrywa się z obszarem zdegradowanym, o jego delimitacji decydowała, zarówno sytuacja społeczno-gospodarcza (wartości wskaźników), jak i wola mieszkańców gminy. Ze względu na znaczenie tego obszaru (koncentracja usług) planowana interwencja nie spowoduje przesunięcia problemów na inny obszar, a jedynie zapoczątkuje pozytywne zmiany w pozostałych sołectwach gminy.

Wszystkie zidentyfikowane projekty rewitalizacyjne skupiają się na obszarze rewitalizacji i są z nim ściśle powiązane. Stanowią odpowiedź na główne problemy obszaru rewitalizacji. Dzięki ich realizacji pozytywne skutki widoczne będą na całym obszarze gminy, ponieważ wiele z nich

dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, co wpłynie na poprawę jakości życia wszystkich mieszkańców gminy Jabłonna.

Komplementarność problemowa

W Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023 zapewniona została także komplementarność problemowa. Zidentyfikowane projekty rewitalizacyjne wzajemnie dopełniają się tematycznie, sprawiając że realizowany LPR będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, ekonomicznym, przestrzennym i technicznym). Projekty polegające na poprawie jakości usług publicznych (np. projekty: System e-administracji w gminie Jabłonna, Budowa nowego, funkcjonalnego budynku Urzędu Gminy, Poprawa bazy dydaktycznej szkół) przełożą się na wzrost poczucia tożsamości lokalnej i budowanie silnego kapitału społecznego. Wpłynie to na atrakcyjność obszaru jako miejsca zamieszkania i rekreacji (np. projekty: Wytyczenie i oznakowanie tras rowerowych, spacerowych, dydaktycznych, ornitologicznych itd. na terenie Gminy Jabłonna wraz z infrastrukturą towarzyszącą, Poprawa spójności przestrzennej, społecznej i kulturowej Gminy Jabłonna poprzez rewitalizację) co niewątpliwie przyczyni się do rozwoju usług turystycznych i okołoturystycznych jak również usług podstawowych dla mieszkańców.

Wskazane w dokumencie przedsięwzięcia wpływają na niwelowanie problemów w różnych sferach, co przeciwdziała fragmentacji działań i wpływa na ich kompleksowość.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023 charakteryzuje się komplementarnością proceduralno-instytucjonalną gdyż obejmuje system zarządzania procesem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie interesariuszy, w tym niezależnych od siebie instytucji i podmiotów.

Szczegółowy system zarządzania procesem rewitalizacji został przedstawiony w rozdziale 6.3 niniejszego dokumentu, jest on spójność i przejrzysty. Instytucją bezpośrednio zaangażowaną w proces rewitalizacji na obszarze gminy Jabłonna oraz koordynującą wdrażanie LPR jest Wójt Gminy Jabłonna wraz z Radą ds. rewitalizacji.

Wśród struktur organizacyjnych biorących udział w realizacji LPR wymienić należy dwa typy podmiotów:

- podmiot zarządzający, czyli jednostka nadzorująca oraz koordynująca wdrożenie programu, jako całości, a przy tym prowadząca monitoring i ocenę programu,
- podmioty wykonawcze, czyli jednostki realizujące poszczególne zadania.

Kompleksowa rewitalizacja obszaru zdegradowanego wymaga współpracy wszystkich rodzajów jednostek funkcjonujących na obszarze gminy, dlatego korzystnym modelem jest współpraca podmiotów publicznych, prywatnych i społecznych.

Funkcję podmiotu zarządzającego i koordynującego realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie pełnił Wójt gminy Jabłonna przy współpracy z powołaną specjalnie na potrzeby

wdrożenia LPR Radą ds. rewitalizacji. Rada ds. rewitalizacji zapewni reprezentatywność w systemie zarządzania wszystkich sektorów: społecznego, publicznego i gospodarczego.

Komplementarność międzyokresowa

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023 zwraca także uwagę na zachowanie ciągłości programowej. Przedsięwzięcia podejmowane w poprzednich okresach programowych mają swoją ciągłość i kontynuację w obecnym dokumencie. Zidentyfikowane projekty inwestycyjne i nieinwestycyjne stanowią kontynuację zrealizowanych już przedsięwzięć, zarówno tych wspartych ze środków unijnych, jak i tych realizowanych przy udziale środków krajowych. Komplementarność projektów opiera się na wykorzystaniu powstałych produktów i rezultatów, udziale tych samych użytkowników, pełnieniu tych samych funkcji. Ponadto obejmują kompleksowe rozwiązania obszarowe w zakresie rozwiązywania problemów i zaspokajanie potrzeb.

W poprzednim okresie programowania gmina Jabłonna zadania z zakresu rewitalizacji identyfikowała w Strategii Rozwoju Lokalnego 2008-2015 Gminy Jabłonna. Wnioski wyciągnięte z realizacji poprzednich zadań rewitalizacyjnych pozwolą na jeszcze bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie finansowej.

Komplementarność źródeł finansowania

Projekty, które zostały zapisane w Lokalnym Program Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023 mają możliwość realizacji przy udziale różnych źródeł finansowania w tym środków unijnych. W Lokalnym Programie Rewitalizacji wykorzystano możliwość łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS oraz EFRROW w celu realizacji założonych celów i wyprowadzania obszaru ze stanu kryzysowego. Realizacja projektów rewitalizacyjnych z różnych źródeł z wykluczeniem ryzyka podwójnego finansowania pozwala na uzyskanie korzystnych efektów i wpływa na wzrost dynamiki pożądaných zmian. Ponadto projekty zapisane w dokumencie dają także możliwość włączenia środków prywatnych w finansowanie procesów rewitalizacji.

5.4. Powiązanie celów i projektów rewitalizacyjnych z uzasadnieniem ich wpływu na rozwiązywanie problemów oraz efekty ich realizacji

Zidentyfikowane w procesie szerokich konsultacji społecznych z sołtysami i mieszkańcami obszaru rewitalizacji i w wyniku eksperckich analiz główne projekty rewitalizacyjne przyczynią się do realizacji wyznaczonego głównego celu rewitalizacji tj. *Przywrócenie do życia obszaru rewitalizacji (sołectw Jabłonna-Majątek, Jabłonna I i Jabłonna II) poprzez nadanie mu nowych funkcji i odbudowanie istniejących oraz realizację zintegrowanych działań ukierunkowanych na poprawę zagospodarowania przestrzennego, stanu środowiska przyrodniczego oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ożywienie gospodarcze oraz celów operacyjnych:*

- ❑ **Cel operacyjny 1.** *Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez odnowienie zdegradowanego obszaru centrum gminy Jabłonna oraz nadanie przestrzeni właściwej funkcji;*
- ❑ **Cel operacyjny 2.** *Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez ograniczenie patologii społecznych na obszarze rewitalizacji;*
- ❑ **Cel operacyjny 3.** *Zwiększenie rozwoju gospodarczego i poprawa lokalnego rynku pracy oraz wzrost przedsiębiorczości mieszkańców gminy Jabłonna.*

Do realizacji **1 celu operacyjnego** *Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez odnowienie zdegradowanego obszaru centrum gminy Jabłonna oraz nadanie przestrzeni właściwej funkcji* przyczynią się następujące projekty główne:

- ❑ Budowa nowego, funkcjonalnego budynku Urzędu Gminy,
- ❑ Poprawa spójności przestrzennej, społecznej i kulturowej Gminy Jabłonna poprzez rewitalizację,
- ❑ Poprawa bazy dydaktycznej szkół,
- ❑ Modernizacja przedszkola w Jabłonie Drugiej,
- ❑ Powstanie żłobka na terenie Gminy Jabłonna,
- ❑ Poprawa infrastruktury edukacyjnej i wyposażenia dydaktycznego szkół (tablice multimedialne itd.),
- ❑ Podjęcie aktywnych działań zmierzających do pozyskania inwestorów w obszarze odnawialnych źródeł energii (OZE)

oraz projekty uzupełniające:

- ❑ Przebudowa drogi gminnej Jabłonna-Majątek - Jabłonna Pierwsza - Piotrków Drugi (droga równoległa do trasy wojewódzkiej 835),
- ❑ Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Jabłonie,
- ❑ Zagospodarowanie terenu wokół remizy OSP w Jabłonie-Majątek.

Realizacja projektów przypisanych do 1 celu operacyjnego przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zagospodarowanie centrum gminy Jabłonna oraz wybudowanie funkcjonalnego obiektu Urzędu Gminy przyczyni się do poprawy jakości usług administracyjnych oraz kulturowych. Poprawa infrastruktury społecznej, w szczególności edukacyjnej przyczyni się do poprawy jej jakości i dostępności, co przełoży się na jakość procesu edukacyjnego. Podjęcie działań zmierzających do pozyskania inwestorów w obszarze odnawialnych źródeł energii przyczyni się do ograniczenia zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego na obszarze rewitalizowanych sołectw. Projekt uzupełniający dotyczący przebudowy drogi spowoduje zwiększenie dostępności komunikacyjnej do centrum gminy skupiającego najważniejsze usługi publiczne, natomiast zagospodarowanie terenu wokół remizy przyczyni się do powstania nowej przestrzeni publicznej dla mieszkańców oraz ich integracji.

Do realizacji **2 celu operacyjnego** *Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez ograniczenie patologii społecznych na obszarze rewitalizacji* przyczynią się następujące projekty główne:

- ❑ Stworzenie systemu zajęć pozalekcyjnych integrujących lokalną społeczność,
- ❑ Stworzenie spójnej, obejmującej wszystkie miejscowości, oferty kulturalnej integrującej mieszkańców,

- System e-administracji w gminie Jabłonna,
- Wsparcie osób bezrobotnych i aktywizacja zawodowa.

oraz projekt uzupełniający:

- Boisko sportowe przy szkole w Jabłonie,
- Budowa boiska sportowego przy Zespole Szkół w Jabłonie.

Realizacja projektów przypisanych do 2 celu operacyjnego spowoduje wzrost integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji i wzmocnienie ich tożsamości lokalnej. System zajęć pozalekcyjnych przyczyni się do rozwoju kompetencji kluczowych wśród uczniów oraz do rozwijania pasji i zainteresowań, co przełoży się na większą specjalizację podczas dalszych etapów nauki i kariery zawodowej. Stworzenie oferty kulturalnej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji przyczyni się do ich integracji, natomiast wsparcie i aktywizacja osób bezrobotnych spowoduje zmniejszenie bezrobocia występującego na obszarze rewitalizacji oraz rozwój przedsiębiorczości. Utworzenie systemu e-administracji ułatwi dostęp do usług publicznych osobom mniej mobilnym, ponieważ bez wychodzenia z domu będą mogły załatwić sprawy urzędowe. Dodatkowo budowa boisk sportowych przyczyni się do rozwoju psycho-fizycznego młodzieży i jej integracji.

Do realizacji **3 celu operacyjnego** *Zwiększenie rozwoju gospodarczego i poprawa lokalnego rynku pracy oraz wzrost przedsiębiorczości mieszkańców gminy Jabłonna* przyczynią się następujące projekty główne:

- Wytyczenie i oznakowanie tras rowerowych, spacerowych, dydaktycznych, ornitologicznych itd. na terenie Gminy Jabłonna wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
- Zagospodarowanie rzeki Czerniejówki w celach rekreacyjnych, wypoczynkowych i turystycznych,
- Wprowadzenie systemu ulg dla inwestorów i przedsiębiorców,
- Organizacja cyklicznych szkoleń i spotkań informacyjnych zachęcających do zakładania i rozwoju własnej firmy,
- Szkolenia i spotkania informacyjne zachęcające do aplikowania o środki z UE,
- Działania informacyjne zachęcające rolników do uprawy rolnictwa ekologicznego i roślin energetycznych związanych z OZE,
- Zachęcanie rolników do modernizacji gospodarstw w kierunku wielofunkcyjnym (np. agroturystyka),
- Podjęcie działań informacyjnych propagujących wśród rolników nowoczesne i efektywne formy gospodarowania,
- Rozbudowa budynku w centrum wsi Jabłonna-Majątek na działalność gospodarczą.

oraz projekt uzupełniający:

- Odbudowa zbiornika wodnego w Gminie Jabłonna.

Projekty przypisane do 3 celu operacyjnego przyczynią się do rozwoju przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji. Wytyczenie i oznakowanie tras rowerowych spowoduje zintegrowanie całego obszaru oraz stworzy warunki do rozwoju infrastruktury turystycznej wokół wyznaczonych ścieżek. Zagospodarowanie rzeki Czerniejówki i odbudowa zbiornika wodnego również przyczyni się do rozwoju przedsiębiorczości w branży turystycznej. Rozwojowi

przedsiębiorczości będzie sprzyjało stworzenie systemu ulg dla przedsiębiorców, organizacja szkoleń i spotkań informacyjnych zachęcających do zakładania i rozwoju własnej firmy oraz szkolenia zachęcające do aplikowania o środki z UE, a także działania skierowane do rolników z obszaru rewitalizacji w zakresie ich aktywizacji i ukierunkowania na konkretny kierunek produkcyjny, w szczególności związany z odnawialnymi źródłami energii. Dużym ułatwieniem dla potencjalnych przedsiębiorców będzie budowa budynku w centrum wsi Jabłonna-Majątek przeznaczonego na działalność gospodarczą.

6. SYSTEM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH

Ze względu na długookresowy charakter Lokalnego Programu Rewitalizacji wdrażanie jego założeń jest procesem ciągłym, wymagającym stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych oraz elastyczności w dostosowaniu się do wytycznych w zakresie pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych. W wyniku podejmowanych działań stopniowo będą osiągnane cele rewitalizacji i w związku z tym będą zmieniały się priorytety.

Proces wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji poprzedza jego opracowanie i ustalenie celów rewitalizacji oraz konkretnych projektów przeznaczonych do realizacji. Pierwszym etapem wdrożenia LPR jest przyjęcie go stosowną uchwałą Rady Gminy. Kolejnym etapem jest realizacja poszczególnych projektów, dzięki czemu osiągnane są cele. W trakcie wdrażania LPR odbywa się ocena stopnia jego realizacji, która prowadzi do aktualizacji zapisów programu, jeżeli wystąpiły odchylenia od pierwotnie zaplanowanego stanu docelowego.

6.1. Źródła i modele finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W związku z tym, iż Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jabłonna został opracowany zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministra Rozwoju* oraz *Zasadami programowania, wdrażania i wsparcia rewitalizacji w województwie lubelskim Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym* źródłem jego finansowania mogą być zarówno wewnętrzne fundusze budżetu gminy i podmiotów prywatnych, jak i zewnętrzne środki unijne i krajowe.

Ważne jest wykorzystanie dla celów rewitalizacji dostępnych środków z programów rządowych oraz funduszy pomocowych Unii Europejskiej, a także stworzenie przez gminę warunków dla możliwie szerokiego włączenia się sektora prywatnego w działania na rzecz rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem lokalnych firm i instytucji oraz programów aktywizacji i wsparcia dla wspólnot mieszkaniowych.

Głównym unijnym źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych jest Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, w ramach którego działaniami dedykowanymi rewitalizacji są:

13.3 Rewitalizacja obszarów miejskich,

13.4 Rewitalizacja obszarów wiejskich,

13.8 Rewitalizacja Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

W ramach powyższych działań na dofinansowanie szansę mają projekty infrastrukturalne, mające na celu przywracanie bądź nadanie nowych funkcji obszarom zdegradowanym pod względem przestrzennym, środowiskowym, społecznym i gospodarczym.

Dla gminy Jabłonna najbardziej istotnym działaniem jest **13.4 Rewitalizacja obszarów wiejskich**. Realizacja projektów rewitalizacyjnych przy współfinansowaniu RPO WL w ramach tego działania będzie możliwa jedynie pod warunkiem wpisania ich do Lokalnego Programu Rewitalizacji.

W działaniu 13.4 określony został szeroki katalog beneficjentów, którzy mogą starać się o dofinansowanie projektu rewitalizacyjnego:

- podmioty publiczne (jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki, porozumienia i stowarzyszenia, samorządowe jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, służby ratownicze i bezpieczeństwa publicznego, jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną nie wymienione wyżej),
- podmioty prywatne (spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki, MŚP (przedsiębiorstwa muszą prowadzić działalność na terenie województwa lubelskiego).
- podmioty społeczne (przedsiębiorstwa społeczne, zgodnie definicją Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej, organizacje pozarządowe),
- podmioty mieszane (podmioty działające w oparciu o partnerstwo publiczno-prywatne).

Dodatkowo gmina Jabłonna, ze względu na przynależność do Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego, ma możliwość skorzystania ze środków działania **13.8 Rewitalizacja Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych**. W jego ramach możliwe jest dofinansowanie inwestycji wpisanych do Strategii ZIT Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego, opracowanej przez Urząd Miasta Lublin. Działanie 13.8 realizowane będzie w trybie pozakonkursowym.

W ramach RPO WL przewidziano także preferencje dla inwestycji niezbędnych dla kompleksowej rewitalizacji danego obszaru realizowanych w ramach następujących działań:

- 3.1 Tereny inwestycyjne,
- 5.2 Efektywność energetyczna sektora publicznego,
- 5.3 Efektywność energetyczna sektora mieszkaniowego,
- 5.5 Promocja niskoemisyjności,
- 7.1 Dziedzictwo kulturowe i naturalne,
- 9.1 Aktywizacja zawodowa,
- 9.3 Rozwój przedsiębiorczości,
- 9.6 Rozwój przedsiębiorczości w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych LOF,
- 11.1 Aktywne włączenie,
- 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne,
- 11.4 Aktywne włączenie w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych LOF,
- 11.5 Usługi społeczne i zdrowotne w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych LOF,
- 12.2 Kształcenie ogólne,
- 12.6 Kształcenie ogólne w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych LOF,
- 13.2 Infrastruktura usług społecznych.

Szczególną formą finansowania działań rewitalizacyjnych jest połączenie środków publicznych i prywatnych poprzez zawiązanie partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP). W rozumieniu ustawy o PPP z dnia 28 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 169 poz.1420) jest to oparta na umowie współpraca podmiotu publicznego i partnera prywatnego, służąca realizacji zadania publicznego, w ramach której partner prywatny w całości albo w części poniesie nakłady na wykonanie przedsięwzięcia będącego przedmiotem współpracy lub zapewni ich poniesienie przez osoby trzecie.

Partnerstwo publiczno-prywatne, jest szczególnie zalecane, gdy:

- samorząd chce utrzymać pewien stopień kontroli nad przedsięwzięciem,
- istnieją znaczne potrzeby inwestycyjne, a fundusze publiczne winny być kierowane na inne cele,
- zaangażowany w projekt sektor prywatny jest w stanie uzyskać zwrot zainwestowanych środków z opłat za użytkowanie obiektu.

Podobną formą finansowania działań rewitalizacyjnych jest partnerstwo publiczno-społeczne czyli forma współpracy jednostki publicznej z organizacjami pozarządowymi.

Zakres, organizacja i finansowanie rewitalizacji powinny być dostosowane do specyfiki obszaru, z wykorzystaniem wszystkich doświadczeń podmiotów planujących realizację projektów rewitalizacyjnych.

6.2. System instytucjonalny w procesie rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jabłonna określa plan działania dla obszaru objętego rewitalizacją. Wydatkowanie funduszy publicznych, w tym także pochodzących z funduszy

zagranicznych, na działania rewitalizacyjne wymaga stworzenia systemu instytucji i procedur, które zapewnią, że środki te będą wydatkowane oszczędnie i efektywnie.

Instytucją bezpośrednio zaangażowaną w proces rewitalizacji na obszarze gminy Jabłonna oraz koordynującą wdrażanie LPR jest Urząd Gminy Jabłonna na czele z Wójtem i Radą Gminy. Instytucjami wspomagającymi Urząd Gminy są sołtysi sołectw wchodzących do obszaru rewitalizacji oraz jednostki organizacyjne Urzędu Gminy:

- Szkoły Podstawowe w Czerniejowie, Skrzynicach i Tuszowie,
- Gimnazja Publiczne w Jabłonie i Piotrkowie,
- Zespół Administracyjny Szkół w Jabłonie,
- Zespoły Szkół w Jabłonie i Piotrkowie,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Jabłonie,
- Gminne Centrum Kultury w Jabłonie ZS w Piotrkowie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jabłonie.

Szczególną rolę we wdrażaniu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna będą pełnili sołtysi sołectw wchodzących w obszar rewitalizacji: Jabłonna Pierwsza, Jabłonna Druga i Jabłonna-Majątek. Będą oni pełnili funkcję koordynacyjną wdrażaniem LPR w mikroskali pojedynczego sołectwa, ponieważ są przedstawicielami mieszkańców i najlepiej znają ich problemy i potrzeby.

W zależności od lokalnych uwarunkowań i specyfiki poszczególnych projektów w proces rewitalizacji jako partnerzy mogą włączyć się podmioty społeczne i gospodarcze.

Wśród podmiotów społecznych na obszarze gminy Jabłonna funkcjonuje ok. 32 różnych organizacji:

- fundacje (Fundacja Nieprzetartego Szlaku, Fundacja 123Empatia),
- stowarzyszenia (Stowarzyszenie Pracownia Rozwoju Lokalnego, Koło Pszczelarzy w Jabłonie, Stowarzyszenie Użytkowników Sieci Komputerowej Jabłonet w Jabłonie, Ochotnicze straże pożarne, Zespoły śpiewacze i Koła Gospodyń Wiejskich),
- kluby sportowe (Gminny Klub Sportowy „AVENIR” Jabłonna, Ludowy Klub Sportowy „Rohland” w Tuszowie, Piotrkowski Ludowy Klub Sportowy „Piotrcovia” w Piotrkowie, Klub Sportowy Polaris Jabłonna),
- inne (Gminny Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Jabłonie; Gminny Związek Kombatantów i Więźniów Politycznych; Parafialny Zespół Caritas przy Parafii pod wezwaniem św. Wawrzyńca w Czerniejowie; Parafialny Zespół Caritas przy Parafii pod wezwaniem Matki Bożej Częstochowskiej w Chmielu; Szkolne Koło PCK przy Gimnazjum w Jabłonie).

W procesie rewitalizacji mogą brać udział również podmioty gospodarcze. Największe przedsiębiorstwa prowadzące działalność w gminie Jabłonna to:

- "Oknostyl" J.Kossakowski i A. Mazuryk Spółka Jawna,
- Krzysztof Szczepaniak P.H.U. SZCZEPAN,
- Sako Sp. z o. o.,
- Polska Spółka Gazownicza,
- P.H.U. Rol-Pol Rugała,
- PGE Dystrybucja S. A.

Kompleksowa rewitalizacja obszaru zdegradowanego wymaga współpracy wszystkich rodzajów jednostek funkcjonujących na obszarze gminy, dlatego korzystnym modelem jest współpraca podmiotów publicznych, prywatnych i społecznych w formie partnerstwa.

Współpracę tę zapewni Rada ds. rewitalizacji utworzona zarządzeniem Wójta Gminy Jabłonna, w skład której wejdą interesariusze Lokalnego Programu Rewitalizacji z sektora społecznego, publicznego i prywatnego.

6.3. Zarządzanie procesem rewitalizacji

System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji powinien w jasny sposób przedstawić i określić sposób zarządzania realizacją założeń LPR, a także wyodrębnić i zidentyfikować struktury organizacyjne. Z uwagi na możliwość zaangażowania lokalnych partnerów społeczno-gospodarczych struktury te, a także model funkcjonowania podmiotu zarządzającego należy zarysować w sposób możliwie przejrzysty.

Wśród struktur organizacyjnych biorących udział w realizacji LPR, wymienić należy dwa typy podmiotów:

- podmiot zarządzający**, czyli jednostka nadzorująca oraz koordynująca wdrożenie programu, jako całości, a przy tym prowadząca monitoring i ocenę programu,
- podmioty wykonawcze**, czyli jednostki realizujące poszczególne zadania.

Funkcję podmiotu zarządzającego i koordynującego realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie pełnił Wójt gminy Jabłonna przy współpracy z powołaną specjalnie na potrzebę wdrożenia LPR Radą ds. rewitalizacji.

Funkcję podmiotu zarządzającego i koordynującego realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie pełnił Wójt gminy Jabłonna. Podmiot zarządzający będzie prowadził nadzór nad:

- ustaleniem szczegółowych zasad i kryteriów realizacji LPR,
- zapewnieniem zgodności realizacji LPR z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu,
- zapewnieniem korelacji poszczególnych projektów wynikających z LPR ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jabłonna oraz miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,
- zapewnieniem przygotowania i wdrożenia zadań w zakresie informacji i promocji LPR,
- monitoringiem tj. zbieraniem danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów,
- przygotowaniem raportów ewaluacyjnych na temat wdrażania LPR,
- ewaluacją ex-post po zakończeniu realizacji LPR.

Najważniejszym podmiotem zarządzającym Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023 jest Rada ds. rewitalizacji, w skład której wejdą przedstawiciele wszystkich sektorów. Sektor publiczny będzie reprezentowany przez Radnych Gminy, Wójta Gminy Jabłonna oraz wybranych przez niego pracowników Urzędu Gminy. Sektor społeczny

stanowić będą Sołtysi rewitalizowanych sołectw, mieszkańcy i organizacje pozarządowe. Sektor gospodarczy budują podmioty prowadzące działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji. Ostateczna struktura Rady ds. rewitalizacji z zapewnieniem reprezentatywności wszystkich trzech sektorów ustalona zostanie w Zarządzeniu Wójta Gminy Jabłonna.

Urząd Gminy Jabłonna jako podmiot wykonawczy posiada wszelkie struktury organizacyjne oraz doświadczenie umożliwiające wdrożenie projektów w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji. Za realizację poszczególnych etapów projektu rewitalizacyjnego odpowiedzialne będą następujące jednostki:

- ❑ **Wójt i Rada Gminy Jabłonna** – zlecenie przygotowania i wykonania projektu,
- ❑ **Referat Funduszy, Promocji i Spraw Obywatelskich** – opracowanie wniosków o dofinansowanie,
- ❑ **Referat Infrastruktury, Rolnictwa i Ochrony Środowiska** – obsługa i przygotowanie przetargu, przygotowanie umów, realizacja projektów, ocena realizacji, koordynacja działań, monitoring,
- ❑ **Referat Księgowości Budżetu i Podatków** – obsługa finansowa,
- ❑ **odpowiednia jednostka** – użytkowanie i zarządzanie produktami powstałymi w wyniku realizacji projektu.

Poszczególne inwestycje realizowane będą przez instytucje będące właścicielem majątku objętego projektami. Instytucje te będą występowały jako beneficjent i będą odpowiedzialne za przygotowanie, realizację oraz finansowanie projektów w części przypadającej na udział własny.

Do podmiotów wykonawczych zaliczymy również instytucje lub podmioty będące właścicielem majątku objętego projektami. Interesariusze Ci będą występowali jako beneficjenci i będą odpowiedzialni za przygotowanie, realizację oraz finansowanie projektów w części przypadającej na udział własny.

Nieruchomości położone na obszarze przeznaczonym do rewitalizacji, gmina Jabłonna może wносить aportem do spółek z udziałem gminy, celem realizacji zadań rewitalizacyjnych zgodnie z założeniami funkcjonalno-przestrzennymi i organizacyjno-finansowymi rewitalizacji danego obszaru.

6.4. System budowania i wspierania partnerstw

W celu jak najpełniejszego zrealizowania celów rewitalizacji wyznaczonych w niniejszym Lokalnym Programie Rewitalizacji wskazane jest zaangażowanie w proces rewitalizacji instytucji mogących być partnerami w realizacji przedsięwzięć zapisanych w LPR oraz zachęcenie mieszkańców do podejmowania inicjatyw służących realizacji celów rewitalizacji.

Zasada „partnerstwa” jest jedną z kluczowych zasad przyświecających przygotowaniu i wdrażaniu LPR. Inicjowanie współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi stanowi kontynuację prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji, gdzie do współpracy zostali zaproszeni chętni z terenu obszaru rewitalizacji.

Wójt i Rada Gminy Jabłonna przyjmują rolę inicjatora projektów rewitalizacyjnych, podejmując działania w celu pozyskania jak największej liczby wiarygodnych partnerów tych procesów. W tym celu będzie budowany właściwy system zachęt dla interesariuszy, kładąc szczególny nacisk na zidentyfikowanie osób mogących być lokalnymi liderami. Osoby takie zdolne są do pozyskania dla procesu rewitalizacji szerokiego poparcia mieszkańców obszaru. Ci partnerzy, którzy odpowiedzialni będą za realizację określonych projektów w ramach rewitalizacji, będą zobowiązani do zachowania określonych ram (terminów i zakresu zadania). Dla stabilizacji tego procesu będą zawierane stosowne porozumienia, umowy lub listy intencyjne pomiędzy władzą samorządową, a partnerami rewitalizacji.

Władza Samorządowa odpowiedzialna będzie za koordynację i nadzór prowadzonych i inicjowanych przez siebie działań w zakresie rewitalizacji oraz będzie zapewniać właściwą współpracę wszystkich podmiotów zaangażowanych w ich realizację. W uzasadnionych przypadkach gmina może tworzyć nowe podmioty, które będą pełnić rolę koordynatorów rewitalizacji poszczególnych obszarów objętych projektem.

Współpraca pomiędzy partnerami LPR ma na celu:

- wykorzystanie potencjału organizacji i społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach jednego, spójnego projektu akceptowanego i wspieranego przez wszystkich uczestników,
- optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców,
- wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażającej się zastosowaniem nowych podejść do problemów związanych z rozwojem lokalnym.

6.5. System informacji i promocji

Współpraca z wieloma partnerami podczas wdrażania LPR i prowadzenia procesu rewitalizacji nakłada na gminę pewne obowiązki, wśród których jednym z najważniejszych jest obowiązek informacyjny. W związku z tym wdrażanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna będzie procesem jawnym, a więc publicznym i uspołecznionym.

Celem komunikacji społecznej jest nie tylko podnoszenie świadomości społecznej na temat korzyści płynących z procesu rewitalizacji poprzez poinformowanie możliwie największej liczby interesariuszy o ostatecznych zapisach LPR oraz wszystkich istotnych dla nich aspektach rewitalizacji, ale również zaproszenie ich do aktywnego udziału w pracach na rzecz realizacji zamierzonych celów i pobudzenie do wnoszenia własnych propozycji działań. Prawidłowo przeprowadzona kampania informacyjna o prowadzonych pracach nad założeniami dokumentu, a następnie ich realizacją będzie czynnikiem stymulującym do pozyskiwania partnerów procesu rewitalizacji.

Promocja dokumentu jest ważnym elementem realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji. Działania promocyjne powinny być skierowane do następujących grup docelowych:

- społeczność lokalna,

- organizacje pozarządowe,
- partnerzy społeczno-gospodarczy, w tym spółdzielnie, lokalni przedsiębiorcy,
- media.

Za informowanie i promocję Lokalnego Programu Rewitalizacji na poziomie gminy odpowiedzialny będzie Wójt gminy Jabłonna. Poprzez właściwe przeprowadzenie działań w zakresie kreowania pozytywnego wizerunku przyjętego Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz zaangażowanie partnerów społecznych w proces jego konsultacji i realizacji rozumie się:

- umieszczenie informacji nt. stanu realizacji założeń LPR, realizacji projektów itp. na oficjalnej stronie internetowej gminy Jabłonna (www.jablonna.lubelskie.pl) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej (<http://ugjablonna.bip.lubelskie.pl/?id=6>),
- zamieszczanie informacji w lokalnych mediach (np. prasie),
- publiczną prezentację LPR społeczności lokalnej,
- organizację spotkań i konferencji dla społeczności lokalnej, przedstawicieli lokalnych środowisk, organizacji pozarządowych dotyczących wdrażania i/lub aktualizacji LPR, które stanowią niezbędny element dialogu społecznego (zwłaszcza w przypadkach projektów społecznych, uzupełniających inwestycje infrastrukturalne), prowadząc do wymiany opinii, czasem nawet do weryfikacji planów lub ich uzupełniania,
- umożliwienie szerokiego dostępu do zapisów dokumentu poprzez jego powielenie, bądź udostępnienie w formie broszur i ulotek najważniejszych zapisów dotyczących realizowanych działań.

Oprócz Wójta, jako głównego podmiotu odpowiedzialnego za prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych związanych z Lokalnym Programem Rewitalizacji, działania tego typu powinny prowadzić wszystkie inne podmioty, zaangażowane w poszczególne projekty zawarte w LPR.

Nie bez znaczenia jest fakt, że informowanie o planowanych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych (inwestycyjnych i nieinwestycyjnych) to ważny sygnał dla potencjalnych inwestorów i nowych firm, a także dla mieszkańców zainteresowanych otwarciem własnej działalności gospodarczej na rewitalizowanym obszarze gminy Jabłonna.

6.6. Monitorowanie efektów działań rewitalizacyjnych

Monitorowanie LPR to systematyczne i ciągłe zbieranie, analiza i wykorzystywanie informacji o przebiegu wdrażania Programu na potrzeby jego zarządzania, oceny oraz podejmowania decyzji. Proces ten dostarcza niezbędnych informacji na temat postępów realizacji i efektywności wdrażania poszczególnych projektów.

Wójt gminy Jabłonna, jako podmiot zarządzający wdrażaniem LPR, odpowiada za kreowanie i realizację polityki rozwoju na swoim terenie. Dlatego szczególnie ważnym elementem wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna jest umiejętne określenie systemu kontroli i monitorowania realizacji celów. Podstawowym zadaniem tego systemu jest dostarczenie bieżących informacji o tym, czy cele rewitalizacji są osiągnięte oraz w jakim stopniu.

Pozwoli to również na dokładne monitorowanie postępów LPR i ewentualne korygowanie niedociągnięć. Poza tym istotne jest zachowanie trwałości podejmowanych działań, a nie skupianie się na rozwiązaniach tymczasowych i nietrwałych.

Podmiotem odpowiedzialnym za monitorowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna jest Wójt Gminy Jabłonna, który jest wspierany przez pracowników Urzędu Gminy i jednostki organizacyjne. Bardzo istotną rolę w procesie społecznego monitorowania realizacji LPR będą pełnili sołtysi sołectw wchodzących w skład obszaru rewitalizacji, którzy przy pomocy mieszkańców będą kontrolować realizację poszczególnych projektów rewitalizacyjnych, a zatem wyznaczonych celów rewitalizacji.

Proces monitorowania obejmuje zbieranie danych obrazujących tempo i jakość wdrażania projektów, ich raportowanie, a następnie interpretowanie informacji opisujących postęp i efekty realizowanego zadania. Obejmuje także okresowe i końcowe sprawozdania z realizacji projektów.

Monitorowanie efektów działań rewitalizacyjnych będzie się odbywało na trzech poziomach:

- wskaźniki produktu na poziomie realizowanych projektów: określone indywidualnie dla poszczególnych projektów w podrozdziale 5.1. Główne i uzupełniające projekty rewitalizacyjne,
- wskaźniki rezultatu na poziomie realizowanych projektów: określone indywidualnie dla poszczególnych projektów w podrozdziale 5.1. Główne i uzupełniające projekty rewitalizacyjne oraz na poziomie celów operacyjnych,
- wskaźnik oddziaływania na poziomie wizji i celu głównego.

Poniżej przedstawiony został zestaw wskaźników monitorujących realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna wraz ze wskazaniem wartości bazowej wskaźnika na 2014 r. i docelowej na 2023 r. oraz źródła pozyskania danych.

Cel	Wskaźnik	Wartość docelowa 2023	Źródło danych
Cel główny – wskaźnik oddziaływania			
Przywrócenie do życia obszaru rewitalizacji (sołectw Jabłonna-Majątek, Jabłonna I i Jabłonna II) poprzez nadanie mu nowych funkcji i odbudowanie istniejących oraz realizację zintegrowanych działań ukierunkowanych na poprawę zagospodarowania przestrzennego, stanu środowiska przyrodniczego oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ożywienie gospodarcze.	Odczuwalny wzrost poziomu jakości życia w obszarze rewitalizacji	20%	Ankietyzacja mieszkańców
Cele operacyjne – wskaźniki rezultatu			
1. Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez	1.Liczba petentów korzystających z nowo wybudowanego budynku użyteczności publicznej	2000 os./rok	Wykaz udzielonych

odnowienie zdegradowanego obszaru centrum gminy Jabłonna oraz nadanie przestrzeni właściwej funkcji			informacji Ankietyzacja mieszkańców
	Wskaźniki rezultatu dla całego projektu LOF w ramach ZIT: 1. Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury społecznej/kulturalnej /turystycznej będącej przedmiotem projektu 2. Powierzchnia terenów przygotowanych pod działalność gospodarczą 3. Powierzchnia użytkowa budynków przygotowanych pod działalność gospodarczą 4. Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	1. 8 534 os./rok 2. 12 710 m ² 3. 1208,7 m ² 4. 5 szt.	Liczba odwiedzin obiektów i uczestnictwa w działaniach kulturalnych Dokumentacja techniczna Ewidencja działalności gospodarczej
	Rzeczywista liczba użytkowników infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej	950 os./rok	Listy użytkowników
	Rzeczywista liczba użytkowników infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej	100 os.	Listy użytkowników
	Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka, po opuszczeniu programu	20 os.	Protokół z realizacji projektu
	Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu	3 os.	Protokół z realizacji projektu
	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	7 szt.	Protokół z realizacji projektu
	Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych	7 szt.	Protokół z realizacji projektu
	Rzeczywista liczba użytkowników infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej	740 os.	Lista użytkowników
	Liczba adresatów działań zmierzających do pozyskania inwestorów w obszarze OZE	50 os.	Lista użytkowników
	Skrócenie czasu dojazdu mieszkańców Piotrkowa Kolonii do centrum gminy Jabłonna	15 minut	Protokół z realizacji projektu
	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej	XX MW	Audyt energetyczny
	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych	XX MW	Audyt energetyczny
	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej	XX MW	Audyt energetyczny
	Liczba osób korzystających z zagospodarowanego terenu	500 os.	Protokół z realizacji projektu
2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez ograniczenie patologii społecznych na obszarze rewitalizacji	Liczba osób biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych	500 os.	Lista uczestników
	Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych	1500 os.	Lista uczestników
	Wskaźniki rezultatu dla całego projektu LOF w ramach ZIT:	1. ok. 30,95% 2. ok. 1000 szt.	Protokół z realizacji projektu

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powierzchnia obszaru województwa objętej cyfrową ewidencją gruntów i budynków 2. Liczba pobrań/odtworzeni dokumentów zawierających informacje sektora publicznego 3. Liczba pobrań/uruchomień aplikacji opartych na ponownym wykorzystaniu informacji sektora publicznego i e-usług publicznych 	3. ok. 800 szt.	
	Liczba osób, które skorzystają ze szkoleń i wsparcia	5 os.	Protokół z realizacji projektu
	Liczba osób, które odbędą staż	5 os.	Lista uczestników
	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	5 os.	Protokół z realizacji projektu
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	5 os.	Protokół z realizacji projektu
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	5 os.	Protokół z realizacji projektu
	Liczba osób korzystających z boiska sportowego	300 os.	Protokół z realizacji projektu
	Liczba osób korzystających z wybudowanych obiektów sportowych	400 os.	Protokół z realizacji projektu
3. Zwiększenie rozwoju gospodarczego i poprawa lokalnego rynku pracy oraz wzrost przedsiębiorczości mieszkańców gminy Jabłonna	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne	450 os./rok	Protokół z realizacji projektu
	Liczba turystów korzystających z zagospodarowanych terenów rekreacyjnych	450 os.	Protokół z realizacji projektu
	Liczba przedsiębiorców, którzy skorzystali z ulg	10 szt.	Lista podmiotów
	Liczba uczestników szkoleń i spotkań informacyjnych	50 os.	Lista uczestników
	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	25 szt.	Lista umów o pracę
	Liczba uczestników szkoleń i spotkań informacyjnych	50 os.	Lista uczestników
	Liczba adresatów działań informacyjnych zachęcających rolników do uprawy rolnictwa ekologicznego i roślin energetycznych związanych z OZE	50 os.	Protokół z realizacji projektu
	Liczba adresatów działań zachęcających rolników do modernizacji gospodarstw w kierunku wielofunkcyjnym	50 os.	Protokół z realizacji projektu
	Liczba adresatów działań informacyjnych propagujących wśród rolników nowoczesne i efektywne formy gospodarowania	50 szt.	Protokół z realizacji projektu
	Liczba mieszkańców gminy korzystających z oferty handlowej/usługowej	2500 os.	Protokół z realizacji projektu
	Liczba przedsiębiorców, którzy skorzystają z powierzchni na działalność	4 szt.	Protokół z realizacji projektu
	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne	500 os.	Protokół z realizacji projektu

Aby najpełniej odzwierciedlić poprawę sytuacji na obszarze przeznaczonym do rewitalizacji należy porównać wskaźniki otrzymane na początku tego procesu ze wskaźnikami uzyskanymi na kolejnych etapach oraz po jego zakończeniu.

Przyjęty system monitorowania jest podstawą do efektywnej ewaluacji i aktualizacji LPR w przypadku gdy stwierdzony zostanie brak osiągnięcia założonych celów. Systematyczna ocena i aktualizacja umożliwi dostosowywanie założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji do bieżących uwarunkowań zewnętrznych wpływających na efektywność realizacji zaplanowanych działań mających na celu poprawę zdiagnozowanej sytuacji kryzysowej.

7. SYSTEM EWALUACJI I AKTUALIZACJI PROGRAMU

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023 to dokument otwarty, który poddawany będzie okresowej analizie, ocenie i aktualizacji.

7.1. Zasady, tryb i metody przeprowadzenia ewaluacji

Ewaluacja ma na celu poprawę jakości, skuteczności i spójności realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji w odniesieniu do konkretnych problemów obszaru rewitalizowanego z jednoczesnym uwzględnieniem celu głównego Programu i właściwego prawodawstwa lokalnego, krajowego i wspólnotowego dotyczącego m.in. oddziaływania na środowisko projektów zapisanych do realizacji w LPR.

Ewaluacja LPR będzie służyć przede wszystkim oszacowaniu osiągnięcia wskaźników monitorujących, a przez to stopnia wdrożenia całego LPR. Odpowie również na pytanie o trafność planowanych, przeprowadzonych i zakończonych projektów w odniesieniu do potrzeb, oraz pozwoli ocenić efekty i korzyści z ich wdrożenia.

Ewaluacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna opiera się na 3 rodzajach ocen:

- ❑ **ex-ante** (przed realizacją LPR) – uznać można, że ocenę taką przeprowadzono na etapie przygotowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji, harmonogram projektów sporządzono w oparciu o lokalne potrzeby oraz analizę zgłoszonych kart projektów,
- ❑ **on-going** (w trakcie realizacji LPR) – ocenie tej podlegać będą poszczególne projekty w trakcie ich realizacji, system monitorowania i kontroli powinien być skierowany na analizę postępów w realizacji Programu i kontrolę terminów wykonania poszczególnych zadań,
- ❑ **ex-post** (po zakończeniu realizacji LPR) – w jej ramach przewiduje się, że po zakończeniu realizacji LPR przez kolejne pięć lat, w systemie rocznym sporządzane będą raporty celem weryfikacji rzeczywistych i planowanych wskaźników rezultatu i oddziaływania.

W raporcie ewaluacyjnym należy wziąć pod uwagę następujące kryteria ewaluacyjne: trafność, skuteczność, efektywność (przy ewaluacji on-going) oraz skuteczność, efektywność, użyteczność, trwałość (przy ewaluacji ex-post). Wójt gminy oceniając realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie brał pod uwagę 5 kryteriów:

- ❑ **trafność** – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia cele LPR odpowiadają potrzebom i priorytetem wskazanym w odniesieniu do obszaru rewitalizacji,
- ❑ **skuteczność** – kryterium, które pozwala sprecyzować, do jakiego stopnia cele przedsięwzięcia zdefiniowane na etapie LPR zostały osiągnięte,
- ❑ **efektywność** – kryterium, które pozwala ocenić poziom „ekonomiczności” LPR,
- ❑ **użyteczność** – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie LPR odpowiada potrzebom grupy docelowej,
- ❑ **trwałość** – kryterium pozwalające ocenić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem LPR będą trwać po zakończeniu jego wdrażania.

Wszelkie dokumenty ewaluacyjne, sprawozdania z realizacji inwestycji oraz sprawozdania okresowe realizacji LPR będą adresowane do Wójta i Rady ds. rewitalizacji.

Wszelkie rozbieżności pomiędzy ustaleniami LPR a jego rzeczywistym wykonaniem będą szczegółowo wyjaśnione. Końcowy raport ewaluacyjny będzie dostępny do wglądu w sekretariacie Wójta.

7.2. Zasady i tryb aktualizacji programu

Proces rewitalizacji, jako rozciągnięty w czasie, podlegał będzie wpływowi czynników zewnętrznych, co implikuje konieczność założenia okresowej aktualizacji LPR oraz aktualizacji nadzwyczajnej w razie zaistnienia takich okoliczności.

System monitorowania i ewaluacji będzie podstawą do podjęcia działań naprawczych i aktualizacji LPR w przypadku gdy stwierdzony zostanie brak osiągnięcia założonych celów, zaistnieje potrzeba wprowadzenia do programu nowego zadania, zmiany harmonogramu realizacji, planu finansowego lub konieczność aktualizacji wskaźników. Ponadto, w przypadku wystąpienia nagłych zmian w otoczeniu wpływających na LPR, może nastąpić aktualizacja nadzwyczajna.

Ewentualność wprowadzenia poprawek i aktualizacji dokumentu wiązała się będzie z przyjęciem odpowiedniej uchwały przez Radę Gminy, tak aby LPR mógł w dalszym ciągu spełniać swoje zadania operacyjne. Wszelkie zmiany w Programie będą jednak musiały posiadać swoje uzasadnienie merytoryczne. Do LPR na późniejszym etapie jego realizacji będą mogli być również uwzględnieni dodatkowi partnerzy (zupełnie nowi, jak i zastępujący dotychczas funkcjonujących w Programie). Akceptowane będą te inicjatywy, które mogą się przyczynić do sukcesu Lokalnego Programu Rewitalizacji. Ze względu na ograniczone zasoby finansowo-rzeczowe (ograniczony budżet i potencjał instytucjonalno-organizacyjny) projekty, które zostaną dopisane do Programu, muszą być zgodne z politykami i programami lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i europejskimi oraz z pilnością zaspokojenia potrzeb lokalnego społeczeństwa, jak również mieć wpływ na osiągnięcie spójności przestrzennej i społeczno-gospodarczej.

Procedura okresowej aktualizacji LPR obejmuje następujące kroki:

1. Zainteresowane podmioty, działające na obszarach wskazanych do rewitalizacji w ramach LPR lub zainteresowane podjęciem takiej działalności, w zakresie przyczyniającym się do realizacji celów rewitalizacji, zgłaszają swoje propozycje w formie pisemnej do Urzędu Gminy w Jabłonie lub karty projektu umieszczonej na stronie internetowej,
2. Wójt wraz z Radą ds. rewitalizacji dokonuje weryfikacji zgłoszonych propozycji i wydaje opinię odnośnie włączenia lub odmowy włączenia zgłoszonego działania bądź innej proponowanej zmiany do Lokalnego Programu Rewitalizacji,
3. Jeżeli planowane zmiany wymagają: włączenia do LPR nowych projektów, modyfikacji założonych celów bądź też wyznaczonych kierunków działań warunkujących powodzenie rewitalizacji, Wójt Gminy przy współpracy z Radą ds. rewitalizacji podejmuje decyzję o przystąpieniu do aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.

W celu przejrzystości LPR dla wszystkich zaangażowanych instytucji (w tym IZ RPO WL) oraz partnerów, zmiany będą sygnalizowane w odpowiednim załączniku do uchwały Rady Gminy w postaci rejestru zmian.

8. INFORMACJE DODATKOWE

8.1. Proces konsultacji społecznych

Ważnym etapem przy sporządzeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023 były przeprowadzone konsultacje społeczne w postaci zarówno bezpośrednich spotkań z mieszkańcami, jak i badań ankietowych. Głównym celem konsultacji było przedstawienie społeczności lokalnej oraz władzom postępów związanych z procesem tworzenia dokumentu, a także uzyskanie ich opinii w zakresie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, a także celów rewitalizacji i planowanych projektów rewitalizacyjnych.

8.1.1. Spotkania konsultacyjne

Konsultacje społeczne Lokalnego Programu Rewitalizacji rozpoczęło spotkanie informacyjno-konsultacyjne 1 grudnia 2015 r. w Gminnej Bibliotece Publicznej w Jabłonie-Majątek. Na spotkaniu omówione zostały główne przesłanki opracowania LPR oraz zarysowany został proces prac nad dokumentem. Ponadto przedstawiono wstępne wyniki diagnozy rozwoju gminy w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej, zaprezentowano metodykę delimitacji obszarów przeznaczonych do rewitalizacji za pomocą zestawu wskaźników oraz przedstawiono zakres ankiety identyfikującej obszary i kierunki działań rewitalizacyjnych w gminie. W kolejnej części spotkania, podczas dyskusji, ustalono dalsze działania, jakie należy podjąć w zakresie opracowania LPR.

Na drugim spotkaniu konsultacyjnym 21 marca 2016 r. miała miejsce prezentacja wyznaczonego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, propozycji celów rewitalizacji oraz zakresu możliwych projektów rewitalizacyjnych.

Przeprowadzone spotkania skierowane były do mieszkańców gminy Jabłonna, przedstawicieli samorządu lokalnego, sołtysów, przedsiębiorców, członków organizacji pozarządowych itp. Na stronie internetowej gminy zamieszczone były zaproszenia, co pozwoliło na szeroki udział mieszkańców oraz innych osób zainteresowanych.

Fot. 4. Drugie spotkanie konsultacyjne 21 marca 2016 r.

Źródło: EuroCompass Sp. z o.o.

Spotkania konsultacyjne dały możliwość włączenia się społeczności lokalnej w opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji tj. identyfikację obszarów wymagających przeprowadzenia procesu rewitalizacji oraz wyznaczenie celów i kierunków rewitalizacji i zaplanowanie konkretnych projektów rewitalizacyjnych.

8.1.2. Ankietyzacja

Podczas opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji zapewniono aktywny udział interesariuszy, którzy za pośrednictwem badań ankietowych wskazali występujące w gminie obszary podlegające procesowi degradacji oraz zakres potrzeb i oczekiwań, które należy wziąć pod uwagę podczas planowanego procesu rewitalizacji tych obszarów. Aktywny udział społeczności lokalnej przyczynił się do identyfikacji obszaru rewitalizacji oraz celów i kierunków działań rewitalizacyjnych w gminie Jabłonna.

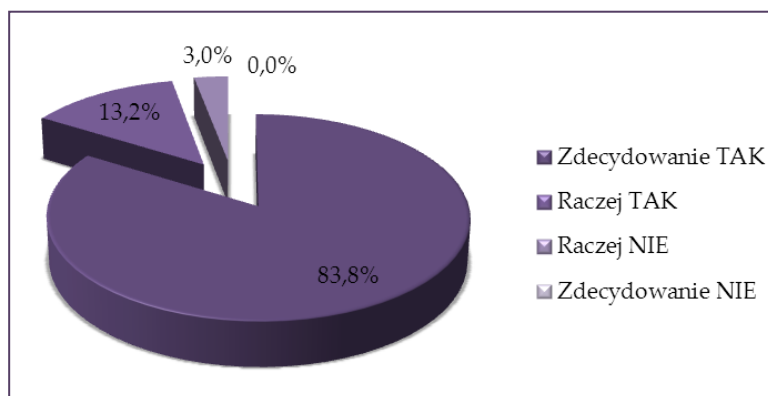
Ankieta identyfikujące obszary i kierunki działań rewitalizacyjnych w gminie Jabłonna w latach 2016-2023

W początkowym etapie prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji przeprowadzona została ankieta dotycząca m.in. potrzeby sporządzenia dokumentu, zakresu przestrzennego planowanych działań rewitalizacyjnych, określenia problemów w sferze ekonomicznej, społecznej oraz związanych z dostępem do infrastruktury technicznej i jakością przestrzeni publicznych, które należałoby ograniczyć, bądź całkowicie rozwiązać w procesie rewitalizacji, a także wyznaczenia przedsięwzięć, na które w pierwszej kolejności warto wydatkować środki

publiczne. Ankiety wypełniło 68 mieszkańców gminy Jabłonna zamieszkujących, 12 spośród 17 sołectw, z czego największy odsetek respondentów stanowili mieszkańcy sołectw: Skrzynice Pierwsze (26,9%), Jabłonna Pierwsza (14,8%) oraz Jabłonna Druga (11,9%). Ponad 10% uczestników badania ankietowego stanowili mieszkańcy sołectwa Piotrków Pierwszy. Niepełna 5% ankietowanych to mieszkańcy sołectw Chmiel-Kolonia, Czerniejów-Kolonia oraz Skrzynice Drugie. Najmniej liczną grupą respondentów byli mieszkańcy sołectwa Wierciszów. Ankiety nie były uzupełniane przez mieszkańców sołectw: Chmiel Pierwszy, Chmiel Drugi, Piotrków Drugi, Piotrków-Kolonia oraz Wolnica. Uczestnicy badania udzielili odpowiedzi na 17 pytań, wśród których 12 było 1-krotnego wyboru, natomiast 5 kluczowych pytań to były pytania wielokrotnego wyboru, dlatego na wykresach, które je obrazują przedstawiono procentową wartość udzielonych odpowiedzi, a nie ankietowanych osób.

W przeprowadzonej ankiecie respondenci odpowiedzieli na podstawowe pytanie: *Czy ich zdaniem gminie potrzebny jest program ożywienia gospodarczego, społecznego i przestrzenno-środowiskowego w postaci Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna, który będzie realizowany w latach 2016-2023?* Największa liczba uczestników badania ankietowego (83,3%) zaznaczyła odpowiedź „zdecydowanie tak”. Mniejszy odsetek respondentów (13,2%) udzielił odpowiedzi „raczej tak”. Jedynie 3% ankietowanych uważa, że gmina raczej nie potrzebuje programu rewitalizacji. Nikt z uczestników badania nie udzielił odpowiedzi „zdecydowanie nie”. Z ankiety wynika, iż większa część społeczności lokalnej liczy na realny wpływ realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji na poprawę jakości życia oraz walkę z istniejącymi problemami.

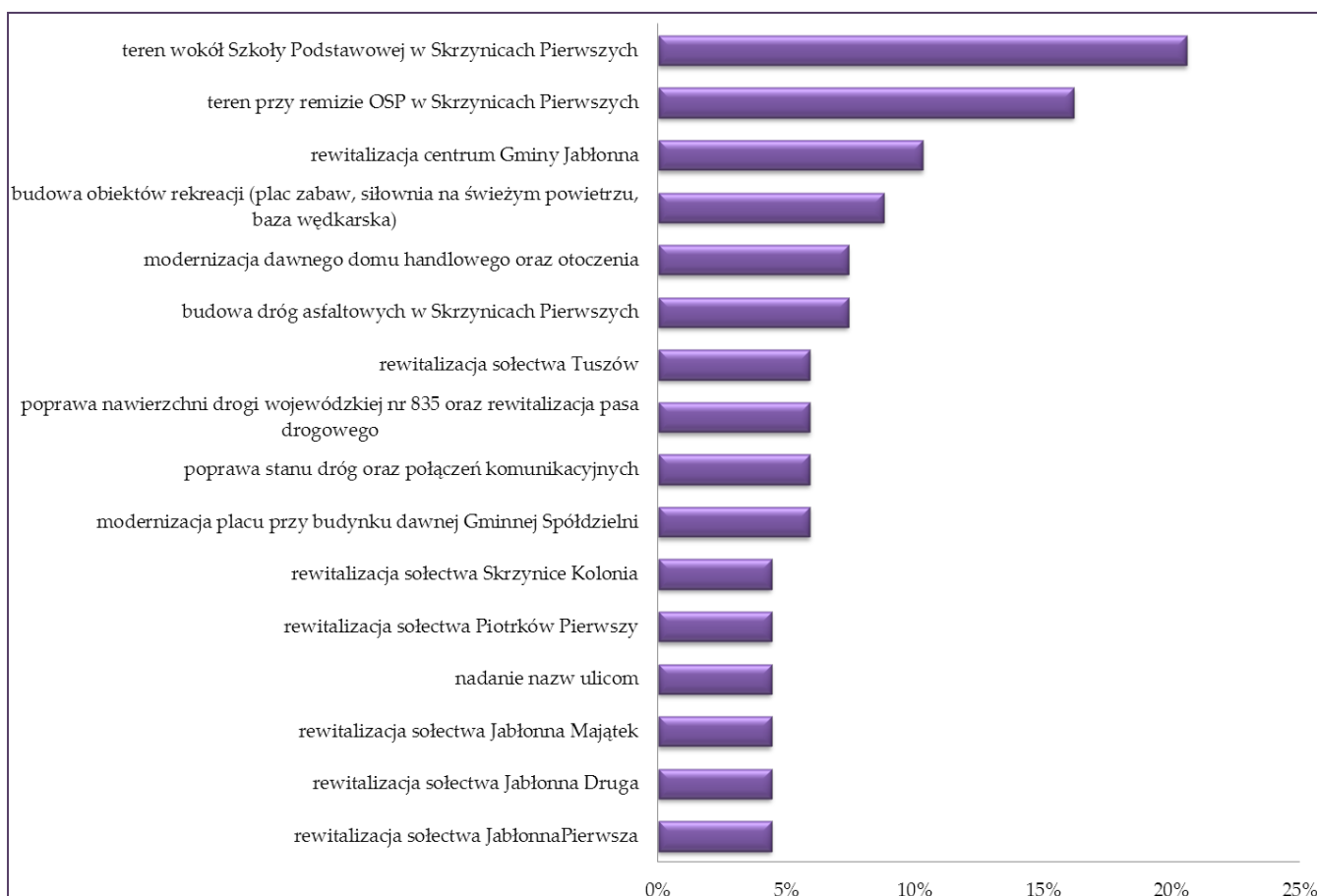
Pytanie 1. Czy Pana(i) zdaniem naszej Gminie potrzebny jest program ożywienia gospodarczego, społecznego i przestrzenno-środowiskowego w postaci Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna, który będzie realizowany w latach 2016-2023?

W drugim pytaniu ankietowani wskazali obszar gminy, który ich zdaniem powinien zostać poddany procesowi rewitalizacji. Część uczestników badania ankietowego określiła również jaki jest ich związek z zaproponowanym terenem. Według 20,6% ankietowanych głównym obszarem, poddany procesowi rewitalizacji, powinien zostać teren wokół Szkoły Podstawowej w Skrzynicach Pierwszych. Jest to opinia 10 mieszkańców sołectwa Skrzynice Pierwsze oraz jednej osoby pracującej w szkole. Nieco mniejsza liczba ankietowanych (16,2%) uznała, że rewitalizacji należałoby poddać teren przy remizie OSP w Skrzynicach Pierwszych. Jest to jednogłośnie odpowiedź mieszkańców sołectwa Skrzynice Pierwsze. 10,3% respondentów za

kluczowy obszar rewitalizacji wskazało centrum Gminy Jabłonna. Tego zdania są zarówno mieszkańcy sołectwa Jabłonna Pierwsza jak i mieszkańcy pozostałej części gminy. Mniejsza liczba respondentów wskazała na potrzebę budowy obiektów rekreacji (plac zabaw, siłownia na świeżym powietrzu, baza wędkarska), poprawę nawierzchni drogi wojewódzkiej nr 835, modernizację dawnego domu handlowego oraz jego otoczenia, a także budowę dróg asfaltowych w Skrzynicach Pierwszych. Zdaniem 5,9% uczestników badania ankietowego należy przeprowadzić proces rewitalizacji sołectwa Tuszów, poprawić stan dróg i połączeń komunikacyjnych oraz zrewitalizować plac przy budynku dawnej Gminnej Spółdzielni w celu zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej obiektu. Najmniejsza liczba ankietowanych uważa, że rewitalizacją należy objąć sołectwa: Jabłonna Pierwsza, Jabłonna Druga, Jabłonna-Majątek, Piotrków Pierwszy, Skrzynice Kolonia, a także, że konieczne jest nadanie nazw ulicom. Wyniki drugiego pytania mogą nie być do końca miarodajne, ponieważ odpowiedziało na nie najwięcej mieszkańców Skrzynic Pierwszych (50% wszystkich ankietowanych), natomiast z centrum gminy (sołectwa Jabłonna Pierwsza, Jabłonna Druga i Jabłonna-Majątek) odpowiedzi udzieliło jedynie 10% ankietowanych.

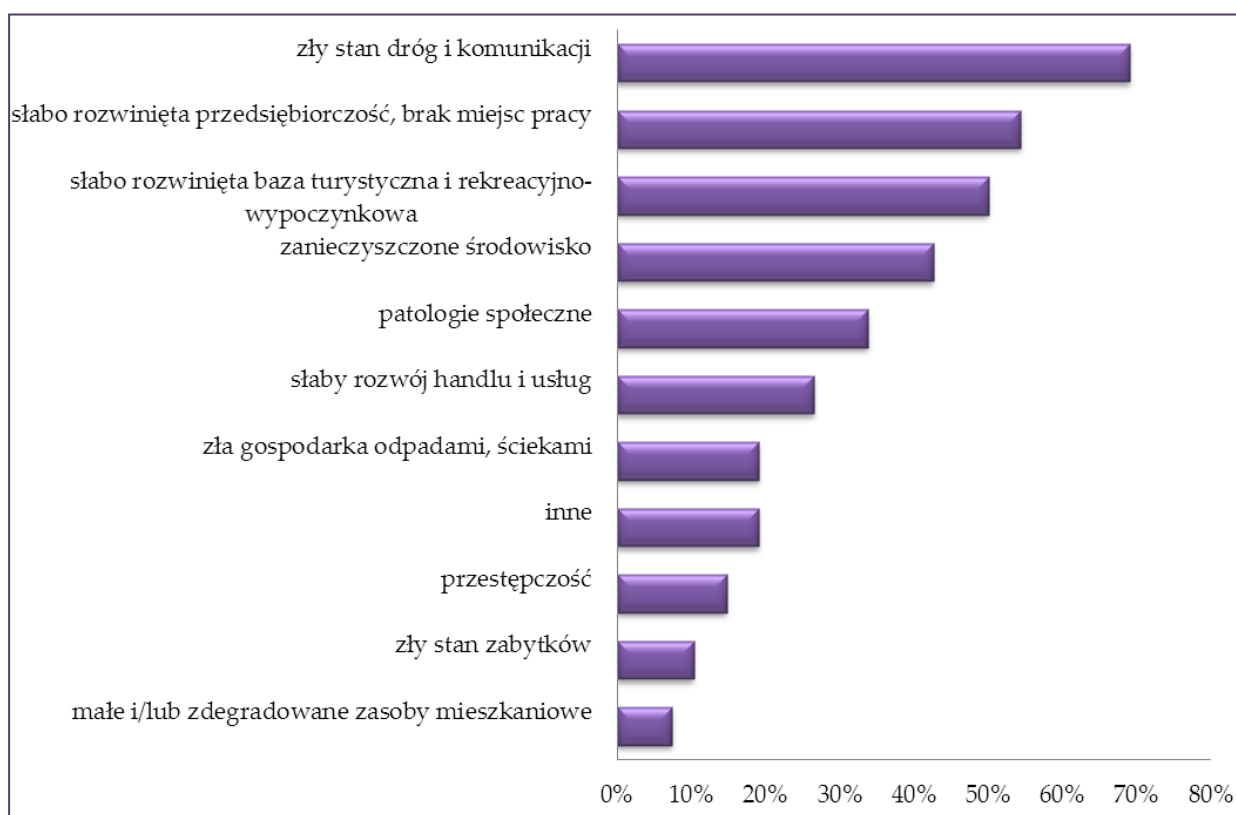
Pytanie 2. Jaki obszar Gminy powinien być Pana(i) zdaniem poddany procesowi rewitalizacji (proszę podać zakres terytorium - jego granice (np. nazwa ulic, nazwa sołectwa) oraz jaki jest Pana(i) związek z tym terenem (np. miejsce zamieszkania, dawne/obecne miejsce pracy, miejsce prowadzenia działalności gospodarczej, miejsce rekreacji i wypoczynku)?

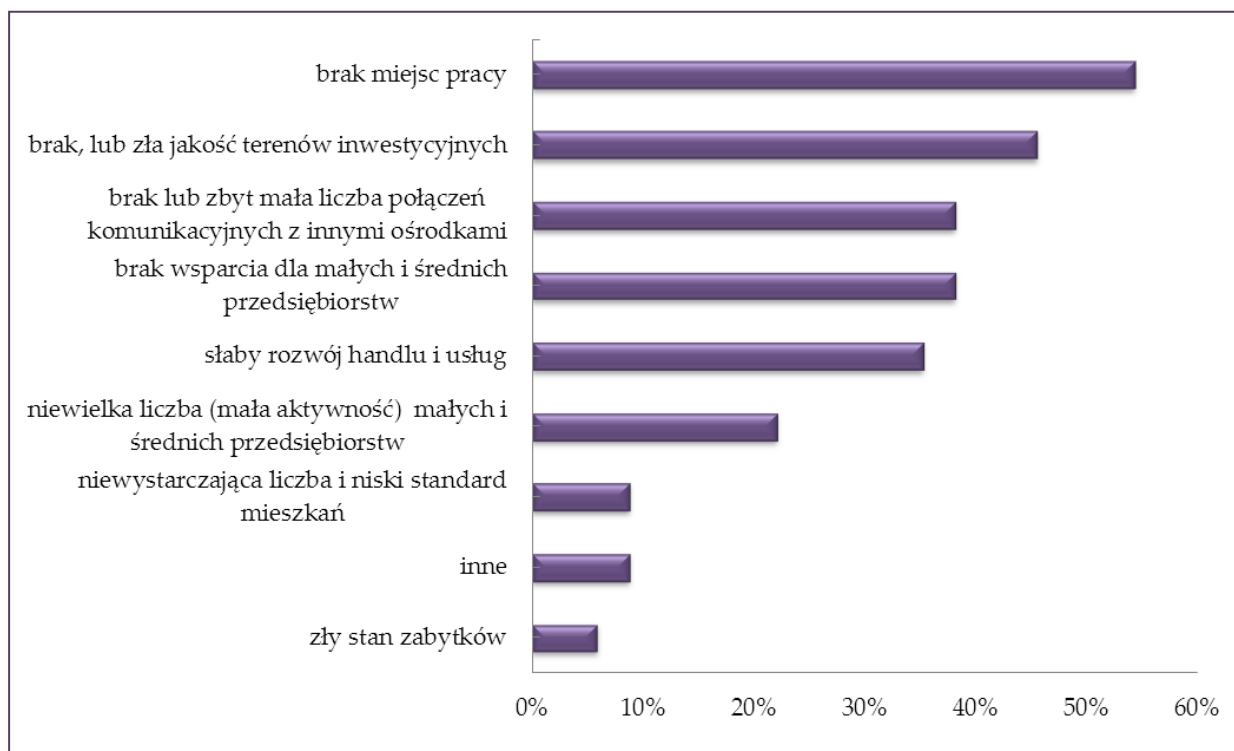
Trzecie pytanie dotyczyło wskazania maksymalnie 5 powodów, dla których wybrany obszar powinien zostać poddany rewitalizacji. Najwięcej odpowiedzi (69,1%) dotyczyło problemu złego stanu dróg i komunikacji. Ponad 50% odpowiedzi wiązało się z problemem słabo rozwiniętej przedsiębiorczości oraz braku miejsc pracy, a także słabo rozwiniętej bazy turystycznej i rekreacyjno-wypoczynkowej. Mniejsza liczba odpowiedzi dotyczyła zanieczyszczenia środowiska, patologii społecznych czy przestępczości. Najmniej odpowiedzi zostało udzielonych na temat poprawy stanu zabytków oraz stanu zasobów mieszkaniowych.

Pytanie 3. Dlaczego Pana(i) zdaniem ten obszar wymaga rewitalizacji (proszę wstawić „x” w maksymalnie 5 punktach)?

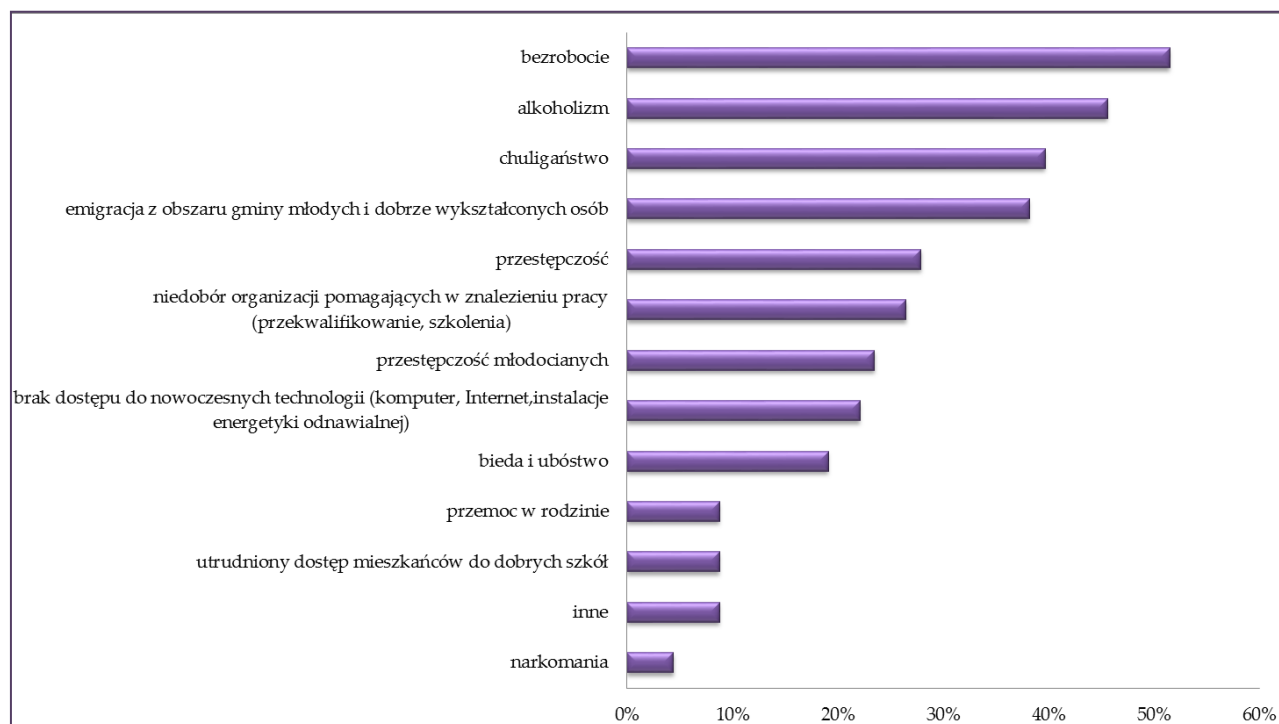
W czwartym pytaniu ankietowani zostali poproszeni o wskazanie maksymalnie 5 problemów ekonomicznych, występujących na obszarze Gminy Jabłonna, które należy ograniczyć bądź rozwiązać w procesie rewitalizacji. Ponad 50% odpowiedzi ankietowanych dotyczyło braku miejsc pracy. Nieco mniej, bo prawie 46% odpowiedzi obejmowało brak, lub złą jakość terenów inwestycyjnych, brak lub zbyt małą liczbę połączeń komunikacyjnych z innymi ośrodkami, brak wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw, słaby rozwój handlu i usług oraz niewielką liczbę małych i średnich przedsiębiorstw. Najmniejszy odsetek odpowiedzi w ankiecie dotyczył niewystarczającej liczby i niskiego standardu mieszkań oraz złego stanu zabytków.

Pytanie 4. Jakie problemy ekonomiczne, na wskazanym obszarze, oczekuje Pan(i), że zostaną ograniczone bądź rozwiązane w procesie podjętych działań rewitalizacyjnych (proszę wstawić „x” w maksymalnie 5 punktach)?

Respondenci wskazali także maksymalnie 5 problemów społecznych, występujących na obszarze Gminy Jabłonna. Ich zdaniem głównymi problemami społecznymi, z jakimi boryka się gmina jest bezrobocie i alkoholizm. Ponad 38% odpowiedzi dotyczyło chuligaństwa oraz emigracji młodych i dobrze wykształconych osób, natomiast ponad 20% - przestępczości, niedoboru organizacji pomagających w znalezieniu pracy, przestępczości młodocianych oraz braku dostępu do nowoczesnych technologii tj. komputera, Internetu czy instalacji energetyki odnawialnej, a także biedy i ubóstwa. Najmniej odpowiedzi dotyczyło przemocy w rodzinie, utrudnionego dostępu do dobrych szkół oraz narkomanii.

Pytanie 5. Jakie problemy społeczne, na wskazanym obszarze, oczekuje Pan(i), że zostaną ograniczone bądź rozwiązane w procesie podjętych działań rewitalizacyjnych (proszę wstawić „x” w maksymalnie 5 punktach)?

Kolejne pytanie dotyczyło wskazania maksymalnie 5 problemów związanych z dostępem do infrastruktury technicznej i jakości przestrzeni publicznych na obszarze gminy Jabłonna. Według ankietowanych głównym problemem w tym zakresie jest zły stan nawierzchni dróg lokalnych oraz zły stan publicznych przestrzeni i słabej estetyki otoczenia (70% odpowiedzi). Ponad 50% odpowiedzi dotyczyło złego stanu infrastruktury wokół budynków mieszkalnych, a także braku lub słabej aktywności ośrodków kulturalno-rekreacyjnych i sportowych w pobliżu miejsca zamieszkania. Nieco mniej odpowiedzi dotyczyło problemów związanych z brakiem terenów inwestycyjnych i atrakcyjnych miejsc do prowadzenia działalności turystyczno-rekreacyjnej, brakiem poczucia bezpieczeństwa w okolicy zamieszkania oraz brakiem dostępu do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.

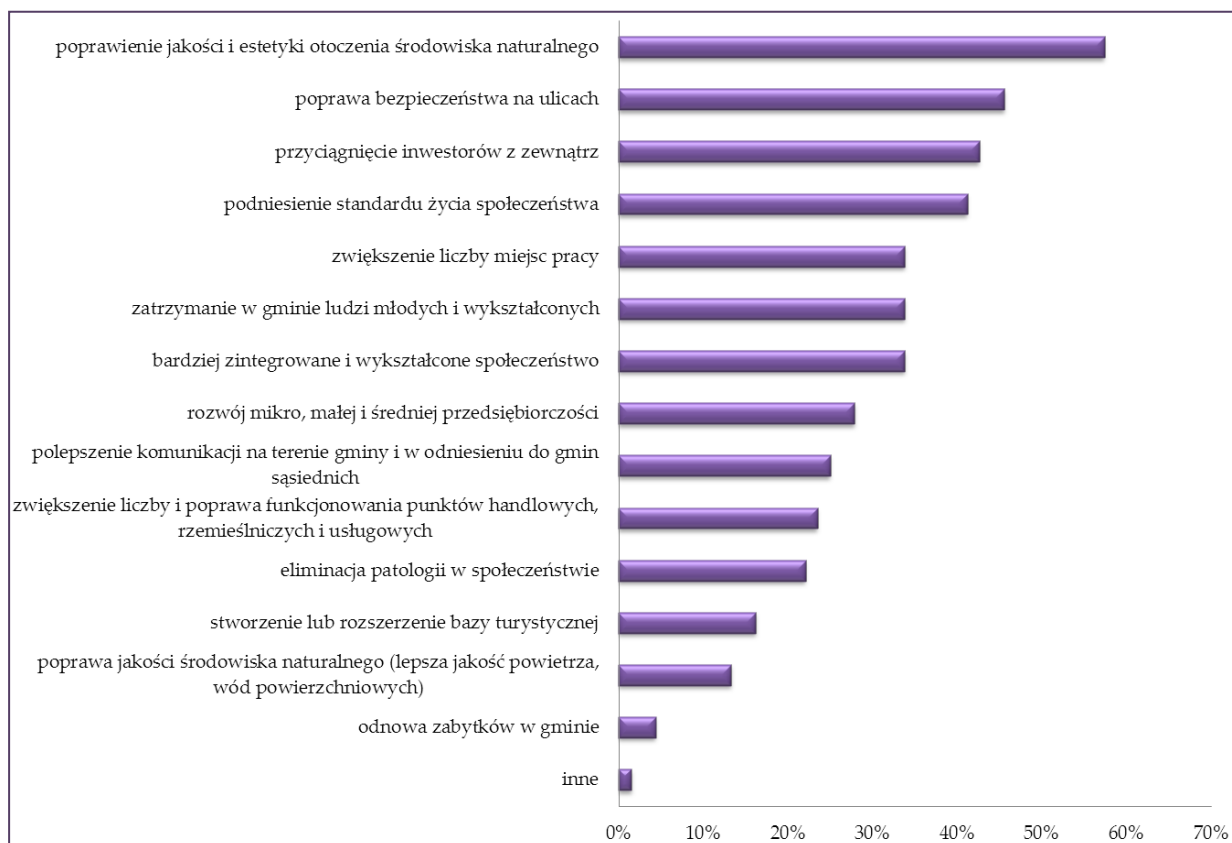
Pytanie 6. Jakie problemy związane z dostępem do infrastruktury technicznej i jakością przestrzeni publicznych, na wskazanym obszarze, oczekuje Pan(i), że zostaną ograniczone bądź rozwiązane w procesie podjętych działań rewitalizacyjnych (proszę wstawić „x” w maksymalnie 5 punktach)?

Uczestnicy badania ankietowego zostali poproszeni o wskazanie maksymalnie 5 efektów, jakie według nich zostaną osiągnięte w procesie podjętych działań rewitalizacyjnych. Największa liczba respondentów jest zdania, że proces wpłynie na poprawienie jakości i estetyki otoczenia środowiska naturalnego. Ponad 40% udzielonych odpowiedzi dotyczyło poprawy bezpieczeństwa na ulicach, przyciągnięcia inwestorów z zewnątrz oraz podniesienia standardu życia społeczeństwa. Po 33,8% odpowiedzi dotyczyło osiągnięcia efektów w zakresie zwiększenia liczby miejsc pracy, zatrzymania w gminie ludzi młodych i wykształconych, a także wzrostu odsetka społeczeństwa bardziej zintegrowanego i wykształconego. Ponad 20% odpowiedzi dotyczyło rozwoju mikro, małej i średniej przedsiębiorczości, polepszenia komunikacji na terenie gminy i w odniesieniu do gmin sąsiednich, zwiększenia liczby i poprawy funkcjonowania punktów handlowych, rzemieślniczych i usługowych, a także eliminacji patologii w społeczeństwie. Nieco mniej odpowiedzi wskazywało na stworzenie lub rozszerzenie bazy turystycznej (16,2%) oraz poprawę jakości środowiska naturalnego (13,3%). Najmniejszy procent odpowiedzi (4,4%) dotyczyło odnowy zabytków w gminie.

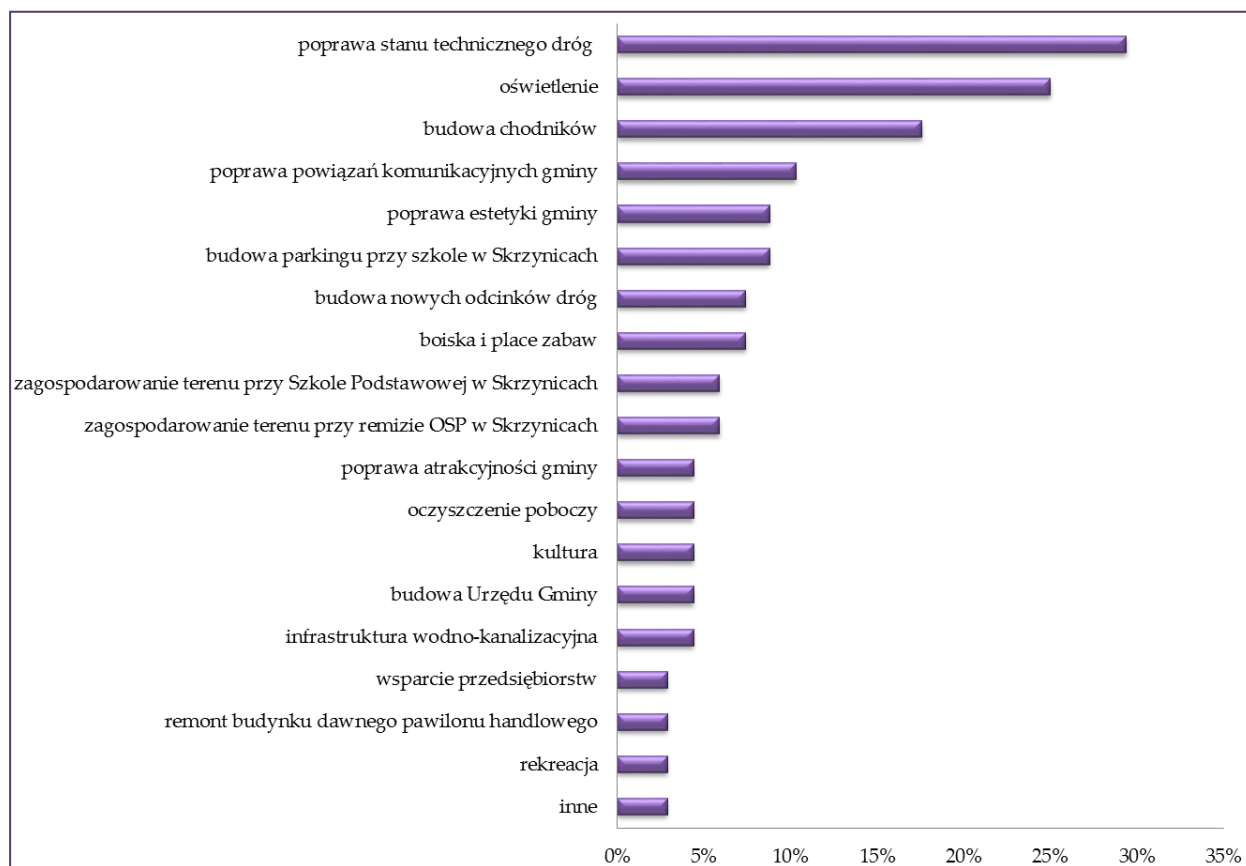

Pytanie 7. Jakie zostaną osiągnięte efekty, według Pana(i), w procesie podjętych działań rewitalizacyjnych (proszę wstawić „x” w maksymalnie 5 punktach)?

W kolejnym pytaniu respondenci zostali zapytani na jakie przedsięwzięcia w pierwszej kolejności, warto ich zdaniem wydatkować środki publiczne w ramach wdrażanego programu rewitalizacji. Łącznie 49 uczestników badania ankietowego uważa, że środki publiczne powinny zostać skierowane na poprawę stanu technicznego dróg, oświetlenie oraz budowę chodników. Mniejsza liczba ankietowanych jest zdania, że fundusze powinny być wydatkowane na poprawę powiązań komunikacyjnych gminy, poprawę estetyki gminy, budowę parkingu przy szkole w Skrzynicach, budowę nowych odcinków dróg, boiska i placów zabaw, zagospodarowanie terenu przy szkole, jak również zagospodarowanie terenu przy remizie OSP w Skrzynicach. 4,4% badanych wskazało na poprawę atrakcyjności gminy, oczyszczenie poboczy, działanie w sferze kulturowej, budowę Urzędu Gminy oraz rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Najmniejszy procent osób badanych udzielił odpowiedzi wskazującej na wydatkowanie środków publicznych w pierwszej kolejności na wsparcie przedsiębiorstw, remont budynku dawnego pawilonu handlowego oraz rekreację.

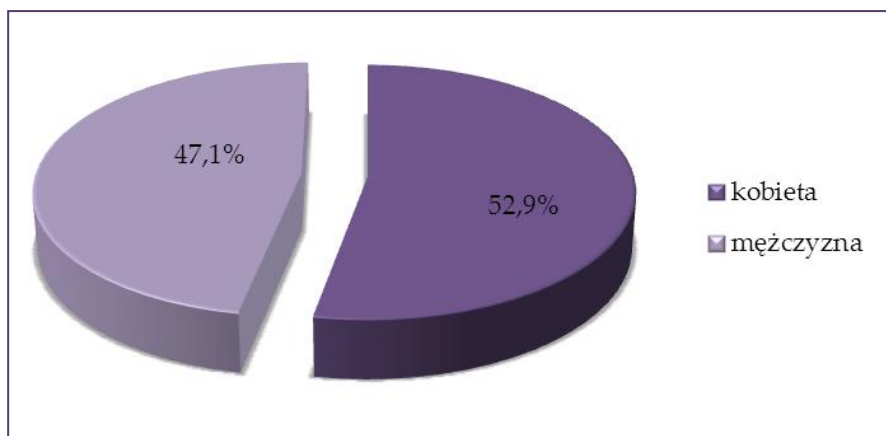
Pytanie 8. Na jakie przedsięwzięcia w pierwszej kolejności, warto Pana(i) zdaniem wydatkować środki publiczne w ramach wdrażanego programu rewitalizacji?

Kolejne pytania miały charakter metryczki i miały na celu pozyskanie podstawowych informacji o osobach wypełniających ankietę.

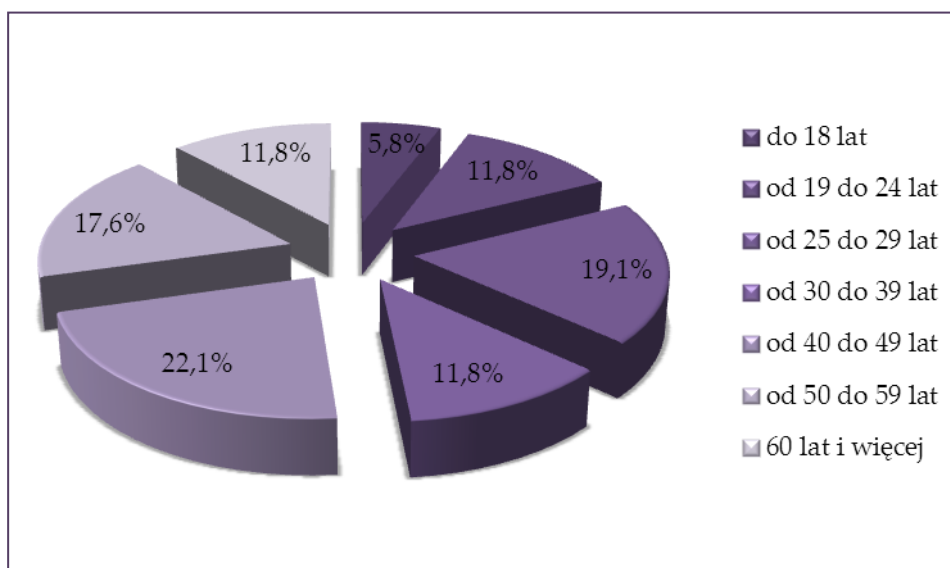
Wśród ankietowanych przeważały kobiety, które stanowiły 52,9% ogółu respondentów.

Pytanie 9. Płeć

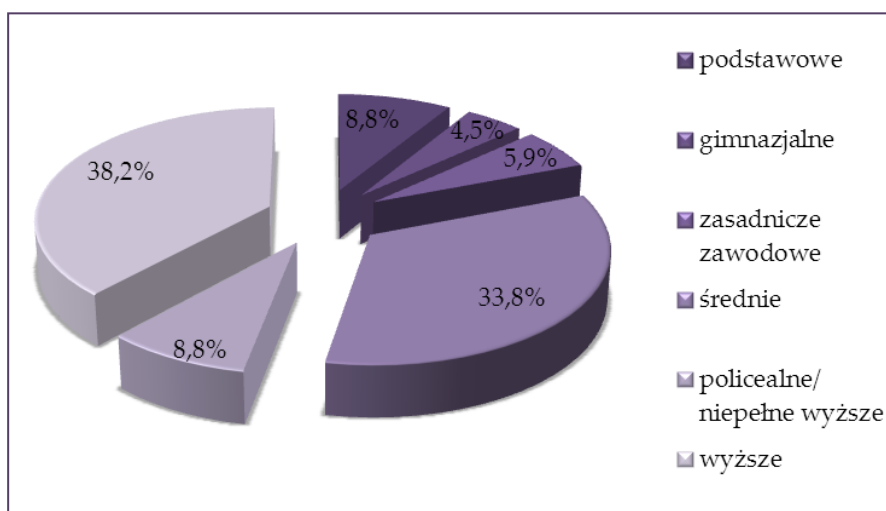
W ankiecie wzięły udział osoby bez ograniczeń wiekowych, jednak w celu zwiększenia dokładności wyników badania, respondenci zostali przydzieleni do 7 grup wiekowych. Największy odsetek respondentów (22,1%) stanowiły osoby w wieku od 40 do 49 lat, natomiast 19,1% osoby w wieku od 25 do 29 lat. Trzecią grupę respondentów najliczniej uczestniczących w ankiecie stanowiły osoby w wieku od 50 do 59 lat (17,6%). Osoby w wieku od 19 do 25 lat, od 30 do 30 lat oraz 60 lat i więcej stanowiły po 11,8% ogółu ankietowanych. Najmniej liczną grupą uczestników badania były osoby w wieku do 18 lat (5,8%).

Pytanie 10. Wiek

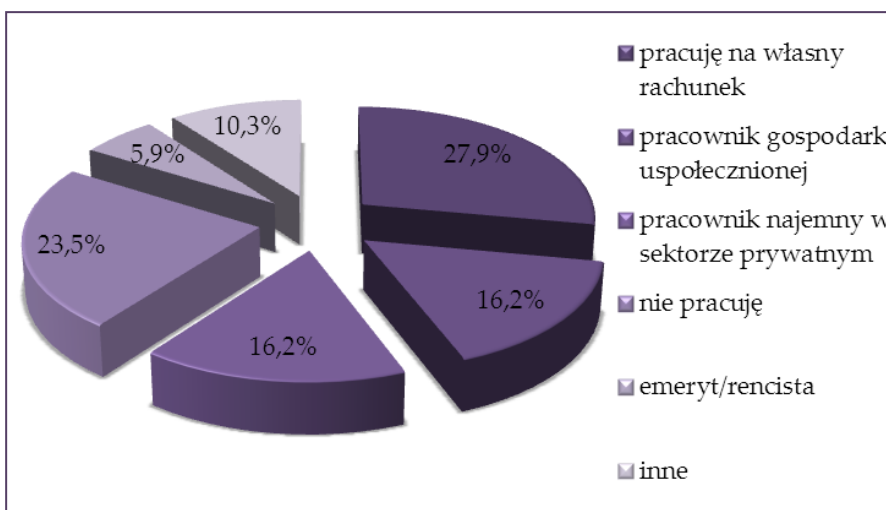
Wśród respondentów najliczniejszą grupę (38,2%) stanowiły osoby z wykształceniem wyższym oraz średnim (33,8%). 8,8% odsetka osób biorących udział w badaniu ankietowym były osoby posiadające wykształcenie policealne oraz niepełne wyższe, a także podstawowe. 5,9% respondentów stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Najbardziej liczną grupę uczestników ankietyzacji stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym (4,5%).

Pytanie 11. Wykształcenie

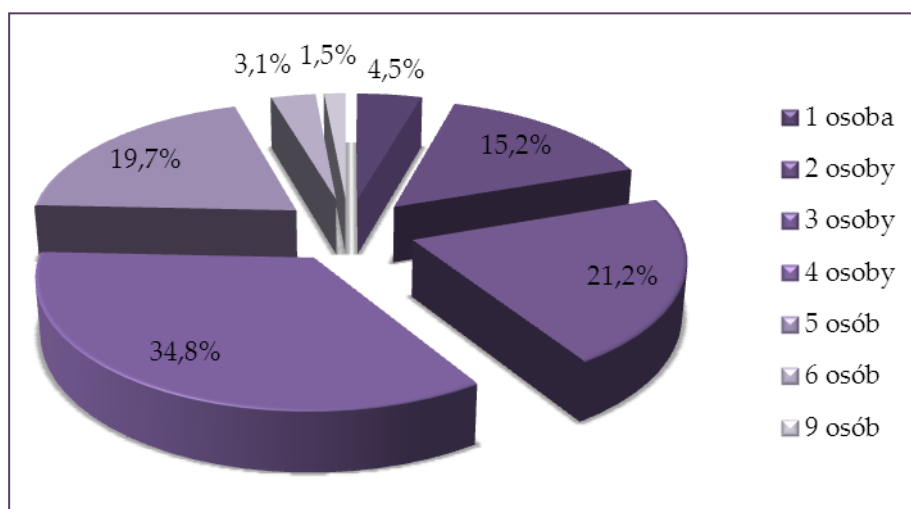
W badaniu ankietowym brały udział osoby pracujące, bezrobotni oraz uczniowie i studenci. 27,9% badanych zadeklarowało, że pracuje na własny rachunek. Dość niepokojący jest fakt, iż 23,5% respondentów to osoby pozostające bez pracy. Nieco mniejszy odsetek (po 16,2%) stanowili pracownicy gospodarki uspołecznionej oraz pracownicy najemni w sektorze prywatnym. 10,3% respondentów deklarujących, że posiada inne źródło utrzymania reprezentowali uczniowie oraz studenci. Niewielki udział mieli ankietowani posiadający status emeryta lub rencisty (5,9%).

12. Czy Pan(i) pracuje zawodowo jako:

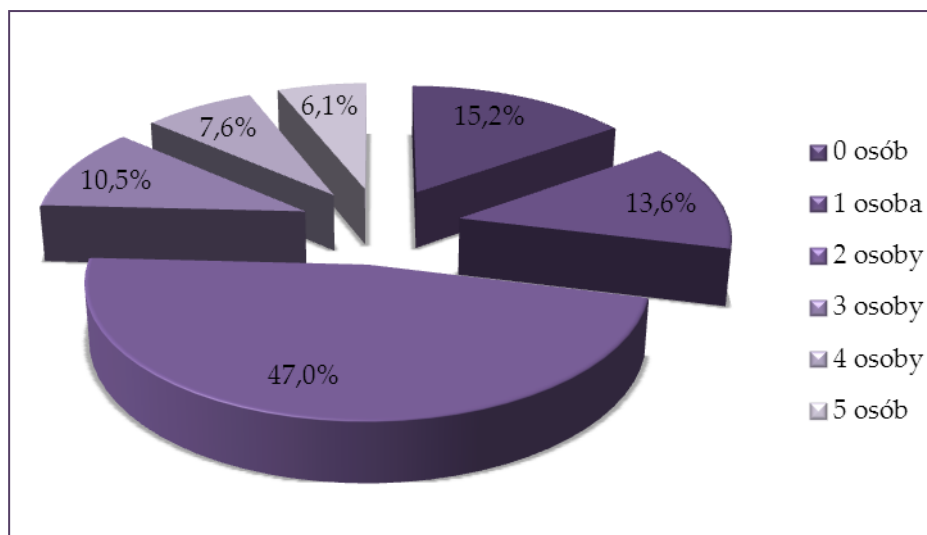
W badaniu ankietowym najliczniejszą grupę reprezentowały osoby pozostające w 4-osobowym gospodarstwie domowym (34,8%). Nieco mniejszy odsetek (21,2%) stanowiły osoby należące do 3-osobowego gospodarstwa domowego. 19,7% to osoby zaliczające się do gospodarstwa 5-osobowego. 15,2% uczestników ankiety stanowiły osoby należące do 2-osobowego gospodarstwa domowego. Niewielki udział mieli respondenci należący do gospodarstw 1-osobowych (4,5%), 6-osobowych (3,1%) oraz 9-osobowych (1,5%).

Pytanie 13. Ile osób, razem z Panem(Panią), należy do Pana(i) gospodarstwa domowego?

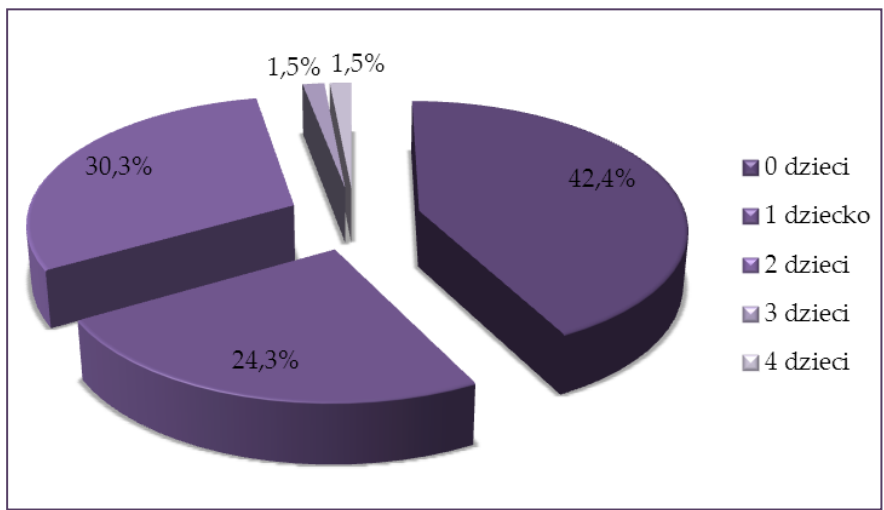
Spośród wszystkich respondentów 47% to osoby, do których gospodarstwa domowego należały 2 osoby pracujące. Wśród 15,2% uczestników badania ankietowego wszyscy członkowie rodziny pozostawali bez zatrudnienia. 13,6% ankietowanych należy do gospodarstwa domowego, będącego na utrzymaniu jednej osoby. Mniejsza liczba respondentów należała do gospodarstw, w których zatrudnienie posiada 3 osoby (10,5%), 4 osoby (7,6%) lub 5 osób (6,1%).

Pytanie 14. Ile osób pracujących, należy do Pana(i) gospodarstwa domowego?

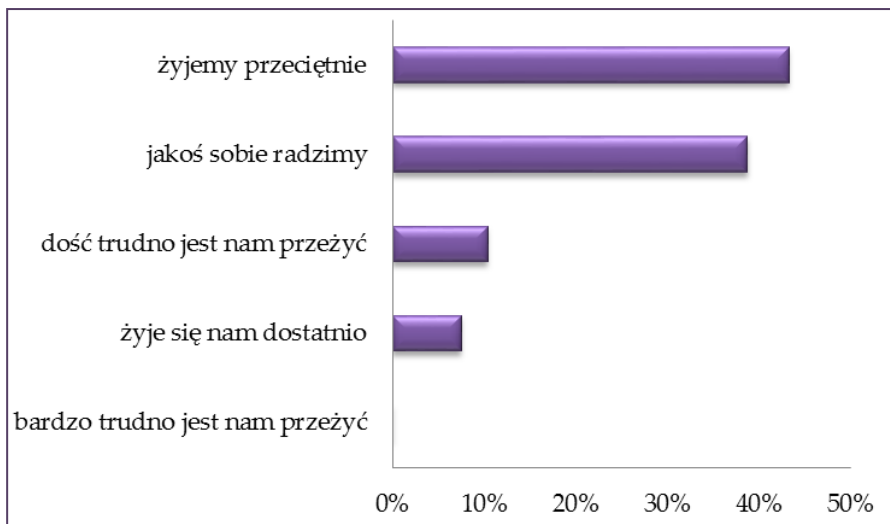
Najliczniejszą grupę wśród ankietowanych (42,4%) stanowią osoby, do których gospodarstwa domowego nie należą dzieci pozostające na utrzymaniu. U 30,3% ankietowanych do gospodarstwa domowego należy 2 dzieci będących na utrzymaniu. Nieco mniej (24,3%) zadeklarowało, iż do jego gospodarstwa domowego należy jedno dziecko pozostające na utrzymaniu. Niewielki udział respondentów stanowiły osoby, do których gospodarstw domowych należało 3 lub 4 dzieci (po 1,5%).

Pytanie 15. Ile dzieci na utrzymaniu, należy do Pana(i) gospodarstwa domowego?

Największy odsetek uczestników badania ankietowego (43,3%) określił poziom życia swojej rodziny jako przeciętny. Nieco mniej (38,85%) respondentów określa poziom życia rodziny sformułowaniem „jakoś sobie radzimy”. Niepokojące jest, iż 10,4% pytanych stwierdziło że jego rodzinie dość trudno jest przeżyć. Jedynie 7,5% respondentów uważa, że żyje dostatnio. Nikt spośród osób ankietowanych nie uważa, że jego rodzinie bardzo trudno jest przeżyć.

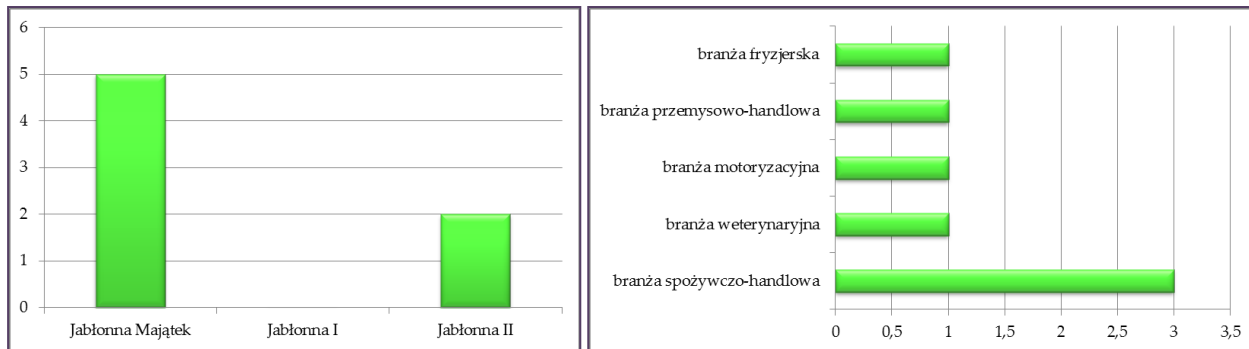
16. Które ze zdań najlepiej określa Pana(i) odczucia dotyczące poziomu życia Pana(i) rodziny?

Ankieta dla przedsiębiorców w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Jabłonna na lata 2016-2023

W toku prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji przeprowadzona została również ankieta wśród przedsiębiorców, która miała na celu identyfikację problemów w sferze gospodarczej występujących w obszarze wyznaczonym do rewitalizacji w gminie Jabłonna.

Wśród respondentów większość prowadziła działalność w Jabłonie Majątek w branży spożywczo-handlowej.

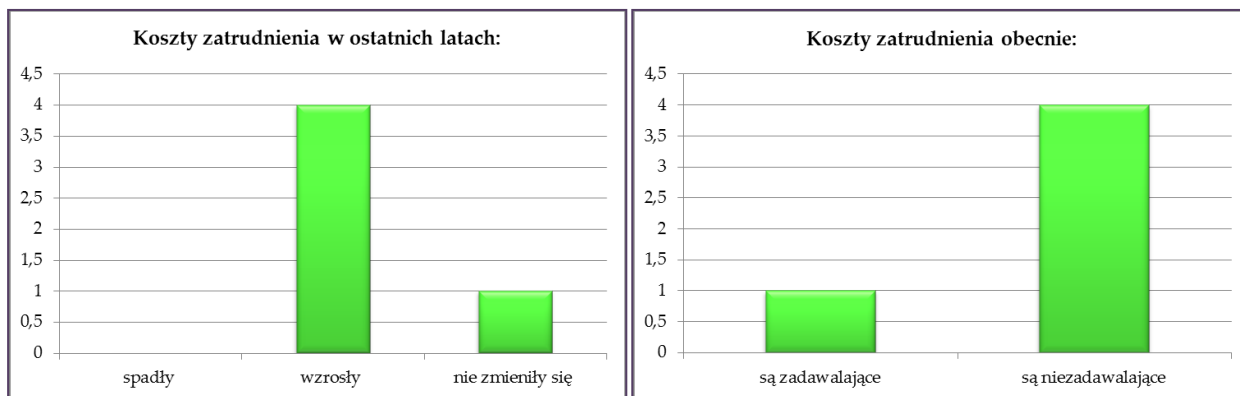
Pomimo zmniejszającego się popytu na usługi/ produkty większość przedsiębiorstw planuje rozwijać działalność lub utrzymywać ją na stałym poziomie.

Przedsiębiorcy zauważyli wzrost cen towarów, materiałów, sprzętu potrzebnego do prowadzenia działalności gospodarczej, a koszty zatrudnienia wzrosły, jednak obecnie są jeszcze na zadowalającym poziomie.

Według ankietowanych koszty zatrudnienia w ostatnich latach wzrosły i obecnie są na niezadowalającym poziomie.

Według ankietowanych przedsiębiorców gmina nie wspiera prowadzenia działalności gospodarczej.

Podsumowując można stwierdzić, że pomimo dużej liczby przedsiębiorstw ich sytuacja nie jest zadowalająca.

Karta projektu rewitalizacyjnego w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Jabłonna na lata 2016-2023

Niezwykle istotnym elementem procesu konsultacji społecznych Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna było zamieszczenie na stronie internetowej gminy Karty projektu rewitalizacyjnego, za pomocą której mieszkańcy gminy i wszystkie zainteresowane osoby mogły zgłosić propozycję projektów, które w przyszłości mogłyby być realizowane w gminie Jabłonna na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji (sołectwa: Jabłonna-Majątek, Jabłonna Pierwsza i Jabłonna Druga). Wskazane projekty dotyczyły zarówno działań infrastrukturalnych jak i działań miękkich (szkolenia, kursy, warsztaty, itp.). Propozycje zgłoszone na kartach projektów zostały uwzględnione przy opracowaniu Charakterystyki projektów rewitalizacyjnych wraz z planem finansowym (rozdział 5.). Karta będzie dostępna dla interesariuszy przez cały okres obowiązywania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023.

Ryc. 8. Wzór Karty projektu

Karta projektu rewitalizacyjnego w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Jabłonna na lata 2016-2023

Zachęcamy Państwa do zgłaszania propozycji przedsięwzięć, które w przyszłości mogłyby być realizowane w gminie Jabłonna w obszarach przeznaczonych do rewitalizacji: **Jabłonna –Majątek, Jabłonna Pierwsza i Jabłonna Druga**. Są to sołectwa wstępnie wytyczone jako obszary wymagające interwencji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacyjnego dla Gminy Jabłonna na lata 2016-2023.

Tworzony Program określi, jakie kompleksowe działania gmina powinna podjąć na rzecz mieszkańców, przestrzeni publicznej, środowiska i gospodarki oraz umożliwi gminie oraz innym podmiotom o ubieganie się o środki unijne w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 w ramach działania 13.4 Rewitalizacja obszarów wiejskich.

Wskazane przez Państwa projekty mogą dotyczyć zarówno działań infrastrukturalnych jak i działań miękkich (szkolenia, kursy, warsztaty, itp.).

Mapa 1. Obszar przeznaczony do rewitalizacji

Nazwa projektu:	
Opis projektu:	
Zakres realizowanych zadań w ramach projektu:	
Dokładne miejsce realizacji projektu: (nazwa ulicy, nr lokalu, nr działki, powierzchnia)	

1

Dane podmiotu realizującego projekt: (nazwa, adres, dane kontaktowe: telefon, e-mail)	
Szacowana wartość projektu (zł):	
Planowany okres realizacji: (mm/rrrr – mm/rrrr)	
Planowane rezultaty przedsięwzięcia: (znaczenie dla obszaru, oddziaływanie na otoczenie)	

Wskazane przedsięwzięcie wpisuje się zakres następujących działań (proszę zaznaczyć wybraną komórkę):

Rozwój terenów inwestycyjnych	☐
Rozwój efektywności energetycznej sektora publicznego	☐
Rozwój efektywności energetycznej sektora prywatnego	☐
Rozwój odnawialnych źródeł energii i promocja niskoemisyjność	☐
Poprawa stanu dziedzictwa kulturowego i naturalnego	☐
Aktywizacja zawodowa	☐
Rozwój przedsiębiorczości	☐
Rozwój usług społecznych i zdrowotnych	☐
Aktywne włączenie (integracja społeczna, wychodzenie z bezradność, aktywność społeczna)	☐
Rozwój szkolnictwa ogólnego	☐
Rewitalizacja przestrzenna	☐

Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych zawartych w formularzu, wyłącznie dla potrzeb realizacji Projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023, zgodnie z ustawą z dnia 29.08.1997r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2002 r. nr 101, poz. 926 ze zm.).

.....
(podpis wypełniającego kartę)

2

Źródło: Opracowanie własne

8.2. Proces strategicznej oceny oddziaływania programu na środowisko

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2008 Nr 199 poz. 1227) projekt niniejszego dokumentu należało skonsultować z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym, w celu ustalenia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W związku z powyższym projekt dokumentu, wyszczególniający wszystkie planowane do realizacji inwestycje został przesłany obu tym organom z prośbą o opinię, czy należy wykonać strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko.

9. SPIS RYCIN, WYKRESÓW, TABEL I FOTOGRAFII

Spis rycin:

- Ryc. 1. Położenie gminy Jabłonna w województwie lubelskim i powiecie lubelskim
- Ryc. 2. Podział administracyjny gminy Jabłonna
- Ryc. 3. Obszary chronione na terenie gminy Jabłonna
- Ryc. 4. Układ komunikacyjny gminy
- Ryc. 5. Sieć szerokopasmowego Internetu
- Ryc. 6. Zasoby mieszkaniowe powiatu lubelskiego – przyrost liczby mieszkań w stosunku do 2010 r. (wg. stanu na 31.12.2014 r.)
- Ryc. 7. Gęstość zaludnienia na terenie poszczególnych sołectw gminy Jabłonna w 2015 r.
- Ryc. 8. Wzór Karty projektu

Spis wykresów:

- Wykres 1. Użytkowanie gruntów w gminie Jabłonna
- Wykres 2. Struktura terenów zabudowanych i zurbanizowanych
- Wykres 3. Wskaźniki dotyczące zasobów mieszkaniowych w roku 2014
- Wykres 4. Struktura ilościowa gospodarstw rolnych gminy Jabłonna
- Wykres 5. Rodzaje upraw na terenie gminy Jabłonna (powierzchnia zasiewu)
- Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie gminy Jabłonna w latach 2010-2014
- Wykres 7. Liczba podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD 2007
- Wykres 8. Pracujący na 1000 mieszkańców w gminie Jabłonna w latach 2010-2014
- Wykres 9. Dochody ogółem gminy Jabłonna w latach 2010-2014
- Wykres 10. Dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca na terenie gminy Jabłonna w latach 2010-2014
- Wykres 11. Wydatki ogółem gminy Jabłonna w latach 2010-2014
- Wykres 12. Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca na terenie gminy Jabłonna w latach 2010-2014
- Wykres 13. Wartość dofinansowania w zł pozyskana przez gminę Jabłonna w latach 2007-2013
- Wykres 14. Wielkość pozyskanych środków unijnych przez przedsiębiorców
- Wykres 15. Mieszkańcy gminy według płci w latach 2010-2014
- Wykres 16. Saldo migracji na 1000 mieszkańców gminy Jabłonna w latach 2010-2014
- Wykres 17. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w latach 2010-2014
- Wykres 18. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) na terenie województwa lubelskiego, powiatu lubelskiego i gminy Jabłonna

Spis tabel:

Tabela 1. Zestawienie powiązań pomiędzy celami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023

Tabela 2. Zestawienie powiązań pomiędzy celami Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023

Tabela 3. Zestawienie powiązań pomiędzy celami Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.) a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023

Tabela 4. Zestawienie powiązań pomiędzy celami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego do roku 2030 a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023

Tabela 5. Zestawienie powiązań pomiędzy celami Strategii Rozwoju Powiatu Lubelskiego na lata 2016-2022 a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023

Tabela 6. Zestawienie powiązań pomiędzy celami Strategii Rozwoju Gminy Jabłonna na lata 2015-2020 a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2016-2023

Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe gminy Jabłonna w latach 2004-2014

Tabela 8. Wyposażenie mieszkań w urządzenia techniczno-sanitarne oraz udział mieszkań wyposażonych w instalacje w latach 2010-2014

Tabela 9. Podmioty gospodarcze wg sektorów własnościowych w gminie Jabłonna w latach 2010-2014

Tabela 10. Podmioty gospodarki wg sekcji PKD 2007 w gminie Jabłonna w latach 2010-2014

Tabela 11. Podmioty gospodarcze według klas wielkości na terenie gminy Jabłonna w podziale na miejscowości w latach 2010-2014

Tabela 12. Liczba osób pracujących wg innego podziału niż PKD w gminie Jabłonna latach 2010-2014

Tabela 13. Sytuacja finansowa gminy w latach 2010-2014

Tabela 14. Prognozowana struktura dochodów i wydatków wg WPF

Tabela 15. Wykaz przedsięwzięć do Wieloletniej Prognozy Finansowej

Tabela 16. Projekty zrealizowane przez gminę i instytucje podległe w ramach PROW 2007-2013

Tabela 17. Projekty zrealizowane przez gminę i instytucje podległe w ramach POKL 2007-2013

Tabela 18. Pozyskanie środków przez przedsiębiorców

Tabela 19. Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny na 1000 ludności w latach 2010-2014 w gminie Jabłonna

Tabela 20. Korzystający z pomocy społecznej na terenie gminy Jabłonna w latach 2010-2014

Tabela 21. Korzystający z pomocy społecznej w gminie Jabłonna w podziale na sołectwa w 2015 r.

Tabela 22. Problemy i oczekiwania społeczne społeczności lokalnej gminy Jabłonna

Tabela 23. Liczba osób bezrobotnych w latach 2010-2014

Tabela 24. Liczba i rodzaje przestępstw popełnionych na terenie gminy Jabłonna w latach 2012-2014

Tabela 25. Liczba organizacji społecznych funkcjonujących na terenie gminy

Tabela 26. Wyznaczony obszar zdegradowany na terenie gminy Jabłonna

Tabela 27. Wyznaczony obszar rewitalizacji na terenie gminy Jabłonna

Spis fotografii:

Fot. 1. Rzeka Czerniejówka oraz staw w gminie Jabłonna

Fot. 2. Zespół pałacowo-parkowy w Jabłonie

Fot. 3. Budynki Urzędu Gminy w Jabłonie

Fot. 4. Drugie spotkanie konsultacyjne 21 marca 2016 r.